כ"ח תשרי תשמ"א, 8.10.80 מיספר 2249 72 עמודים המחיר: 9 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

פרשת אבו־חצירא: דו"ח על החקירה

להתפטר!

a Gideon Oberson design
for niba

הדפסים,סריגים
ובדים בלעדיים –
מרהיבים ביופיים,
עיצוב עדכני של צוות מעצבים בראשות גדעון אוברזון,
עשו את אפנת ניבה לסיפור הצלחה בינלאומי.
בבתי האפנה היוקרתיים בעולם, מוצגת אפנת ניבה,
לצד יצירותיהם של המעצבים הנודעים בעולם.
את דגמי ניבה – המיוצרים בסדרות מוגבלות, ניתן להשיג
בבתי האפנה המובחרים בלבד.

niba
ניבה
אפנת הנשים היפות

אלעזר ושות' פרסומאים ● צולם ב"אפרופו" ע"י בן לם

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • מען מברקים: „עולמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קורא יקר•

הודעתם של יוני ויואב הורביץ, בניו של שר־האוצר, על כוונתם להסתלק מן החברה שקיבלה את הזיכיון הממשלתי לבניית דירות להשכרה, היא ניצחון של העיתונות הלוחמת. היא מוכיחה מחדש את כוחה של דעת־הקהל, כאשר קיימת עיתונות הגונה ואמיצה, המניחה לפניה את העובדות כהווייתן, בלי כחל ושרק.

ניצחון זה הוא רק חלקי. הזכיון עצמו לא בוטל, והחברה ממשיכה ליהנות מכל היתרונות הפנטסטיים שהובטחו לה על־ידי מישרדי האוצר והשיכון.

יתר על כן, לא ברור באילו תנאים מתכוונים בני־הורביץ למסור את חלקם בחברה. אמנם הבטיח יוני הורביץ בטלוויזיה (בקול הדומה להפליא לקול אביו) למסור אותו בלי רווח, תמורת הוצאותיהם בלבד — אך זהו מושג רחב, והשאלה היא מי יקבע, מי יפקח, ואם הציבור ישמע על כך.

אני שמח שהעולם הזה מילא תפקיד חשוב במאבק ובגילויים. מאז יומה הראשון של מערכת זו, לפני 30 שנה, לא היתה מערכה עיתונאית למען טוהר המידות שהעולם הזה לא עמד בראשה, או שבה לא נטל לפחות חלק חשוב. מאבק זה לא היה חריג.

הם איבדו ✶ את הבושה

כאשר מתח שבועון זה לראשונה ביקורת קטלנית על העיסקה, סברו מן הסתם רבים כי אנחנו מגזימים, ש„זה לא יכול להיות".

זה היה לפני שלושה חודשים. תחת הכותרת „דירות — לטובת מי?" פירסם העולם הזה (2235) כתבה של יגאל לביב, שניתחה את העיסקה לפרטיה. על־ידי התפטרותם אישרו בני־הורביץ למעשה כי העולם הזה צדק, וכי אי־אפשר היה להימנע מהסקת מסקנות.

העולם הזה קבע אז כי הגשמת העיסקה מחייבת את התפטרות שר־האוצר. תחת זאת התפטרו בניו מן העיסקה.

לאור התפתחות זו, אולי כדאי לקרוא מחדש את הכתבה. עכשיו, בעזרת „החוכמה שלאחר־מעשה", אפשר לבחון אם היינו חכמים גם לפני־מעשה.

הנה הכתבה במלואה:

שר־האוצר אישר לבניו ערבויות וסובסידיות בסך 400 מיליון דולאר לתוכנית־בנייה המזיקה למשק המדינה

דירות־לטובת מי?

הכותרת לכתבה ב„העולם הזה" (2235)

השר לא התפטר, הבנים הסתלקו

לולא אושרו הדברים רשמית, היה נדמה כי זוהי המצאה.

מי יאמין שבמדינה, המתיימרת להיות מעוז־הדמוקרטיה־המערבית־במיזרח־התיכון, והנושאת את טוהר המידות על נס, יקרה כדבר הזה?

אילו קראנו כי במדינה דרום־אמריקאית מפגרת, או במדינה אפריקאית מושחתת, אישר שר־האוצר לחברה, השייכת לבניו, הטבות המזיקות למדינה והמעשירות אותם, לא היה איש מתפלא. אולם כאשר הדברים קורים במדינת־ישראל, ואין הדבר מעורר אפילו זעזוע או תגובה שלילית ומתקבל כדבר טבעי, הרי שניתן לומר רק דבר אחד על ממשלה זו: „הם איבדו גם את הבושה!"

העובדות הן פשוטות: שר־האוצר ושר־השיכון־והבינוי החליטו לאשר את התוכנית של החברה לפיתוח כלכלי לבניית דירות להשכרה בישראל. בעלי החברה הם יוני ויואב הורביץ, בניו של השר הורביץ, יחד עם איתן ישראלי.

השלושה שותפים גם בשתי חוות חקלאיות, בפורטו־ריקו ובקוסטה־ריקה.

על פי התוכנית יממנו חברות אמריקאיות את הקמתן של 2000 דירות לשנה, במשך חמש שנים. הסכום שיגוייס: כ־400 מיליון דולר. קרוב ל־70% מההשקעות תבואנה מהלוואות של חברות־ביטוח אמריקאיות. ממשלת ישראל תערוב להלוואות של חברות־הביטוח.

הדירות תהיינה בנות חדר עד שלושה, והן תושכרנה בלי סובסידיות בשכר־דירה מיסחרי. החברה לפיתוח כלכלי תקבל 10% מהסכומים שיגוייסו, או 40 מיליון דולר. לא במזומן, אלא בשטחים מיסחריים. הקרקעות לדירות תימכרנה על־ידי מינהל מקרקעי ישראל או תוחכרנה על־ידו, ודמי־החכירה ישולמו במשך 20 שנה.

לפני בדיקה כלכלית של כדאיות העיסקה למדינת־ישראל. ראוי לשים לב לכמה פרטים קטנים.

העיסקה יוזמה על־ידי ייגאל הורביץ בתקופת הקצרה שהפרידה בין תפקידו כשר־התעשיה ותפקידו כשר־האוצר. זאת טוענים אנשי האוצר, כדי למנוע טענות על עירבוב־אינטרסים.

בתקופה זו גם עסק בהרחבת עיסקי החוות של מישפחתו בדרום־אמריקה.

ראוי לשים לב כי בעוד השר מצהיר על תמיכתו בהתנחלויות ובהתיישבות יהודית בגדה המערבית, הוא הפנה את מירצו והונו, יחד עם ההון והמרץ של בניו ושל איתן ישראלי, להתנחלויות בפורטו־ריקו ולהתיישבות בקוסטה־ריקה.

בתחומי ישראל יש די שטחים לחוות חקלאיות, וכל העוסק בגידול ירקות בעמק־הירדן יודע כי עושים שם רווחים נאים כמו בדרום־אמריקה. ההבדל הוא בכך שייצור ירקות בישראל מחזק את התשתית הכלכלית של המדינה. שר־האוצר בחר ברווחים בדולרים מחוץ לישראל, ובחיזוק כלכלתה של יבשת אמריקה.

מייד אחרי שנולדה תוכנית הבנייה להשכרה, הסכים ייגאל הורביץ לכהן כשר־האוצר, ולאחרונה אין הוא מתפטר מתפקידו, למרות שהממשלה סירבה כמה פעמים לקבל את הצעותיו. רבים לא הבינו כל העת מדוע אין שר־האוצר מתפטר וכיצד הוא בולע כה הרבה צפרדעים. אין להניח כי תוכנית הבנייה להשכרה של מישפחתו סייעה להיצמדותו לכיסא שר־האוצר, שאישר תוכנית זו.

גם האישור שניתן לתוכנית על־ידי שר־השיכון־והבינוי אינו מפליא.

באופן טבעי היה עליו להתנגד לתוכנית, שכן היא מוציאה מהשפעת מישרדו חלק ניכר מהבנייה.

אולם יש לזכור כי רק לפני כמה חודשים הסכים הורביץ לחרוג מהנוהל, ולאשר את הסכמי שר־השיכון עם חברת־הבנייה של יעקב מרידור. דויד לוי וייגאל הורביץ מבינים זה את זה.

הסיכון למדינה ✶ הרווח לבנים

מה פסול בתוכנית עצמה?

ראשית, המדינה תיתן ערבות לכספים שיושקעו בארץ. תחת להשתמש במקורות־מימון הקיימים במדינה, יגרום שר־האוצר להזרמת 400 מיליון דולר לישראל, סכום שיהיה כמו חבית־דלק על מדורת־האינפלציה הרותחת.

בעוד שהורביץ גרם לפיטורי עזר וייצמן ולמשבר ממשלתי כדי לקצץ בתקציב ולהקטין את הזרמת הכספים למשק, הוא מאשר למען בניו תוכנית שתחבל בצורה חמורה בתוכנית של שר־האוצר למילחמה באינפלציה.

חמור לא פחות מהזרמת 400 מיליון דולר לאינפלציה הרותחת, הוא מתן ערבות המדינה.

אילו נתנה המדינה ערבות כזו לחברות ישראליות, היו בונות אף הן את הדירות, במימון עצמי, בלא צורך לשלם בכל שנה ריבית יקרה של 50 מיליון דולר לפחות לחברות בחו"ל, המלוות להן כסף.

לפי תוכנית הורביץ, הנכסים יהיו בבעלות חברות זרות. המדינה תיתן ערבות, כך שכל הסיכון יהיה עליה, ולמשקיעים — וביניהם מישפחת שר־האוצר — אין כל סיכון!

מעשה חמור הוא מתן הקרקע בתשלום במשך עשרים שנה. תנאים כאלה כמוהם כמתן קרקע בחינם.

מזה שנים מציע הקבלן אהרון רובינשטיין שאם יקצה מינהל המקרקעין קרקע חינם לחברות־הבנייה הציבוריות, הן יבנו דירות לחיסול כל המחסור, וימכרו אותן במחיר מוסכם, שייקבע על־ידי הממשלה. רובינשטיין תבע רק הקצאת קרקע, והציע לממן את הבנייה באמצעות החברות.

עתה יתן שר־האוצר את הקרקע חינם. לא יהיה כל פיקוח על מחיר הדירות, שתהיינה בבעלות חברות זרות.

סביר כי הקרקע, שתוקצה למישפחת שר־האוצר, תהיה במרכז הארץ. הקצאת הקרקע היא מתנה גלויה, ומהווה העדפה של היזמים, בניגוד לחוק מינהל המקרקעין.

על המינהל להציע קרקע במיכרז, ולכל המרבה במחיר. כאן נותן המינהל קרקע חינם, למעשה, כדי להעשיר חברות זרות ואת היזמים.

הודעת יזמי התוכנית, כי הדיירים ישלמו שכר־דירה ריאלי, היא מצחיקה. מחיר דירה צנועה כיום הוא שני מיליון לירות. דמי שכירות כלכלית מורכבים מ־6% תשואה על ההון, 6% להוצאות מינהל, תחזוקה וגבייה, ועוד 4% לפחת שנתי. סך הכל 320 אלף לירות לשנה. איזו מישפחה תשלם שכר־דירה כזה בישראל?

אין ספק כי חלק ניכר מן הדירות יאוכלסו על־ידי משתכני מישרד־השיכון, אשר יסבסד את המשתכן, לא את החברה הבונה. מבחינת משלם־המיסים אין הבדל אם המדינה מסבסדת שכר־דירה או משכנתא, ההבדל הוא בכך שבמיקרה השני נשארת הדירה בבעלות המשתכן. יתרה מזו: זול יותר לסבסד משכנתאות ולתת את הדירות לבעלות הגר בדירה, שכן אז חוסכים 6% — הוצאות ניהול, תחזוקה וגבייה.

כיום קיימים חוקים, שלפיהם הבונה דירות להשכרה פטור ממס־הכנסה במשך חמש שנים. מכאן: מממני תוכנית־הורביץ ייהנו אף הם מפטור זה ממס־הכנסה, ואף זו סובסידיה של המדינה.

כל בדיקה תעלה כי בנייה להשכרה עולה למדינה יותר מבנייה למכירה, אלא שהסובסידיה להשכרה ניתנת בצורה מוסווית, על־ידי קרקע־חינם או פטור ממיסים.

דברים אלה ידועים היטב גם לשר־האוצר עצמו. אם למרות זאת החליט להמליץ על תוכנית המחבלת במילחמתו באינפלציה, המזיקה למשק, וכדאית לו פחות מאשר עידוד בנייה סתם, אפשר רק לתמוה מה היו השיקולים.

ייגאל הורביץ אינו יכול לכהן כשר־אוצר אחרי שאישר תוכנית מסוג זו. ממשלה ששר־האוצר שלה מסוגל לעשות מעשה כזה אינה יכולה להמשיך לכהן.

חוסר שפיות ✶ מוסרית

עד כאן הכתבה של העולם הזה. יגאל לביב הוסיף עליה הערה פיקנטית:

„כאשר היה איתן ישראלי, השותף של בני־הורביץ בעיסקת הדירות להשכרה, נספח חקלאי בוושינגטון, היה איתן רף נציג מישרד־האוצר בוושינגטון. באותה עת היתה תמי בן־דויד היועצת המישפטית של הנציגות הכלכלית בוושינגטון.

„כיום מייצג איתן ישראלי, יחד עם בני־הורביץ, את בעלי תוכנית־הדירות, ומנהל את המשא־והמתן עם נציג מישרד־האוצר, איתן רף. היועצת המישפטית, המנסחת את החוזה מטעם מישרד־האוצר, היא תמי בן־דויד."

מכל העניין נודף ריח מסויים. הוא מצטרף לריחות האחרים של ממשלת־הליכוד: הריח של פרשת החווה של אריק שרון, הריח של חגיגת יהושע בן־ציון, והריח של פרשת אהרון אבו־חצירא, על גילוייה המדהימים. אינני מתכוון רק לגילויי המישטרה, אלא גם (ובעיקר) לגילויים על יחס הממשלה כולה לפרשה זו — יחס שאין לה הגדרה אחרת מאשר חוסר שפיות מוסרית.

השחיתות של הליכוד אינו עולה על השחיתות של המערך, בשעתו. אולם בימי המערך לא התערבו הרבנים הראשיים בחקירה מישטרתית, לא סירבו פקידים בכירים להעיד במישטרה על פעילותם הממשלתית מבלי להיות מודחים מתפקידם ולא ניסו שרים להחליף את חוקריהם.

ויש לזכור, כעובדה נוסטלגית: יצחק רבין יצא לחופשה־מרצון ברגע שנתגלתה הפרשה של חשבון־הבנק האמריקאי — פרשה זעירה לעומת מה שקורה כיום.

אורי אבנרי

מכתבים

איזו מדינה?

האם זה מזכיר למישהו משהו?

בספר ההיסטוריה האוניברסלית של העולם, שנערך בידי אירווין שאפירו, והמשמש בבתי־הספר באמריקה, קראתי על „משמעות הטוטאליטאריות".

„המפלגה השלטת," נכתב שם, „אינה מסתפקת בשליטה בממשלה. מטרתה היא השתלטות מוחלטת על חיי העם, על בתי־המשפט, הצבא, העבודה והתעשיה. אין בידה פיתרון ממשי לבעיות מדינתה. היא מסוגלת להשמין רק על חשבון אחרים. כדי להתקיים, עליה לבלוע שטחים השייכים למדינות אחרות. היא חייבת להתפשט — והתפשטות פירושה מילחמה."

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

גלאי השקר של אריק שרון

על מאמרו של אורי אבנרי „אף רוטט" („העולם הזה" 2242).

קשה שלא להסכים לכל מילה ומילה. אבל מאורי אבנרי, וממנו במיוחד, מותר לדרוש קצת אובייקטיביות וצדק. והצדק דורש להכיר באריק שרון כבאדם אמיץ. תראו לי בבקשה עוד חבר־כנסת אחד — כולל אבנרי או מישהו משרי הממשלה — שהיה לו עוז לקרוא לראש־הממשלה „שארלטאן"... הוא ביטא מה שהם חושבים, והם נהגו ושתקו. (מילבד אריק שרון יש עוד אדם אחד שהגדיר נכון את מנחם בגין — ברונו קרייסקי, שאמר עליו: „עורך־דין פרובנציאלי, אבל שחקן גדול.")

שלמה דנציגר, תל־אביב

● ● ●

הכל בגלל הפרופיל

סיפורו העצוב של ישראלי על סף ירידה מן הארץ.

ברצוני להסביר את המילכוד אליו נקלעתי ואשר הביא אותי להחלטה לעזוב את המדינה על מנת לנסות מזלי במדינה נאורה. (כרטיס הטיסה שבידי הוא לסוף אוקטובר 80').

נולדתי בישראל להורים פליטי השואה. אבי שירת בכוחות הביטחון 35 שנה. גדלתי, חונכתי והוסמכתי כמהנדס בארץ. שירתתי בצה"ל שרות חובה וקבע בשנים 72—77. בעת שירותי בצה"ל התמוטטתי ושוחררתי מהצבא עם פרופיל רפואי 21.

מאז, למרות שמצבי הרפואי תקין, לא נקלטתי בשום מקום עבודה.

בגלל הפרופיל הרפואי, אי שירות מילואים וחוסר פינקס מילואים אין מקבלים אותי לעבודה.

פוטרתי מקומות העבודה הבאים לאחר שנודע להם הפרופיל הרפואי שלי (יש לציין כי היו מרוצים מעבודתי הקצרה): מקורות בינוי ופיתוח; מישרד־התיקשורת ועיריית פתח־תיקווה.

כאמור, הפרופיל הרפואי הצבאי הכניסני למילכוד. גם חברתי, איתה עמדתי להתחתן, נפרדה ממני לאחר שנודע לה הפרופיל הצבאי שלי. אין ברצוני להיות נזקק, אני רוצה לחיות, להקים בית ולהתפרנס בכבוד.

לא בקלות הגעתי למסקנה המוזכרת בפתיח של מכתבי זה, ואני מקווה כי לא אכשל ואאלץ לנקוט בצעדים טראגיים.

ו.י., תל־אביב

● השם המלא שמור במערכת.

● ● ●

המ"כ הכי טוב במדינה

משהו על האיש הניצב בראש צה"ל

רב־אלוף רפאל איתן הוא הוכחה חיה לכך שהעיקרון הפיטרי — שלפיו כל אדם במערכת היירארכית מגיע, במוקדם או במאוחר, לדרג חוסר־כישרון שלו — איננו נכון.

כאשר היה רפול מ"כ בגדוד־הצנחנים, אמרו עליו החבר'ה, שהוא המ"כ הטוב ביותר בחטיבה. גם כאשר קיבל קצונה והיה מ"מ, המשיכו הליצנים לטעון בחום שהוא המ"כ הטוב ביותר בחטיבה. התהליך נמשך גם כאשר המשיך רפול לטפס במעלות ההיירארכיה הצבאית.

כאשר שירתתי בחטיבה סדירה, טענו אז כולם שזהו התפקיד הרם ביותר שרפול יכול להשיג — והוא לא ימשיך יותר. והנה לעג רפאל איתן לכל חוזי־חשחורות והגיע, עם קצת עזרה מהליכוד, לדרגה הבכירה ביותר במערכת הצבאית.

אבל מי שחשב שהאיש סיגל, ולוא אך מבחינה חיצונית, דרכי ביטוי וחשיבה של מי שעומד בראש (המשך בעמוד 6)

אריק שרון (זאב ב„הארץ")
„שארלטאן!"

אותי? רק קוטי.

בריזה
מוסיקפה
הרברט סמואל 80 טל 656992
בלוז, פולק,
ג'ז, רוק
פתוח כל יום כולל יום א' משעה 21.00

גזור — ושמור
חתום על
מידע
העתון שלנו בארה"ב
העתון שלנו בארה"ב
אל תסתפק בשמועות — השאר מעודכן. הבטח קבלת „מידע" לביתך מדי חודש.
שלח המחאה ע"ס 10.— $ (מנוי שנתי) בצירוף שמך וכתובתך אל:
MAIDA, P.O.Box 833,
Havertown, Pa. 19083
עורך ומו"ל:
רוני צפריר
(215)649-5038
מידע — העתון לאלה שרוצים לדעת יותר

קוראי העו"ז בארה"ב
הרוצים להשתתף בפעולה
להצלת מדינת ישראל
מחורבן הליכוד —
יתקשרו אל:
AMERICAN-ISRAEL
MIDDLE-EAST PEACE FOUNDATION
AP. 19 D
360 E. 65th St., N.Y. 10021
Tel: (212) 570-9190

תן טרמפ לחייל

רק.

רק בטלויזיות הציבעוניות של SONY תמצא את TRINITRON, השיטה הבלעדית המקרינה את התמונה בעזרת תותח חד־קנה וטכניקת מסך משוכללת, המאפשרת קבלת תמונה חדה ובעלת בהיקות גבוהה בצבעים טבעיים.

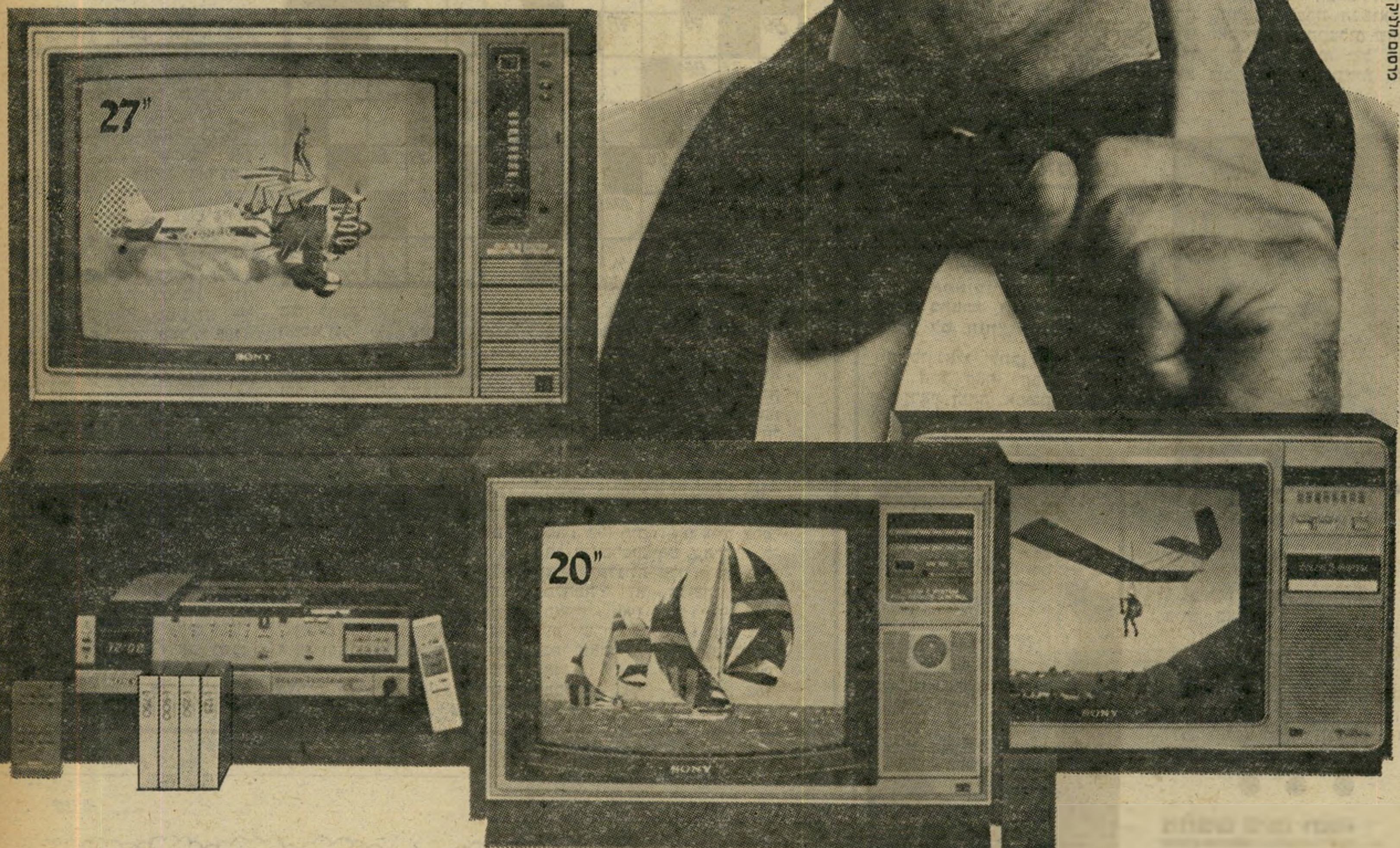

לבחירתך מספר דגמים חדישים בגדלים שונים:

CVM-2711 PS-27"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM אוטומטי, NTSC אוטומטי להקרנת סרטי וידיאו מארה"ב בשילוב מערכת וידיאו ביתית SONY דגם SL-T7 Betamax.
- יחידה בקרה משוכללת.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- כניסות ויציאות וידיאו ואודיו.
- מגבר פנימי בעל עוצמה של 8 ואט המאפשר חיבור רמקול חיצוני.
- **יחידת בקרה מרחוק רב־תכליתית**, בעלת אפשרות לקליטת 12 תחנות, צבע, בהירות, עוצמה, השתקת קול, כיוון אוטומטי, הדלקה וכיבוי.

KV-2032 ME-20"

- 3 שיטות צבע: PAL/SECAM/NTSC
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- רמקול Two Way.
- **יחידת בקרה מרחוק רב תכליתית**.

KV-2024E-20"

- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.
- **יחידת בקרה מרחוק**

KV-2020 ME-20"

- 3 שיטות צבע: NTSC/PAL/SECAM
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- בורר מתח אוטומטי למניעת קצר.

KV-1400 E-14"

- מכשיר נייד.
- לחצני מגע לבחירת תחנות.
- אנטנה VHF/UHF.

SONY®

למבקשים את הטוב ביותר!

תשבץ העולם הזה 2249

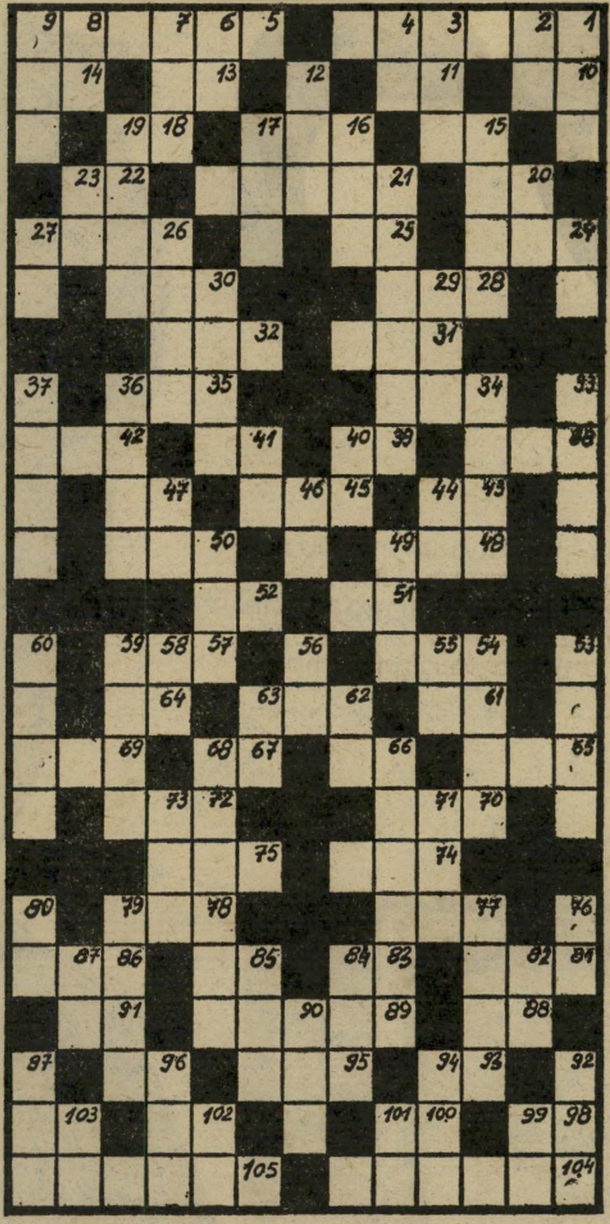

מאוזן:
1) פרח נוי רב עלי־כותרת לבנים; 5) תחנת־שידור בת 30; 10) התבונן היטב, דקדק; 11) מדד (ישעיהו מ׳ י״ב); 13) אינו קבוע במקום אחד; 14) ממלא מקום (ר״ת); 15) מתרברב; 16) מאורת אריות (כתיב מלא); 18) לא רטוב ולא יבש; 20) סופר ומחזאי אמריקאי — מתאר זוועות מל־חמה (ש״מ); 21) רסיס, שבר; 22) יכה; 24) שם עץ, נזכר במקרא — שמואל ב׳ ה׳ כ״ג; 25) שתול, קבוע באדמה; 26) כלי־קיבול למי שפכין; 27) שחור הלילה שלפני הזריחה; 30) צבע אדום; 31) תחילה, ראשית; 32) נשך, עקץ; 34) אני (לטינית); 35) גרף ואסף גחלים להסות; 38) עורכת יומון ישראלי (ש״מ); 39) עו־ברים בהמון; 41) בן־בקר ל־עולה; 42) טיפה, נסף; 43) מילת שייכות; 45) חסר־דעת, תם; 47) עיר בצרפת בחבל לוריין; 48) עיר קדומה ביוון, בת בריתה של ספרטה; 50) האלה אשר לקח לו זאוס ל־אשה; 52) נמתח בין שתי נקודות; 54) ארץ קדמונית, שכנה של איראן; 57) איבר נשימה של בעלי־חיים במים; 61) אחד משלושה ה״ב״ במו־סיקה; 62) עקרות, ריקנות; 64) תבואת השדה; 65) שו־קת; 66) כלי־ברזל בדמות איל לנגוח שערים; 67) קידומת לשמות סקוטיים; 69) חתך, גזר; 70) קוסם, אמן; 72) פרח־נוי; 74) דרך; 75) גומי, שרף נוקשה; 77) בשלווה, ל־לא־פחד; 78) סופר אנגלי או־טופיסט — ״הרואה ואינו נר־אה״ (ש״מ); 81) החרים רכוש; 83) אריג; 85) מפרנס; 86) אחד מעשרה ממיני הארבה; 88) פקודה מפורשת; 89) אם־הקבוצות — בת 0ל; 91) מילת שלילה; 93) ס.ג; 95) אמנם; 96) קבוצה דתית; 98) קיר, חומה; 100) צאצאה; 102) חרון; 103) מלך בפרס; 104) סגן שר במשרד ממשלתי — ״הוא סגן שר טוב מאד״; 105) ארבעון, פירמידה משולשת.

מאונך:
1) תכונה, שעור; 2) מילת מיעוט; 3) מדוכא, עגום; 4) עיר באמריקה; 6) ישן כאן; 7) חבורת נשים מתנדבות לעזור בבתי־חולים; 8) נסתר רבים; 9) כינוי לנזיר בודיסטי; 12) עיירה בחוף הדרומי של לב־נון; 15) צבע מים בלתי שקוף לציור; 16) קבוצה בעמק־יזרעאל; 17) מצב רע; 19) שמורת־טבע זואולוגית בארץ; 20) קוץ הנוצר על עלים וגב־עולי הצמחים; 21) אב ושני בניו מלחינים אוסטריים (ש״מ); 23) מכיון; 24) אליל בבלי; 26) מחלת רקבון; 27) אלוף בצה״ל (ש״מ); 29) יצא מן המסגרת; 30) עומר שנקצר ונשאר בשדה לעניים; 33) אבנט; 34) ביטוי, הבעה; 36) זרוז; 37) כנוי להפצצות הגר־מנים על אנגליה במלחמת ה־עולם ה־2; 40) אחת מסכו״ם; 41) סופר עברי בעל פרס נובל (ש״פ); 44) מרכז הרגש — לפי הקדמונים; 46) בסימני הפיסוק — פסיק מעל האותיות לסימן קיצור; 47) סוג טעם; 49) מטח יריות; 50) ממנהיגי תנועת־העבודה בארץ — שדה תעופה במרכז על שמו הפרטי (ש״מ); 53) שמם של כמה שליטים בממלכת פרס; 54) אופן ההיגוי; 55) עלוב, נק־לה; 56) נכרי; 58) עיר ב־מצרים העתיקה; 59) שטיח; 60) בסתר, בחשאי; 62) כו־עס; 63) עומד, מוכן; 66) מושב בשפלת יהודה בכביש רמלה ת״א ובו ישיבה ומוסד חינוכי; 68) שיתוף — והוא יסוד התנועה החוגגת 70 שנה לקיומה; 71) בזיון, סלידה; 73) כינוי לאחד משלושה ה־חגים — פסח, שבועות וסוכות; 76) גרוע; 77) כינוי לשירי נשמה כושיים; 79) מצב ממו־שך ללא הסדר רצוי; 80) גו־מה; 82) תום; 84) צייר צרפ־תי אימפרסיוניסט שהירבה ל־צייר רקדניות בלט; 85) כלי־מלחמה; 87) תנועה קצובה באוויר; 90) גלות; 92) רצו־עה, שרוך לקישור; 94) תח־נתו האחרונה של משה בדרכו ארצה; 96) קנב־כסף; 99) מספיק; 101) מחפש; 102) לא בחופזה; 103) רוח־רפאים.

מכתבים

(המשך מעמוד 4)

ראש הפירמידה — בא הראיון בטלוויזיה עם עמירם ניר ומוכיח את ההיפך הגמור.

הרמטכ״ל מודיע, בתשובה ל־שאלת המראיין, לכל עם ישראל, שהוא שומע בפעם הראשונה ש־היתה טראומה של מילחמת־יום־הכיפורים. האיש אינו חושב על המוות, ויש לו שיחרור מטראומות. טוב, אנחנו יכולים להבחין, של־צנחן־גיבור אין פחדים וטראומות, כי הוא כל היום גיבור. אבל אולי יש לאחרים טראומות. אצל רפול אין הבחנה בין הפרטי לכללי. אם לרפול אין טראומת־יום־הכיפו־רים — אז לאף אחד אין, חוץ מ־אשר לכתבי הטלוויזיה, החשודים ממילא.

עמירם ניר מוותר ומנסה מכיוון אחר. מה בדבר ההפתעה? הוא שואל. רפול המום מן השאלה: איזה הפתעה, איזה? מי הופתע? הנה הוא הורה לחבר׳ה להשאיר את התחמושת בתוך הטנקים ואמר להם: ״בעוד שבוע תהיה מילח־מה!״ שיגעון של תשובה, איפה אילן פקר, אורי גלר וליפשיץ, ש־יבואו ללמוד מן הרמטכ״ל!

מעניין מה חשב כאשר התרוצץ בנאפח ביום הראשון של המיל־חמה בין הטנקים הסוריים שדהרו ליהודיה. אבל העיקר, כמובן, ש־בטנקים היתה תחמושת. ומה שלא פחות חשוב למ״כ טוב הן מיספר ג׳בלאות בגדה־המערבית. תמיד אפשר לשים כמה מקלעונים ברתק על הר־עיבל וחוליית מאג על הר־גריזים — ולפתור אחת ולתמיד את בעיות הביטחון של ישראל.

כמו שאמרנו: פעם מ״כ — תמיד מ״כ.

דוי מורב, תל־אביב

● ● ●

על הזקן ועל האלוהים

בכתבה על אשת־השנה התפרסמו תמונותיהם של הרצל, וייצמן ובן־גוריון, שהוכתרו ״כולם היו אתאיסטים, כולם רצו בחברה חילונית״ (״העו־לם הזה״ 2245).

הרשו נא לי לתקן לגבי בן־גור־יון: הוא שאף לחברה חילונית וזו ודאי היתה אמונתו הפנימית (מעבר לפוליטיקה ה״דתית״ שנקלע

דויד בן־גוריון
מה הוא מה?

אליה), אבל לא היה אתאיסט, כפי שאפשר להיווכח מן הדברים ש־כתב אלי (מיכתבו מצורף).

אדם דורון, בית ברל

● כתב דויד בן־גוריון ב־12 ביוני 1968 משדה־בוקר:

לאדם דורון — שלום וברכה,

אני לא אשתייך לשום קהילה — לא רפורמית, לא שמרנית ולא אורתודוכסית, אבל אני חושב קיו־מה ושילטונה של הקהילה האור־תודוכסית בישראל לאסון ולסילוף. אני כמעט בטוח שהרוב בארץ רחוק מאוד מהאורתודוכסים. באמריקה לא יעיז שום איש לפסול איש, לפסול רב כמנוח סילבר, ואפילו המזרחי בארצות־הברית ובארץ ראו בו מנהיג יהודי מסור. ורק מחוסר יוזמה — כך נדמה לי — של לא אורתודוכסים שיש להם בכל זאת צורך ב״כנסיה׳ — השתלטו פה ״האדוקים״. סייע לכך מישטר ה־בחירות הנפסד הקיים בארץ, ה־מקנה למיעוט קטן כוח פוליטי ש־לא מגיע לו כלל. אבל אשמים גם היהודים שיש להם צורך בבית־כנסת — ולו רק פעם בשנה (לי אין צורך בכך, אם כי אני רחוק מהיות אתאיסטן), שאין בית־כנסת שבתוכו גברים ונשים מתפללים יחד ולאו דווקא בנוסח המקובל, שיש בדברים שהטעם המודרני אינו סובל אותו (כגון קורבנות וכדומה).

היתכן שינוי בנידון זה?

● ● ●

מי היא זו?

ששיגעה את אילת?

רחל המרחלת דיווחה על יפהפיה בלונדית, מוכרת מאוד, ששיגעה את אילת, כששהתה במועדון הים־התיכון (״העולם הזה״ 2247). מי היא?

רחל דיווחה על הצרפתיה היפה סילבי וורטן, הזמרת הנשואה ל־ג׳וני האלידיי, אך התצלום שהופיע בדיווח שלה לא היה של וורטן, אלא של יפהפיה בלונדית אחרת — השחקנית קתרין דנב.

סילבי וורטן
מי היא מי?

נשאלת השאלה מי היא ומי ומי היתה באילת?

מירי יששכרוב, אילת

● הבלונדית ששיגעה את אי־לת היתה סילבי וורטן. בטעות הו־פיעה בכתבה תמונתה של קתרין דנב. תמונתה של וורטן — ראה תצלום.

● ● ●

מתפש פינה חמה

בבית טוב

אנשים טובים, הקשיבו לי...

הלכתי לאיבוד ברחובותיו של הכרך הגדול, תל־אביב, מבלי ש־ידעתי בין ימיני לשמאלי. הסתו־בבתי שפוף ומדוכא, כשזנבי בין רגליי, עד שאשה טובה אחת, עם יחס אנושי לבעלי־חיים, אספה או־תי — תחילה אל חיקה ואחר כך אל ביתה. היא האכילה אותי והשקתה אותי והקצתה לי פינה משלי ב־דירתה. להפתעתי עבר יום ועוד

(המשך בעמוד 8)

פרסום וימר יעקבסון

אותי? רק קוטי.

Coty

להשיג בתמרוקיות

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת ד"ר מרדכי זידמן

הוצאת רשפים

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 772118

רשיון נהיגה

2400 שקל

בי"ס לנהיגה „גבע"

טל. 253230

יבוא ושיווק: אלפא טריידינג, טל. 03-233910

איתן עמיחי
הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
ירושלים-664015, אילת-059-3012

בית ספר לקוסמטיקה
„ליזיקה"

מודיע!
החלה ההרשמה לקורס בוקר לקוסמטיקה
אוקטובר 1980
הקורס יתנהל פעמיים בשבוע בימי א' וי־ד'
בין השעות 11—9 לפנה"צ
למסיימות תוענק דיפלומה רשמית של בי"ס
INTERNATIONAL PARIS
מספר המשתתפות מוגבל ביותר

ליזיקה רח' דיזנגוף 177 ת"א.
טל. 237457.

גזור — ושמור
חתום על
מידע
העתון שלנו בארה"ב
אל תסתפק בשמועות — השאר מעודכן.
הבטח קבלת „מידע" לביתך מדי חודש.
שלח המחאה ע"ס —.10 $ (מנוי שנתי)
בצירוף שמך וכתובתך אל:
MAIDA, P.O.Box 833, Havertown, Pa. 19083

עורך ומו"ל: רוני צפריר, 5038־649(215)
מידע — העתון לאלה שרוצים לדעת יותר

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

יום — ועדיין לא הושלכתי לרחוב. צבעי אפור, והנני נקבה גזעית: שנאוצר מעורב עם טרייר.

הייתי מוכנה להשאר בדירתי החדשה עד קץ הימים, אבל נדמה

כלבה אבודה
גזעית מעורבת

לי שאני לטורח על בעלת־הבית ועל תריסר החתולים שלה. (שיהיו לי בריאים, אין לי דבר נגד חתולים).

המעוניינים מתבקשים לפנות ל־בעלת־הבית — טלפון מס' 285848, תל־אביב.

כלבה, הממתינה לשם חדש ולבעלים חדשים, תל־אביב

● ● ●

המלצתו של נמר־של־נייר

בעיקבות השבחים שהרעיף דן עומר על סיפרו של עמוס אילון „שעת אפס" („העולם הזה" 2236).

בין השאר כותב עומר כי „ספר זה מן הראוי שיהפוך ספר לימוד על השואה", והוא מציין כי הספר „מתמודד עם נושא שמרבית המחברים הישראלים חוששים לגעת בו". ובכן, לפחות שני ספרים חובקים את הנושא באותו ההיקף: כחש של בן־הכט והציונות הפוסט־אוגנדית במשבר השואה של ש.ב. בית־צבי, שהוא עדיין הספר המקיף ביותר והמהימן ביותר בנושא זה.

וביחס לאיכותו של הספר של אילון: כבר הוכיח בית־צבי במאמרו (במעריב, ב־1 באוגוסט 1980), כי אילון מטעה את הקורא, מערב פרוטוקולים של ישיבות שונות ומקצץ מן הנאמר על־פי צרכיו. ספר חדש זה אינו אלא קובץ של הטעיות מכוונות, שתכליתן לברוח מן האמת המרה..

מיכאל ווהפה, צה"ל

● ● ●

אל תחסום שור...

על פרשת שר־הדתות אהרון אבו־חצירא.

החקירה המתנהלת נגד שר־הדתות מעוררת כמה מחשבות. ראשית, אדם המשוכנע בחפותו ייענה לכל חקירה מישטרתית כדי להוכיח זאת. שנית, השר רוצה בסיום מהיר של ההליכים ובכל זאת הוא משהה את תשובתו — אם מסכים הוא להיחקר ואם לאו. ושלישית, העניין העדתי שניסו לעורר מסביב לפרשה אומר דרשני.

אם צודק השר ואם טהורים מעשיו, יעבור נא את ההליכים ככל אזרח אחר במדינה, בראש מורם.

יוסף אלקס, ירושלים

אינני מבין על מה ולמה קם כל הרעש הזה בעניין האדמו"ר אהרון אבו־חצירא שליט"א, שמאשימים אותו במעשי מירמה וקבלת־שוחד ר"ל. קשה לתאר שיהודי דתי, המשתייך לעם סגולה, בחיר העמים, יעשה מעשים שכאלה. ו־הרי תורתנו הקדושה מצווה: „לא תגנב", „לא תחמוד"... ו„אל תחסום שור בדישו".

את עלילת הדם הזדונית הזו המציאו משומדים שמאלניים, בגלל קינאתם נוכח ריבוי הישיבות ה־מפוארות והנהדרות ובגלל שתלמודי־תורה וישיבות, הממומנים ב־כספי־ציבור, מוקמים בהתנחלויות.

אי"ה תשכח פרשה זו, בעזהי"ת בב"א, ואפשר יהיה להמשיך ב־מלאכת הקודש של גיוס כספים לישיבות ולהתנחלויות. אמן.

שבתאי לוי, משומד שמאלני, רמת־גן

● ● ●

בין הפטיש האשכנזי לסדן הספרדי

בעיקבות הכתבה „לא רוצים אותם כאן!" — על אשכנזים וספרדים בניר־צבי ובבית־דגן („העולם הזה" 2247).

בכתבה צוטט אהוד שגיב מניר־צבי, על הפרדת ילדי המקום מילדי בית־דגן. הוא הגיע לשיא הגיחוך והציניות, כאשר טען: „יחד עם זאת החלטנו לתלות שלט — ברוכים הבאים לילדי בית־דגן." אכן, המצאה חדשה ומקורית: לפגוע בבאים ולתלות שלט ברוכים ה־באים.

צר לי על מר שגיב, שהינו אדם מוכשר, שנאלץ להתפתל כדי ל־טהר שרץ נוראי. מוטב היה אילו שם־לב לפיסקה במיכתבו של ה־מפקח, אשר ביקש לעורר בו רגש של בושה וחרטה.

עדינה מנטש, ראשון־לציון

● ● ●

למען הדיוק!

מה באמת כתב המשורר למנהיג מיפלגת העבודה בהקדשה על ספר השירים האחרון שלו („העולם הזה" 2247)?

במדור אנשים פורסם, כאילו הקדשתי את ספרי ארץ־ישראל שלי

יונה („יבי") בן־יהודה
סילוף ועיוות

לח"כ שימעון פרס באלה המילים: „שימעון, החלם במהרה. הרופא פשוט לא יכול לחלות" ולא היא. ההקדשה שלי נוסחה אחרת: „ל־שימעון, החלמה מהירה, בידידות יבי".

כל תוספת מסלפת ומעוותת.

יונה („יבי") בן־יהודה, תל־אביב

שרתון
לגברים
כמוך

"מאז ששמתי
את "שרתון" על הכוונת
איני מחליף אותה
באף סיגריה אחרת.
אני אוהב את הטעם
המיוחד של "שרתון".
יש בה תערובת מעולה
של טבק וירג'יניה
והיא נותנת לי
הנאה אמיתית.
עם "שרתון"
קלעתי בול!"

מוקד 55

היונה והזית

הוזמנתי על־ידי אמנים מן הגדה להציג תערוכת־יחיד. תערוכתי עמדה להיפתח ב־15 באוקטובר. כנושא בחרתי את עץ הזית. כתבתי: „ברצוני להגדיר את הזית כסמל מוחשי, כאפשרות יחידת לחיים באיזור — חיים של דו־קיום בשלום.”

הודעתי על התערוכה למושל הגדה, תת־אלוף בנימין („פואד”) בן־אליעזר, על מנת שתערוכתי לא תתקבל כהפגנת־הפתעה, אלא כמחוות־ידידות.

ביום הכיפורים יצאתי לטייל בגדה, ולכתבים צרי־המצח, אלה העוסקים בפוגרום אנטי־אבי־כהן, ברצוני להבהיר: בציונות שלי לא האלוהים ולא המפד״ל מכתיבים את השקפת־עולמי. כפי שאמר איש חכם:

...ולפני שנלך לישון עלינו לזכור איזה מישטרים סוגרים גלריות ושורפים ספרים

„מה שהשיגה באמת מדינת־ישראל הוא ואתיקאן ליהודים.” מחלקים בולות ואינדולגנציות וצדים מכ־שפות.

■ ■ ■

אני שומע ברדיו וקורא בעיתונים, כי הגלריה ברמאללה נסגרה על־ידי המימשל הצבאי בטענה שהיתה מוקד להסתה. ברצוני לשאול מי הוא הטיפש החושב, שאם תיסגר הגלריה יחשבו האנשים שדגל פלסטין צבוע תכול־לבן? מה שלא ייראה על הקירות, בפנים הגלריה, ייראה על החומות, בחוצות הערים. כלום סבור מישהו שאם תוחרמנה התמונות יאהבו את היהודים יותר?

אגב, הייתי בגלריה לפני הפתיחה. תערוכתו של סולימאן מנצור תמימה ופולקלוריסטית, נוסח הציירת הישראלית רות שלוס, שיש לאסרה — ומייד! את זאת חייבת ממשלתנו לדעת, שהרי כל הגמדים היו במחתרת והם למדו זאת על בשרם.

מן היסטוריה ומן המציאות העכשווית אנו השמדה טוטאלית. האם קיימים התנאים? האם קיים
השמדה טוטאלית. האם קיימים התנאים? האם קיים

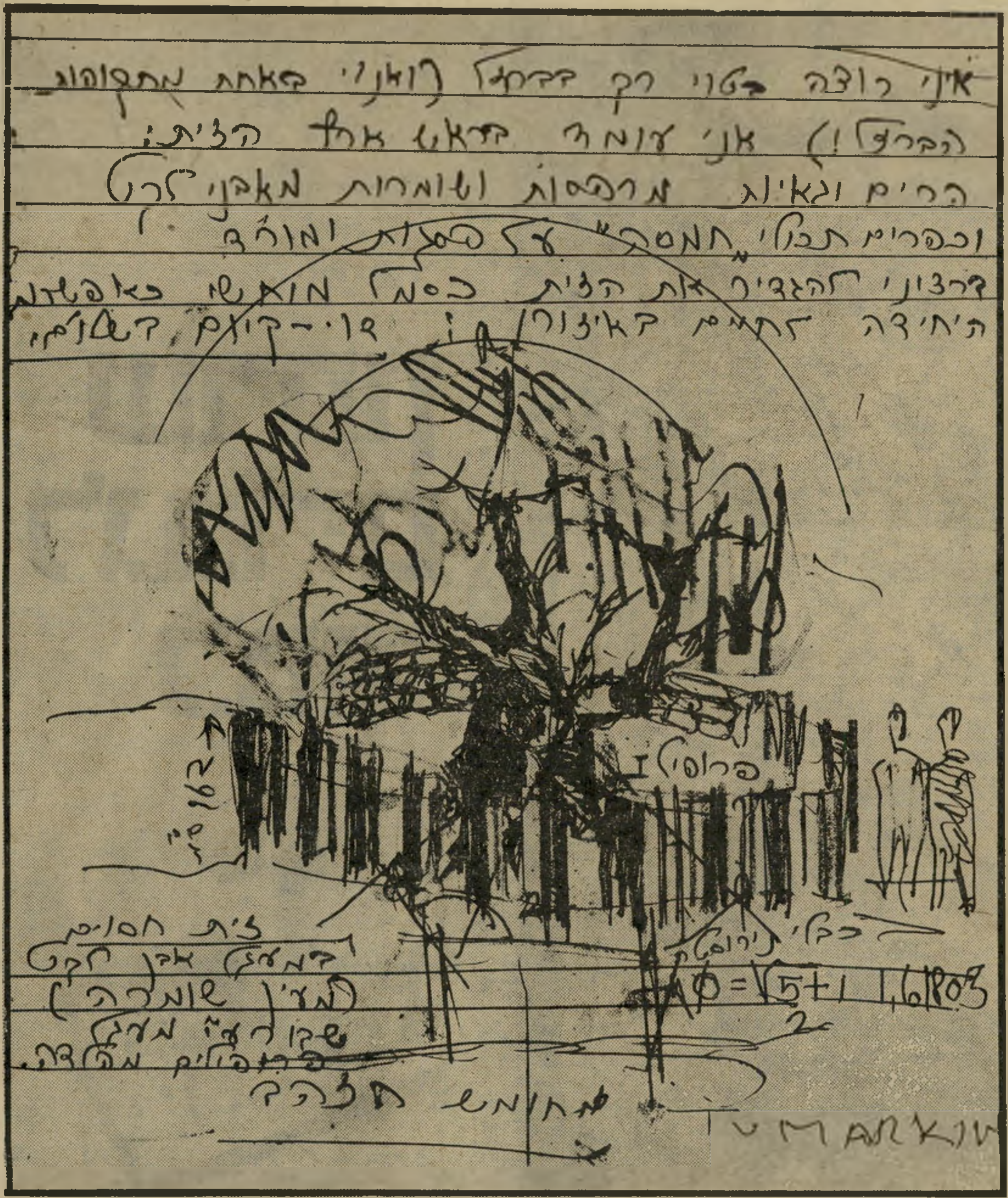

רישום המחאה של יגאל תומרקין

הבסיס המוסרי? אם כן, אזי בבקשה: עליהום! ולא רק בגלריות, אלא בכל השטח, עם כל האמצעים.

■ ■ ■

איך שלא נסובב את העניינים, הערבים הם שכנינו, לא הפולנים. כאלה הם החיים.

אי־אפשר להחריש נוכח העוולה והטימטום.

איך שלא נסובב את העניינים, הערבים שכנינו, לא הפולנים. כאלה הם החיים

אני שומע דברי פאתוס נבובים ומישהו טורח לציין: זהו ראש־ממשלתך!

ראשי כבד ואני שואל: זה מן המחתרת?

ולחילופין, אני שומע אמרי־שפר מפי הרמטכ״ל ומפי סגן שר־הביטחון — מצח צר ומזיע נוכח המצ־למות.

האם זאת שפתי?

עתה אני משוכנע שאחד פלוס אחד שווה אחד.

ולפני שנלך לישון עלינו לזכור, איזה הם המישטרים הסוגרים גלריות ושורפים ספרים.

יגאל תומרקין, תל־אביב

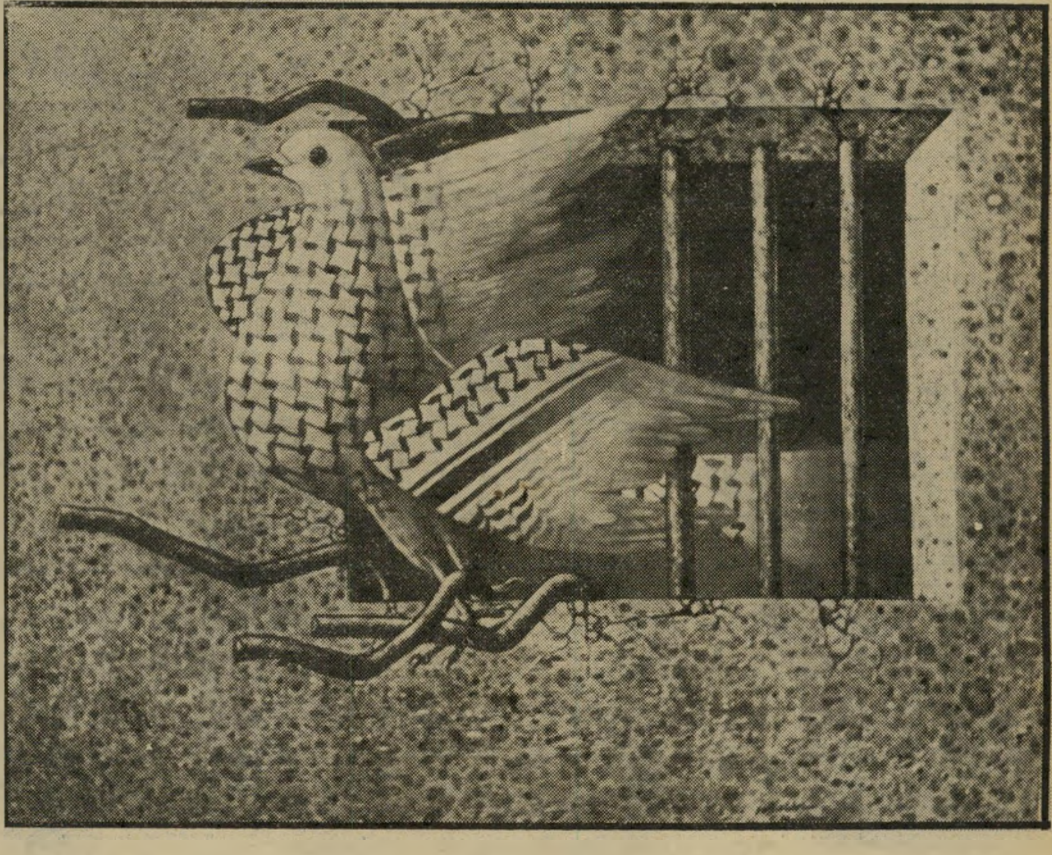

הציור המוחרם של סולימאן מנצור

"הטיסות הארוכות שלי מתחילות בפרנקפורט, ואז אני שמח שבחרתי בלופטהנזה. חברה "גדולה" עם לוח טיסות כל כך נוח."

מדברי נוסע לופטהנזה

Lufthansa

הזמנות דרך סוכן הנסיעות **שלך** או טלפן אלינו: תל־אביב 03-653041, חיפה 04-512862

ל-FoodLord
מנוע עם·שרירים

אמין כל כך שאנו מעניקים למנוע אחריות חינם לשלוש שנים!

ב״פודלורד״ שורה ארוכה של אביזרים משוכללים:
* מטחנת בשר עם סכיני פלדה.
* שתי קערות עירבול והקצפה בעצוב חדיש ופונקציונלי.
* מקצפים מנירוסטה, ומקצפים מפלסטיק קשיח.
* מלושים מיוחדים מנירוסטה.
* בלנדר מלקסן.
* מסחטת הדר.

אביזרים נוספים:
* מסחטת מיץ גזר.
* קוצץ ירקות.

מיוצר בהשגחת מכון התקנים.

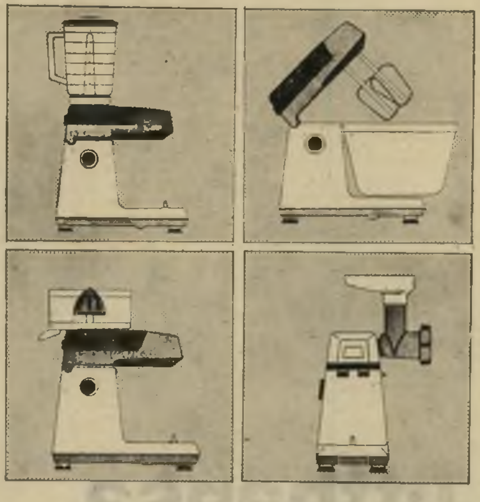

שרות **אחפא** שרות ללא תחרות

מפיצים **אחפא** וסוחרים מורשים

אמקור טוב להיות בבית.

מרים בנימיני

המזלות מסמלים את ארבעת היסודות - אש, אדמה, אוויר ומים

לאש שייכים — טלה, אריה, קשת.

לאדמה שייכים — שור, בתולה, גדי.

לאוויר שייכים — תאומים, מאזנים, דלי.

למים שייכים — סרטן, עקרב, דגים.

יסודות אלה מסמלים תכונות אופי משותפות, המשתייכות לקבוצות אלה;

האש — מסמלת וויטליות, התלהבות, מרץ, שימחה, יצירתיות וילדותיות.

האדמה — מסמלת — רצון לקביעות, אהבה לרכוש, שמרנות, עיקביות ומעשיות.

האוויר — מסמל — אינטליגנציה, רוחניות, עדינות, אהבה לחברה, יכולת להתרומם מעל הקרקע.

מים — רגש, אינטואיציה, אהבה לדברים סודיים, מיסטיקה, מופנמות, קנאה.

כפי שכבר נאמר, אדם שנולד באחד מהמזלות, לדוגמה — מזל מאזנים — שייך למזלות האוויר, ולכן על הנולד במזל זה להיות אוורירי, אינטלקטואלי וכו', כלומר, בעל כל התכונות האווריריות שהוזכרו. אך כאמור המפה האסטרולוגית מכילה על פי רוב לא רק יסוד אחד, וכמעט כל אדם „מורכב" מארבעת היסודות. על־מנת לדעת מהו היסוד העיקרי השולט, יכול כל אחד להביט בטביעות האצבעות שלו, ולדעת מה שולט בו. אם למשל לבן מאזנים מופיעות טביעות „אש" על רוב אצבעות ידו, סימן שביום הולדתו רוב הכוכבים היו במזלות האש, ואדם זה יהיה יוצר, אמן ולא איש רוח בעל תכונות אווריריות, כפי שאפשר לחשוב לפי המזל שבו נולד.

מים - גשר גבוה

אש - דור

אדמה - גשר נמוך

אוויר - לולאה

הכירומנטים משתמשים בטביעות האצבעות לצורך מעקב אחר מעלותיו, חסרונותיו ומזגו של האדם. כאשר פסי הטביעות צפופים, ולא משנה באיזה סוג של טביעה, האדם בעל רמה יותר גבוהה, פסים רחוקים ומעטים מראים על רמה נמוכה יותר. ישנם ארבעה סוגי טביעות אצבעות, הקלה ביותר לזיהוי היא הטביעה שמסמלת את מזלות האש ונקראת הדור.

הדור - מסמל את מזלות האש

הדור כמו גלגל שבמרכזו עיגול קטו, ויתר הקווים מקיפים אותו בספירלות מתרחבות.

את בעלי הטביעות הדוריות קל לזהות — אלה טיפוסים חזקים והחלטיים. הם נוהגים כפי שהם מרגישים (דהיינו; איך שבא להם), הם יכולים להיות בעלי מוח מבריק, ולתפוס בקלות נושאים שלאחרים קשה להבין. הם חזקים, בעלי מזג סוער, לכן, בדרך הטבע הם לא מקבלים על עצמם פיקוח והגבלה, אוהבים לעבוד בצורה עצמאית, או בעבודה המאפשרת להם יד חופשית, והרבה מרחב לפעולה.

הם חיים במתח גבוה, רגישים, דרוכים ומתוחים, וכתוצאה מכך סובלים לעיתים־קרובות מנדודי שינה. חשוב למצוא להם עיסוק שבו יוכלו להעסיק

(המשך בעמוד 60)

בתקופה זו הטלאים, שהם על פי רוב בעלי רצון אישי חזק, נאלצים לוותר מעט על רצונם, ולתכנן תוכניות משותפות עם בני־זוג, ידידים או חברים לעבודה. כדאי להקשיב ולקבל את העצות של אלה המעוניינים בשיתוף אתכם. מבחינה אישית ההרגשה מוזרה לאחרונה; מצד אחד נראה כאילו הגיע הסוף לתיקוות וציפיות, למעשה הגעתם לשלב שעליכם להחליט אם להמשיך את הקשר.

★ ★ ★

לשוורים זמן שבו לא יוכלו להתעלם מהמציאות, תוכניות ישנות ונשכחות עולות שוב על הפרק. יש לבצען בעקשנות ובהתמדה, לא לתת לאהבת הנוחיות להשתלט. הכח והשליטה על אחרים נתון בידכם, העיקביות תוביל להצלחה. בשבוע זה תוכלו לברר בדיוק מי הוא ידידכם. השטח הרומנטי יהווה את הממתק של השבוע, הצלחות בשטח זה צפויות באופן לא רגיל, „ואם לא עכשיו אימתי?"

★ ★ ★

בתקופה זו חשים צורך חזק בשינויים, מתעורר חשק להתחלות חדשות כמעט בכל תחום. השיגרה נמאסה, וכעת הזמן להצליח לבצע רעיונות שנראו דמיוניים. זה הזמן לתת ביטוי לחדוות־החיים שקיימת בכם, רבים מכם מוכשרים לעסוק באמנות, היצירתיות מאוד מודגשת, והזמן מתאים ללמוד שטח אמנותי חדש. הספורטאים שביניכם גם הם אינם מקופחים, להם צפויות הצלחות רבות.

הבית והמישפחה תופסים חלק נכבד מהזמן. יש להסדיר עניינים הקשורים לרכוש מישפחתי. עשוי להגיע לאוזניכם סיפור מעניין הקשור לתולדות המישפחה בעבר, ועתיד לשנות את גישתכם הנוקשה כלפי קרובים מבוגרים, לרכך את יחסכם אליהם, ואף להוסיף לביטחונכם העצמי. ילדים עלולים להפתיע אתכם השבוע, גישה הגיונית וחמימה תעזור לכם.

★ ★ ★

בשבוע זה תיקלעו לאווירה מעניינת ומוזרה, בעל כורחכם תהיו מעורבים בעניין לא לכם שישאיר בכם רושם עז. שינוי מקום לתקופה קצרה, או נסיעה למקום האהוב עליכם, עשויים להביא להיכרות חדשה ומעניינת, ולגרום למצב־רוח אופטימי. כתוספת עניין לתקופה תוכלו לצפות לידיד או קרוב שיגיע לביקור מחוץ־לארץ, ולא יבקש לעצמו אלא לבלות אתכם, כי מי אם לא האריות יודעים לשמוח ולהנות ולשמח את האחרים.

★ ★ ★

ענייני כספים מעסיקים אתכם, קיימת אי יציבות בקשר לעניינים אלה. מצד אחד אך כמוהן גם ההכנסות מפתיעות. תוך שבוע שבועיים תוחזר היציבות, ויתברר שמצבכם משביע־רצון, ואין סיבה לדאגה. בכל מה שקשור לאהבות, יווצרו קשרים חדשים, ואלה שנראו רחוקים מהישג ידכם, יתקרבו מעצמם, ואף יטלו את היוזמה. אתם שופעים קסם אישי, והופעתכם מושכת אליכם ידידים הנהנים מחברתכם בתקופה זו.

אתם חשים חוסר מנוחה, ועניינים שעל פי רוב אינכם מתקשים להחליט איך לנהוג בקשר אליהם, מעסיקים את המחשבות, וגורמים להתלבטויות רבות. מחפשים סיבה לשנות מקום, אך לא בטוחים אם זה הצעד שיפתור את הבעיות. שינויים גורליים עשויים להתרחש בקרוב, כדאי לשקול נסיעה לחוץ־לארץ. יתכן שתזדמן לכם נסיעה כזו בענייני עבודה, כשמתלווה אליכם שותף או עוזר שינעים לכם את הזמן.

★ ★ ★

התקופה לא קלה, תכננו בשקט את העתיד. להחלטות שתקבלו ברגע זה חשיבות רבה, והשפעתן עשוייה להמשך עוד כשלוש שנים. ברור כשמש, שאת תוכניותיכם עליכם לשמור בצל, בחשיכה מוחלטת. הלחץ שאתם חשים לאחרונה נותן לכם הזדמנות להראות את אומץ לבכם ואישיותכם החזקה. נסו לנהוג בטאקט כלפי אנשים שאיתם אתם חיים, גם אם לדעתכם הגיע הזמן להעמידם במקומם.

★ ★ ★

מלווה אתכם הרגשה של התחלה חדשה, אך הפרדה ממה שכבר קיים גורמת לכם להתלבטויות ולחששות באשר לעתיד. שימו לב להתעוררות של ידידים ישנים, מתברר שאינכם בודדים, חוג המכרים והידידים שמקיף אתכם לאחרונה מפתיע, ומוסיף עניין לתקופה. כדאי להעזר ולהתייעץ עם אלה שעליהם אתם סומכים בקשר לתוכניות החדשות שלכם.

החיים לא קלים בתקופה זו, אתם רוצים לרוץ קדימה אך נתקלים במיכשולים. מצבכם ברגע זה מעניין, למעשה, רבים מכם יחושו מיפנה גורלי בזמן הקרוב. המתינו מעט, והיוזמה, ההתלהבות והשכל הישר יפרחו. תחול התקדמות משמעותית בשטח העבודה, אך עדיין יהיו תוצאות טובות רק כתוצאה ממאמץ ועבודה. השבוע תפגשו מכרים חדשים.

★ ★ ★

לאחרונה מתפתח בכם רצון ללמוד, או לחדש לימודים שנפסקו באמצע. אתם נמשכים כעת לנושאים בלתי־שיגרתיים, ומרגישים צימאון לדעת עליהם יותר. בתקופה זו תוכלו להגשים את מירב השאיפות הקשורות לעניינים אלה. הורים לילדים, מוטרדים מבעיות הקשורות בחינוך, חיכוכים קטנוניים מפריעים להשכין שלום. העזרו בהיגיון הפשוט ובשכל הישר, ותוכלו לפתור את הבעיות. עדיין צפויה הצעה בקשר לתפקיד בחו"ל.

★ ★ ★

כספים יגיעו לידכם בדרך מיסתורית ומפתיעה, למרות זאת ההרגשה שמלווה אתכם לאחרונה מעיקה וגורמת למצב־רוח כבד. אתם נפגעים בקלות גם מאלה שלא מתכוונים להעליב, נסו לשלוט ברגישות המתגברת. לאחרונה מתעורר בכם רצון להחליף את מקום העבודה, העיתוי נכון, ותוכלו לנהוג לפי האינטואיציה החזקה שבה ניחנתם. מבחינה רומנטית, נפתחת תקופה של שיתוף פעולה, והידוק הקשרים.

עוד לא נשמע דבר כזה:

ל"סניו" יש בשבילך הצעה שאין לסרב לה: מערכת סטריאופונית בעלת צליל אמין וטהור שצריך לשמוע כדי להאמין — ובמחיר מבצע חד פעמי. נצל הזדמנות בלתי חוזרת זו ותהיה לך מערכת סטריאו יוקרתית המורכבת מפריטים מעולים:

רסיבר סטריאו SANYO JCX 2016
שילוב משוכלל של אמפליפייר וטיונר. **האמפליפייר** מפיק צלילים מעל ומעבר להספק הרשום שלו: 2x16 Watts R.M.S., בתחום תדרים 40—20,000 Hz.
יש בו מיתקן למניעת עיוותים בתדירות גבוהה, המבטיח צליל "נקי נקי".
אפשרות לשלוט בנפרד ב־Bass/Treble.
הוא מצויד בכפתור Loudness וניתן לחבר אליו 4 רמקולים וזוג אוזניות.

הטיונר מצויד במתקן FM Muting והוא מצטיין בקליטה אופטימלית ונקיה מהפרעות. יש בו הפרדה סטריאופונית מושלמת (40 dB ב־1Hz) ורגישות FM מצויינת — 1.2 MV.

פטיפון SANYO TP 20
מונע ברצועה עם בקרת מהירות אלקטרונית. הפטיפון חצי אוטומטי: הזרוע מוחזרת למקומה כשהיא מגיעה לסוף התקליט. הזרוע מאוזנת היטב, בעלת תדר תהודה נמוך. הפטיפון פועל ביציבות ובשקט מרשים. נתוניו המקצועיים:
Wow + Flutter < 0.1%. S/N Ratio 60 dB

מערכת סטריאו "סניו"

★במחיר מפתיע

5,390.- שקל במזומן

רמקולים PEERLESS P—203 C
רמקולים באיכות מעולה המיוצרים בדנמרק ומצטיינים בצליל אמין המתאים במיוחד למערכת סטריאו משוכללת כל־כך. תחום התדירות שלהם 38—20,000 Hz, וההספק המירבי 45 Watts R.M.S.
בכל רמקול 3 יחידות:
Woofer; Midrange; Dome Tweeter.
בוא עוד היום לאחד מסוכני "סניו", השווה את צלילי מערכת זו למערכות אחרות במחיר דומה — ותן לאוזניך להחליט. דבר כזה לא שומעים בכל יום.

רהיט למערכת חינם!

להשלמת המערכת תוכל לרכוש טייפ־דק
STEREO CASSETTE DECK RD 2016
משוכלל ומהודר של "סניו"
במחיר מיוחד — 2,700.— שקל במזומן
(או — 1,350.— שקל במזומן + 6 תשלומים של — 315.— שקל כ"א)
ולקבל חינם — רהיט למערכת כולה — מתנת חברת "סניו".

(או-2,695. שקל במזומן+6 תשלומים של-630. שקל כ"א)

היבואנים: ס.ט.ס. אלקטרוניקה בינלאומית בע"מ ת.ד. 2579, ירושלים טל. (02)245283
תל—אביב: רח' החשמונאים 91, טל. 210068—(03)269858 • חיפה: שד' ההסתדרות, מפרץ ח. טל. 725681—(04)740495 • ירושלים: רח' לונץ 10, טל. (02)224829.

★ המחיר בתוקף עד 31.10.1980.

אדחון

עיראק: נא להכיר - מעצמה!

יהודים שעלו ארצה ממדינות טוטאליטאריות מספרים לעיתים קרובות כיצד למדו לזקק מידע נכון ומדוייק דווקא מתוך שטף הידיעות המגמתיות שהתפרסמו בעיתונות בהשראת השילטונות. לפעמים די היה להפוך את המידע לתשלילו המוחלט, כדי להגיע למסקנות הנכונות. הציבור בישראל נתון אף הוא לשטיפת־מוח מתמדת, ורק מעטים מסוגלים להשתחרר מתפיסות נוקשות ולהבין את המתרחש בעולם. קבלת המידע, שהוא נתון בסיסי וחיוני כדי לחוות דיעה ולחרוץ מישפט, משובשת בדרך כלל באמצעות דברי פרשנות מסולפים, לעיתים גם פשטניים להחריד. בעיקר חשופים למגמתיות כזו קוראי הצהרון מעריב.

המילחמה בין עיראק ואיראן הביכה קוראים רבים בישראל. חלוקת התוויות היתה הפעם קצת מסובכת. מי הצדיק ומי הרשע? עם מי להזדהות? הברירה בין נשיא עיראק סדאם חוסיין לשליט איראן האיית־אללה רוח־אללה חומייני היתה קשה. הישראלי האינטליגנטי הפך למעין המלט קולקטיבי. הוא נקרע בין האיבה המסורתית לעיראק

בגין בעד השואה

בשיחה שיזם עולם קטן עם דובר מישרד־החוץ, יורם בן־זאב, אישר הדובר ש„סביר להניח שמישלחת ישראל באו״ם תצביע בעד החמר רוז׳ כמייצגת העם הקמבודי״. בכך עשה ראש־הממשלה, מנחם בגין, צעד היסטורי. מסיבות של פוליטיקה מעצמתית החליט

ראש־ממשלה בגין
תומך בהיטלר האסייני

בגין לתמוך ברוצחם של 2.5 מיליון קמבודים. הרצח ההמוני המובהק ביותר מאז אדולף היטלר יזכה בתמיכתה הפעילה של ממשלה, שאינה חדלה לדבר בשם קורבנות השואה.

לארצות־הברית יש סיבות מעצמתיות לתמוך ב־מרצח, אבל ישראל מחמיצה הזדמנות להפגין עמדה מוסרית עצמאית, רק בגלל אנטי־סובייטיזם קנאי ובלתי־מבוקר.

בגין לא יוכל לדבר עוד על קורבנות השואה מבלי שיעורר גיחוך בכל העולם.

לבין השינאה לחומייני, „ידידו הקרוב של יאסר עראפאת״. קשה לומר שעורך מעריב, שמואל שניצר, עזר לקוראיו.

שניצר בלהבות. מאמרו „להבות במפרץ הפרסי״ היה אמנם מליצי ומגמתי, אך שניצר היה, כנראה, במבוכה לא־קטנה. אחרי פתיחה שנועדה להחניף ליצרי השוביניסט הקטן, בטרם ייצא לפגישת הרעים השבועית שלו ביום ששי בערב, גלש שניצר לכמה סתירות מצחיקות. פותח שניצר בקול תרועה: „אי אפשר לכבוש תחושה מסויימת של שימחה לאיד למשמע הידיעות על הפגיעות הקשות שנפגעה איראן בשלבי הפתיחה של מילחמת המפרץ הפרסי.״ העורך הנכבד כבר שכח את דמעות התנין שהוא עצמו היה נוהג לשפוך על גורלם של הכורדים. הרי רק תמורת מכירתם והפקרתם של הכורדים השיג השאה, האהוד כל כך על שניצר, את ההסכם עם העיראקים ב־1975!

איזמל המנתחים של שניצר לא הסתפק בהקזת הדם הסימלית של מישפט הפתיחה. הוא רואה בהתקפה ה־עיראקית על איראן „מידה של צדק עליון״. מה גם שהמכה הוא מוסלמי ולא האימפריאליזם האמריקאי. אחרי שזיכה את האמריקאים מכל אשמה, ממשיך העורך לרחף על ערפילי הרתוריקה שלו, הוא מגיע, יותר בכוח ההשראה מאשר בכוח ההיגיון, למסקנה די נכונה: „האמת המרה, שההתקפה העיראקית לא נתאפשרה אלא בגלל המדיניות האנטי־אמריקאית המטורפת של המישטר המהפכני ה־איראני, תצא לאור תוך זמן קצר מאוד.״

שליט עיראק סאדאם חוסיין
כישלון סובייטי נוסף

ובכן, האמריקאים מאחרי יוזמת עיראק, חומייני ו־עראפאת נוחלים מפלות. אין פלא ששניצר סבור ש„סתם ישראלי״ נוטה לאחל לעיראק הצלחה מסויימת. אבל אז הוא נזכר שמדובר בסיכסוך מרחבי בעל השלכות בינלאו־מיות, ושכח לגמרי את התיזה הניצחית של עיתונו, בדבר הצלחות הסובייטים ומחדלי ארצות־הברית.

מסקנת שניצר, באותו מאמר עצמו, היא שנצחון עיראק יהווה הישג דווקא לסובייטים. „בין כה וכה יצא איזור־נפט נוסף מתחום ההשפעה של המערב ויצורף אל האיזורים הנתונים להשפעה סובייטית, ואיש לא יאמין שהתפתחות כזו משאירה את וושינגטון שוות־נפש.״ כלומר,

עולם קטן

העובדה שאיראן, הנוקטת מדיניות „אנטי־אמריקאית מטורפת״, תאבד שטחים איסטרטגיים חשובים לעיראק הפרו־סעודית פירושה הרחבת ההשפעה הסובייטית!

יוזמה אמריקאית. ניתוחים כאלה, למרות ערכם הבידורי והפולקלוריסטי, אינם מהווים תחליף מספק ל־עובדות ולפרשנות סבירה. כבר בוועידת אופ״ק באלג׳יר בלטה העובדה שעיראק הפכה למעצמה מרחבית רצינית (העולם הזה 2234). שר־הנפט, טייא עבד־אל־כרים, היה הרוח החיה בוועידה. בשנים האחרונות נעשתה עיראק לספק הנפט השני בגודלו באופ״ק, אחרי סעודיה. בריתה עם הסעודים איפשרה לעיראקים להפוך למדינה הדומי־נגטית במיפרץ. לתהליך זה קדם מיפנה חד במישטר הפנימי בעיראק, עם עלייתו של הנשיא סדאם חוסיין לשילטון.

עתה מצויים בידי סדאם חוסיין כל הקלפים. עוצמה צבאית שנבנתה בידי הסובייטים (שנכשלים בעיראק כפי שנכשלו בעבר בהשקעתם האדירה במצריים וכפי שיכשלו בסוריה אם תגלה ישראל גמישות בעניין רמת הגולן), שליטה על מקורות הנפט ודרכי האספקה, גישה חופשית לאוצרות הפטרו־דולרים המשותפים לו ולסעודים והכרה מאונס של כל נסיכויות המיפרץ בעליונותה של עיראק.

בלי אות־קיין של קמפ־דייוויד התפייס סדאם חוסיין עם אש״פ, או לפחות השיג שביתת־נשק עם האירגון ה־פלסטיני. מצב דברים אידיאלי זה, כשברית־המועצות שקו־עה בבוץ האפגאני ונבוכה נוכח משבר פולין, איפשר לאמריקאים לרמוז לעיראק שפעולה מוגבלת נגד איראן לא תתקבל כאיום על האינטרסים שלהם במיפרץ.

ההימור של קארטר. בשנה האחרונה חל פיחות משמעותי בכוחו של הצבא האיראני. הניתוק ממקורות האספקה האמריקאים, הטיהורים בצבא בנוסח מוסקבה 1936—7, ההתפוררות הכללית ועירעור המיסגרות החי־לוניות באיראן — כל אלה הביאו לירידה גדולה במוראל. סביר להניח שנשיא ארצות־הברית, ג׳ימי קארטר, נתן לעיראקים אור ירוק להקיז מדמם של האיראנים ולהגשים את שאיפותיהם ההיסטוריות בשאט־אל־ערב. האמריקאים הניחו, שתבוסות האיראנים יגרמו בהלה בטהראן, יחזקו את כוחו של הנשיא באני סאדר מול הקנאים, ויכריחו את צבא איראן לפנות לארצות־הברית בבקשה לאספקת נשק וחלפים לציוד האמריקאי.

נראה שקארטר מקווה להגיע להסכם חשאי עם איראן ולקבל לידיו את בני־הערובה לפני הבחירות. הישג־יוקרה כזה עשוי להבטיח את ניצחון הדמוקרטים בבחירות ולבלום את רונאלד רגן. במיבצע כזה קיים, כמובן, אלמנט של הימור. המאמץ הצבאי הכריח גם את עיראק לפנות לברית־המועצות בענייני אספקת תחמושת, שכן העיראקים מצו־יידים בנשק סובייטי. אך מומחי הפנטגון אינם מתרגשים במיוחד. לעיראק אין אופציה סובייטית אמיתית, היוזמה הצבאית בידם וקיימים סיכויים להסדר מדיני לטווח ארוך שיבטיח את כיבושי עיראק, את קיום איראן יותר פרו־אמריקאית ואת החזרת בני־הערובה. כל אלה מבלי שישפך דם אמריקאי!

גם התקרבות עיראקית זמנית למוסקבה, עד הבגידה הבאה, לא תשנה את מצב הדברים הבסיסי.

משקיפים מתוסכלים. כדרכם בשנים האחרונות צופים הסובייטים במתרחש מבחוץ, כמשקיפים מתוס־כלים. הצבא האדום מקיז את דמו במדבריות השוממים של אפגניסתאן, בעוד האמריקאים מייצבים את בריתם עם סין, את אחיזתם במרחב ובפקיסתאן ואת מערכת הבריתות בדרום־אסיה. מעצמות הנפט החדשות, עיראק, אלג׳יריה וניגריה, מתרחקות יותר ויותר מההשפעה הסובייטית. לוב הבלתי־יציבה וסוריה השסועה מהווים תחליף עלוב למדי. באורח פרדוכסלי יכולה רק ניציות ישראלית חסרת תבונה (חוק ירושלים) להחזיר את הסובייטים למרחב. נראה שלא רק עראפאת, אלא גם ליאוניד ברז׳נייב משליך את יהבו על מנחם בגין ודומיו. אך הסיכסוך בין עיראק ואיראן לא יכול לשרת את הסובייטים, אלא אם כן תחול התאוששות איראנית ללא סיוע אמריקאי. קשה להאמין שהתפתחות מעין זו היא אפשרית.

עיראק, כמו ניגריה, הופכת מעצמה בינונית, המקיימת שיתוף־פעולה זהיר עם האמריקאים אך בעת ובעונה אחת מקדמת את מטרותיה הלאומיות והמרחביות. התפתחות כזו מגמדת את הסכמי קמפ־דייוויד, המטורפדים ממילא, והשלכותיה על ישראל לטווח ארוך יחרגו מעבר ל„שימחה לאיד״ פרימיטיבית של עורך עיתון זה או אחר.

מחדל יום־כיפור של אבי כהן

ההיסטריה ההמונית שאירגנו הצהרונים נגד אבי כהן, שהעז לשחק כדורגל ביום־הכיפורים, היתה די מצחיקה. מחללי־שבת המוניים ועיתונאים שפרנסתם על החילול הזה נזעקו נגד אבי המיסכן. הבריטים עצמם

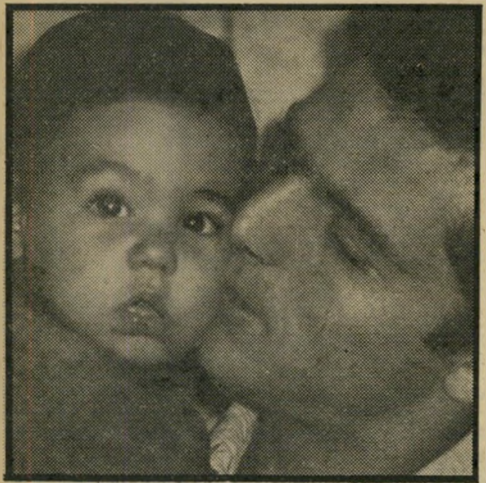

כדורגלן אבי כהן
יום כיפור מצחיק

הגיבו בהומור מאופק. פרשן הכדורגל הבכיר של סאנדיי טיימס, בראיין גרנוויל, שהוא יהודי וגם סופר ידוע, לא רק בנושאי ספורט, סיקר את מישחק התיקו בין ליברפול לסאותהמפטון (2:2) ותיאר את שער השיוויון של סאותהמפטון בזו הלשון: „אבי כהן, הבינלאומי של ישראל, ששיחק ביום־הכיפורים, מסר כדור חלש לשוערו קלמנס. חלוץ סאותהמפטון בוייר הסתנן פנימה והבקיע. לאותם שייחסו לגול הזה חשיבות על־טבעית אפשר לסלוח.״

על זה כבר נאמר: יורד ועוזב ירוחם.

חיים ברעם

מדוע יותר ויותר נשים מכבסות ב"שלגית"... ...ומה יוצא להן מזה:

כביסה מבהיקה במיוחד.
"שלגית" היא אבקת הכביסה היעילה ביותר שאת יכולה להשיג כיום:
יש בה 40% חומרים פעילים, שהם מעל ומעבר לדרישות התקן. היא מסירה כל כתם בקלות — אפילו במים קרים!

חסכון ללא תחרות.
"שלגית" הוכחה כחסכונית ביותר, בהשוואה לאבקות כביסה אחרות מסוגה:
$\frac{1}{2}$ כוס "שלגית" מספיקה ל־5 ק"ג כביסה!
(התקינות: כוס אחת שלמה ל־4 ק"ג).

בכל הגרלה: מערכת סטריאופונית במזוודה!
במבצע מיוחד של "שלגית" תערך הגרלת פרסים בכל חודש.
בכל הגרלה תוגרל מערכת סטריאופונית מושלמת בתוך מזוודה, ועוד פרסים יקרי ערך.
כל שעליך לעשות הוא לשלוח 2 לשוניות פתיחה של "שלגית" מאריזות של 1.5 ק"ג או תלוש אחד מאריזה גדולה של 4, 6 או 10 ק"ג.
שלחי אותן אל:
"מבצע שלגית — יצהר"
ת.ד. 823, תל־אביב

זה נהדר-זה יצהר

שמות הזוכים בהגרלה שנערכה ב־15.9.80

מערכת סטריאו: שאשא שמחה, רח' הנגב 12, מגדיאל, הוד השרון.

שולחן פיקניק: שטיינצרג מרים, צפת. קרן ראובן, בית אליעזר. מוסקוביץ קלרה, רחובות. קלפהולץ שרה, קרית אתא. בן שי שרית, בת־ים. הופמן ברכה, בני ברק. כספרי רות, תל ברוך. ד"ר מיכאלי, בני ברק. עזריה חיה, קרית גת. פינק הדסה, רעננה.

מחשב כיס: חשן יפה, ירושלים. שמש יאירה, בת־ים. שמעון עליזה, צפת. בבתי שרה, ראשון־לציון. מורד הרצל, מושב משען.

עגלת תה: טויסטר עפרה, קרית חיים. שצ'רבה אביבה, יהוד. אלפנדרי כוכבה, ר"ג. רחבי נעמי, ת"א. צבי רחל, ת"א.

שעון מעורר: ברנס חזי, בת־ים. רענן בלהה, כפר חריף. זבולוני דליה, שדרות. מורן חוס, ראשל"צ. אליאסי מרים, ירושלים.

חבילות שי: אוחנה יגאל, אופקים. מזרחי שמחה, ת"א. פרסידו ורדה, חולון. גליקמן סוני, בת־ים. ברגר נעה, כפר סבא. פודלובסקי, בת־ים. שטיין דייר, כפר סבא. חסון גאולה, מושב שדה עוזיהו. קכל גלית, ר"ג. פרל תימורה, ירושלים. פלוטניק רחל, ת"א. עמיר שולה, חולון. ברסנו רחל, בת־ים. אקשטיין חיה, בני ברק. שגיא עטרה, ירושלים. ראם אילנה, ראשון לציון. מויאל רחל, חולון. גבאי סול, נתניה. גראמה יהודית, נס ציונה. רוזנוסר אהובה, ת"א. קראוס ריקי, חולון. בלום יוכבד, קרית אונו. שריר איריס, ירושלים. גלוקשטד ברכה, פ"ת. סאיג בתיה, רמלה. שרעבי אנה, ראשון לציון. אשכנזי סופיה, תל כביר. מיכון גליה, הרצליה. סעד רבקה, הרצליה. סביר סיגלית, קיראון. בוקסבוים חנה, פתח־תקוה. לפקין ינית, פתח־תקוה. יעקב יהודית, מושב נחלה. רזניק ליאה, חולון. סבח מאיר, קרית גת. שובל שושנה, ירושלים. זיגל הדס, פ"ת. בוגנים שי, חיפה. שטרקר סימה, גבעתיים. אובסטלר הלן, אשדוד. עיני כרמלה, חולון. זלוטופולסקי מרים, חדרה. וולף שרית, ראשל"צ. קריגר ציפורה, קרית שפרינצק. בר סימן טוב אסתר, בת־ים. דעדון אביבה, ת"א. חרס מרים, ת"א. קריספין' דוריו, יהוד. איתן ועודד סגל, טבריה. מגורי־כהן רבקה, חולון. אקוקה מרגריט, מושב תלמי אליהו. איבט כהן, באר שבע. בר עופרה, ערד. צמן עליזה, דימונה. דניאלי יפה, יד אליהו. מזרחי ברוריה, ירושלים. אלימלך שושנה, ירושלים. דורי דינה, אשקלון. ויזל אבי, אילת. קנדל אריה, ת"א. שטוקהמר פרידה, ירושלים. לובצקי תקוה, ת"א. מורי־טובלוץ רבקה, ראשל"צ. וירקמן לאו־מית, ראשל"צ. בן משה בת שבע, ראשל"צ. אמיר כהן, נתיבות. דרור נורית, ת"א. סבריה ענה, בית שאן. נזרי ברוריה, ת"א. פרידמן אברהם, קיראון. אלגמיל לבנה, רמלה. זנזורי תקוה, מושב שדה עוזיהו. סימקינס חנה, כביש הטייסים. דוכס טובה, ת"א. גויטיין חיים שמואל, ירושלים.

*

הזוכים יקבלו הודעות לבתיהם.

*

ההגרלה הבאה: ב־31.10.80

אנשים בעולם

הנסיכה מארגרט: השנים עולות הקילוגרמים יורדים

כך נראתה הנסיכה מארגרט ב־1955 (בתמונה מימין) וכך היא נראית ביום הולדתה ה־50 ב־1980 (בתמונה משמאל).

המקורבים לנסיכה טוענים כי מעולם לא החלימה מפרשת

פטר טאוסנד (בתמונה הקטנה שצולמה בשנת 1948), האדמירל הגרוש שבית המלוכה התנגד לנישואיו עם מארגרט. ואמנם, גם בנישואיה ללורד סנואדן לא מצאה מנוחה, וגירושיה קושטו ברומן נוסף שניהלה, למורת רוחה של אחותה אליזבט, עם אמן צעיר ממנה בשנים רבות. את יום־הולדתה החמישים חגגה הנסיכה הסוערת הרחק מן ההמון הסוער, בארמון הנופש של המלכה בסקוטלנד, כשהיא מפגינה גיזרה משופרת.

פרנץ יוזף שטראוס: מתנת יום־הולדת

מנהיג המיפלגה הנוצרית־דמוקרטית הגרמנית, פרנץ יוזף שטראוס, קיבל ליום הולדתו ה־65, שחגג ב־11 בספטמבר, מתנה סימלית: חזירון. נלוו אליו מחמאות עיתונאיות מפוקפקות בנוסח: „מזל־טוב לבן־הקצב". הצילום מוכיח ששטראוס לא התרגש במיוחד.

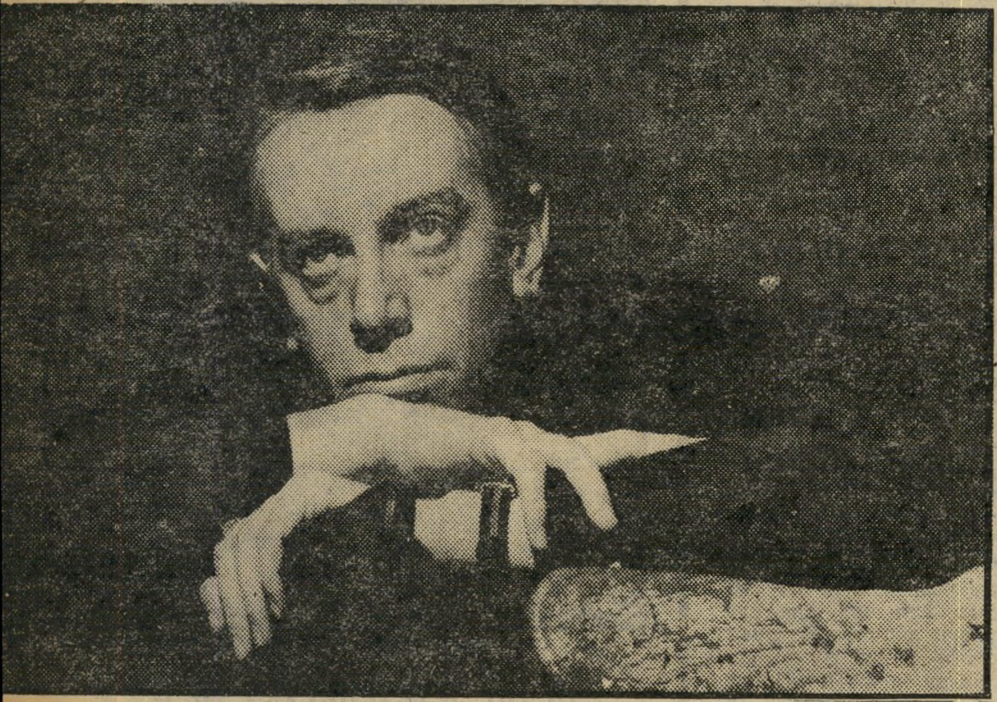

קנת טיינן: מותו של מבקר־תיאטרון שלא מת

אחד ממבקרי התיאטרון הגדולים בדורנו, קנת טיינן, הלך לעולמו בחודש שעבר. בניגוד לרוב המבקרים, החוששים כי כתביהם משמשים בעיקר לעטיפת דג־מלוח, השאיר טיינן את חותמו בספרים שכתב. יזכרו אותו בעיקר כדוברו של דור חדש בתיאטרון בן זמננו: מחזאים שמאלנייב שהיו גם אופורטוניסטים מבריקים.

אנשים בעולם

מיק ג'גר: האבנים התגלגלו עד שבנו ארמון שלם

מיק ג'גר (שני, מימין) שינה את תדמיתו החיצונית, גילח את שפמו ופאותיו והיה לבעל נכסים אצילים. הוא קנה לו ארמון מן המאה השבע־עשרה באזור הידוע בארמונותיו היפים, עמק הלואר, במיקדמה של יותר מחצי מיליון דולר. סוכנות נכסי דלא ניידי בצרפת הודיעה שהסכם הקנייה כבר נחתם בין מנהיג האבנים המתגלגלות למישפחת רישה, בעלת הארמון, ויאושר בחודש הבא. הבית נושא את השם ארמון פורשט, והוא נמצא בשכנות לארמון אמבואז המפורסם בהדרו, ומוגדר כשמורה היסטורית. הצרפתים מקבלים במורת־רוח רבה רכישות של נכסים אציליים ומכירתם לעשירים החדשים בעולם — אלילי זמר ואלילי נפט.

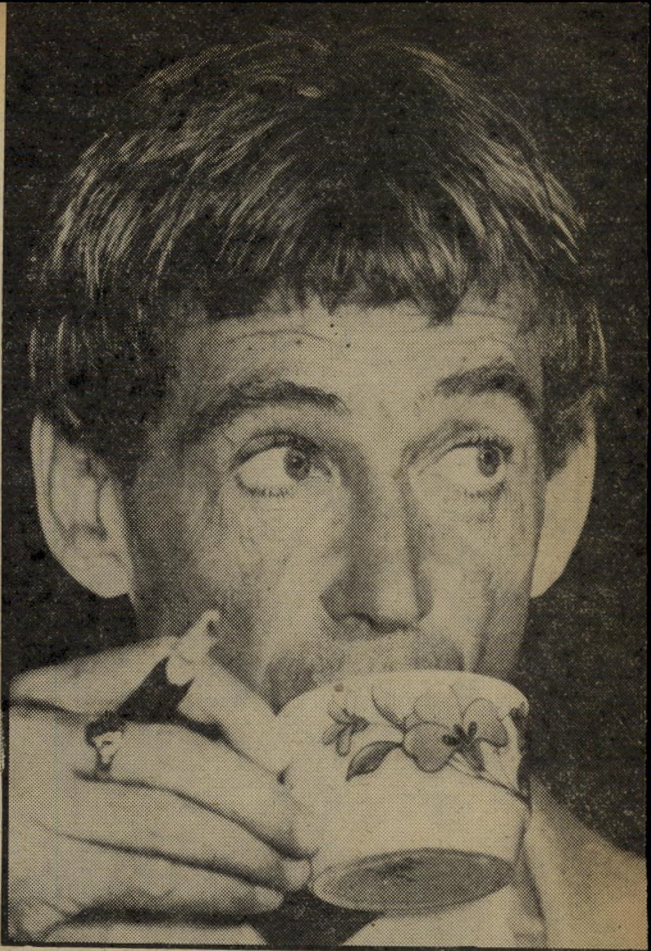

פיטר או'טול: הכישלון המבוקש ביותר

מה טוב יותר מהצלחה גדולה? כישלון גדול. לפני כשבועיים עלה המסך על הצגת בכורה בתיאטרון אולד ויק, ביתו הקודם של התיאטרון הבריטי הלאומי, וערשן הלונדוני של ההפקות השיקספיריות המהוללות ביותר של המאה. על הבמה עלה פיטר או'טול שגילם את מאקבת. זהו תפקידו הראשון כשחקן קבוע של התיאטרון וכחבר ההנהלה.

הקהל היה המום. אנשים יצאו כמוכי רעם, ואפילו תימותי ווסט, חבר למיקצוע של או'טול ומנהלה האמנותי של להקת אולד ויק, מיהר להקדים את הביקורות בטענה שמזמן לא ראה פרודוקציה רעה כזו. המבקרים של הלילה הראשון הביעו סלידה, כשהם מגנים גם את בראין פורבס, במאי קולנוע וטלוויזיה שזו לו עבודתו הראשונה בתיאטרון.

התוצאה? תורים ארוכים, שכמותם לא נראו מאז הופיע לורנס אוליבייה בתפקיד אותלו לפני חמש־עשרה שנים, הזדנבו ליד הקופה. כולם רוצים לראות במו עיניהם את מי שכונה בגנאי: שחקן ויקטוריאני שנקלע לתפקיד הלא נכון במחזה הלא נכון?

קווינסי ג'ונס: איך עושים זהב שחור?

קויסי ג'ונס, מלחינם ומעבדם של יותר מארבעים פסי קול קולנועיים דוגמת כחום הלילה, בדם קר ושורשים (הסידרה הטלוויזיונית), פתח קאריירה חדשה ומבריקה: הוא הפך לאחד ממפיקי התקליטים המומלחים באמריקה. בשנה האחרונה הפיק שלושה אלבומים רבי־מכר: מייקל ג'קסון, נמכר יותר מארבעה מיליון עותקים, האחים ג'ונסון שובר את המיליון הרביעי, ורופוס וצ'אקה חאן דוהרים בעיקבותיהם.

ג'ונס הוא יוצא דופן בעולם הלהיטים, שבו הכישרונות מכלים את עצמם מהר. בן 47, מלא חיים (בתמונה משמאל) רזה ובעל כושר גופני מעולה. את פעילותו מזה שלושים שנה במוסיקה הפסיק רק פעם אחת, לפני חמש שנים כשעבר שני ניתוחים, ורופאיו נבאו לו רק סיכויים קלושים לחיות. היום הוא חי עם אשתו השלישית, השחקנית פגי ליפטון, בפרבר הדור של לוס־אנג'לס, ומתכנן את משאת חייו: פרוייקט במולטי־מידייה שיסקור את התפתחות המוסיקה הכושית. ואם יש מישהו הבקיא בחומר הרי זה קווינסי ג'ונס.

גרייס קלי: תיזכורת מימי הוליווד

מאז נטשה את הוליווד, נמנעת גרייס, נסיכת מונקו, מהופעות דרמטיות מיקצועיות. אבל הפעם, שנתיים אחרי שנאותה להגיש סרט חינוכי לילדים שוחרי אמנות, חזרה להופיע מול המצלמה והמיקרופון באוניברסיטת בלטימור. היא קראה שירה מאת המשוררים החביבים עליה: אוגדן נש, ויליאם שיקספיר, קארל סנדבורג ודי. ה. לורנס. אם כי סירבה להעניק ראיונות, שמחה לפגוש את ידידיה מן העבר הזוהר, ובעיקר את פראנק סינאטרה.

סופיה לורן: „הייתי צריכה לשחק את אמי כדי שאוכל לאהוב אותה!"

זו מול זו ניצבות שתי יפהפיות. לרגע הן מתווכחות בלהט ומייד מתפייסות. המקום: אולפני צ'ינה צ'יטה ברומא. הנשים: סופיה לורן ורומילדה וילאני. הבדלי הגיל: הראשונה צעירה מן השנייה בעשרים ושתיים שנה. הקשר המישפחתי: אם ובת. סיבת הוויכוח: גברת וילאני ראתה זה עתה את השחקנית סופיה לורן בגרביים משתלשלות, בחלוק מרופט ובשרוולים מופשלים מכבסת, כשאל שימלתה צמודה ילדה בת שמונה. „זה לא נכון וזה לא הוגן," רגזה האם, „מעולם לא הייתי כל כך משלומפרת!" „אבל הביני אותי, אמא, אינני יכולה להעביר בצורה אחרת את התחושה עד כמה היינו עניים," ומייד, סופיה אל הצוות: „אתם צריכים להבין, אמי היתה תמיד אשה יפהפיה. רק במקרה הפכתי אני, ולא היא, לכוכבת קולנוע".

ואמנם, בשעתו ניסתה האם את מזלה בהוליווד, אלא שהזמנים היו אחרים והטעמים שונים. היום, מתוודה סופיה, אחרי שנכנסה לעורה של אמה, וניסתה להבין מדוע עשתה אמה מה שעשתה בזמנו, כיצד דיברה ואיך התנהגה, הבינה דברים רבים, והצליחה לאהוב אותה באמת.

אנוק איימה: דף חדש באהבה

אחרי הצלחתה הגדולה בפסטיבל קאן, שם זכתה השחקנית אנוק איימה לפרס השחקנית הטובה על הופעתה בקפיצה לחלל, ממשיכה השחקנית את התגיגות: היא הופיעה בסרט טלוויזיה דף חדש של אהבה לפי אמיל זולה, שפתח דף חדש גם בחיי האהבה שלה, השחקן אלי שוראקי (יחד איתה בצילום), עימו היא חיה ברובע החביב עליה, סן ז'רמין דה פרה. בני המישפחה האחרים: כלב לאבראדור ושני כלבים אחרים, עשרה חתולים, אחד מהם הוא חתול פרסי גיזעי. ועוד היד נטוייה, טוענת אנוק, שאת בעל החיים הראשון שלה קיבלה מהבמאי קלוד ללוש, על בימת הצילומים של גבר ואשה. במשך הצילומים סירבה אנוק איימה בעקשנות לעלות על סירה. בסופו של דבר שיכנע אותה הבמאי לעשות כן, ומעמד הסירה היה אחד התמונות היפות בסרט. כאות הוקרה על המאמץ שעשתה, העניק לה ללוש את הכלב, אחד היצורים האהובים עליה ביותר.

סטיבן שפילברג: מיפגשים מן הסוג האישי

לאחר שליקק את פצעיו בעיקבות כישלון הסרט 1941, עובר הבמאי סטיבן שפילברג אביב חדש. בחייו הפרטיים כנראה בתמונה, כוכב חדש: ברברה הרשי, מי שהיתה אשתו של דייוויד קאראדין.

8 חודשי הפקדה על חשבון הבנק רק ב"טפחות עד 120"

* 8% מענק מיידי על כל הפקדה, רק ב"טפחות עד 120" (7% בבנקים אחרים)
* חשבונך יזוכה בסכום של עד 9,000 שקל ע"ח הבנק, רק ב"טפחות עד 120"
* כל הסכום צמוד במלואו, נושא ריבית מצטברת ופטור ממס!

בנק טפחות

אנשים

„יאללה, תזיז את התחת!" קרא הטכנאי לשר־לשעבר ויקטור שם־טוב. ויצחק שדה הרג בטעות את האיש הלא־נכון

■ איך מתאר כתב הארץ, **דן מרגלית** את הרעיון של **ניסים גאון** לממן את ה־הגנה המישפטית של שר ה־דתות **אהרון אבו־חצירא**? „המימונה."

■ צופי־הטלוויזיה שמעו את **מני פאר** ו**מאיר שלו** אומרים זה לזה בתוכנית האח־רונה של שעה טובה: „אז מה, נעשה את הקטע על **יוסף בורג** ו**מאיר לנסקי**? לא, נוריד את זה." מסתבר שלפני התוכנית התכוון שלו לספר את הבדיחה הבאה: „העיתון הצופה של המפד"ל הצטדק על כי מפאת גילו המופלג אין לנסקי מהווה סכנה לציבור. אם כן," עמד שלו להוסיף, „יש לקוות שגם בורג לא יהווה בקרוב סכנה לציבור." היה מי שדאג לצנזר בדיחה זו.

■ שדר הרדיו **אריה גולן** ראיין באולפן הרדיו ב־ירושלים את שר הבריאות ל־שעבר, **ויקטור שם־טוב**. בתום הראיון ליווה גולן את שם־טוב לאולם הכניסה הקטן של הרדיו, שם המתינו ה־שניים למונית שהוזמנה בעוד מועד. לפתע ירד אחד מטכנ־אי הרדיו ופנה אל שם־טוב: „אתה נהג המונית שהזמנתי? אז יאללה, בוא ניסע!" שם־טוב ניסה להסביר לטכנאי ש־הוא אינו נהג־מונית, אבל הלה לא הסכים לשמוע: „אל תבלבל לי את המוח, תזיז את התחת שלך ובוא ניסע כבר!" רק התערבותו של גולן הצילה את שם־טוב מחמתו של הטכנ־אי.

■ ערב צאתו של שר־ההתבורה **חיים לנדאו** לחוץ־לארץ הוא קיבל 100 דולאר לרכישת ביגוד לו ולרעייתו, כפי שמחייב התקשי"ר. אולם לנדאו סירב לקחת את הסכום והורה למנהלת לישכתו להח־זיר את הכסף באומרו: „מ־המאה דולאר האלה אני לא אתעשר." המזכירה, שלא היתה מרוצה מהחלטת השר שלה, השיבה לו: „גם המדינה לא תתעשר מהמאה דולר האלה."

■ בשקט רב נעלמה ממלאת־מקום מנהלת התוכניות של הטלוויזיה, **יהודית** („ג'ו־די") **לוין**, שנואת־נפשו של מנכ"ל הרשות, **יוסף** („טומי") **לפיד**. עתה התגלה שלפיד שמח לאשר ללוין חופשה ארו־כה ללא־תשלום, והיא קיבלה על עצמה לנהל את בית־הספר לאמנות ולקולנוע בית צבי ב־רמת־גן.

■ בשבוע שעבר פורסם בעיתונים כאילו נשיא־המדינה **יצחק נבון** סיכם את סרטו החדש של **וודי אלן**, מנהאטן באומרו: „פאדיחה." השבוע הסביר נבון כי במילה פדיחה, שאותה אכן אמר, הוא לא הת־כוון לסרט אלא לשיקופית ש־הוקרנה בסיומו, שקראה לקהל שלא לקום ממקומו עד שנשיא־המדינה יעזוב את האולם.

■ האגודה להענקת פרס לספרות צבאית על־שם **יצחק שדה** ערכה מסיבה לרגל צאת הכרך הראשון של כתביו של שדה. הספר האוטוביוגרפי מס־פר על חייו עד גיל 18, כיצד הפך מנער בעל פיאות לספור־טאי, איש־שרירים ומצביא. ב־ספר מתפרסמים כמה סיפורים, שמעולם לא יצאו לאור. ל־משל: כיצד נשלח שדה, בגיל 17, על־ידי מהפכנים רוסיים להרוג מלשין. אחרי שהרג או־תו, הסתבר כי חלה טעות, ו־האיש לא היה מלשין. שדה כותב על לבטיו ויסוריו בקשר לרצח זה. הוא גם כותב על פגישותיו עם **יוסף טרומפל־דור**, שאחרי נפילתו עלה שדה ארצה והחליט להמשיך במיפע־לו הציוני.

■ המסיבה נערכה בביתו של שדה ביפו, שם מתגור־רים בנו **יורם** ואשתו, ה־עיתונאית **זיווה יריב**. **ישר־אל גלילי** העלה זיכרונות מן התקופה שבה גרו השניים ב־יחד. בתקופת השילטון הבריטי נאלצו שדה וגלילי להתחפש כדי שלא יזהו אותם. גלילי גילח את שערו והסתובב כש־הוא קרח, בעוד ששדה התחפש לרופא זקן. לצורך זה הוא גי־דל זקן וצלע, והשתמש במקל הליכה. שכניו בשדרות בן־גוריון, אז שדרות הקרן־הקיי־מת, קראו לו ד"ר קורנוואסר. אך שדה לא עצר בעצמו, ובכל פעם שירד לשפת ימה של תל־אביב היה מוריד את בגדיו, נשאר בבגדי־ים ומתחיל לעשות תרגילי־אקרובטיקה, ובכך סיכן את חייו.

■ בגן ביתו של שדה נמ־צא עד היום קרון־הפיקוד, ש־ליווה אותו במילחמת העצמ־אות. עיריית תל־אביב, בשי־תוף עם חיל־השיריון, עוסקים עתה בשיפוצו של הקרון, ה־משמש אתר לביקור ילדי בית־הספר.

■ כאשר התפרסם הסיפור על **זאב ז'בוטינסקי**, נכדו של המנהיג הרוויזיוניסטי, ש־ביקש לקנות לפנים משורת־הדין את סידרת־המטבעות הנושאות את דיוקן סבו. מאחר והוא אינו מנוי של החברה הממשלתית למדל־יות ומטבעות, התקשרו אנשי התוכנית שעתיים משתיים ב־גל־ צה"ל עם מנכ"ל החברה, **אליעזר שילוני**, ושאלו או־תו אם לא מן הדין היה ש־הנכד יקבל את סידרת המטב־עות על סבו בחינם. שילוני הודה שעובדת קיומו של ה־נכד נעלמה מעיניו. סידרת־חינם נמסרה לראש הממשלה **מנחם בגין**, ומטבעות חול־קו לחברי הוועדה הציבורית של החברה. אך כיוון שהנכד לא ביקש לקבלן בחינם, אלא לקנות ארבע סדרות עבור ה־מישפחה, כל סידרה עולה 3600 שקל) החליט מנהל ה־חברה לאשר את בקשתו. ב־תשובה לשאלת המראיין **מיכ־אל הנדלזלץ** אמר שילוני, כי בעתיד תשתדל החברה ל־שים יותר לב ולהביא בחשבון את בני־מישפחתו של האיש ש־דיוקנו מתנוסס על המטבע, ו־הם יזכו ביחס מיוחד. ההנפ־קה הבאה נושאת את דיוקנו של **אדמונד דה־רוטשילד**.

■ בישיבת הוועדה המשו־תפת של הקאבינט הכלכלי ו־חברי הקואליציה בוועדת ה־כספים של הכנסת, הציע ח"כ **יחזקאל פלומין** שמס־ההכנ־סה יתלבש גם על אנשי עולם־הפשע. העיר על כך מישהו: איתם יש בעיה, הם מפוצצים מכוניות. אמר ח"כ **פסח גרו־פר**: „לא נורא. בהזדמנות זו נחסוך גם בכמה פקידים."

■ באותה ישיבה אמר שר־התעשיה **גידעון פת** שצריך להימנע מישיבות שבהן מחליי־טים משהו, והממשלה איננה מבצעת את ההחלטות. אמר על כך ח"כ **חיים קופמן**: „כבר היו כמה החלטות שלא יצא מהן כלום." העיר לו פלומין: „על זה בדיוק בוכה הנביא." הגיב סגן־ראש הממשלה **ייגאל ידין**: „כן, הנביא יחזקאל, שהוא בומבה של נביא."

מנחם בגין ראש־הממשלה נוכח בחג־הסוכות בג'מבורי, כנס הצופים, שנערך ביער בן־שמן. הוא ישב בשורה הראשונה של הנכבדים (בתמונה העליונה) ליד הרמטכ"ל רפאל („רפול") איתן. בעוד שהאחרים ישבו בצל העצים, הושב הוא במקום החשוף לשמש. בגין לא התלונן, אך המארגנים הבחינו לפתע במצב והעבירו אותו לכסא מוצל (בתמונה למטה), ליד ראש מחלקת־העליה של הסוכנות, רפאל קוטלוביץ, והרמטכ"ל רפאל („רפול") איתן.

יצחק יצחקי חבר־הכנסת בא לכפר־שלם כדי לח־זות ב„ערב האמנויות" שם, שבו הוצ־גו ציורים ועבודות של תושבי המקום. כאשר הבחין בילדים שהת־חילו לזרוק אבנים זה על זה, אסף את הילדים סביבו ואמר להם, כי רצוי שגם הם יתחילו לצייר קצת. הוא נתן להם נייר וצבעים, וצייר בעצמו כמה ציורים, כדי להראות להם מה לעשות. „כל תמונה של ילד שווה שמישהו יקנה אותה," אמר יצחק יצחקי, וניסה למכור גם את ציורי הילדים שאסף.

אירוע השבוע

בעלות המדורים לאשה ולבית ערכו לעצמן חגיגה צימחונית

„ידיעות" ו„מעריב"

היחידה שהצליחה לריב, כתבת „ידיעות אחרונות" נורית ארד, אוכלת ושותה. לידה הכתבת לענייני תזונה של הצהרון „מעריב", עדה כהן, שהיתה צמודה לארד כל הערב.

„ג'רוסלם פוסט"

כותבת הספר, שהיא גם כתבת היומון באנגלית, פיליס גלייזר (משמאל), עם אמה איידה אשר באה במיוחד מארצות־הברית לרגל הוצאת הספר הראשון של בתה.

הן נפגשות לפחות פעם בשבוע. יותר מתריסר עיתונאיות של מדורי הבית, המישפחה והבישול, אותן הקובעות איך תגהצנה כל עקרות־הבית ועם אלה תכשירים הן תברקנה את החלונות, איזו כותנת־לילה תלבשנה כדי לעורר את בעליהן ומה כדאי להכין לאותם בעלים לארוחת הערב.

קומץ עיתונאיות זה, המוכר לרוב הציבור רק על־פי השם המתפרסם בעיתון, מטיל את חיתתו על היצרנים ועל נותני השירותים למיניהם, באמצעות המדור בעיתון.

אילו אותם יצרני אבקות־כביסה, מיזרונים ותבלינים היו באים ביום השלישי שעבר לביתה של פיליס גלזר בתל־אביב, היו רואים שהשד אינו כה נורא ושאין ממי לחשוש.

פיליס היא כתבת לענייני תזונה של ג'רוסלם פוסט ושל הירחון את. היא טרחה ואספה את כל המירשמים שעברו אי־פעם תחת ידה והוציאה לאור את הספר חגיגה צימחונית. לשם קידום המכירה של הספר היא אספה לביתה את חברותיה העיתונאיות, ובעזרת אמה, איידה, האכילה אותן בצמחים, בלחם עשוי מגזר, בעוגית עשויות מחרובים ובמיצים טבעיים.

מרבית העיתונאיות אכן זקוקות לספר כדי לשמור על הגיזרה שלהן. לכן הרבו להתפעל מן המאכלים ומן הספר, שאותו קיבלה כל אחת מהן במתנה, כדי שתכתוב עליו. אך גם אותן שבכל מסיבת־עיתונאים אחרת היו שופכות חמתן על בעלי המסיבה ומוציאות עליהם את כל תיסכוליהן, היו הפעם עדינות במיוחד. אחרי הכל, המדובר הפעם בעמתה למיקצוע.

אפילו כתבת ידיעות אחרונות, נורית ארד, אשתו של דובר המישטרה אריה ארד, היתה נחמדה אל פיליס. הסתובבה בפה מלא כשכוס בידה. עורכת את, שרה ריפין, היתה השושבינית האמיתית של מסיבת העיתונאית. שרה, אשה נעימה ואלגנטית, היתה זו שדחפה ועודדה את פיליס להוציא את הספר לאור. רות סירקיס, האורים והתומים של כל סופרות הבישול, לא גילתה שום סימן של קינאה. היא שיבחה בהתלהבות את מתכוניה של פיליס.

פיליס עצמה, עולה חדשה מארצות־הברית הנמצאת בארץ שלוש שנים, מעידה על עצמה שהיא שחקנית מתוסכלת. כשעלתה לארץ ניסתה כוחה בתיאטרון הקאמרי אך אף במאי לא הצליח להתגבר על המיבטא היאנקי שלה.

פיליס ויתרה על המישחק. סקרה בעין בוחנת את נשות ישראל והחליטה שהמולדת החדשה שלה זקוקה יותר מכל לנשים בעלות גיזרה נאה. החליטה ועשתה. פיליס הפכה צימחונית, והמאכלים הצימחוניים הם כידוע ערובה להרזיה.

כעבור שעה, כששולחן המאכלים התרוקן, גילו העיתונאיות שאין להן על מה לדבר. להשמיץ וללעוג לא יכלו, שהרי המסיבה היתה של אחת משלהן, לכן הן פשוט הלכו הביתה. נורית ארד טעמה מאכלים צימחוניים לתיאבון, אך לא היתה יכולה להתגבר על עצמה. בפתח הבית הצליחה לריב עם חברתה למיקצוע. היתר פשוט מיהרו הביתה, כדי להספיק ולהכין ארוחה צימחונית לבעל, ולכתוב כתבה על נפלאות הצימחונות ועל המסיבה של פיליס.

בישול

רות סירקיס, יצרנית ספרי הבישול, עזרה לפיליס עם הספר.

„ידיעות אחרונות"

דליה ניר, הכתבת לענייני דיאטות, היתה תשובה נעימה לכתבת אחרת של הצהרון.

„על המישמר"

צביה בן־שלום, עורכת המדור לאשה ולבית של עיתון מפ"ם, נהנתה מהספר הצימחוני והבטיחה להמליץ עליו לקוראות.

„את"

עורכת הירחון לנשים, שרה ריפין, היתה זו שדחפה את העולה מארצות־הברית, פיליס גלזר, לכתוב את הספר הצימחוני.

אנשים

לא כל עוסק מורשה הוא עוסק מורשע, והעיראקים של רמת־גן מברכים על צבא עיראק

■ אגב, ידין טען השבוע שכל הסיפורים על כך שהוא עיוור־צבעים הם „רכילות מרושעת של האוייבים שלי.” למרות זאת, מוכנים כמה מידידיו הטובים של ידין להישבע שהיא אכן עיוור־צבעים.

■ בהגיבו על דבריו של מזכ״ל מפ״ם, ויקטור שם־טוב, כי „המדינה עומדת ערב בחירות,” אמר מנהיגה של מפ״ב **יעקב חזן**: „מנסיוני בצבא הפולני למדתי כי המצב הכי קשה והכי מתמשך הוא עמידה.”

■ למשמע הביקורת שהיפנה סגן־שר־הביטחון, **מרדכי ציפורי**, לעבר ראש־הממשלה, העיר ח״כ **מנחם הכהן**: „ציפורי אחת עדיין איננה מבשרת את האביב.”

■ במס־ההכנסה מתלוצצים שכיום מכנים עוסק מורשה בשם: עוסק מורשע.

■ אחת הבדיחות מספרת כי ראש עיריית רמת־גן, הדוקטור **ישראל פלד**, שלח מיברק־הזדהות לנשיא עיראק, **סדאם חוסיין**, בשם כל העיראקים של רמת־גן, על מילחמתו באיראנים.

■ ח״כ **אבא אבן** הגיב בהרצאה לפני חוג 77 של מיפלגת־העבודה על הימצאות עכבר בביתו של ראש הממשלה, מנחם בגין: „סוף־סוף חידוש דיאלקטי במימדים היסטוריים של הליכוד — עכבר הוליד עכבר.”

■ באותו נושא סיפר מנחם הכהן: „מספרים כי מנחם בגין לא הבין מדוע נראו השרים מודאגים, כאשר הוא סיפר להם על העכבר שנראה נוטש בבהלה את בית ראש־הממשלה.”

■ במסיבה לרגל הופעת ספרו של **שבתי טבת** על **דויד בן־גוריון** סיפר הפרופסור **צבי יעבץ** על המאבק האידיאולוגי בין תנועת־העבודה והימין הרביזיוניסטי, והזכיר את כותרת העיתון דואר היום מלפני 50 שנה, עם הגיע זאת ז׳בוטינסקי לארץ: „ברוך בואך, הדוצ׳ה.”*

■ כאשר תהו בממשלה איך יסע שר־האוצר **ייגאל הורביץ** לוועידת קרן־המטבע הבינלאומית בניו־יורק כשאינו יודע שום שפה זרה, ניחם שר־האוצר לשעבר, **שימחה ארליך**, את כולם: „אין דבר, את העברית הבסיסית שלו, בת 100 המילים, יבינו גם שרי־אוצר שאינם מבני־עמנו.”

■ **שלמה** („צ׳יצ׳”) **להט** עסוק בימים האחרונים בעניינים פנימיים של עובדיו. המישנה לגיזבר העיריה, **גד צ׳ירנסקי**, ומזכירתו **זיוה גמרמן**, הואשמו על־ידי ראש העיר בכך שהמזכירה לקחה לבריכת־השחיה את שני ילדיו של הבוס בשעות־העבודה. צ׳יצ׳ הגיש תביעה נגד השניים, ובמישפט שהתקיים קיבלה המזכירה נזיפה. ראש־העיר עירער על־כך. בינתיים הועברה גמרמן מתפקידה, והיא עובדת עתה באגף האפסנאות של העיריה, עד תום הליכי המישפט.

■ ח״כ **שמואל פלאטו־שרון** הוזמן כאורח־כבוד להקפות שניות בערב שימחת־תורה, שנערך בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב. כאשר שמע ראש עיריית תל־אביב שלמה להט שפלטו הוזמן, החליט להחרים את האירוע.

■ מנהל אגף־ההסברה של אל על, **ארנולד שרמן**, בא לפגישת־עבודה עם סמנכ״ל כוח־האדם של חברת התעופה, **אברהם ברטל**. בתום הפגישה חזר למישרדו ועבר על הדואר שהיה מונח על שולחנו. הוא נתקל במעטפה שעליה צויין „אישי” ובה מיכתב מאת ברטל, המודיע לו בלשון תקיפה אך מנומסת כי למרות כישוריו, מחייבים הצימצומים בחברה את פיטוריו ואי לכך מייעצים לו לפנות להסתדרות כדי שתסייע לו בקבלת הפיצויים. שרמן הנדהם קרא את המיכתב פעמיים, אחר־כך טילפן לסמנכ״ל ושאל אותו מדוע לא נאמר לו על פיטוריו בעת הפגישה. ברטל הסביר לשרמן כי בסך הכל נשלח אליו העתק של מיכתב שנשלח לאחרונה ל־500 מעובדי החברה שפוטרו ואין הוא נוגע לשרמן כלל.

■ אולי כתגובה על מעשה־הקונדס של ברטל, דאג מישהו באל על להדליף לעתונים שסמנכ״ל החברה אינו דובר מילה אחת באנגלית.

■ הפיזמונאי **דידי מנוסי** טס לארצות־הברית כדי להשתתף בכנס של עובדי חברה לטיולים יוצאי־דופן. דידי טס במחלקה הראשונה, אולם כאשר הגיע לניו־יורק, נטל את מיזוודותיו ונסע העירה ברכבת התחתית. ידידיו שם התלוצצו כי זוהי הפעם הראשונה שהם רואים אדם הנוסע במחלקה הראשונה ובא לעיר בתחתית כדי לחסוך כמה דולרים.

■ את חופשת החגים של להקת־המחול בת־דור ניצלו מנהלת הלהקה, **בת־שבע דה־רוטשילד**, והמנהלת האמנותית שלה, **ז׳אנט אורדמן**, לטיסה לצרפת למטרות רפואיות. השתיים טסו במחלקה הראשונה עם הכלבה שלהן, כדי שזו תעבור ניתוח בצרפת.

■ אווירת־החגים הולידה שתי סולחות בין אנשים שלא שוחחו איש עם רעהו תקופה ארוכה. ההתפייסות הראשונה נערכה בין מפיק־הקולנוע ואיש־העסקים **ארנון מילצ׳ן** ובין במאי־הקולנוע **בועז דווידזון**. השניים, שהסתכסכו בעבר בענייני־עסקים ולא החליפו מילה ביניהם, השלימו השבוע ביוזמתו של במאי קולנוע אחר, **אסי דיין**. הסולחה נערכה במיסעדה של **שמואל** („שמיל”) **שקד**. התפייסות שניה התקיימה בין ספן־השלום **אייבי נתן** ובין העיתונאי **עמנואל** („יאנוש”) **בר־קדמא**. לפני שמונה שנים כתב בר־קדמא על אייבי דברים שלא היו לרוחו. מאז הם לא דיברו ביניהם. אך ערב שימחת־תורה, כאשר אייבי חזר מקפיצה קצרה לפאריס, הוא הזמין את בר־קדמא לשתייה כדת וכדין.

* דוצ׳ה — מנהיג באיטלקית, התואר הרשמי של בניטו מוסוליני.

אופירה נבון רעיית נשיא־המדינה, באה למופע „פנטסיה בארץ הפלאות” עם בנה ארז (לידיה). כאשר שמעה אשת יחסי הציבור של ח״כ שמואל פלאטו־שרון, כי אופירה תהיה שם, מיהרה להתקשר עם צלם ורצתה שיצלם את אנט, אשתו של הח״כ. אופירה סירבה להצטלם, אך הדבר לא עזר לה. הצלם הצליח להנציח אותה עם אשת הח״כ השערורייתי.

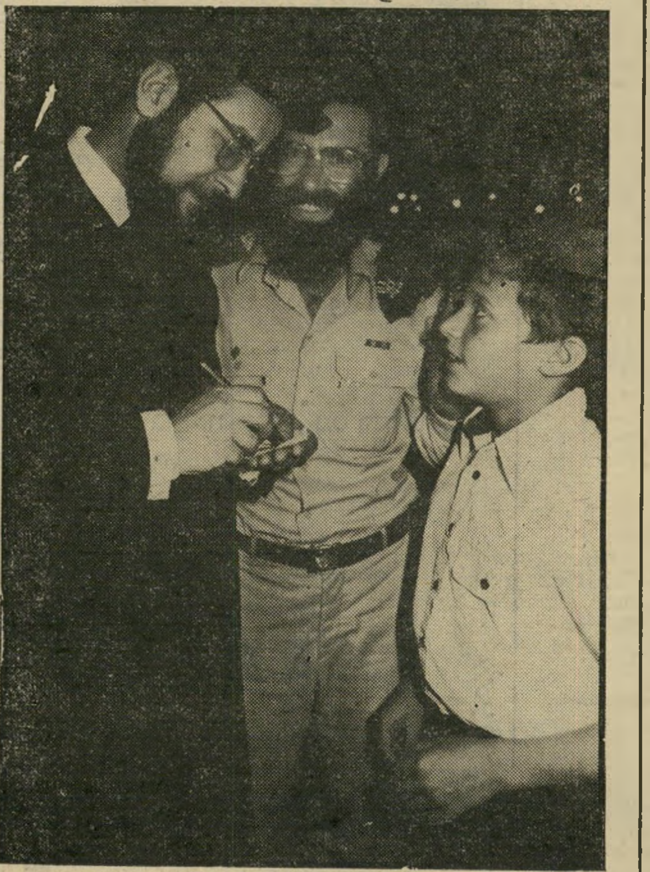

ישראל לאו הרב הראשי של נתניה, מי שנחשב לרב הבוהמה בתל־אביב, שהוא אחיו של יועץ שר־החוץ, נפתלי לביא, הוא עדיין פופולרי מאוד בתל־אביב. באחת החתונות שבה היה קהל רב, התבקש הרב על־ידי הילדים לתת להם אוטוגרפים. צחק אחד הנוכחים: „זה לא פלא שצביקה פיק וטל ברודי, הנמצאים כאן, מוטרדים על־ידי הילדים. אך מי היה מאמין שרב יזכה בפופולריות כזו!”

מרגו מאגין רקדנית רוסיה שערקה לאירופה ומופיעה עם להקה בפאריס, הוזמנה לישראל עם שאר חברי הלהקה שלה להופיע במלון בתל־אביב. הרקדנית באה לנמל־התעופה בפאריס כשבידה תעודת־זהות בלבד, ושם הובהר לה שללא דרכון לא תוכל לצאת. חבריה ללהקה טסו לישראל, היא נאלצה לשוב לביתה, והגיעה יום אחד אחריהם.

אינך יכל להבחין בהבדל שבין משחות השיניים?

מדענים בעולם קבעו:

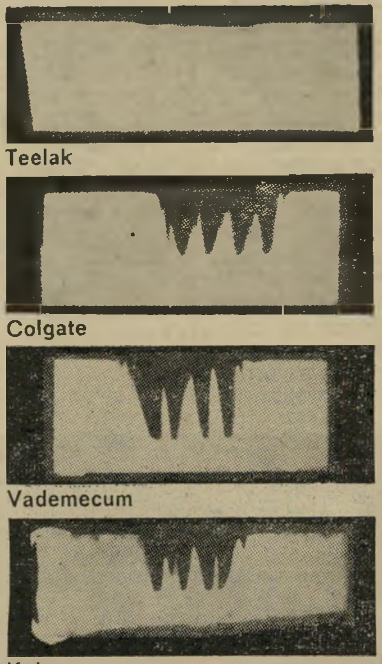

השמוש ברוב משחות השיניים פוגע בציפוי האמאיל המגן על השן פרט,למשחת השיניים טילאק

להלן ממצאי מחקר השוואתי בין משחות השיניים, אשר התפרסם בירחון רופאי השיניים בארה"ב.

המוצר	דרגת שחיקת האמאיל
Teelak	20
Colgate with MFP	51
Macleans regular	93
Smokers Tooth Paste	202

משחת השיניים טילאק שומרת על בריאות השן, מסירה כתמי ניקוטין, קפה ותה, מגינה בפני עששת.

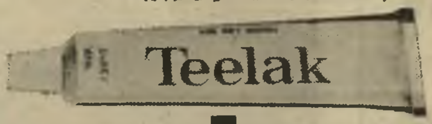

טילאק

לבריאות השיניים של כל בני המשפחה

אלניק

המכללה ליחסי ציבור

נפתחה ההרשמה

לקורס יחסי ציבור תשמ"א

בחסות האיגוד הישראלי ליחסי ציבור

בהדרכת מיטב המרצים מהאוניברסיטה

ואנשי מקצוע מובילים בענף

פרטים והרשמה: רח' ז'בוטינסקי 147, תל־אביב — טל. 250524 (בין השעות 9—14)

למד צילום

קורסים לצילום שחור לבן וצבע למתחילים ומתקדמים.
מעבדות לעבודה עצמית.
קמרה אובסקורה
כתובתנו החדשה ביאליק 23 ת"א. טל. 658677

"סלע"

דשין 197
42 51 51
ללקוחות ללא הוצאת הכלים

חפש את המדבקה הצהובה! חפש את המדבקה

בניו-יורק
תוכל לחסוך כסף רב בקניות בחנות מומלצת...

את מדריך הקניות ניתן להשיג בחנויות הספרים בישראל ובדוכני העתונים בניו־יורק
קנה גם את מדריך פורז לאמריקה

הטיול הגדול למצרים

חויה בלתי נשכחת

טיולים מיוחדים בהדרכת מורי דרך ישראליים ומומחים להכרת מצרים מאוניברסיטת ירושלים ות"א.

הטיולים בארגון מקצועי, ל־8, 9 או 12 יום. בשיתוף "יוניטד־טורס" במצרים, במטוס ו/או ברכב ממוזג ובבתי מלון שנבחרו **בקפידה.**

טיולים לחודשים דצמבר־ינואר ופברואר. נותר מספר מקומות מוגבל לטיולי חנוכה.

פרטים והרשמה "טיולי-מצרים":

תל־אביב: סנטרטורס CENTERTOURS דיזנגוף סנטר, טל. 03־280245

חיפה: "אטלס נסיעות ותירות", ככר כיאט, 04־641712 הרצל 20, טל. 04־666497

ירושלים: "ירושלים־תור", בן יהודה 23. טל. 02־222455

אנשים

ממה סובל טוביה אושרי ומה מציק לטדי קולק?

■ הרופא הישראלי **גידעון ביאליסטוק** מצליח לאחרונה בקאריירה הרפואית שלו, אחרי שעלה ארצה מהולנד עם אשתו, הזמרת ההולנדית **לני קור**. הוא הוזמן על־ידי עורך־הדין **אליהו קידר** לבדוק את **טוביה אושרי**, החשוד ברצח הכפול במיפעל הבשר שלו בר־בקר, הנמצא במעצר. כאשר התלונן אושרי על כאבי־גרון, קרא קידר לביאליסטוק לבדיקה. מטעמים של אתיקה מיקצועית סירב ביאליסטוק, שהוא רופא אף־אוזן־גרון, לומר מה בדיוק היה לאושרי.

סיביל ראון

דוגמנית־העירום הגרמנית, הגיעה ארצה כדי להשתתף בסרט ישראלי חדש. סיביל בת ה־21 תשחק בסרט את תפקיד בת־הדודה („הקוזינה") החתיכה, שבאה לביקור אצל בני־מישפחתה באר, ותוך כדי כך משגעת את כולם בחמוקי־גופה החטובים. עד היום הספיקה סיביל, בוגרת בית־הספר למזכירות מישפטיות במינכן, להצטלם כנערת־החודש ב„פלייבוי" הגרמני, ובשורה של כתבי־עת אחרים ברחבי גרמניה ואירופה. היא החליטה כי צילום־העירום משתלם יותר מאשר הטיפול בניירת במישרדו של עורך־דין. אביה גאה מאוד במיקצוע של בתו, והוא נוהג להביא את תמונותיה הנועזות לעבודה.

■ על הכאת עצירים בידי שוטרים אמר עורך־הדין **משה רום**: „לצערי כאשר עצירים מוכים במישטרה קשה להוכיח זאת, כי זה נעשה בחשאי. אך תוך 48 שעות צריך להביא את העציר לבית־המישפט, ואפילו קוסם לא יכול למחוק את סימני החבלות שעל גופם של המוכים."

■ הגרפיקאי של מחלקת־החדשות בטלוויזיה, **יוסי שוורץ**, החנה באחד הערבים את מכוניתו ליד המיסעדה מישכנות שאננים בירושלים, לצידן של מכוניות־פאר בעלות מיספרי־רישוי זרים. בעודו נועל את המכונית שמע לפתע קריאה: „עכשיו תפסתי אותך! למה אתה לא חונה במיגרש החניה?" כאשר פנה אל עבר הצועק האלמוני, גילה להפתעתו שזהו ראש עיריית ירושלים, **טדי קולק**. שוורץ שלף את תעודת הנכה שלו והציגה בפניו, אך הוא לא נרגע. „מה אתה עושה כאן בכלל?" שאל. ענה שוורץ: „מבקר חבר." השיב קולק: „ואיפה הוא חונה?" השיב איש הטלוויזיה המופתע: „שם למעלה, במיגרש החניה." טדי קולק רטן „אני מפקפק בכך," נכנס למכוניתו, טרק את הדלת בכעס והסתלק מהמקום.

■ איש הטלפון האדום של גלי צה"ל, **צבי רימון**, המשתתף כאחד המנחים בתוכנית הטלוויזיה לנוער מה העניינים, כתב ספר שיקרא את הוא מה העניינים. הספר יכלול לקט של 27 סיפורים יוצאי־דופן ששודרו במשך השנה שחלפה. הרעיון לכתוב הספר נולד אצל רימון ביום הראשון להקלטת התוכנית. בתום אותה תוכנית פנה אל המאיירים שלה, **מאיה בזום** ו**יוחנן ליזנוביץ**, וביקש מהם את אחד האיורים של התוכנית. כאשר גילה יוחנן שהוא שומר את הציורים אמר לו צבי: „זה רעיון טוב. שמור אותם, אני אשמור את הסיפורים ויום אחד נוציא ספר."

■ המשורר **חיים חפר** פנה בתוכנית־רדיו אל ילדי ישראל: „אחרי שהצלחתם במשימה הקודמת שלכם, ואסרתם על הוריכם לקטוף פרחים בשדות, עליכם לחנך שוב את ההורים שלא ללכלך את רחובות העיר ולזרוק פסולת בכל מקום."

פינחס שדה

הסופר הוא מעריץ ותיק של הרקדנית דליה לאו. בהופעתה האחרונה בא אל מאחורי הקלעים כדי לברכה. „בינינו זה הדדי. הוא לא מחמיץ שום הופעה שלי, ואני לא מחמיצה שום ספר שלו."

■ שגריר ארצות־הברית בישראל, **סמואל לואיס**, ואשתו **סאלי**, ערכו בגן ביתם קבלת־פנים לתיזמורת הנוער של קרית־אונו, שחזרה ממסע־הופעות מוצלח באמריקה ובקנדה. התיזמורת השמיעה מחרוזת של מנגינות שלא ערבו, משום מה, לאוזני השכנים בהרצליה־פיתוח. אלה התקבצו ליד בית השגריר ופצחו בשירה בציבור ובנגינה קולנית, כתגמול על נגינת התיזמורת.

■ באחד הלילות בשבוע שעבר בקעו קולות שירה בשפות זרות מחדר הניתוחים של בית־החולים שערי צדק בירושלים. את השירה אירגן הדוקטור **דויד פרנקל**, המרדים של חדר־הניתוח. בעת שבוצע שם ניתוח תוספתן גילה הרופא כי המנתח הוא עולה חדש מארגנטינה, עוזרו בא מרומניה, המרדים עלה מקנדה ועוזרו נולד במרוקו. האחות ישראלית והחולה צרפתי.

מזוג כרמליטה
בכוסות
עם קוביות קרח,
הוסף פלחי לימון
ומעט קינמון
לפי הטעם.
אתה תהנה
ואורחיך יודו לך.

כרמליטה
סנגריה
עם קרח,
היש טוב
ממנה
בקיץ?

כרמליטה עם קרח
זה מה שאתה צריך

כרמל מזרחי

יש כאן משהו מזמין למגע. דלתא.

שלום, שמי קרוליין.
אני שחקנית וזמרת, ואני אוהבת להרגיש טבעי בבגדים שלי. אני לובשת דלתא.
החולצות, הגופיות והתחתונים של דלתא אופנתיים ורכים, ממש מזמינים לגעת,
מיוצרים מ־100% כותנה סרוקה, בצבעים מרהיבים ובגזרות מהמיאות,
וההרגשה — טבעית וחופשית.
אני מזמינה אתכם לחנויות הכל־בו, לחנויות המזון בשרות עצמי, ולחנויות
ההלבשה המובחרות, לבוא ולגעת בדלתא,
ואולי אפילו נפגש פנים אל פנים. להתראות!

טבעי שלובשים דלתא

פינקולדה אמיתית מרוכזת מרוכזת...

Holland house®

רק להוסיף רום ולשתות.

10 פינקולדות משגעות מכל בקבוק.

חפשו את הבקבוק הירוק!

חשוב שיהיה בבית

המפיץ:
כרמי צבי - אחים סגל בע"מ. תל-אביב, רח' גדרה 8. טל' 7-657706-03

אל פאצ'ינו - האיש שהעז להכנס לעולם זר
בסרטו רב העוצמה של הבמאי ויליאם פרידקין

הסרט שלא ישאיר אותך אדיש

שוטטות
CRUISING

אל פאצ'ינו · פול סורבינו · קרן אלן

למבוגרים מגיל 18

בכורה ארצית — שבוע 2
פאר ת"א — 4.30, 7.15, 9.30

שבעה כוכבים בצבעים
גולן

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

דרך המלך לעצמאות כלכלית

בא אדם לכל מקום בעולם, פותח עיתון ורואה שחוץ מהשטויות שקורות בכל מקום, קורים בעולם גם דברים חשובים, והם קורים בישראל וסביבו־תיה. בגין, שרון, גאולה כהן ואבו־חצי־רא משחקים תפקיד ראשי בכל עמוד ראשון או שני. כל פיפס שבגין מוציא מהפה מקבל כותרת. כל פעם ששרון מטייל בשטחי יהודה ופלסטין ומשאיר אחריו משהו, יש תמונה, וכן הלאה. בקיצור: ישראל ממלאת עמודים בעי־תונות הבינלאומית, וממש קשה להאמין כמה משעממים היו נראים העיתונים אם לא היתה להם ישראל.

כל זה מביא את האדם למחשבה הבאה: למה לא לעשות מזה את תע־שיית היצוא מיספר אחד שלנו? למה שכל מיני סוכנויות ידיעות ורשתות טל־וויזיה ועיתונים סתם ירוויחו מיליאר־דים על חשבוננו, ואנחנו נשב ונשתוק?

מה יש? לסאן מרינו מותר לייצא בולים, לאיראן מותר לייצא נפט, ולנו אסור לייצא חדשות? סתם שבגין יוציא את הגרון, סתם שגאולה כהן תמציא חוקים?

אפשר לסדר את זה בכמה שיטות. שיטה אחת, למשל, היא שיטת ההל־אמה. מדינת־ישראל פשוט תלאים לה את כל המידע שיוצא ממנה, ותמכור אותו בכסף מלא שיזרום ישר לכיסי האוצר. נאום של בגין מצולם בצבע — לפי תעריף של אלפיים דולר למילה. חוק חדש של גאולה כהן, כולל תגובות, פירושים והצבעות — עשרה מיליון דו־לר לכל סעיף. טכס עלייה לקרקע של התנחלות חדשה — מיליארד דולר.

איך שאני מכיר את הממשלה, היא לא תלך לשיטת ההלאמה שיש בה יסו־דות אדומים מדי. אז תחת זה, למה שהבנים של הורביץ ומשל, מרידור ו־שות', ז'ורבין והתאחדות התעשיינים לא יקימו חברה שתקבל זיכיון מהמדינה (אפשר גם עם שותפים אמריקאים וצר־פתים) על תהליך היצוא?

אין שום ספק שמהלך כזה יביא סוף גמור לכל הבעיות של ישראל. העצ־מאות הכלכלית, למשל, תושג במילחמה אחת הגונה. קרב הכרעה מצולם בצב־עים טבעיים במיתלה — רבע תקציב המדינה, עם בונוס של מיליון דולר על כל טנק עולה בלהבות עם צוות שרוף. התנחלות מופגזת בבקעת הירדן, עם תרנגולות מעופפות בבהלה ונשים וילדים פצועים — כל תקציב מישרד־החקלאות. ראיון עם שבוי סורי בכיר יעלה לעיתו־נות הבינלאומית שניים־שלושה מיליוני דולר, ותמונה של פלאטו־שרון מחלק ממתקים לחיילי הג"א בעורף תביא ל־אוצר כמה אלפים טובים. מסיבת־עיתו־נאים מסכמת בהשתתפות בגין, פרס ואמנון רובינשטיין, המבטאים את ה־קונסנזוס הלאומי הסופי תכסה על בטוח את כל דמי השיקום של הנכים והפיצויים לאלמנות, ואני כבר לא מדבר על מה שאפשר יהיה להרוויח מכל הס־דרי־הביניים ושיחות שביתת־הנשק ש־יבואו בעיקבות המילחמה.

כמובן שאם יריבינו במילחמה הריוו־חית הזאת יעלו גם הם על הרעיון, ניא־לץ להתחלק איתם ברווחים, אבל אין רע בלי טוב: השותפות העיסקית תו־ליך ללא ספק להסדרים שיאפשרו כיסוי תיקשורתי נוח ורחב. ניתן יהיה להס־כים, למשל, על הימנעות מלוחמת־לילה, המקשה על הכיסוי הטלוויזיוני, וברברה וולטרס תוכל, למשל, לעשות ראיון סי־מולטני עם בגין וקדאפי כבר ביום השני למילחמה.

נמאס להם להזיע

מספרים את הסיפור הזה על אותה קבוצה של פועלים שעומדים בשמש וחופרים תעלה באמצע הצהריים. מניפים מעדרים, מפעילים מקדחים, מוציאים עפר, וכל מה שצריך בשביל לחפור תעלה. ליד הפועלים, בתוך מכונית, יושב הבוס ושומע רדיו.

בא מישהו ואומר לבוס:

„הפועלים שלך עובדים שם בשמש, ומה אתה עושה?"
„אני?" משיב הבוס, „אני מזיע."

וזה בדיוק מה שקורה בין ישראל ואחינו היהודים בגולה. בגין וממשלתו, רבין את פרס וכל החבר'ה עובדים קשה מאוד בשמש המיזרח־תיכונית: קודחים את חוק ירושלים, מוציאים כף מלאה קונסנזוס לאומי, עודרים התנחלות, מגרפים מיבצע מפוצץ בלבנון, אבל עליהם זה לא משפיע. לעומת זאת, יושבים להם אחינו היהודים בגולה, ומזיעים.

לא שאיכפת לי במיוחד, אבל ממה שקולטות אוזני כאן, בגולה הדוויה של פאריס, נמאס ליהדים להזיע בגלל ישראל.

זה בטח לא כולם, אבל יש די הרבה כאלה שאומרים: אנחנו יהודים. אין לנו בעיות עם זה. ולא רק שאנחנו יהודים ואין לנו בעיות עם זה, אנחנו גם די אוהבים את זה. הולכים לבית־כנסת, חוזרים אל האידיש או הלדינו, מה שתרצו. וזה דווקא כאלה שעד לא מזמן היו מה שנקרא מתבוללים. אבל מה, אומרים היהודים האלה, תעזבו אותנו עם ישראל. מה זה העניין שלנו, מה המאניאקים האלה עושים שם במיזרח־התיכון? זה בטח השמש משפיעה עליהם.

כן, אומרים היהודים האלה, מהסוג הנקרא אינטלקטואלי, ליהדות יש היסטוריה ארוכה ומפוארת בת אלפי שנים. אנחנו העןקנו לעולם את התנ"ך, את הרמב"ם, את מרכס, איינשטיין ופרויד וגם כמה מהגאונים הטריים ביותר. אנחנו אנשים מכובדים בכל העולם, יש לנו קהילות פורחות, הכל בסדר.

מדינת־ישראל, אומרים היהודים האלה, זו סתם איזו תאונה שקרתה ליהדות במהלך ההיסטוריה המפוארת שלה. איזה קשר כבר יכול להיות לתעלולים של בגין עם תורת משה רבנו? ומה שייכות ההצהרות של הרב הראשי והראשון־לציון למסורת המישפט התלמודי? ואיך מתחבר הטיול של רבין בארגנטינה עם זכר השואה?

לכל עם גדול וחשוב בהיסטוריה האנושית, טוענים אחינו, היהודים הללו, היו מדי פעם תאונות כאלה, כאשר חלק מהעם התפרע. עם גדול וחשוב כמו היהודים ידע איך לטפל בחלק המתפרע הזה. קחו, למשל, את היהודים בעצמם, עוד מהזמן שממש התחילו. מתרי־עשר השבטים היה שבט אחד קטן שהתפרע, שבט בנימין, וכולם יודעים מה שעשו לו. ברור שהיהודים שלנו בגולה, שהם אירופים מתורבתים, לא ילכו לעשות לשבט בנימין הזה, היושב בישראל, מה שעשו לו השבטים האחרים אז, איך ששחטו אותו לפי חרב וחילקו את נחלתו ביניהם. אבל מה, הם צריכים להגן על הבנימין הזה?

ברוך־השם, הוא יושב רחוק מהם. אם הוא רוצה להתפרע, שישא בבקשה בתוצאות.

כן, חברים, זה המצב בימים אלו בגולת אירופה. יש כאן אנשים חשובים שמתייחסים אלינו בישראל כאילו היינו איזו תאונה, איזה בנימין, או, בקיצור, הילד המפגר של העם

היהודים הנכבדים והילד המפגר

היהודי הגדול. איזה פרק שבטח יחלוף, במוקדם או במאוחר, ובכל מקרה אין שום צורך להזיע בשבילו.

ושלא יספרו להם סיפורים על השואה, אומרים היהודים האלה בגולה לכל מי שמביא להם את הנימוק הזה. המקום היחיד בעולם שבו צפוייה ליהודים סכנת השמדה פיסית ממש, זה בדיוק איפה שבגין, דויד לוי ואריאל שרון מנהלים את העניינים, ורבין את פרס עוזרים להם מהאופוזיציה.

אני לא יכול להגיד שאני באופן אישי חותם על כל מילה בתיאוריה הזאת, אבל צריך להודות שלא פשוט בכלל להגיד משהו נגדה, כשקוראים עיתונים כאן, באירופה. ומי שקורא עיתונים בארץ, זה אולי קשה לו יותר.

מאתיים מילים אובייקטיביות

סוף־סוף מצאתי משהו להיות עליו אובייקטיבי וזה אל־על. ישבתי עם הכר־טיס ביד והסתכלתי לראות מה קורה,

והכל באמת קרה בדיוק כמו שהיה כתוב אצלי בכרטיס: המטוס יצא בדיוק באו־תו יום שבת שבו היה צריך לצאת. אני התיישבתי בדיוק במקום שהיה כתוב בכרטיס. הגלגלים עזבו את אדמת הקו־דש בדיוק בשעה 11.20 לפני־הצהריים. מחיאות־הכפיים הישראליות שליוו את ההמראה לא היו שייכות לכרטיס אלא לטימטום הלאומי. האוכל הגיע בזמן וירד לבטן בלי בעיות. הדיילים והדיי־לות הביאו לי בתורם קולה עם קרח ואני שפכתי לתוך זה קצת ויסקי. למ־רות העניין הזה הצלחתי לראות שה־מטוס גם נחת בזמן בפאריס. מחיאות־הכפיים הישראליות שליוו את הנחיתה המוצלחת לא היו שייכות לכרטיס אלא לטימטום הלאומי, ואל־על לא אשמים בזה. המפקד של כל המבצע המוצלח הזה היה הקברניט הידוע בשם עודד אברבנאל, ואני מספר את כל זה למרות שבחיים שלי לא קיבלתי ולא אקבל כר־טיס חינם מאל־על, אבל זה מספיק. כתבתי פה כבר איזה מאתיים מילים אובייקטיביות, וזה כבר יותר ממה שאני יכול לסבול.

אבל מה זה חשוב

רפובליקה, כידוע, פירושה שילטון ה־עם. רה — שילטון, פובליק — עם. הצרפתים, למשל, עבדו קשה בשביל להגיע למין שילטון כזה, ולקח להם לא מעט זמן להיפטר מהמלכים שלהם.

בשביל להנציח את הניצחון האדיר הזה, קראו לאחת הכיכרות הגדולות והחשו־בות בבירתם פאריס בשם כיכר רפוב־ליק. מהפועל הלטיני רה, באה גם המי־לה רוא, שפירושה בצרפתית מלך. רויאל, הוא, כמובן, מלכותי.

כמו שבארצנו הקטנה יש הרבה מלכי־פלפל וקיסרי־שטיחים, ככה גם בפאריס מקובל לקרוא להרבה דברים „רויאל". בין השאר יש בטח כמה עשרות בתי־קפה בפאריס שנקראים בשם הזה, ואחד מהם נמצא גם בכיכר רפובליק. שמו של בית־הקפה הזה הוא „רויאל רפובליק", ואף אחד מהצרפתים לא חושב שזה מצחיק. אני לא צרפתי, אז אני חושב שזה מצחיק.

ומה כל הסיפור הזה? פעם היו היש־ראלים שהגיעו לפאריס מרוכזים סביב כיכר הרפובליק. לא ברור אם הישראלים הגיעו לסביבת הרפובליק בגלל ששם היה מרוכז מסחר הג'ינס, או אם ביגלל שהישראלים הגיעו לשם התרכז שם מס־חר הג'ינס, אבל מה זה חשוב.

מה שחשוב זה שהישראלים היום כבר לא מרוכזים ברפובליק. הם עברו קילו־מטר ומשהו דרומה, לכיכר חשובה לא פחות: כיכר הבסטיליה. לא ברור אם הישראלים מרוכזים היום בכיכר הבס־טיליה, בגלל ששם מתנהל סחר הסמים הפאריסאי, או אם ביגלל שהישראלים הגיעו מתרכז שם סחר הסמים, אבל מה זה חשוב.

חייל הגון ברמאללה

מה הייתי עושה אילו הייתי כיום חייל בשירות־סדיר, והייתי נדרש לשרת בשטחים המוחזקים?

למען האמת: אינני יודע.

ההגיון אומר לי: הייתי משרת. גם אילו הייתי מתקומם בכל רגע נגד התפקידים שהיו מוטלים עלי.

מדוע? ביגלל סיבה פשוטה אמת: אם האנשים ההגונים, בעלי־המצפון, לא ישרתו בשטחים אלה, הרי ישרתו בהם רק מי שאינם הגונים ומי שיש להם מצפון בלתי־משומש.

אני יודע מנסיוני שהתנהגותה של קבוצת־חיילים יכול להיות מושפעת ברגע המכריע על־ידי איש אחד, שיתנגד למעשה־זוועה. בסיפרי הצד השני של המטבע תיארתי כמה מצבים כאלה שנוכחתי בהם במילחמת־העצמאות.

אלגאזי

בכיתה נורמלית של חיילים יימצא אדם אחד החסר כל מעצורים מוסריים — רוצה־מלידה המחכה כל חייו להזדמנות — לרוב מבלי לדעת זאת. יש בה אדם אחד בעל חישוקים מוסריים חזקים. שאר אנשי־הכיתה הם אנשים ממוצעים, הניתנים להשפעות.

כיתה כזאת מופקרת לכוח הרע, אם האיש המוסרי יסרב לשרת בה. הוא מציל את מצפונו, אך אין הוא עוזר לאוכלוסייה הכבושה, חסרת־הישע.

איש כזה חייב לשאול את עצמו: אולי נוכחותי ברגע המכריע תמנע „פליטת כדור בשגגה״, הכאת זקן עובר־אורח, זריקת רימון־גאז לכיתה של בית־ספר?

בפסק־דינו המעניין, שבו דחה השופט חיים כהן את עתירתו של סרבן־השירות־בשטחים גדי אלגזי, הוא רמז על שיקול זה, אף שזה לא נגע להכרעה המישפטית, שהתבססה על שיקולים פורמליים גרידא. אני מסכים עם השופט כהן שאמר בפסק־דינו:

„...משאמרתי כי צורכי הצבא לא ייבנו על־ידי שסרבני־המצפון יינמקו בכלא, אוסיף אף גם זאת, שמבחינתם שלהם לא יתרמו הסרבנים מצידם תרומה כלשהי לשלום בין העמים על־ידי שיעמדו בסירובם ויישאו עונשם. דווקא על־ידי שישרתו הם בשטחים המוחזקים יוכלו לתרום תרומה של ממש לקידום השלום וההבנה ההדדית: אין הצבא יכול לעשות לקידום מטרה זו אלא על־ידי שיציב דווקא בשטחים ההם חיילים שוחרי־שלום ושונאי־דיכוי ואוהבי־הבריות.״

שיקול זה חשוב יותר מאשר ההזדמנות לערוך הפגנה פוליטית נגד הכיבוש, על־ידי עצם הסירוב לשרת בשטחים.

זהו החשבון האינטלקטואלי. אך מהו החשבון הריגשי?

האם הייתי עומד בלחץ? האם הייתי מסוגל להתהלך ככובש חמוש ברמאללה ובחברון, כשכל עין מופנית אלי בשינאה תהומית, וכשאני מייצג בנישקי את המדיניות שאני מתנגד לה בכל נימי נפשי?

אינני יודע.

אני מכבד את הסרבנים הצעירים, ורואה בהם את נציגי כל הטוב והיפה במוסר העתיק של עמנו. הם אמיצים מכל „גיבורי״ גוש־אמונים החמושים, השוחים עם הזרם. אני סבור שעל צה״ל לשחרר אותם מן השירות בשטחים, אם יבקשו זאת.

אך אינני מטיף לסירוב זה. אינני בטוח שזוהי הדרך הנכונה.

זוהי שאלה מצפונית שכל אדם חייב להכריע בה בעצמו. אני בוחן את עצמי שוב ושוב. ואינני יודע איך הייתי מכריע.

איש תמים היה

עצבות רבה ירדה עלי כאשר קראתי בעיתון ישראלי — במטוס בדרכי חזרה ארצה, אחרי שהייה של כמה ימים באירופה — כי אהרונצ׳יק כהן מת. בן 70 היה.

חשתי שזה מתקרב, ועל כן כתבתי לפני כמה שבועות במדור זה מה דעתי עליו (העולם הזה 2231). מה הטעם לספר לאדם אחרי מותו שאתה מעריך ומעריץ אותו? כדאי להגיד לו זאת בעודו בחיים.

כהן

כל אדם נושא בקירבו את אשר למד וקלט מאחרים. גם ענקי־הרוח המקוריים — אנשים כמו צ׳ארלס דארווין, קארל מארכס, אלברט איינשטיין — בונים על היסודות שהניחו קודמיהם, הם נהרות רוחניים, שאליהם נשפכים יובלים רבים של מחשבה. על אחת כמה וכמה הוגי־דיעות קטנים מהם.

אם אנסה, ברבות הימים, לפרט מי האנשים שהשפיעו עלי בגיבוש עולמי הרוחני, המחשבתי, יופיע אהרון כהן במקום מכובד מאוד ברשימה. בעיני הוא אביו הרוחני של „האסכולה הפלסטינית״ — האסכולה שגילתה, כי ישנה אומה פלסטינית, כי היא תופסת מקום מרכזי בסיכסוך הישראלי־ערבי, וכי בלי הסדר עימה לא יהיה שלום.

רעיונות מפלסים להם את דרכם העצמאית בדרכים מוזרות. אינני זוכר מתי פגשתי את אהרונצ׳יק בפעם הראשונה פנים־אל־פנים. אך את רעיונותיו עיכלתי זמן רב לפני כן. הם הגיעו אלי בכתב, וגם באמצעות תלמידיו הערביים. כאשר נפגשתי לראשונה עם צעירים ערביים כדי לדון בהקמת כוח פוליטי, שייאבק למען הקמת מדינה פלסטינית, לצד ישראל ובעזרתה הפעילה — זה היה עוד במהלך מילחמת העצמאות — הזכיר אחד הערבים, רוסטום בסטוני, את דיעותיו של אהרון כהן, שנעו באותו כיוון.

לא קיבלתי את כל דיעותיו של אהרונצ׳יק — כגון גישתו הפרו־סובייטית, שהביאה (שלא בצדק) לאישומו בריגול ולשליחתו למאסר. גם לא את תפיסתו השמאלית הקיצונית. אך כל אלה היו, בעיני, תופעות־לוואי בלתי־חשובות, לגרעין החשוב של תורתו.

אהרונצ׳יק היה אדם מרתק — בלתי־שיגרתי, אותנטי, בעל ייחוד. הוא היה מומחה לייצור יין ביתי, ואפשר היה לשוחח עימו במשך שעות על נושאים שלא היו קשורים בפוליטיקה.

כהיסטוריון היה קפדן ודקדקן בצורה שלא תאמן. כאשר רצה להשיג ממני מידע על נושא מסויים שהייתי מעורב בו (המגעים בין ישראל ובין מחתרת לאומנית עיראקית בשנות ה־50׳, שטורפדו על־ידי דויד בן־גוריון) חזר אלי שוב ושוב. מהו התאריך המדוייק של פגישה מסויימת? אילו מיסמכים יש? מי העדים המאשרים את נכונות המידע? וכך הלאה, עד אין סוף.

הדבר לא הפריע לו להטות לא פעם את תיאור המאורעות, לגנוז פרט זה או אחר, להפחית בחשיבות מאורע א׳ ולהגזים בחשיבות מאורע ב׳, כדי לרצות את מנהיגי מפ״ם, או לפחות למנוע קרע בינו לבינם. כאשר ייסרתי אותו פעם על כך, בידידות, השיב בהערה חכמה: „צריכים לדעת מה יכולה כל במה לשאת. אחרת תת־מוסט.״ הכוונה: לספר המופיע בספריית פועלים של מפ״ם יש מיגבלות.

כמו הרבה אנשים שכוחם הוא עיוני ומעמיק, הוא יצר לעצמו דימוי־עצמי של איש מעשי, ממולח ומתוחכם. הפרשה שהובילה אותו לכלא נולדה על רקע זה — נסיונו הנאיבי לנהל דיפלומטיה פרטית בנסיבות מסוכנות, מבלי שהיו לו הכישורים לכך. הוא ניפגש בתנאי מחתרת עם „מדען״ סובייטי. כוונותיו היו טהורות לגמרי, אך השיטה לא היתה נבונה. איך אפשר היה להגיד לשופטים את האמת — שהמחתרתיות נועדה להסתיר את פגישותיו מעיני מפ״ם והקיבוץ, שלא הסכימו להן? מה גם שראשי מפ״ם העידו במישפט שהם ידעו על פגישות אלה — עדות שכוונתה היתה טובה, אך שלא היתה נכונה לגמרי?

חבל מאוד שאהרונצ׳יק לא יכול היה, מטעמים גופניים ואולי גם פוליטיים, להשתתף במגעים עם אש״ף, כאשר אלה החלו, לבסוף. זה היה, בלי ספק, חלום חייו. אך אז כבר היה חולה־לב, וגם שייכותו לקיבוץ מפ״מי הפריעה. מעולם לא חלם לנטוש את הקיבוץ, והדבר הטיל עליו מיגבלות.

אהרונצ׳יק מת, ואין אהרונצ׳יקים חדשים. הוא שייך לזן שאיננו עוד — איש ישר ותמים, גיבור הרוח והמחשבה, מגוייס בכל עת בחייו, שלא נשבר אף לרגע כאשר נשלח לכלא, בהיותו משוכנע שהוא חף מכל פשע, וגם לא כאשר ידע כי ליבו עלול בכל רגע לעמוד מלכת. אשתו, ריבקה, עמדה לצידו בכל, במסירות אין־קץ.

אהרון כהן האיש מת ונקבר. אך רבים מאיתנו נושאים עימם את פירות מחשבתו, בעולמם הרוחני, ומבחינה זו הוא ממשיך לחיות.

אין אדם יכול לדרוש יותר מזה.

הנשמות המתות

באיטליה יש בעיה סטאטיסטית מתמדת. טובי המוחות עוסקים בפיענוח התעלומה, ופיתרון אין.

וזהו העניין: סקרים מדעיים העלו כי כ־90% מן הגברים הנשואים מודים בכך שהם מקיימים יחסי־מין עם נשים נשואות מחוץ למיסגרת נשואיהם. אותם הסקרים גילו גם כי פחות מ־5% מן הנשים הנשואות „בוגדות״ בבעליהן.

השאלה היא, איפוא, עם מ י מקיימים אותם גברים את יחסיהם?

נזכרתי בתעלומה זו כששמעתי את הסטאטיסטיקה האחרונה, האומרת כי מיספר התושבים היהודים בישראל מגיע עתה לשלושה מיליון ורבע.

לפי הערכות ראשונות יש עתה בחו״ל בין חצי מיליון למיליון יורדים ישראליים. כל אלה עלו לישראל או נולדו בה, ועל כן הצטרפו לסטאטיסטיקה הברוכה. אבל איש לא ירד ממנה (מן הסטאטיסטיקה).

אם כן, היכן מופיעים היורדים האלה במצבת התושבים היהודיים — או שמא יש כאן מהדורה חדשה של הנשמות המתות של גוגול?

כולם אותו הדבר

אומרים שאדם מתחיל להידמות לכלבו, אחרי שנים רבות של חיים בצוותא. אומרים שבעל ואשה מתחילים להיות דומים זה לזה גם בפניהם, לעת זיקנה.

תהליך דומה עובר על יהודים טובים העוסקים בחקר האנטי־שמים והנאצים. אחרי זמן־מה הם מתחילים לאמץ לעצמם, בלא יודעין, כמה מדרכי־המחשבה של נושאי מחקרם.

אחד מאלה הוא הד״ר יהודה באואר, ההיסטוריון־המפ״מניק (או ליתר דיוק, המפ״מניק־ההיסטוריון), שדיבר בשבוע שעבר בטלוויזיה בתענוג כה בולט על האנטי־שמים למיניהם.

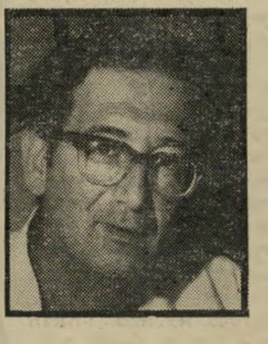

באואר

אדולף היטלר הסביר פעם, כי אחד מעיקרי התעמולה הוא לאחד את כל היריבים במחנה אחד. אדם פשוט, כך סבר, אינו מרגיש בנוח כשהוא רואה סביבו אויבים רבים. הוא מתחיל לפקפק בצידקתו. אך כשמסבירים לו שכל יריביו הם, בעצם, אוייב אחד ויחידי, המופיע בצורות שונות, הוא נרגע.

היטלר עצמו יישם כלל זה היטב. הקומוניסטים והקפיטליסטים, הכנסייה והבונים החופשיים תוארו על־ידו כזרועות שונות של הקשר העולמי של היהודים.

כך נוהג גם באואר. קומוניסטים וניאו־נאצים, אש״ף וחומייני — כולם אנטי־שמים. כולם אותו הדבר.

מי שמתנגד למדיניות של ממשלת־ישראל, או השולל את הציונות, או הסבור, כי היהודים אינם עם — אין הבדל בינו ובין מי שמאמין בפרוטוקולים של זיקני ציון.

פשוט, ויפה, ומתאים בהחלט לרמה של מצחצח־נעליים בשוק הכרמל.

המסקנה המתבקשת: פלסטיני שגורש מיפו, והרוצה משום־מה לחזור אליה, דומה לקלגס הס״ס באושוויץ. אין הבדל בין מאמר־ביקורת על מנחם בגין ובין הטלת פצצה בבית־כנסת יהודי בפאריס.

אפשר רק להשתאות למראה הפשטנות הנוראה של „אינטלקטואל״, איש ה„אקדמיה״ (כפי שבאואר הגדיר את עצמו), „חוקר״ של תולדות הציונות והאנטי־שמיות, שזוהי תמונת עולמו.

המילחמה בינינו ובין הערבים בכלל, והפלסטינים בפרט, היא מילחמה אכזרית, נוראה. אבל זוהי מילחמה לאומית, ואין לה דבר עם אנטי־שמיות. אילו התנחלו בארץ סקנדינבים, ולא יהודים, היו הערבים מגיבים בדיוק באותה צורה. כדאי שבאואר, המפ״מניק המתקדם מקיבוץ שובל, יעיין פעם בכתבי זאב ז׳בוטינסקי הריאקציונר. שם, במאמר קיר הברזל, ילמד זאת.

באואר היה כימעט משעשע כאשר הזכיר. בזעם עצור, כי „אנטי־שמים״ השתלטו על אגודות־הסטודנטים בבריטניה ורצו לאסור על הסטודנטים היהודיים לקיים פעולות ואסיפות נפרדות, שבהן ביקשו לדון בעניינים תרבותיים ופוליטיים משלהם. העניין הגיע לבית־המישפט.

לולא היה עסוק כל־כך בחקר מעלליהם של האנטי־שמים, היה באואר בוודאי יודע שזהו בדיוק המצב באוניברסיטת חיפה. אלא ששם השתלטו סטודנטים יהודיים (שאינם יכולים להיות פאשיסטים), האוסרים פעולות נפרדות של הסטודנטים הערביים (שהם, כמובן, אנטי־שמים, לפי באואר).

אגב, מכיוון שגם הערבים הם שמיים — האם הפעולה נגד ועד הסטודנטים הערביים בחיפה אינה אנטי־שמית, חס וחלילה?

במדינה

העם

זוועה בפאריס

המישטרה הצרפתית חיפתה על הקבוצה הנאצית, שביצעה את הפיגוע

מיפלצת עתיקה הרימה שוב את ראשה.

היה נדמה כאילו האנטי־שמיות מתה סופית, ושנקברה מתחת ל־עיי־המפולת של השואה. אך כשם שמיפלצת זו עברה בעבר גילגו־לים רבים, כשהיא משנה מדי פעם את חזותה, כן קמה עתה שוב במדינות אירופה.

אינסטינקט עמוק מזעיק את ה־יהודים בכל העולם למראה מיפ־לצת זו. רגשות עמוקים של סולי־דריות, שהתגבשו במשך מאות שנים של סכנה, מתעוררים שוב בליבו של כל יהודי.

כך קרה גם השבוע. כאשר הת־פוצצה פצצה בחזית בית־הכנסת ברובע ה־16 של פאריס, צילצלו פעמוני־האזעקה בכל קהילות ה־פזורה היהודית, וגם בישראל.

שרידי וישי. בקהילה היהו־דית בפאריס לא הופתע איש. מזה כמה חודשים יודעים שם הכל, כי פועלות בעיר קבוצות פאשיסט־יות רצחניות. גם זהותם של חב־

Attentat chez Rosette Curiel
...es fascistes
...e-Saint-Denis
Coups de feu
LE FASCISME EN FRANCE EN 1980
...at de Bologne
...ier français,
néo-fasciste,
...pendu
Attentat contre

„הפאשיזם בצרפת"*

פצצה לפני הדלת

ריהן ידועה. אילו רצתה המישט־רה לשים קץ למעלליהן, יכלה לע־שות זאת זה מכבר.

אולם בצרפת קיים החשש, כי אירגונים אלה נהנים מחסותם של אגפים מסויימים במישטרה ובש־רותי־הביטחון. שם שרדו שרי־דים פאשיסטיים עוד מתקופת ה־שילטון של וישי, במילחמת־העולם השניה.

הממשלה הצרפתית עצמה נאל־צה להודות בכך, כאשר פיטרה לא מכבר קצין בכיר, שהיה קשור עם הגוף הפאשיסטי האיטלקי ש־ערך את הקטל ההמוני בתחנת־הרכבת של בולוניה. אך החקירה לא נמשכה, וחבריו של המודח נשארו בתפקידיהם.

לזוועה האחרונה קדמו מעשים חמורים רבים. פתיחת האש על מוסדות היהודיים לפני שבוע לא היתה הפעולה החמורה ביותר.

רצח לאור היום. במאי 1978 נרצח בפאריס לאור היום אנרי קוריאל, גולה יהודי ממצריים, ש־היה שם אחד ממייסדי המיפלגה הקומוניסטית.

מכיוון שקוריאל היה מעורב ב־פעילות מדינית רבה (בין השאר: אירוח המגעים בין מישלחות אש"ף והמועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני) לא היה קל לאתר את זהות הרוצחים. אך חקי־רת ידידיו לא הותירה ספק בדבר שהוא נרצח בידי אירגון אנטי־שמי ניאו־פאשיסטי, שנעזר בחו־גים במישטרה. אותם חוגים טרחו להחדיר לעיתונות הבינלאומית שקרים גסים על קוריאל, להכשרת הקרקע לרצח.

לפני כמה שבועות פעלו רוצחי קוריאל שוב. הפעם הניחו פצצה בפתח דירתה של רוזט קוריאל, אלמנת הנרצח, בתוספת כתב־גי־דופים אנטי־שמי. מכיוון שרוזט קוריאל אינה עוסקת בפוליטיקה, היה הפעם ברור, כי המעשה הוא אנטי־שמי בילבד.

„זה נורא," אמר השבוע עסקן יהודי בפאריס, „יש לנו הרגשה של חוסר־ישע גמור. המישטרה יו־דעת מי הם הפושעים, ואינה עושה דבר. אין היא מגינה עלינו. אנח־נו מופקרים!"

כעבור יום התפוצצה הפצצה ב־פתח בית־הכנסת — והאישום הוכח בעליל.

---

* חוברת הסברה של חוג אנרי קוריאל.

להתפטר מיד!

יש הבדל עצום בין אדם הנחשד על־ידי המישטרה ובין אדם שהורשע בבית־המישפט. הבדל זה מתבטא בפסוק ש„כל אדם הוא חף מפשע, כל עוד לא הורשע בדין". זהו אחד מעק־רונות־היסוד של מדינת־חוק דמוקרטית.

המישטרה יכולה לחשוד באזרח שביצע עבירה. היא יכולה לחקור חשד זה בכל הלהט המיקצועי, בהחלטה נחושה להוכיח את צידקת החשדות. אך כל עוד לא קבע שופט, בפסק־דין סופי בערכאה האחרונה, שאכן האיש עבר עבירה — אין הוא אשם.

זה מובן מאליו.

עיקרון־יסוד אחר במדינת־החוק הדמוקרטית הוא שאין אדם חייב „להפליל את עצמו". כלומר: אין הוא חייב להשיב על שאלות החוקרים, אם הוא סבור כי הדבר עלול לתת בידיהם חומר לחיובו בדין.

זהו עיקרון הומאני, הפוסל את שיטות האינקוויזיציה הדתית והמוסדות החילוניים בימי־הביניים ובעת החדשה, שעינו חשודים עד אשר הודו בהאשמות שייוחסו להם. לאחר מכן הור־שעו על פי הודאותיהם שלהם עצמם.

רשאי אדם לשתוק בחקירה. רשאי הוא להגיד „לא זוכר," „צריך לבדוק," „לא טיפלתי בזה," „איני יודע על מה אתם מדברים." זוהי זכותו.

הוא רשאי לקבוע שידבר רק בבית־המישפט. הוא רשאי לש־תוק גם בבית־המישפט. זוהי זכותו, ואיש אינו יכול לערער על כך, מבלי לערער את יסודותיה של מדינת־החוק.

מכל הבחינות האלה, אין הבדל בין אזרח לאזרח. אין לשר זכויות־יתר, בהשוואה לכל אזרח אחר, מלבד חסינותו, שאותה אפשר ליטול ממנו בכל עת. אך אין לו גם פ ח ו ת זכויות מאשר לכל אזרח אחר.

גם שר הוא חף־מפשע, כל עוד לא הורשע. גם שר רשאי לשתוק, מחשש פן יפליל את עצמו. גם הוא רשאי לטעון „לא זוכר," „לא יודע," „לא טיפלתי."

גם על כך לא ייתכן ויכוח במדינת־חוק דמוקרטית.

■ ■ ■

אך מכאן והלאה מתעוררת שאלה חמורה ביותר:

האם יכול שר להמשיך ולכהן בתפקידו, אחרי שסירב להשיב על שאלות?

על כך חייבת להינתן תשובה מוחצת וחד־משמעית: ל א!

כי מה פירוש הדבר „להפליל את עצמו"?

המילים מסבירות את עצמן. כאשר אומר אדם שאין ברצונו להשיב, מחשש פן יפליל את עצמו, הוא מודה למעשה שאם ישיב את האמת, עלול הדבר להביא להרשעתו בדין.

שופט חייב להתעלם מן ההשלכות של הודאה כזאת, ואין היא יכולה לשמש נימוק נגד הנאשם בבית־המישפט. כי התביעה היא החייבת להוכיח את אשמתו. אך ההשלכות הציבוריות הן שו־נות לגמרי.

כאשר איש־ציבור מסרב להשיב, מחשש פן יפליל את עצמו בעניין פ ו ל י ט י, יכול להיות ויכוח על משמעות הדבר. אך לא כן כאשר מדובר על חשדות פ ל י ל י י ם מובהקים.

המישטרה חושדת בשר אהרון אבו־חצירא ובעוזריו בניצול מע־מדם לרעה לשם קבלת שוחד אישי, במסירת כספי המדינה לרמאים שאינם זכאים לכך, תמורת טובת־הנאה אישית.

כאשר השר מסרב להשיב על שאלות הנוגעות לעניין ז ה, אין הוא מצניע דברים א י ש י י ם. הוא מעלים את המעשים שעשה בתוקף תפקידו הציבורי, הנוגעים לכספים שנמסרו לו על־ידי הציבור, ושבאו מכיסיו של משלם־המיסים.

כאשר אומר השר כי הוא מסרב להשיב על שאלות כ א ל ה, מחשש פן תשובותיו יפלילו אותו, הוא פוסל את עצמו אוטומטית מכל אפשרות להמשיך בתפקידו הציבורי. גם אם אינו מזכיר את ההפללה, ומסתפק בהתחמקויות בנוסח „לא יודע," זהו המצב.

אין הדבר פוגע כלל בזכותו המישפטית לשתוק. אך כאשר הוא מחליט לשתוק בפרשה מסוג זה, הוא חייב להבין מהי מש־מעות הדבר מבחינה ציבורית.

עד כה לא קרה עוד ששר המכהן בתפקידו נחקר על־ידי המיש־טרה. בוודאי לא קרה ששר המכהן בתפקידו מסרב להשיב על שאלות, או מתחמק מהן, מחשש של הפללה־עצמית.

מותר היה לו להחליט כפי שהחליט — אך הדבר מחייב מסקנות.

■ ■ ■

התביעה כי השר אהרון אבו־חצירא יצא לחופשה, עד לגמר המישפט או החקירה, אינה מספיקה לאור הנסיבות.

המסקנה הנובעת מן המצב היא חד־משמעית: על השר להתפטר מייד.

אם אינו עושה זאת, חייבת הממשלה לאלץ אותו להתפטר.

סירובו של מנחם בגין לפטר את אבו־חצירא היא השערוריה המישפטית הגדולה ביותר בתולדות המדינה. היא חמורה שבעתיים לאור העובדה שבגין מתפאר בכל הזדמנות בהיותו מיש־פטן, בוגר פקולטה לעריכת־דין. הוא מבין, או חייב להבין, את משמעות התנהגותו.

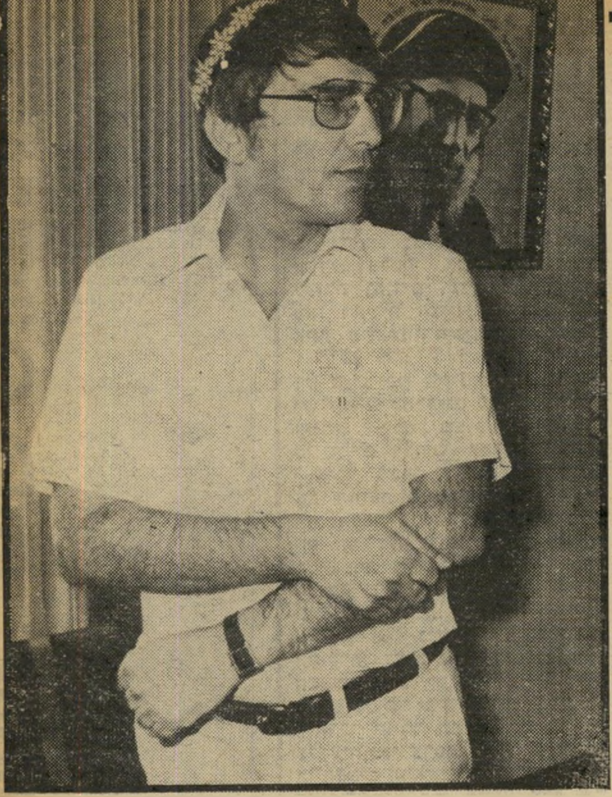

חשוד אבו־חצירא ליד תמונת סבו

גם לשר זכויות כמו לכל אזרח

אם הוא מעדיף שיקול מיפלגתי־קואליציוני על פני עיקרון יסודי של היגיינה ציבורית — הרי הוא חורץ על עצמו פסק־דין מוסרי. גם המשך קיומה של הממשלה אינו מצדיק בגידה כה צינית בנורמות ציבוריות יסודיות. מה גם שאין להניח כי פיטורי אבו־חצירא יביאו לפירוק הקואליציה. חבריו של אבו־חצירא במפד"ל לא יעלו על הבאריקדות, ולא יפילו את הממשלה, כדי להציל את חברם. הם ישכנעו אותו להתפטר.

אין להסתפק בשום צעד שהוא פחות מזה. אחרת תתדרדר הדמוקרטיה הישראלית אל תחתית המידרון — תחתית שהיתה רחוקה גם בימי־חשפל של הניוון המוסרי של שילטון־המערך.

■ ■ ■

הוא הדין לגבי הפקידים של מישרד־הדתות.

גם להם מותר לשתוק. גם אותם אין לחייב להפליל את עצמם. גם הם מוחזקים כחפים־מפשע כל עוד לא הורשעו בדין.

אולם כאשר פקיד בכיר במישרד ממשלתי מסרב להשיב על טיפולו בכספי הציבור, מחשש פן יפליל את עצמו, אחד דינו במישטר תקין: פיטורים מיידיים.

לא יתכן שאיש כזה יישב בכלא או יתהלך חופשי — ובאותה שעה ימשיך להיות מוסמך להוציא מיליונים מכספי משלם־המי־סים. עצם העלאת אפשרות זו מצביעה על האבסורד שבמצב הנוכחי.

■ ■ ■

מי שמחבב את אהרון אבו־חצירא אישית, ומי שמוקיר את מישפחתו, חייב לייעץ לשר להסיק את המסקנה מייד.

נסיונות־הסרק להאשים את המישטרה בכל מיני קנוניות אפלות אינם מוסיפים לו דבר. הנסיונות לעורר מדנים עדתיים ולהעמיד פנים כאילו הוא קורבן לקשר אנטי־מארוקאי מחריד אינם רק מגוחכים, הם גם מזיקים לענייננו. מה גם שנעבור יום נחשד מארגן ההפגנות האלה בכך שהוא מילא בעצמו תפקיד מרכזי בפרשות־השוחד.

בלי כל קשר לשאלה אם אהרון אבו־חצירא הוא חף־מפשע או אשם, אפשר להתייחס באהדה למצוקה הקשה שבה הוא נמצא. איש אינו צריך לשמוח לאידו של אדם שעולמו חרב עליו, בייחוד כשזהו צעיר שהגיע בגיל מוקדם למישרה כה רמה.

אך מי שיש בליבו אהדה כזאת, צריך לתרגם אותה לשפה של עצה ידידותית.

הדבר היחידי שאבו־חצירא יכול עתה לעשות לטובת עצמו, וגם לטובת המדינה וטוהר המישטר בה, הוא:

ל ה ת פ ט ר.

אורי אבנרי ■

הממשלה

זאב! זאב!

הממשלה מנסה להפיק הון פוליטי מהזוועה

האם זה מתפקידה של ממש־

(המשך בעמוד 30)

במדינה

(המשך מעמוד 29)

לת־ישראל להגיב על פעולה אנ־טי־שמית המתרחשת בארץ אחרת?

רוב תושבי ישראל ישיבו על כך בחיוב. מדינת־ישראל הוקמה, בין השאר, כדי שיהיה קיים גורם יהודי ממלכתי, אשר יוכל לחוש לעזרת יהודים נרדפים בעולם. מאז ראשית הציונות, היתה זאת אחת משאיפות־היסוד שלה.

היכן אש"ף? אולם יש הב־דל עצום בין השימוש בשמה וב־יכולתה של המדינה לשם הגנה על יהודים — ובין ניצול מיקרים אנ־טי־שמיים לצורכי המדינה עצמה.

אילו גינתה הממשלה השבוע את הזוועה בפאריס (ראה לעיל), היה הדבר סביר ורצוי. אילו מת־חה הממשלה ביקורת על מחדלי המישטרה הצרפתית, היתה זאת תגובה דיפלומאטית בלתי־שיגר־תית, אך מובנת.

תחת זאת ניצלה הממשלה את המיקרה לצרכים אחרים לגמרי. היא טענה, כי יש קשר בין הזוועה הפאשיסטית ובין אש"ף.

הדבר יעורר תמיהה בצרפת, כי כל עיתונאי צרפתי יודע, כי קור־בן־הדמים הראשון של ההתעוררות האנטי־שמית היה דווקא איש ש־היה מקובל על אש"ף, אנרי קו־ריאל (ראה לעיל). אין שמץ של הוכחה לקשר כלשהו בין הפאשיס־טים ובין אש"ף. להיפך: אישים שונים באש"ף גינו בעבר את ה־אנטי־שמיות, הדוחפת יהודים מ־ארצות־מגוריהם לישראל.

השגריר הישראלי בפאריס, מאיר רוזן, הבין בעצמו, כי לא יוכל לספק כל הוכחה לטענה זו, ועל כן הכריז, כי אש"ף יוצר „אווי־רה" המטפחת רגשות אנטי־שמיים.

סכנה ליהודים. הממשלה לא הסתפקה בניצול הזוועה להפקת הון פוליטי. היא גם כללה בהודע־תה את הטענה, כי „אין הבדל בין אנטי־שמיות ואנטי־ציונות."

לפי גירסה זו, לא רק נטורי־קרתא ואגודת־ישראל הם אנטי־שמים, אלא גם אישים כמו ברונו קרייסקי היהודי, האפיפיור ורוב גדולי העולם, שאינם מקבלים את התורה הציונית, אך המתנגדים באופן מוחלט לאנטי־שמיות.

טענה זו מזכירה במידה רבה את שיטות האנטי־שמים עצמם, ה־רגילים לכרוך יחד „יהודים וקו־מוניסטים" (ראה יומן אישי). ה־מסקנה היא, כי כל מי שמתנגד למדיניותה של ממשלת־ישראל, בעניין כלשהו — כגון ההתנחלות או היחס לעם הפלסטיני — הוא אנטי־שמי, פאשיסט או ניאו־נאצי.

טכסיס תעמולתי זה יכול לה־ביא לבעליו תועלת ריגעית כל־שהי, הישג זעיר במילחמת־התע־מולה. אך הנזק ארוך־הטווח הוא רב. כי הוא מסיח את הדעת מן הסכנה האמיתית המאיימת על יהודי צרפת, ומפנה את תשומת־הלב למילחמת־ההשמצות העכורה והשגרתית, המשעממת את הציבור בעולם כולו, והמעוררת בו תגובה של אי־רצון.

זוהי המהדורה החדשה של ה־אגדה הישנה על נער־הרועים ה־צועק: „זאב! זאב!"

היסטוריה

החפרפרת

האם התגלה הד"ר ישראל בר בעיקבות מידע של מרגל קומוניסטי?

אנשי שרות־הביטחון־הכללי חשו בתכונה המוגברת בשגרירות ה־סובייטית ברמת־גן. מכוניות יצאו ונסעו לכל עבר, במאמץ לבלבל את העיקוב. אך אנשי השרות הצ־ליחו להידבק אל איש־השגרירות, סוקולוב, שהיה חשוד כסוכן ה־עיקרי של הקג"ב השגרירות.

העיקוב הוביל אותם לפגישה מחתרתית. סוקולוב קיבל מידי אלמוני תיק, וכעבור שעה קלה החזיר אותו. אנשי־השרות עצרו את האלמוני — והוא התגלה לתד־המתם כד"ר ישראל בר, יועץ ראש־הממשלה לעניינים צבאיים, סגן־אלוף בצה"ל והפרשן הצבאי מס' 1 של ישראל.

בתיק התגלו תוכניות של שדות־תעופה צבאיים שנבנו בתורכיה בידי סולל־בונה.

בר, שהיה מקובל בחוגי הצמרת של נאט"ו, העביר לסובייטים חו־מר רב על הנעשה באירגון זה.

יהודי אדוק. זהו הסיפור ה־ידוע. השבוע, כעבור 20 שנה, פירסם ניו־יורק טיימס מאמר של גילויים, שאחד מגיבוריו הוא בר.

לטענת בעל־המאמר, אדווארד ג'יי אפשטיין, קיבל השגריר ה־אמריקאי בשווייץ באחד באפריל 1958 מיכתב מידי כותב אלמוני, שסירב לזהות את עצמו, ושהציע למסור לאמריקאים חומר סודי רב על הריגול הסובייטי. האיש הסביר את סירובו להזדהות בכך שידוע לו, כי יש מרגלים סובייטים בצמ־רת הסי־איי־אי, סוכנות הביון ה־אמריקאית, ועל כן אינו מוכן להחשף. הוא רק זיהה את עצמו בכינוי „הקנשוצה" (צלף).

בשנתיים הבאות המציא האל־מוני חומר רב על מרגלים סוביי־טיים ברחבי העולם. בין השאר חשף, לדברי אפשטיין, את „קולו־נל ישראל בר, היסטוריון צבאי ישראלי, שהיה, למעשה, אוסטרי שהיגר לישראל 20 שנה לפני כן, שהתיימר להיות יהודי אדוק וש־הצליח לרכוש את אמונו של ראש־הממשלה דויד בן־גוריון ומנהיגים ישראליים אחרים."

זהו כמובן תיאור שטותי — בר לא היה אדוק, אלא בעל השקפה מארכסיסטית קיצונית. הוא היה יהודי אוסטרי, כפי שהתיימר לה־יות, אף כי פרטים רבים אחרים בביוגראפיה שלו התגלו ככוזבים.

בנו של הצאר. לדברי אפ־שטיין, ערק האלמוני ב־1960 ל־ארצות־הברית והזדהה בשם מיכ־אל גולנצבסקי סגן ראש־אמ"ן ה־פולני. אך בזה לא נגמר הסיפור. בסופו של דבר התיימר האיש לה־יות בנו של הצאר הרוסי האח־רון, ואף טען, כי אביו, הצאר ני־קוליי ה־2, הצליח בשעתו להימלט לפולין. בשלב זה ניתק הסי־איי־אי את היחסים עימו, „מפני שלא רצה להיות מעורב בתביעות האיש ל־רכושו של הצאר," כפי שאפשטיין טוען בתמימות.

הסיפור כולו אינו אמין ביותר. אך האפשרות, כי בר לא התגלה במיקרה, אלא שהיה בידי שרות־הביטחון מידע עליו ממקורות־חוץ, הוא גילוי מעניין.

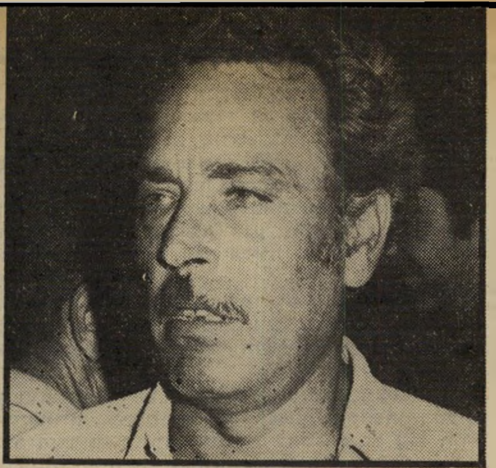

חוקר לוי

חוקר פרח

„הרבה דרגות מעלי!"

פיגועים

שרשרת של טעויות

אלמלא היה הנושא טראגי, היה הופך הפיגוע בדואר בגבעתיים לסמל השלומיאליות

ההודעה הראשונה אחרי הפיגוע בסניף הדואר ברחוב הל"ה בגב־עתיים קבעה בפסקנות: מעשה חבלה. קציני מישטרה בכירים קר־או לציבור להתגייס למישמר־האזרחי, כשהם לא שוכחים להע־לות על נס את יעילותה של ה־מישטרה, שהיתה במקום הפיגוע אחרי שבע דקות מרגע קבלת ה־ידיעה.

רק אחר־כך התברר, שככל ה־נראה לא היתה הפעם ידם של המחבלים בקטל. צעיר בן 38 מבני־ברק, שיגר, ככל הנראה, חבילה ממולכדת ברימון נפץ לאם אשתו שעימה הוא מסוכסך. עשרות ה־ערבים, שנעצרו על־ידי המישטרה ללא אבחנה, שוחררו מבלי שאיש טרח לבקש מהם סליחה.

דובר קידר

נבואה מישטרתית

אולם נראה כי לשיא השלומיא־ליות הגיעה לישכתו של דובר מחוז תל־אביב של המישטרה, ה־עיתונאי לשעבר סגן־ניצב שמעיה קידר. הוא מיהר לפרסם, שעות אחדות אחרי הפיגוע, ששלושה אזרחים נהרגו. הכתבים לעניינים פליליים, המכירים את קידר, יוד־עים שיש לבדוק את המידע המוע־בר מלישכתו.

ואכן, בירור בבתי־חולים העלה שרק שניים מצאו את מותם: ה־אשה שקיבלה את החבילה, לינה מלקין, (שגם שמה סורס בהודעת הדובר) וגבר שעמד לידה.

לקראת שעות הערב התברר ש־קידר לא טעה, אלא החליט להס־תכן בנבואה. אחד מהפצועים קשה, אברהם יוסף, נפטר מפצעיו והודעת המישטרה הפכה שוב לנכונה.

אך בשעות הלילה של היום הש־ני השבוע, התעורר ספק אם אכן נכונה הגירסה החדשה של ה־מישטרה. בכל פעם שהמישטרה חוששת שמא היא טעתה והיא רו־צה להימנע מלעג ציבורי, היא פונה לשופט שיוציא צו איסור פירסום.

הפעם היה זה תורו של השופט דויד בר־אופיר להיות מוטרד ב־ביתו. איש מישטרה ביקש צו אי־סור פירסום שמו של החשוד וכל פרט מזהה. השופט כמובן נעתר לבקשה ואף הגדיל לעשות, הוא גם הורה על איסור פירסום הקשר בין החשוד לבין הקורבן, למרות שבאותו בוקר הופיעו הצהרונים עם הסיפור המלא של הקשר בי־ניהם.

פרשת גור

חוקרים מתוסכלים

החוקרים של צבי גור נלחמים ביניהם על היוקרה

חקירת צבי גור היתה חקירת־יוקרה של המישטרה. המישטרה העמידה את כל משאביה לשם טי־פול יעיל בחקירה.

אחדים מטובי החוקרים בארץ טיפלו בחקירת גור. ימים שלמים ישבו איתו החוקרים ברוך פרח, מנחם בראונשטיין, משה שניצר ואחרים והצליחו לבסוף לשבור את כפירתו, ולהוציא ממנו וידוי מלא. גור הסכים לבסוף לשחזר את הכל ולקחת את השוטרים לכל המקומות אותם הזכיר בעדותו.

היו גם חוקרי מישטרה אחרים אשר לא חקרו את גור אלא עסקו בשטחים אחרים, כגון החטיפה ה־נוספת המיוחסת לגור בכפר־שמ־ריהו. אלה גילו דברים חשובים ביותר, שעזרו גם הם להוציא את האמת לאור. אולם כאשר הגיע הדבר לפירסום היה זה ניצב־מיש־נה ארמונד לוי שזכה לכל השב־חים ולאורות הזרקורים.

„הוא אפילו לא טרח לרדת אלי־נו ולהגיד: ,עשיתם עבודה טובה, כל הכבוד,' המפכ"ל מינה עכשיו ועדת־חקירה לדון באופן ניהול ה־חקירה, מדוע לא באים אלי?" שאל חוקר ותיק של המישטרה, „יש לי הרבה מה לספר. איך כאשר הגעתי לתוצאות בשטח מסויים של החקירה ורציתי להמ־שיך, הרחיקו אותי ואמרו לי ,זה מספיק'."

כאשר שאל הסניגור אליעזר מל־חי את הקצין פרח אם אפשר לומר, כי לוי היה הארכיטקט של החקי־רה ופרח היה המבצע, ענה לו העד כי זו שאלה סבוכה, שהתשו־בה עליה תהיה ארוכה. „לוי הוא הרבה דרגות מעלי, הוא יכול להיכנס בכל שלב של החקירה ולשאול כל מה שהוא רוצה, זה מסמכותו, אפילו אם אני מתנגד או חושב, כי זה לא טוב לחקירה. הוא הממונה עלי".

חוקרים אחרים, שהתלוננו על התערבות כזו מצד הממונים, סיפ־רו, כי נהגו לנעול את הדלת במנעול בזמן החקירות, ולא לפ־תוח לאיש. רק כך הצליחו להת־גבר על הפרעות. „רק כאשר פתחתי את הדלת כדי להביא קפה, הצליח מישהו מהממונים להיכנס לחדר ולהתערב בחקירה" סיפר ה־חוקר המתוסכל.

ם אתם אוהבים ריהוט פונקציונלי וט, מעוצב היטב ובמחיר הגיוני? ו של Young Danish עונה על שות ספציפיות אלו. לחדר המגורים, תרון בעיות אכסון, לחדרי השינה שלך ושל ילדיך–רהיטים המשקפים את טעמך הטוב, ובו זמנית מתאימים לאפשרויותיך הכלכליות. את פריטי הריהוט של Young Danish תמצאו רק בחנויות דניש אינטריורס ובאולמות התצוגה של מחסני דניש.

רמת־גן–ז'בוטינסקי 104.
ירושלים–רח' הסורג, מול בנק ישראל.
חיפה–אחוזה, רח' חורב 53.

מחסני דניש:
גוש דן–צומת גהה, פ"ת. רח' אפעל 18.
חיפה–מול צומת כפר אתא–בנין מס' 3.
ירושלים– רח' ירמיהו 19, רוממה.
באר־שבע– רח' החלוץ 124.

מועדון 5 לתרבות חדשה
רח' הס 5. תל־אביב
טל' 297263

יום שלישי, 14.10.80
ראיון החודש עם המזרחן ד"ר
אמיל תומא
על הנושא:
מילחמת עירק/איראן

המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. התוכניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

אבירם
הדברת מזיקים
רשיון מ.ה. 418
אחריות לשנה
טל. 363754

למד צילום
קורסים לצילום שחור לבן וצבע למתחילים ומתקדמים.
מעבדות לעבודה עצמית.
קמרה אובסקורה
כתובתנו החדשה ביאליק 23 ת"א. טל. 658677

תן טרמפ לחייל

דף תשקיף

חקירה חדשה במישרד הדתות

חוקרי מחלקת־ההונאה של תת־ניצב בנימין זיגל עומדים לחקור פרשה נוספת במישרד־הדתות, שאינה קשורה לשר־הדתות אהרון אבו־חצירא.

על־פי החשד, העביר פקיד בכיר ביותר לשעבר במישרד־הדתות לבית־אבות ירושלמי נווה שימחה ולכולל מהר״ם שי״ק שבירושלים סכומי כסף גדולים, ותמורת זאת זכה אביו החולה של הפקיד הבכיר, שנפטר בינתיים, בטיפול בנווה שימחה. בעל נווה שימחה והכולל הוא הרב אפרים פישל קליין.

קליין קיבל עבור „נווה שימחה" 25 אלף לירות ממישרד־הדתות להקמת בית־כנסת, למרות שבמקום קיים בית־כנסת מפואר, והכולל של קליין קיבל 200 אלף לירות כהקצבה מיוחדת ממישרד־הדתות בשנים 79—78 למרות שלומדים בו רק 13 אברכים.

בומה שוקל התפטרות

ידידים של יושב־ראש מועצת־המנהלים של „אל־על", אברהם („בומה") שביט, מעידים על כך שבימים האחרונים הביע שביט כמה פעמים רצון להתפטר מ„אל־על".

בשיחות פרטיות הביע שביט את אכזבתו מיחס העיתונות והממשלה לנסיונותיו להבריא את אל־על, וטען שהוא עומד על סף התפטרות.

פת״ח לא קיבלה את ה„מבוא"

המוסדות העליונים של פת״ח קיבלו החלטה רישמית, הקובעת כי מעולם לא נתקבל המיסמך המדבר על חיסול ישראל, שהופץ בעולם כאילו היה „מבוא" להחלטות הוועידה של התנועה, שנערכה בסוף מאי בדמשק.

לפני כמה שבועות, הזמין יאסר עראפאת במיוחד עיתונאי בכיר מפאריס כדי להכחיש באוזניו כאילו נתקבל אותו „מבוא". לדברי עראפאת, היתה זאת רק הצעת־החלטה מטעם קבוצה קיצונית, שנקברה בוועדה. בינתיים משתמשת ההסברה הישראלית ביד רחבה ב„מיסמך" זה בעולם ובארץ כהוכחה לכוונות־הזדון של אש״ף.

התמרמרות בצה"ל

בקרב קצינים בכירים בצה״ל שוררת התמרמרות רבה על הצהרותיו האחרונות של ראש־הממשלה ושר־הביטחון, מנחם בגין, כנגד הראיונות שהעניקו הקצינים לעיתוני החג.

הקצינים טוענים שבגין אישר את כל הראיונות לפני שהם נערכו. הנוהג בצה״ל הוא ששר־הביטחון מאשר כל ראיון עיתונאי של קצין בכיר.

מיספר קצינים ביקרו אצל שר־הביטחון לשעבר, עזר וייצמן, והביעו בפניו את התמרמרותם. כן כועסים הקצינים על כך שהרמטכ״ל, רב־אלוף רפאל („רפול") איתן, לא נתן להם גיבוי אחרי הנזיפות ששיגר לעברם בגין.

לוינסקי יו"ר הסוכנות

יושב־ראש מיפלגת־העבודה, ח״כ שימעון פרס, הבטיח לגיזבר הסוכנות, עקיבא לוינסקי, את תפקיד יושב־ראש הנהלת הסוכנות־היהודית במקומו של אריה דולצ׳ין אחרי הבחירות.

פרס הבטיח זאת ללוינסקי, איש איחוד הקבוצות־והקיבוצים, כדי להעביר אותו למחנהו. עד כה סירב לוינסקי להזדהות עם אחד המחנות היריבים במיפלגת־העבודה.

קרירות בין קרייסקי ומיפלגת־העבודה

קרירות רבה השתררה ביחסים בין המיפלגה הסוציאליסטית האוסטרית, בהנהגת ברונו קרייסקי, ובין מיפלגת־העבודה הישראלית. יחסים אלה התהדקו לאחרונה, והדבר מצא את ביטויו בהזמנת יצחק רבין לווינה.

אחרי הביקור שמע קרייסקי כי רבין מפיץ בישראל כאילו שמע מפי קרייסקי ש„אש״ף גמור", ושהוא תומך עתה באופציה הירדנית. הדבר עורר את רוגזו של הקאנצלר האוסטרי, הממשיך לדגול בדיעה כי לא יתכן שלום בלי הידברות בין ישראל ואש״ף.

בגין מסכים לתמיר

בשבוע שעבר נערכו מגעים קדחתניים בין ח״כ שמואל תמיר לבין ראשי מיפלגות הליכוד, בסופם הובעה הסכמת ראשי הליכוד להצטרפות תמיר וכמה מחסידיו לליכוד לקראת הבחירות הבאות.

הכוונה שתמיר יהווה חטיבה נוספת בליכוד. לבקשותיו של תמיר להצטרף לליכוד נענו ראש־הממשלה, מנחם בגין, ומנהיג הליברלים יצחק מודעי.

תמיר יצטרף לליכוד רק סמוך ביותר למועד הגשת רשימות המועמדים לכנסת הבאה.

מכירות שיא לבונדס

למרות התחזיות הקודרות, נראה, שהשנה תגענה מכירות מיפעל איגרות מילווה הפיתוח — הבונדס, לסכום שיא של חמישה מיליארד דולר.

מועצת־המנהלים של הבונדס מתכוונת לבחור את סגן־נשיא הבונדס, יצחק („איז׳ו") רגר, לנשיא, כאות הערכה על הישגיו במכירת האיגרות.

חקירה בשגרירות האמריקאית

גורמים בכירים בשגרירות ארצות־הברית בתל־אביב חוקרים עתה כיצד הוענקו אשרות־כניסה מיוחדות לשניים המוגדרים כראשי הפשע המאורגן בישראל, רחמים אהרוני וטוביה אושרי.

השגרירות הופתעה כשהתברר לה ששניים אלה, החשודים עתה בפרשת רצח עמוס אוריון ועזר כהן, נושאים בדרכונם אשרות־כניסה לאמריקה לכל החיים, המאפשרות להם כניסה חופשית לארצות־הברית. אשרות כאלה הן נדירות ביותר.

הדמוקרטים מערערים

במיכתב שהגיע השבוע ללשכת יושב־ראש־הכנסת, יצחק ברמן, מערערת המיפלגה הדמוקרטית על החלטת ועדת־הכנסת להכיר בשלושת פורשי מיפלגה זו, ח״כ שלמה אליהו, שפיק אסאד ועקיבא נוף כבסיעה.

במיכתב, החתום על־ידי ח״כ שמואל תמיר, נטען, שאחרון הפורשים, עקיבא נוף, ניסח את מיכתבו ליושב־ראש־הכנסת תוך ציון המילה „פרישה" מה־דמוקרטים, ולכן אין להכיר בשלושת חברי הכנסת כבסיעה.

תמיר חושש שמא בעיקבות ההכרה בהם כסיעה, יצטרכו הדמוקרטים להתחלק עם השלושה בחשבון הבנק שלהם, העומד היום על 18 מיליוני לירות.

מומחה לעיכוב הליכים

ראש־לישכת עורכי־הדין, עורך־הדין אמנון גולדנברג, מתמחה לאחרונה בבקשות עיכוב הליכים מהיועץ־המישפטי־לממשלה, למרות שגולדנברג אינו עוסק בדרך־כלל בתיקים פליליים.

בעיקבות פנייתו של גולדנברג ליועץ־המישפטי־לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, ניתן עיכוב הליכים תמוה לעורך־הדין שימעון מיזרחי („העולם הזה" 2245).

עתה נודע כי גולדנברג הגיש בקשה כזו גם בשמו של הקבלן אברהם רובינשטיין, החשוד בפרשת־שוחד.

עיתונאי בכיר ל„בוקר טוב"

עיתונאי בכיר של אחד הצהרונים, הידוע בשל קירבתו לשר־החקלאות, אריק שרון, עומד להצטרף לצוות־השידורים של תחנת־הטלוויזיה הלימודית־צבאית „בוקר טוב ישראל".

שחל עורר בהלת־שווא

יושב־ראש סיעת המערך בכנסת, ח״כ משה שחל, השתתף בשבוע שעבר במשלחת הכנסת למזרח־גרמניה. עוד לפני תום הביקור החליט שחל להפסיק אותו. לשחל היו פגישות עסקים במסגרת מישרד עורכי־הדין שלו. הוא סיפר לייתר חברי המשלחת שהוא נקרא לארץ להתייעצויות חשובות אצל יושב־ראש מיפלגתו, ח״כ שימעון פרס, ופרש מהמשלחת.

סיפורו של שחל הודלף לעיתונאים, שניסו לגלות על מה ההתייעצויות החשובות.

רק אחרי שהתברר שפרס לא ידע כלל על ההתייעצויות שלו ושל שחל, נרגעו העיתונאים.

הצנזורה הפסידה מישפט

הידיעה שהופיעה בשבוע שעבר במעריב, על דרישתו של הרמטכ״ל לפרישת האלוף אברהם („אברשה") טמיר מצה״ל, נפסלה על־ידי הצנזורה הצבאית.

„מעריב" פנה לבית־הדין המיוחד לצנזורה וערער על ההחלטה. בבית־הדין ישבו הפרופסור יהושע רוטנשטרייך, העיתונאי מארק גפן וסגן ראש־אכ״א.

בית־הדין קבע שהחלטת הצנזורה היתה בלתי־מוצדקת ואישר את פירסום הידיעה.

אולפן פרטי לעדנה פאר

גלי־צה״ל הקימו בבית־החייל בתל־אביב אולפן מיוחד, שבו תשתמש רק השדרית עדנה פאר, שהושאלה לאחרונה לגלי־צה״ל.

פאר מסרבת לראיין באולפנים המיושנים של התחנה־הצבאית ודרשה הקמת אולפן מיוחד.

דרוש: צלם מערכת

במערכת „העולם הזה" התפנתה מישרה של צלם־מערכת.

צלם/צלמת המעוניין מוזמן לפנות למע־רכת, טלפון מס׳ 03-232262.

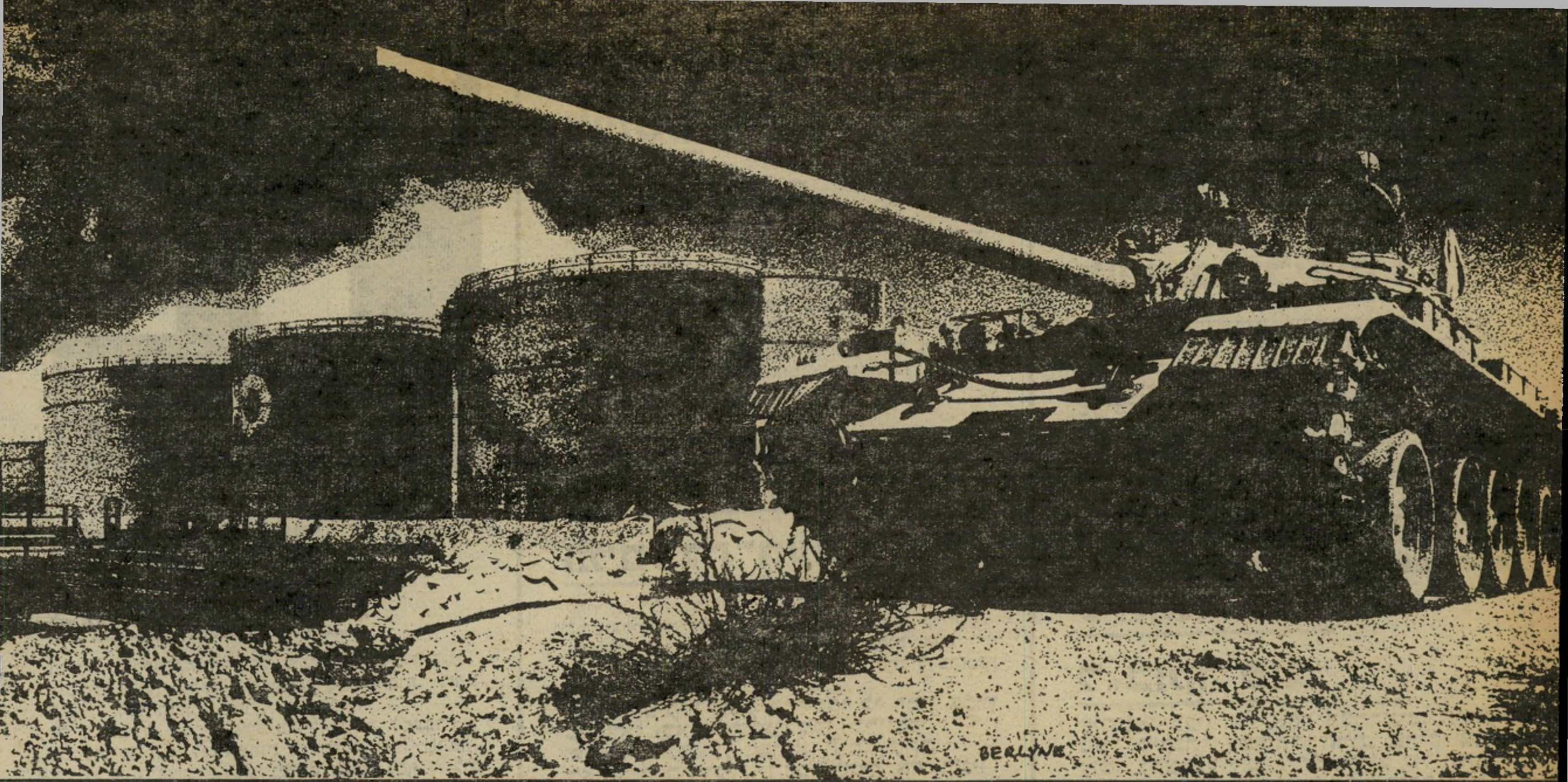

טנקים ומיכלי־נפט - מילחמת־בזק שהפכה למילחמה של הרס הדדי (ציור של ברלין ב„ג'רוסלם פוסט")

מפציצים מן החלל

אין מנוס מן המסקנה: כוח מסתורי, כנראה מן החלל החיצון, אולי יצורים ממאדים, הם שהפציצו בשבוע שעבר את הכור הגרעיני הנבנה בבגדאד.

על כל פנים: שום גורם אחר לא הודה באחריותו למעשה.

האיראנים מתעקשים לטעון שידם לא היתה במיבצע, אף שהם מתפארים בכל שאר ההפצצות שהיו בעיראק. וזאת למרות שראש אמ"ן הישראלי, האלוף יהושע שגיא, הביע כמה ימים לפני כן בטלוויזיה הישראלית את תמיהתו על כך שהאיראנים אינם פוגעים בכור.

אבל אין זאת התעלומה היחידה הכרוכה במילחמה מוזרה זו. היא כולה רצופה תעלומות ותמיהות.

בילּיתי השבוע כמה ימים באירופה, בשיחות עם מומחים ערביים ואירופיים לענייני עיראק. לא פיענחתי את כל התעלומות. אך אולי יש בכוחי לתרום תרומה כלשהי לפיזור חלק מן הערפל הסמיך, הפרוש בשעה זו על כל החוגים המדיניים ואמצעי־התיקשורת בישראל.

● תעלומה 1: מיהו סדאם חוסיין?

סדאם חוסיין אל־תכריתי. האיש החזק של עיראק, השליט הבלעדי ויוזם המיבצע.

סליחה — נכשלתי בכתיבת השם. שמו סדאם חוסיין בלבד. שם־המישפחה שלו — אל־תכריתי — בוטל. בוטל על פי חוק.

כן. בעיראק נחקק לא מכבר חוק האוסר בפירוש את השימוש בשמות־מישפחה.

מדוע? ליריביו של השליט יש רק הסבר אחד. אין הוא רוצה שיקראו לו בשמו — אל־תכריתי. אין הוא רוצה גם שיקראו לכל שאר אנשי־המפתח ובעלי־השררה במדינה בשם־המישפחה שלהם. כי לכולם יש אותו שם־המישפחה: אל־תכריתי.

מה זה אל־תכריתי? תכרית היא עיירה בעיראק. כמקובל בחברה הערבית, כמעט כל בני העיירה שייכים לאותו השבט — השבט של בני־תכרית. בני השבט הזה השתלטו על כל המישרות ומוקדי־הכוח בעיראק.

אילו השתמשו בשם־המישפחה שלהם, היתה תופעה זו בולטת יותר מדי. איך פיתרים את הבעייה? לפי השיטה של „ביצת קולומבוס": פשוט אוסרים בכל המדינה על כל האזרחים את השימוש בשמות־מישפחה.

זה מצלצל כבדיחה? זה רציני לגמרי.

איך השתלטו התכריתים על עיראק?

זהו עניין היסטורי. כדאי לתמצת אותו, כי יש בו הסבר להתפתחות של היום.

בראשית היתה המהפכה, שהדיחה לפני 22 שנים את המלוכה בעיראק. בראש המהפכה עמד הגנרל עבד־אל־כרים קאסם.

באותם הימים הגיע רעיון האיחוד הערבי לשיאו. גמאל עבד־אל־נאצר המצרי היה גיבור האחדות הערבית, ואילו נביאת האיחוד היתה מפלגת אל־בעת' („התחייה") הערבית. אל־בעת' הטיפה לרעיון שכל הערבים מהווים אומה אחת, וצריכים להתאחד במדינה אחת.

קאסם לא רצה בהשתלטותו של עבד־אל־נאצר על העולם הערבי, ולא כל שכן על עיראק. ההתחרות ההיסטורית בין קאהיר ובגדאד — שני מרכזי העולם הערבי — התלקחה בצורה חדשה. הוא החליט לחסל את חסידי־נאצר ואנשי אל־בעת' בעיראק. לשם כך נעזר במיפלגה החשובה ביותר שהתנגדה לאיחוד הערבי: הקומוניסטים.

וכך, ביוזמת קאסם ובחסות מוסקווה נערכה בעיראק שחיטה המונית. הקומוניסטים רצחו את הנאצריסטים והבעת'יסטים בהמוניהם. תוך כדי כך השניאו את עצמם.

חיש מהר התברר כי שחיטות המוניות הן הספורט הלאומי בעיראק. כי כאשר הופל מישטרו של קאסם, בא תורם של אנשי אל־בעת'. הם ערכו טבח נורא בקומוניסטים. איש אינו יודע כמה נרצחו — אך המיספר הגיע לאלפים, ואולי לרבבות.

אנשי אל־בעת' לא הסתירו כלל מי עזר להם להגיע לשילטון. „הגענו לממשלה ברכבת אמריקאית," הודה ראש־הממשלה החדשה. איש זה היה ראש אגף־המודיעין של הצבא העיראקי, שהיה בעל קשרים אמיצים עם סוכנות־הביון המרכזית של ארצות־הברית — הסי־איי־אי. מהפכת־הבעת' בעיראק היתה פרו־אמריקאית ואנטי־סובייטית.

לאחר מכן היו כמה תהפוכות בעיראק, וכמה מהדורות של טבח המוני, וצמרת אל־בעת' הצטמקה מאוד. לבסוף נפל השילטון בידי הקצין הבכיר ביותר של מיפלגת אל־בעת' שנותר בחיים. זה היה הגנרל בכר. הוא היה תכריתי.

מאז נמצאים התכריתים בשילטון. בקרב השבט הזה דרך כוכבו של עסקן צעיר ושאפתני, סדאם חוסיין אל־תכריתי. הוא הפך האיש המרכזי למעשה, ולבסוף גם נשיא־המדינה להלכה.

סדאם הוא איש קיצוני, שעסק הרבה בספורט הלאומי. הוא היה אחראי לליל־הדמים שבו נתלו בחוצות בגדאד כ־300 מאוייביו, ביניהם שמונה יהודים. כאשר קמו הבגדאדים בבוקר, מצאו את עירם מקושטת במאות הגופות התלויות. (העיתונות הישראלית שמה לב רק ליהודים התלויים, אך אלה היו מיעוט קטן בקרב הקורבנות.)

אחרי שהגיע לשילטון העליון הרשמי, החליט להלום באוייב הזר.

● תעלומה 2: מדוע הוא עשה זאת?

סדאם פעל קודם כל מתוך מניע לאומי פשוט. הוא ביקש למחוק את החרפה, שהוא עצמו היה אחראי לה.

לפני כחמש שנים הגיעו בעיראק מים עד נפש. המרד הכורדי היכה בצבא העיראקי והתיש אותו. הכורדים נתמכו על־ידי השאה של איראן הסמוכה, שצבאו הגדול, המצוייד בנשק אמריקאי, איים על עיראק. בשבוע שעבר פיטפט מנחם בגין ואישר רשמית דבר שהיה עד כה בגדר סוד גלוי: שישראל תמכה במרד הכורדי והמציאה למורדים נשק, מדריכים וסיוע אחר *.

השאה ניצל את הכורדים באופן ציני ובגד בהם כאשר השיג את מטרתו. מכיוון שישראל היתה ידידת השאה, היתה שותפה לבגידה. הוא הפקיר אותם לחסדי העיראקים. תמורת זאת השיג מן העיראקים ויתורים שהכאיבו להם והשפילו אותם; מסירת שטחים מסויימים בגבול וחלוקת הריבונות על שאט־אל־ערב.

שאט־אל־ערב הוא שפך הנהרות פרת וחידקל. זהו מעבר־מים גדול, שאורכו כ־200 קילומטרים ורוחבו מגיע עד קילומטר. לפני תכתיב־הכניעה היו כל המים שייכים לעיראק, והאוניות שהגיעו דרכו לנמלים האיראניים היו צריכים לשלם מס לעיראקים. בהסכם נמסרה לאיראן הריבונות על מחצית הנהר, לאורך החוף האיראני.

סדאם חיכה להזדמנות כדי לחסל הסכם־כפייה זה — דבר המוכיח מחדש את האמיתה ההיסטורית הנושנה שאין כל ערך להסכם אם הוא נכפה על צד אחד, שאינו משלים עימו והזומם לסכלו.

אך לא רק הנקמה ממריצה את עיראק, אלא גם הפחד.

מאז יומו הראשון בשילטון, משתדל האיית־אללה חומייני לקומם את השיעים בעיראק נגד ממשלתם. הוא משתדל גם להמריד את הכורדים העיראקיים — למרות שהכורדים האיראניים מתנגדים לחומייני ותובעים אוטונומיה. **

שינאת חומייני לעיראקים בכלל ולסדאם חוסיין בפרט נובעת מסיבות אישיות. במשך שנים רבות ישב חומייני הגולה בעיראק. כאשר התחיל להיות מסוכן לשאה, תבע זה מעיראק לגרש את חומייני. סדאם נאלץ להעתר לדרישה האולטימטיבית, וחומייני גלה לצרפת. הוא לא שכח את המעשה.

---

* בראשית שנות ה־60' יסדתי, יחד עם חביב שימעוני, נתן ילין־מור ואחרים, את „הוועד הישראלי למען כורדיסתאן חופשית". נפגשתי עם אחד ממנהיגי המרד בפאריס. הוועד הפסיק את פעולתו כאשר ממשלת ישראל קיבלה את דעתנו ופעלה על פיה — בחשאי.

** ארץ כורדיסתאן מחולקת בין עיראק, איראן ותורכיה. כל החלקים האלה תובעים אוטונומיה וחולמים על איחוד ועצמאות.

הסיפור שמאחרי הקלעים של מילחמת עיראק־איראן - כפי ששוחזר

על־ידי אורי אבנרי על פי מידע של מומחים ערביים ואחרים

עיראק היא פגיעה ביותר לחתירה מבפנים. כמחצית אוכלוסייתה היא שיעית, בת אמונתו של חומייני. שאר ה־50% הם סונים, אך 20% מהם הם כורדים, ולא ערבים. הסונים הערביים מהווים רק 30% באוכלוסיית עיראק. לכן חושש סדאם, שגם הוא ערבי סוני, גם מפני התקוממות שיעית וגם מפני מרד כורדי.

שבירת שילטונו של חומייני וחיסול המהפכה השיעית באיראן מהווים, על כן, מטרות־מילחמה חשובות של סדאם.

סיבה נוספת קשורה בקמפ־דייוויד. גירוש מצריים ממישפחת העמים הערביים, בעקבות חתימת השלום הנפרד עם ישראל, יצר חלל ריק. סעודיה, על כל עושרה, לא יכלה למלא חלל זה. יומרותיו של מועמד קד׳אפי הן מגוחכות. אלג׳יריה עסוקה בענייניה שלה.

החלל הריק קרא למתחרה ההיסטורית של קאהיר: בגדאד. סדאם חוסיין השאפתני החליט ליטול לידיו את מנהיגות העולם הערבי. לשם כך כינס את ועידת־בגדאד, שליכדה את העולם הערבי נגד יוזמת אנוור אל־סאדאת, בתקופה שבין קמפ־דייוויד וחתימת חוזה־השלום.

ניצחון מהיר ומזהיר במילחמה היה מנחיל לסדאם את היוקרה הדרושה כדי לממש את תביעתו למנהיגות כל ערבית.

● תעלומה 3: מדוע תומכים בו הערבים?

מלבד מצריים, שנשארה לגמרי בחוץ, התלכד העולם הערבי כולו סביב עיראק במילחמה זו.

לכאורה, זוהי התעלומה הגדולה ביותר. עיראק ידועה כמדינה רדיקלית, קיצונית, מהפכנית, חילונית. אם כן, כיצד היא זוכה בתמיכת סעודיה האדוקה, המתונה והריאקציונית? מדוע תומך בה המלך חוסיין, אשר דודו ובן־דודו נרצחו בידי אנשי אל־בעת׳ העיראקיים כאשר חיסלו את המלוכה ההאשמית? מדוע תומך בו חסן, מלך מארוקו, שהוא שליט דתי ואנטי־רדיקלי?

זהו גילוי מעניין של אחדות ערבית, המתעוררת מדי פעם כאשר מאיימת סכנה על מדינה ערבית כלשהי. זוהי אותה סולידריות ערבית עמוקה, שורשית, הפועמת בלב ההמונים, שאינה מאפשרת לשום מישטר ערבי לנטוש בגלוי את העניין הפלסטיני.

כל הערבים בטוחים כי לעיראק נעשה עוול משפיל, כאשר כפה השאה עליה את הסכם־הוויתורים. כל הערבים רוצים למחוק את החרפה. שאיפה יסודית זו גוברת על שיקולים של אינטרסים.

אפילו סוריה נאלצה להצטרף לקונסנזוס זה. השינאה בין סוריה ועיראק היא שם־דבר, כי בשתיהן שולטים פלגים שונים של אותה המיפלגה — מיפלגת אל־בעת׳. (בכל הגבולות של שתי מדינות אלה מוצבים שלטים: „תנועת אל־בעת׳ מתנגדת לגבולות בין ערבים.” ליד גבולות אלה עומדים חיילים חמושים, כדי למנוע כניסה ויציאה. ערבים אינם זקוקים לאשרות־כניסה לעיראק ולסוריה, אך — כפי שהעיר בחיוך פלסטיני מר־נפש, „הם זקוקים לאשרות־יציאה.”)

ההבדל בין המישטר הסורי והמישטר העיראקי דומה, במקצת, להבדיל בין סטאלין וטרוצקי בשעתו. חאפז אל־אסד דוגל במהפכה כל־ערבית, כדי להקים את המדינה הערבית המאוחדת. סדאם חוסיין דוגל בביסוס מהפכת אל־בעת׳ במדינה אחת — עיראק — כדי שזו תהיה די חזקה כדי לחולל את המהפכה הכל־ערבית. אך זוהי התיאוריה בלבד.

עתה תומכת סוריה במילחמה העיראקית, אף שהיא חשודה בקיום מגעים חשאיים עם האיראניים. אין הם יכולים להתנגד בגלוי לסולידריות הכל־ערבית עם עיראק.

סיבה נוספת לסולידריות זו: כל הערבים חוששים מפני התפשטות הקנאות הדתית של האיית־אללה רוח־אללה חומייני, ושמחים על נכונות עיראק לבלמה.

אך יש סיבה חשובה עוד יותר, הנוגעת לישראל — ושישראל התעלמה ממנה.

מזה כמה שנים פועל סדאם חוסיין בהתמדה להחזרת עיראק לזרם המרכזי של העולם הערבי, תוך נטישת הקו הרדיקלי.

בזהירות ובאיטיות, אימצה עיראק לעצמה עמדות מתונות, אחראיות ושקולות. היא התרחקה מברית־המועצות, והתקרבה למחנה המערבי. בשטח הכלכלי היא משתלבה יותר ויותר במערב.

באותה שעה נטשה את הקו המילחמתי הקיצוני, והצטרפה לקונסנזוס הערבי המתגבש, לטובת הסדר־שלום עם ישראל.

הדבר בא לידי גילוי בוועידת־בגדאד, לפני שנתיים.

התעמולה של ממשלת־ישראל תיארה את החלטות הוועידה כניצחון חזית־הסירוב. האמת היתה הפוכה: בוועידת־בגדאד החליט העולם הערבי בפעם הראשונה לחתור לשלום צודק ובר־קיימא, תוך התנגדות להסכם־הנפרד בין מצריים וישראל. מנוסח ההחלטות השתמע בבירור שהעולם הערבי מוכן להכיר בישראל בגבול ה־4 ביוני 1967*.

בשעתו נראו ההחלטות המתונות כפרי ההשפעה הסעודית, בתמיכת יאסר ערפאת. אך במהרה התגלה כי סדאם חוסיין היה אחד מאדריכלי הקו החדש.

הדבר השפיע גם על היחסים בין בגדאד ובין הזרם המרכזי המתון השולט באש״ף. אחרי תקופה ארוכה של התנכלויות, שבה תקפו סוכנים עיראקיים את אנשי־אש״ף המתונים (ואף רצחו את סעיד חמאמי, איש אש״ף שניהל עימי מגעים מאז 1974), הסתדרו העיראקים עם ערפאת. אירגון־הפידאיון שהוקם על־ידי עיראק, חזית־השיחרור הערבית, הפך גורם מתון באש״ף, לצד פת״ח. אבו־נידאל, מי שהיה שליח פת״ח בבגדאד, שבגד בערפאת ושנדון למוות על־ידי פת״ח (בין השאר בגלל רצח חמאמי), נשלח על־ידי העיראקים לארגן טרור בדרום־איראן. מישרדי שני האירגונים הפלסטינים הקיצוניים — החזית העממית והחזית הדמוקרטית — נסגרו בבגדאד בפקודת השילטונות.

כל זה העיד על הקו החדש של סדאם חוסיין.

מניעיו: שאיפתו למנהיגות בעולם הערבי, העובר עתה כולו לקו מתון; כוונתו להתקרב לארה״ב; רצונו להתרכז בשיקום עיראק.

עיראק היא המדינה היחידה בעולם הערבי — ואולי בעולם השלישי כולו — המשקיעה את הכנסות־הנפט שלה בבניית תשתית בריאה לכלכלה הלאומית. אין היא שוגה בהזיות גראנדיוזיות, כמו השאה המנוח, ואין היא מעבירה את ההכנסות לכיסיו של מעמד קטן של מתעשרים. הישגים אלה עוררו כבוד ברחבי העולם הערבי. בעיני העולם הערבי נראית עיראק באור אחר לגמרי מאשר בעיני ישראל.

עיראק היא כיום חברה מכובדת בעולם הערבי.

● תעלומה 4: היכן האמריקאים?

השבוע צייר הקאריקטוריסט האמריקאי ביל מולדין את האיית־אללה חומייני כשהוא מצביע על סדאם חוסיין וקורא: „אני מכיר את פני קארטר מתחת למסווה!”

(המשך בעמוד 44)

* אחרי שמנחם בגין הכריז בכנסת כי בבגדאד הוחלט להשמיד את ישראל, תבעתי ממנו, בשאילתא, להביא לכנסת את האסמכתא לכך. תחת זאת שלח את סגנו, יורם ארידור, שהביא לכנסת כמה מליצות ריקות, אך לא היה מסוגל להביא אף פסוק אחד מהחלטות הוועידה להוכחת טענתו.

האיש ומעשיו: סדאם חוסיין, השליט העיראקי, וקצינים איראניים הבודקים „מיג” עיראקי שהופל באיראן

דן שומרון אומר את מה שהוא חושב

האיש שהרגיז

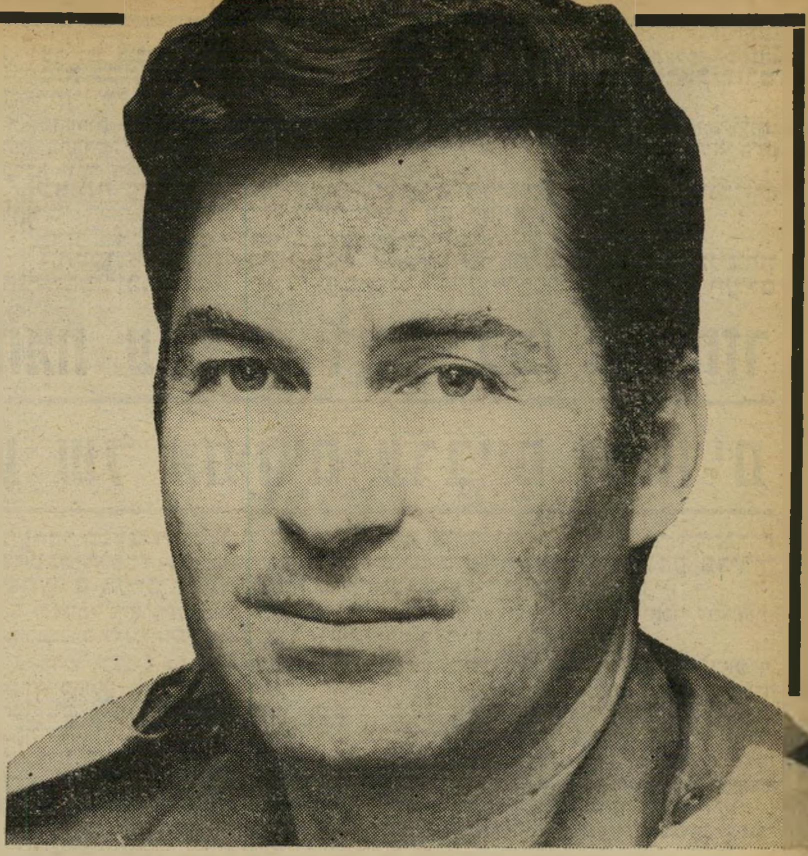

האלוף דן שומרון

אלוף **פיקוד הדרום**, האלוף דן שומרון, אוהב את קיבוץ אשדות־יעקב שבו נולד לפני 43 שנה. הוא מרבה, ככל שעיסוקיו הצבאיים מאפשרים לו, לבקר במשק. אחיו, שאול, הוא מזכיר אשדות־יעקב, אביו, זוסיה, הוא אחד המייסדים.

אולם מאז חתימת הסכם השלום עם מצריים, כרוכים ביקוריו של שומרון בקיבוץ בוויכוחים סוערים עם האב. שומרון הוא תומך נלהב של הסכם־השלום ומאמין בסיכויי השלום, ואילו האב מקורב בדעותיו לגוש־אמונים. הוויכוחים בין השניים, למרות שהם נערכים ברוח טובה, נשמעים לעיתים מקצה המשק ועד קצהו.

בשבוע שעבר נשמעו צעקות מסוג אחר, צעקות אילמות, הפעם בין האלוף דן שומרון לבין הרמטכ״ל רב־אלוף רפאל („רפול״) איתן. הרמטכ״ל ושר־הביטחון אישרו לכתב הצבאי של הארץ, זאב שיף, לראיין את שומרון. איש לא אמר לשומרון מה לומר לשיף. כל מי שהכיר את שומרון ידע שהוא יגיד את מה שהוא חושב, ואת מה שהוא חושב יודעת כל הקצונה הבכירה בצה״ל. לכן התפלא שומרון כשקמה הסערה הציבורית.

הנושא הבוער ביותר בצבא היום הוא נושא מיפקדת כוחות השדה (המפכ״ש). המילחמה בין תומכי הקמת מיפקדה זו, בראשם עומד האלוף ישראל („טליק״) טל, לבין מתנגדי המפכ״ש, בראשם עומד הרמטכ״ל, חרגה כבר מזמן מוויכוח ענייני בצה״ל. שיקולים אישיים של קידום קצינים בכירים לאור הקמת המפכ״ש או אי הקמתו שולטים בכיפה.

עד הראיון עם דן שומרון הקפידה הצנזורה־הצבאית למנוע כל פירסום לגבי דעותיהם ונימוקיהם של הקצינים הבכירים על המיפקדה שעדיין לא קמה. דן שומרון אמר בגלוי: „יש להקים את המפכ״ש,״ וקרא בכך תגר על הרמטכ״ל.

אולם שומרון לא הסתפק בכך. הוא תקף את המטה־הכללי ואת מדיניות צה״ל בנושאים שונים. לטענת שומרון המטכ״ל מנופח, מדיניות הקצאת הכספים לצרכי ביטחון אינה נכונה ומיספר משרתי הקבע גדל יחד עם הביזבוז המישתולל. ואם לא די בכל אלה, שלח שומרון עקיצה אישית לכיוון הרמטכ״ל באומרו ש„לאסוף תרמילים אין פירושו חיסכון.״ אחד הדברים שבהם התפרסם הרמטכ״ל הוא השיגעון הפרטי שלו לאסוף תרמילים ריקים המתגוללים בשדות האימונים ובמחנות.

כאלוף הפיקוד, דן שומרון הוא אחד המועמדים להיות הרמטכ״ל הבא של צה״ל. הראיון עימו הוא קריאת־תגר גדולה מדי כנגד המימסד הצה״לי, ובמבט שיטחי נראה כאילו שהוא אינו משרת את שאיפת הרמטכ״לות שלו. אולם, מי שמכיר את המערך המורכב של החוטים הדקים בין צמרת צה״ל לגורמים הפוליטיים, יודע שדבריו של שומרון לא היו בגדר פליטת־פה או ירייה מהמותן.

כמה מידידיו של שומרון טוענים שליבו של הרמטכ״ל כבד על שומרון מאז מיבצע־אנטבה. „עד מיבצע־אנטבה, המיבצע המרתק והדמיוני ביותר של צה״ל היה מיבצע פיצוץ המטוסים בנמל־התעופה של ביירות. סביב מפקד המיבצע, רפול, נוצרו אגדות רבות.* מאז מיבצע־אנטבה כבש שומרון את הדימיון וגזל את התהילה מרפול.״ תומכי רפול טוענים שמי שמייחס לו חשבונות כאלה עושה עוול לרמטכ״ל.

החוב של פרס

אין **ספק** שמיבצע־יונתן משפיע עד היום על המשך דרכו של שומרון. מלבד התהילה העולמית שבה זכה בעיקבות מיבצע זה, שתוכנן ובוצע על־ידו, רכש לו שומרון שורה של מעריצים וחזית של יריבים, שמאבק הכוחות ביניהם עוד ישפיע על המשך דרכו בצה״ל.

כמו רבים אחרים, משוכנע שומרון, שאת הממשלה הבאה ירכיב ח״כ שימעון פרס. בין אם פרס יהיה רק ראש־ממשלה או גם שר־ביטחון, תהיה השפעתו מכרעת לגבי מינוי הרמטכ״ל הבא. בין פרס לבין דן שומרון מערכת יחסים אישיים שהתפתחה מאז מיבצע־אנטבה, עת פרס כיהן כשר־הביטחון.

אחרי המיבצע התחולל קרב, שהדיו נשמעים לעיתים עד היום, בין פרס לבין מי שהיה אז ראש־הממשלה, יצחק רבין. כל אחד מהשניים טען לכתר ההצלחה וליוזמת המיבצע.

גם אז לבש שומרון מדים והיה מנוע מלנקוט עמדה ציבורית לגבי הקרב פרס — רבין. אולם, שלא לפירסום, תמך שומרון לאורך כל הדרך בפרס. פרס חייב לשומרון את תמיכתו בו אז, ויש הטוענים שאם יהיה על פרס להחליט מי משלושת אלופי הפיקודים, שומרון, אביגדור („יאנוש״) בן־גל ומשה („מוישה וחצי״) לוי יהיה הרמטכ״ל הבא, הוא יבכר את שומרון. לשומרון יש גם תמיכה פוליטית בגלל העובדה שהרמטכ״ל לשעבר ואחד מידידיו הקרובים, מרדכי („מוטה״) גור, הוא כיום נאמן פרס.**

את הקאריירה הצבאית שלו החל דן שומרון בשנת 1956 כשהתנדב לצנחנים. הוא הספיק להשתתף בכמה פעולות־תגמול של ערב מיבצע־קדש ובמיבצע עצמו. עלייתו בסולם הדרגות היתה מהירה, ושימעו של „הקצין היפה,״ הגיע לכל היחידות בצה״ל.

מילחמת־ששת־הימים תפסה אותו בפו״ם. כשרק החלו ניצני המתיחות, הפך שומרון לעריק מפו״ם. הוא היה מפקד כוח סיור באוגדת טל והיה הראשון שהגיע, ביום הרביעי למילחמה, לצפון תעלת־סוויס.

במילחמת־ההתשה והמירדפים היה שומרון מג״ד צנחנים בביקעת־הירדן ובגיזרת תעלת־סוויס. אז כינו אותו פיקודיו „הגרמני.״ בשקט, כשאין איש ששמע אותו אי־פעם מרים את קולו, הוא היה מפקד נוקשה המטיל מוראו על חייליו.

אך לא רק על הנמוכים ממנו בדרגה. באותה תקופה הסעירה את הארץ פרשת המיסעדן אלי רונן, שנתפס בהברחה על גשרי הירדן. רונן זכה לגיבוי ולעזרה מהאלוף אברהם („אברשה״) טמיר, שאף ניסה להפעיל את השפעתו כדי לחלץ את רונן כשזה נתפס. שומרון, שהיה אז מפקד

---

* אחת האגדות, שהוכחשה בינתיים על־ידי רפול, היתה שהוא נכנס לקפיטריה של נמל־התעופה של בירות מיד עם תום הפעולה, הזמין קפה ושילם למוכר הנפחד בלירה ישראלית.

** למרות הידידות בין השניים תקף מוטה, אחד מראשי מתנגדי תוכנית המפכ״ש, את שומרון על הראיון שהעניק להארץ.

ידידות אנטבה בעיקבות מיבצע־אנטבה נקשרה ידידות בין שומרון לבין שימעון פרס. פרס חייב לדן שומרון את תמיכתו בו במאבק נגד יצחק רבין, ואם שימעון פרס ייבחר, ימנה אותו לרמטכ״ל.

עם הרמטכ״לים שומרון מקבל את דרגות האלוף שלו מהרמטכ״ל דאז וידידו, מוטה גור, וממי שהיה אז אלוף פיקוד הצפון, רפאל („רפול״) איתן. היום יוצא דן שומרון חוצץ נגד מדיניותו של רפול.

ומרגיז את הרמטכ"ל

הביקעה, בלם את כל ניסיונות הטישטוש של הצמד טמיר — רונן.

מילחמת יום־הכיפורים תפסה את שומרון כשהוא מפקד חטיבת שיריון סדירה שנטלה חלק מכריע בקרבות הבלימה בחזית הדרום. החטיבה של שומרון לחמה ממערב לתעלה והשלימה את כיתור הארמייה המצרית השלישית באזור נמל־עדבייה. שומרון היה הלוחם הישראלי שהגיע במילחמה זו למרחק הקצר ביותר מהבירה המצרית, קאהיר.

אחרי המילחמה התגלה אופייו העקשן של שומרון. הוא נחשב לקצין שקט ומסוגר, ממלא־פקודות ללא ערעור. כמו לגבי רבים אחרים, היתה לגביו המילחמה מהפך נפשי עמוק. כשהסתיימה המילחמה היה שומרון מחריפי המבקרים הפנימיים של צה"ל. מספרת על כך מי שהיתה אז אשתו, מירי: „דני חזר מהמילחמה, כמו רבים אחרים, די שבור. יותר אולי ממה שראה בקרב האוכלוסייה האזרחית. הוא נשבר מהישראלי המכוער שהתגלה במילחמה זו.”

הצלחתו במילחמת יום־הכיפורים הביאה למינוי הבא שלו, קצין צנחנים וחי"ר ראשי. מי שהחל את דרכו כטירון צנחנים, עלה בסולם הדרגות, עבר הסבה לשיריון והפך להיות החיל מיספר אחד של הצנחנים.

באותה תקופה התגלה שומרון שוב כלוחם נוקשה על דעותיו. היה זה כששר־הביטחון, שימעון פרס, העניק דרגת תת־אלוף למזכירו הצבאי אריה בראון. המינוי של בראון, שכונה אז בצה"ל „הלבלר”, עורר תסיסה בקרב הקצונה הבכירה. פרס ערך מסע יחסי ציבור אישי אצל כל אחד מחברי המטה־הכללי שבסופו נותרו רק שני מתנגדים לגנרל־הלבלר: הרמטכ"ל דאז מוטה גור ודן שומרון.

ה־4 ביולי 1976 היה יומו הגדול של שומרון. הוא פיקד על מיבצע־אנטבה.

עיתונות העולם תיארה את דן שומרון כ„הגיבור הסכסי”. האמת היא שלשומרון יש הצלחה רבה אצל נשים, ילולא היה כל כך מסוגר וביישן היה הופך לנער שעשועים מצליח, כדוגמת קצינים אחרים, בעלי הילה עמומה משלו. היזוריו אחרי מירי מעידים יותר מכל על יחסו לנשים.

מספרת מירי: „הכרתי אותו בקפה ג'קי בתל־אביב. הייתי בטוחה שהוא נשוי ולא רציתי אותו. התחילו להגיע אלי למישרד כל מיני סגני אלופים שמסרו לי שהוא מתעניין בי. זה היה החיזור שלו. הוא אף פעם לא פנה אלי באופן ישיר.

„כשנודע לי שהוא רווק, לקחתי את מיספר הטלפון שלו וצילצלתי אליו. הוא בא אלי הביתה, ישב ארבע שעות ושתק. אני היחידה שדיברתי כל הזמן. אני לא רציתי אותו יותר, אבל בינו לבין אמא שלי נוצר ,קליק'.

„למחרת הוא התקשר אלי מוקדם בערב והודיע לי שיבוא בחצות. הסתובבנו איזה שעה ברחוב וכשהוא החזיר אותי הביתה הוא אמר לי: ,טוב, אז אני רוצה להתחתן איתך.' זה היה בדיוק חמש שעות אחרי שהכרנו, מהן ארבע שעות שהוא שתק. חשבתי שזו הדרך של הקיבוצניק הזה להכניס אותי למיטה ואמרתי לו שהוא לא צריך להתחייב בשביל להכניס אותי למיטה. אבל הוא אמר לי: ,לא. אני באמת מתכוון למה שאמרתי, אני לא מתכוון להכניס אותך למיטה.' נדהמתי ואמרתי לו שאני צריכה לחשוב על זה.

„למחרת בבוקר, דקה לפני שמונה, מצלצל הטלפון. דן שואל אותי: „נו, מה החלטת? היה לך לילה שלם לחשוב על זה.”” אחרי שלוש שנים התגרשו מירי ודן. עד היום הם ידידים קרובים, ומירי מודה: „למרות שאני לא יכולה לחיות איתו, אני עדיין מאוהבת בו.”

מאז היו לעיתים ידיעות בטורי הרכילות בעיתונים על רומנים של גיבור אנטבה. לעיתים קשרו את שמו עם צעירה אמריקאית בשם ברברה, ושמועות עקשניות טענו שהוא מנהל רומן סוער עם אלמנת־מינכן מימי ויינברג. אולם בהופעותיו הציבוריות־חברתיות המועטות מופיע שומרון בלווית גרושתו הנאמנה.

לפני כשנה זכה שומרון שוב לפירסום בינלאומי, הפעם בהקשר אחר. הוא היה מפקד הכוח שהיה צריך לפנות את מתיישבי גן־הירק בנאות־סיני. אחרי ששמע את טענות המתיישבים וקרא את מפת השטח, רתח שומרון מכעס. לדעתו, אותה לא הסתיר כלל, הוליך שולל שר־החקלאות, אריק שרון, את המתיישבים והבטחותיו, שהיו חסרות כיסוי, הן שהביאו להתבצרותם ולקרבות בינם לבין חיילי צה"ל.

עיתונאים, חיילים ומתיישבים יכלו לשמוע אותו משוחח בקשר עם שר־הביטחון עזר וייצמן ומודיע לו שהוא לא מוכן להשתמש בנשק נגד המתיישבים. שומרון היה זה שהצליח בסופו של יום ארוך ומייגע לשכנע את המתיישבים לפנות את גן־הירק. בסיומו של יום הוא ערך מיסדר פרידה משותף להם ולחייליו.

דן שומרון נמצא עתה בראש המאבק נגד מה שהוא מכנה „המאפייה הצפונית” במטה־הכללי. הוא מתמרמר על ההעדפה בקידום קצינים ששירתו בפיקוד־צפון יחד עם רפול. נראה כי הקש ששבר אצלו את גב הגמל בנושא זה היה מינויים של קצינים בכירים במה"ד.

בשיחות פנימיות מחלק שומרון את הקצונה הבכירה בצה"ל ל„מאפייה הצפונית” ו„לכל האחרים.” סגן הרמטכ"ל וראש אגם, האלוף יקותיאל („קותי”) אדם, היה ראש מטה פיקוד־צפון. יאנוש ואמיר דרורי הם אנשי צפון מובהקים, קצין־תותחנים־ראשי, מיזרחי, היה קצין התותחנים של פיקוד־הצפון. קצין האספקה הראשי החדש, תת־אלוף רמי דותן, הוא איש הצפון. קצין־חינוך־ראשי, תת־אלוף אבי זוהר, היה קצין־הנדסה של פיקוד־הצפון בעת שרפול היה אלוף הפיקוד.

החלוקה לצפוניים ולייתר המפקדים בצה"ל זהה לחלוטין לתומכי התוכנית להקמת מיפקדת־כוחות־השדה ולמתנגדיה, כשהצפוניים הם המתנגדים החריפים להקמת המפכ"ש.

שומרון חושב שהפיתרון היחיד לתחלואים שהוא רואה במיבנה הצבא ובתיפקודו הוא הקמת המפכ"ש. הוא מוכן להילחם על דעותיו אלה, לצאת למילחמה נגד „המאפייה הצפונית” ולהמשיך להרגיז את אלה שהוא הרגיז עד כה.

יוסי ינאי

עם הגרושה והבת

דן שומרון יחד עם גרושתו מירי ובתו ענת. למרות שהם גרושים, ממשיכים דן ומירי להתראות ולהיראות בציבור. מירי מודה: „למרות שאני לא יכולה לחיות איתו, אני עדיין מאוהבת בו.” טורי הרכילות קושרים לעיתים את שומרון, המחזר־הביישן, עם נשים, ביניהן אלמנת־מינכן, מימי ויינברג.

במיבצע גן־הירק

שומרון הודיע שלא ישתמש בנשק נגד מתיישבי נאות־סיני, בעת שפיקד על פעולת הפינוי. בסוף גילה שומרון תושייה ושיכנע את המתיישבים לפנות ללא קרב את גן־הירק.

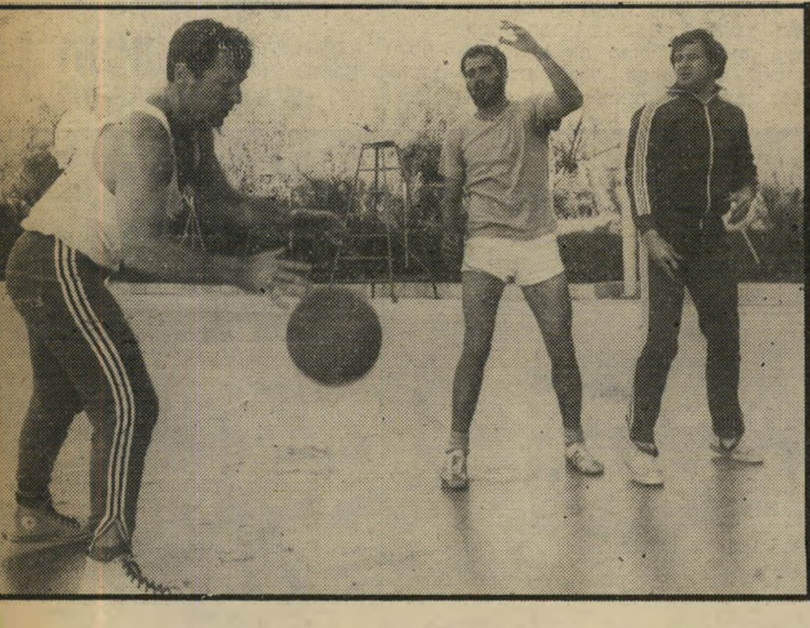

על מיגרש הכדורסל

שומרון הוא חסיד נלהב של ספורט הכדורסל ובעיתות הפנאי מרבה לשחק ולהתאמן. חבריו טוענים שעל המיגרש הוא נפתח ופורק את כל הביישנות הידועה שלו.

מערוף מילחם (מימ
טרקטוריסט מטול־כ
היה במצב־ר
מרומם. הוא הס
את כלתו ואחד־ע
קרוביה לחתונתו. ו
לפתע קרה הא

בבית־החולים שוכב החתן מערוף מילחם. בזמן התאונה איבד מערוף את הכרתו. כדי למנוע ממנו את המשבר הנפשי, בשעה שהוא פצוע קשה, סיפרו לו כי כלתו והנוסעים האחרים נפצעו באופן קל בלבד.

כלת האסון אלטף עודי ראתה את חתנה רק יומיים לפני מותה. היא רצתה ... עקרת־בית ולגדל ילדים, אך מצאה את מותה בדרך לחתונתה. ה... אירעה בצידה הימני של המכונית, שם ישבה אלטף, בשעה שמערוף יצא לעקיפה ...

המישפחה הכלה אלטף עם אחד מאחיה. **למטה:** אבי הכלה (משמאל) בזמן האבל.

נוסעי המכונית הפרטית המהודרת היו במצב־רוח מרומם. העובדה ש־בחמשת המושבים נדחסו 13 נוסעים, לא העיבה על האווירה. קישוטי הפרחים והשרשרות שהקיפו את גוף המכונית העידו על מקור השימחה: חתן וכלה היו בדרך לחתונתם יחד עם קרוביהם. אך החגיגה שהוכנה עבורם נקטעה עוד בטרם החלה. בהתנגשות חזיתות עם משאית נהרגה הכלה יחד עם עוד שבעה מנוסעי המכונית. החתן ושאר הנוסעים נפצעו קשה.

בצהרי היום החמישי בשבוע שעבר שהתה הכלה, אלטף עודי בת ה־17, ב־מכון־יופי בטול־כרם. בשעה 3 אחר־הצה־ריים בא החתן, מערוף מילחם בן ה־22, לקחת את בת־זוגתו אל הטכס, שעמד להיערך בבית־הוריה, בכפר עתיל הסמוך לטול־כרם. בחגיגה עמדו להשתתף נשים בלבד, שכן לפי מנהג המוסלמים נערכות מסיבות־חתונה נפרדות לגברים ולנשים. החאפלה לגברים נערכה שבועיים לפני כן.

אחיו הבוגר של החתן, שאפיק מילחם, העמיד לרשות בעל השימחה את מכונית המרצדס הפרטית שלו. אחיותיה וחברותיה של הכלה, שליוו אותה למיספרה, נכנסו אף הן לתוך מכונית הכלולות. יחד עימן היו כמה מילדיהן. החתן דחס את כולם לתוך המרצדס, מבלי להתחשב בתקנות המגבילות את מיספר הנוסעים. כשיצאה המכונית לדרך, הבחין האח שאפיק כי החתן נוהג בפראות. הוא סימן לו בידו להזהירו, אך מערוף, שיכור משימחה, לא שם־לב לאזהרה.

על הכביש המוביל מטול־כרם לכפר עתיל נהג מערוף במהירות מסחררת. הוא עקף בפזיזות את המכוניות שבדרכו. ה־כלה אלטף ישבה במושב הקידמי, לידו. מאחור שרו וצהלו האחיות והחברות יחד עם הילדים. מערוף הושפע מהתרוממות־הרוח הכללית והגביר עוד יותר את ה־מהירות.

האסון אירע ליד הכפר שוויקי, הנמצא על הדרך. מערוף עקף מכונית פולקסוואגן דאבל־קבינה, והמשיך לנסוע בצד השמאלי ... הכביש בנסיון לעקוף מכונית אחרת. לפתע ד... מאחרי סיבוב משאית מרצדס בעלת מיספר מרצ... עזה, שנסעה בכיוון הנגדי. היה כבר מאוחר ... שמערוף יוכל לכוון את המכונית חזרה למ... הימני. הוא נהג במקביל למכוניות שעקף. ה... הצר בעל שני המסלולים לא השאיר לו ב... ברגע האחרון סטה מערוף שמאלה, בנסיון ... לשוליים הנגדיים. נהג המשאית הבחין בכך, ... לסטות למרכז הכביש כדי לאפשר לו לעבור. ההתנגשות היתה כבר בלתי נמנעת.

כתוצאה מהסטייה שמאלה פגע הצד ...

חתונת הדמים

של חרטום המשאית בצד הימני של חרטום המכונית. אלטף, שישבה במושב הקידמי הימני נהרגה בו במקום. למשאית כמעט לא אירע דבר. מכונית המרצדס, לעומת זאת, נמחצה כליל. כל נוסעיה נהרגו או נפצעו קשה. הפגיעה בצד ימין הצילה את חייו של מערוף, שישב במושב הנהג, בצד שמאל. בעוד שנשים וילדים במושב האחורי נהרגו, נותר הוא בחיים.

בכפר עתיל המתינו הכל לבוא החתן והכלה, מבלי שאיש ידע את סיבת האיחור. לפני התאונה הגיע למקום אוטובוס מיוחד מכפר מגוריו של החתן, אקטבה, השוכן ביציאה מטול־כרם.

קבורה לאור פנסים

האוטובוס הסיע מוזמנות, שבאו להשתתף בחגיגת הנשים. השעה הלכה והתאחרה, אך בלעדי החתן והכלה אי אפשר היה להתחיל. ואז צילצל הטלפון,

(המשך בעמוד 38)

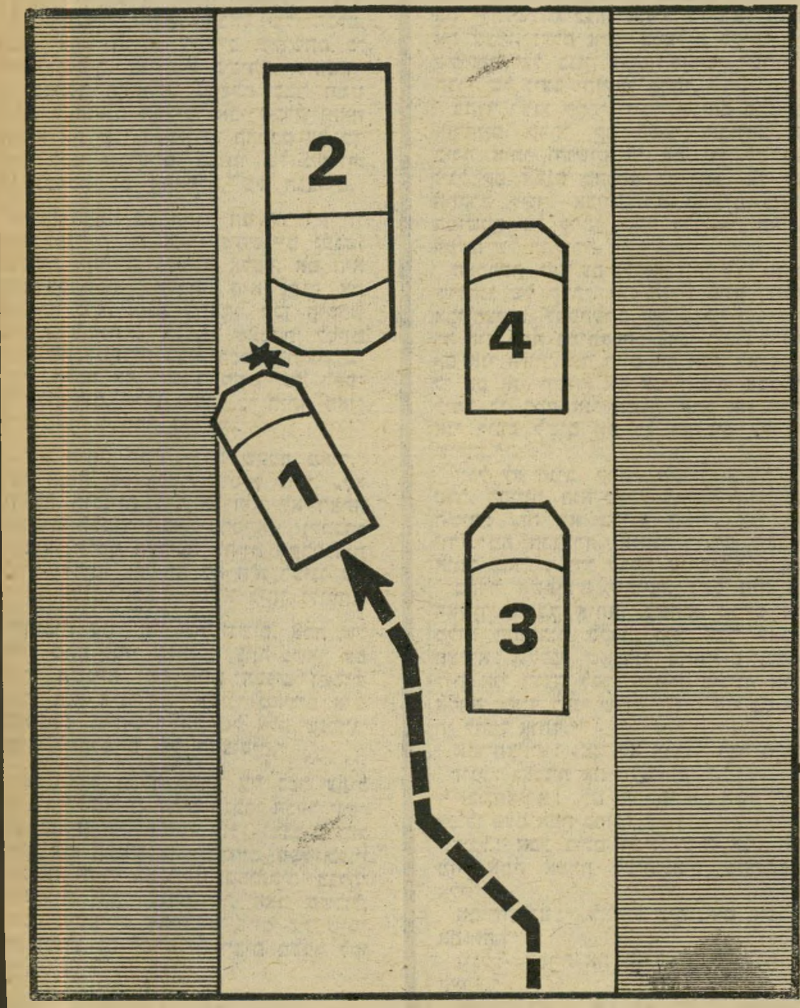

כך זה קרה מקום התאונה על הכביש היוצא מטול־כרם. בתרשים משמאל: **המרצדס** (1) עקפה שתי מכוניות בבת אחת (4, 3), בשעה שהמשאית (2) באה מולה. בלית ברירה סטתה **המרצדס** שמאלה, והצד הימני של חרטומה פגע בצד הימני של חרטום המשאית. **למעלה: המרצדס** אחרי התאונה.

(המשך מעמוד 37)

ובשורת איוב פשטה בכפר. מה שאמור היה להיות שימחת כלולות, הפך אבל כבד.

בגלל האסון הנורא, שנפל על מישפחות החתן והכלה ביום שבו עמדו לחגוג את נישואי ילדיהם, הוחלט לקבור את המתים עוד באותו היום. כך ביקשו להקל מעט על סבל בני־המישפחות. בשעה 9 בלילה, לאור פנסים, הובאו חללי התאונה לקבורה. קולות השימחה של המוזמנים פינו מקומם לזעקות שבר במסע ההלוויה.

למנוע משבר נפשי

באותה עת שכב מערוף בבית־החולים שיבא בתל־השומר, יחד עם שאר פצועי התאונה. כולם במצב קשה, אף שיצאו מכלל סכנה. מערוף נותח בבטנו ומצבו השתפר בהרבה. הכרתו חזרה אליו והוא משוחח עם המבקרים.

בני־מישפחתו של מערוף עדיין לא גילו לו מה באמת אירע. בזמן התאונה איבד מערוף את הכרתו והוא אינו זוכר דבר. כדי למנוע ממנו משבר נפשי, בשעה שהוא פצוע קשה, סיפרו לו כי כלתו וכל הנוסעים האחרים נפצעו באופן קל בלבד. כאשר יחלים מפצעיו, יאלץ להתמודד עם האסון הנוראי.

ראש מדור־תאונות במישטרת נפת שכם, סגן־מפקח יצחק אברמוביץ, מסר כי חקירת המישטרה העלתה שהאשם בתאונה הוא מערוף. לטענת אברמוביץ אין גורם התאונה קשור בתנאי הדרך או במיכשול אחר, אלא אך ורק בנהיגתו הפרועה של מערוף. בשל כך מבקשים בני המישפחה „לחסוך" ממנו לעת עתה את רגשות האשם.

האסון הכבד ביותר נפל על אביה של הכלה, חוסיין מוחמד־עלי עודי. נוסף לאלטף הוא שיכל בתאונה בת אחרת שלו, איזהר בת ה־19. מרבית ההרוגים הם ממישפחת הכלה, מהכפר עתיל. מהחמולה של החתן בכפר אקטבה נהרגה רק ילדה אחת בת שלוש.

אללה החכם

השידוך בין אלטף למערוף נערך רק לפני חודש. אביה של הכלה, החתן ואחיו הגדול עובדים שלושתם כטרקטוריסטים. הידידות ביניהם, שהתהדקה במהלך העבודה, נמשכת כבר חמש שנים. לאחרונה החליטו אבי הכלה והאח להשיא את שני הצעירים. ההסכם על כך נערך לפני שבועיים, בביתו של מערוף, ואז נערכה גם החאפלה של הגברים.

אלטף ראתה את חתנה המיועד רק יומיים לפני מותה. אחרי שהשניים נפגשו בנוכחות ההורים, נשאלה אלטף, אם היא מוכנה להינשא למערוף. היא נתנה את הסכמתה מיד. הזמן שלאחר מכן הוקדש להכנות לחתונה. אלטף, שעמדה לסיים השנה את לימודיה בבית־הספר התיכון בעתיל, הלכה אף להפרד מחברותיה לספסל הלימודים. הללו סיפרו כי היתה מאושרת מאוד ושמחה בחלקה.

„היא היתה תמיד ילדה שקטה מאוד," סיפר אביה של אלטף, חוסיין עודי. „לא היו לה תוכניות גדולות. היא לא רצתה להמשיך ללמוד באוניברסיטה ולרכוש מיקצוע. אלטף העדיפה להיות עקרת־בית ולגדל ילדים. אבל זה לא היה רצונו של אללה. אללה חכם — הוא נותן ולוקח."

לחוסיין עודי היו שתי נשים. אמה של אלטף מתה לפני שנתיים. עתה נשאר עם אשתו השנייה ועם חמש הבנים ושלוש בנות. הוא אינו רוטן ואינו מאשים איש בתאונה: „שיהיו חייהם של אלה שנהרגו כפרה להחלמתם של הפצועים."

את האבל הכבד שירד על כפר עתיל לא ניתן להסתיר. רבים מגברי הכפר יושבים בביתו של חוסיין עודי ומבכים יחד עימו את הקורבנות. נכבדים מכל כפרי הסביבה, ואף ממקומות מרוחקים בגדה־המערבית, באו לנחם את האב השכול. האסון המחריד, שהתרחש ביום של שימחה, זיעזע גם ישראלים רבים מעבר לקו הירוק.

דו"ח מיוחד

למקורבי שר־הדתות ולמדליפי המישטרה גירסות שונות של מהלך החקירה בת ה־4 שעות שנערכה השבוע בקומה השלישית של המטה־הארצי

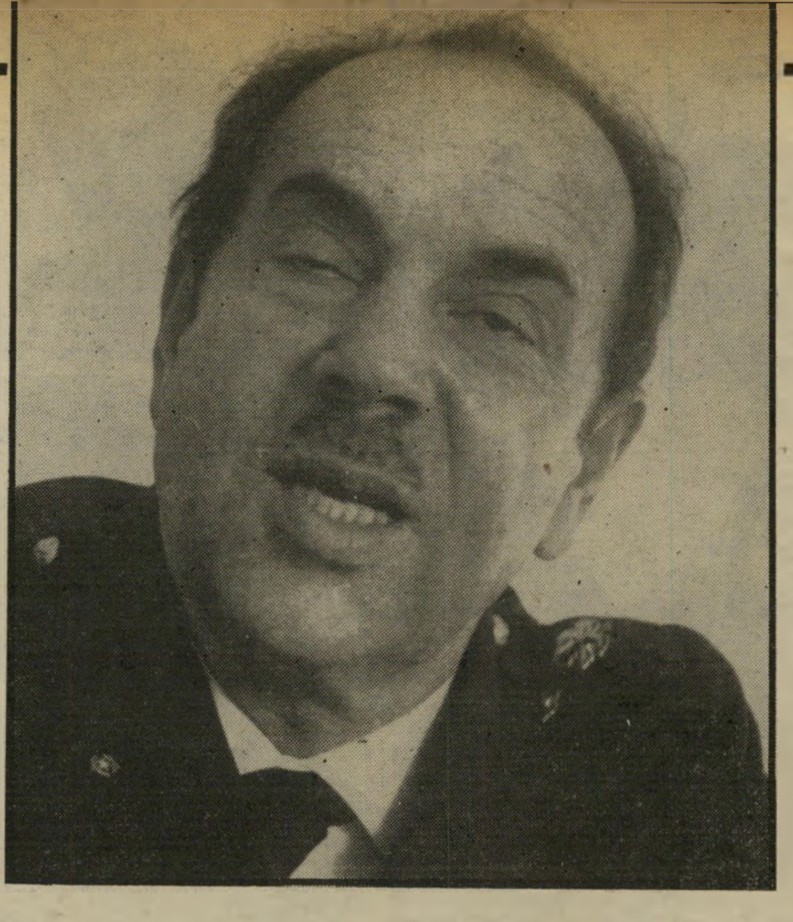

תת־ניצב בנימין זיגל

החקירה!

רב־פקד בצלאל ליבנה, אחד מעוזריו של תת־ניצב בנימין זיגל, המתין לשר־הדתות בפתח מישרדי המטה הארצי בירושלים, ביום הראשון האחרון בשעה שלוש אחר הצהריים.

אבו־חצירא, לבוש חליפה בצבע קרם, ענוב עניבה, היה חיוור ומתוח. הוא לחץ את ידו של ליבנה, אחרי שליבנה הציג את עצמו, ועלה איתו במעלית לקומה השלישית של בניין המטה־הארצי ישר לחדרו של ניצב יחזקאל קרתי.

בחדר ישבו קרתי וזיגל, שניהם בבגדים אזרחיים. קרתי קם לעבר אבו־חצירא, בירך אותו והושיט לו את ידו לשלום. זיגל קם אמנם מהכסא בו ישב, אך לא התקרב לשר. אבו־חצירא התעלם מהיד המושטת של קרתי וקבע בכך את האופי הקשה של החקירה.

הארבעה, יחד עם ליבנה, התיישבו סביב שולחנו של קרתי. את הדיון פתח דווקא אבו־חצירא. להפתעתם של קציני המישטרה הוא פתח במיתקפה: „אני רוצה לדעת אם אני חשוד. עד היום אף אחד לא אמר לי אם אני חשוד. אם אני חשוד, בבקשה לומר לי במה אני חשוד, אבל את הכל. אני רוצה לשים את כל הקלפים על השולחן."

זיגל לא הגיב. קרתי, הקצין הבכיר בחדר, החוויר. הוא כעכע בגרונו ואחר כך השיב: „זה לא בדיוק חשוד. אני לא יודע מה ההגדרה, אנחנו רוצים לשאול אותך שאלות כדי לברר עניינים."

בחדר השתררה שתיקה. זיגל היה הראשון ששבר אותה. כשהוא מגייס את מלוא החביבות לקולו הוא אמר לאבו־חצירא: „לפני שאנחנו מתחילים בשאלות אני רוצה לברר משהו בינינו. אתה אמרת שעוד לפני שלוש שנים אני נשבעתי לחסל אותך."

אבו־חצירא: „אני לא אמרתי דבר כזה."

זיגל: „אמרת את זה במוקד."

אבו־חצירא: „לא הזכרתי את השם שלך אפילו פעם אחת במוקד."

זיגל: אבל כולם הבינו שזה אני. חוץ מזה אתה אמרת לעיתונאים שהתכוונת אלי."

אבו־חצירא: „לאיזה עיתונאים אמרתי את זה?"

זיגל: „אמרת את זה לעקיבא אלדר מהארץ."

אבו־חצירא: „אני לא ראיתי אף פעם את עקיבא אלדר."

זיגל: „אז אתה לא חושב שאני נשבעתי לחסל אותך?"

אבו־חצירא: „אני אומר שלא אמרתי לאף אחד שזה אתה."

זיגל: „אז אתה חושב שזה אני או לא אני?"

אבו־חצירא: „אתה יודע אם אמרת את זה או לא אמרת את זה."

כאן נכנס קרתי לשיחה והפסיק אותה. „זה לא קשור בכלל לחקירה."

אבו־חצירא: „אבל אם כבר מדברים, אז גם לי יש מה להגיד." הוא שלף מתיק הג'יימס בונד שלו תיק נייר שבו היו מתוייקים כל קיטעי־העיתונות שהופיעו על הפרשה. „אולי אתם יכולים לומר לי מי הדליף את כל הדברים האלה, השטויות האלה לעיתונים?" הוא שאל בהתבוננו בזיגל.

זיגל: „אני לא מכיר עיתונאים."

קרתי אמר שהוא רוצה לפתוח בעניין עדותו של ישראל גוטליב נגד השר. אבו־חצירא היה מוכן לשמוע את עדותו של גוטליב, אך קציני המישטרה נמנעו מלקרוא לו אותה. זיגל קרא לו פסוקים נבחרים מעדותו של יועצו של השר, משה גבאי, הנמצא עתה במעצר. גבאי התבקש להשיב על טענת גוטליב כאילו גוטליב העביר לו 600 אלף לירות, שהן חלק מהקצבות פיקטיביות או מוגדלות שבאו ממישרד הדתות לישיבות, כוללים ומוסדות דתיים, כדי שגבאי יתן אותם לאבו־חצירא.

לדעת זיגל אפשר היה למצוא בעדותו של גבאי כמה רמזים לכך שיש דבר מה בטענותיו של גוטליב, למרות שגבאי הכחיש מכל וכל את סיפורו של גוטליב.

זיגל נתן לתשובות שונות של גבאי מובן משלו. אבו־חצירא, שניכר בו שהוא מוכן היטב בנושא זה, הבין אחרת את אותם פסוקים נבחרים שהוקראו לו מעדותו של גבאי. „אני לא מבין מה אתה רוצה," הוא אמר לזיגל „כל מה שגבאי אומר כאן זה סתירה מוחלטת למה שגוטליב אמר, אז על מה אתה חוקר אותי? במקום לקרוא לי דברים של גבאי, תקרא לי את מה שטוען גוטליב ואני אענה לך על זה." זיגל התעלם מהבקשה.

זיגל: „אתה לא עונה לנו עד הסוף על מה שאנחנו שואלים אותך."

אבו־חצירא: „אתם לא יודעים מה אתם שואלים. אתם לוקחים שמועות של בן־אדם לא מהימן והופכים אותו לצדיק. אין לי על מה לענות."

זיגל עבר לפרשה אחרת. פרשת שוחד שאותו קיבל על־פי החשד אבו־חצירא מקבלנים ברמלה, בתקופה שבה היה ראש־עיר. פרשת המירצפות אותן קנה אבו־חצירא מקבלנים ברמלה. לטענת המישטרה, רכש אבו־חצירא את המירצפות במחיר זול במיוחד (זיגל: „אין לנו אף נייר על כך שבכלל שילמת משהו") ונתן

ידיד או בוגד?

אחת הדמויות הנעלמות בפרשת אבו־חצירא היתה יושב־ראש וועדת־החוקה חוק־ומישפט של הכנסת, חבר סיעת ליכוד ותמורה, סיעתו של אבו־חצירא במפד"ל, ח"כ דויד גלאס. מאז שהתפוצצה הפרשה, הקפיד גלאס לשמור על שתיקה. ככל שהזמן עבר, הפכה לשתיקה רועמת. חלק מהזמן היה בחוץ־לארץ, חלק מהזמן הודיע שהוא חולה.

מדי פעם שורבב שמו של גלאס למערכת השמועות סביב פרשת אבו־חצירא. גלאס, עורך־דין במיקצועו, טילפן לרוב עורכי העיתונים ואיים במישפטי דיבה אם הם יעזו לקשור את שמו לפרשה. הפירסום נמנע. רק „העולם הזה" פירסם במדור „תשקיף" לפני שישה שבועות ידיעה, על כך שגלאס יקרא לחקירה אצל תת־ניצב בנימין זיגל („העולם הזה" 2243) ידיעה שהוכחשה בזעם רב על־ידי מקורבי גלאס.

לפני שבועיים נחקר גלאס על־ידי זיגל בירושלים. רק ביום שני השבוע, במסיבת־עיתונאים שערך במישרדו, סיפר גלאס על החקירה. זיגל בה לחקירה מצוייד ברשמקול והשמיע לגלאס שיחה בה השתתפו שניים: גלאס עצמו ועד־המדינה ישראל גוטליב.

השיחה נערכה לפני שישה שבועות ביוזמת גוטליב, שנשלח על־ידי זיגל מצוייד

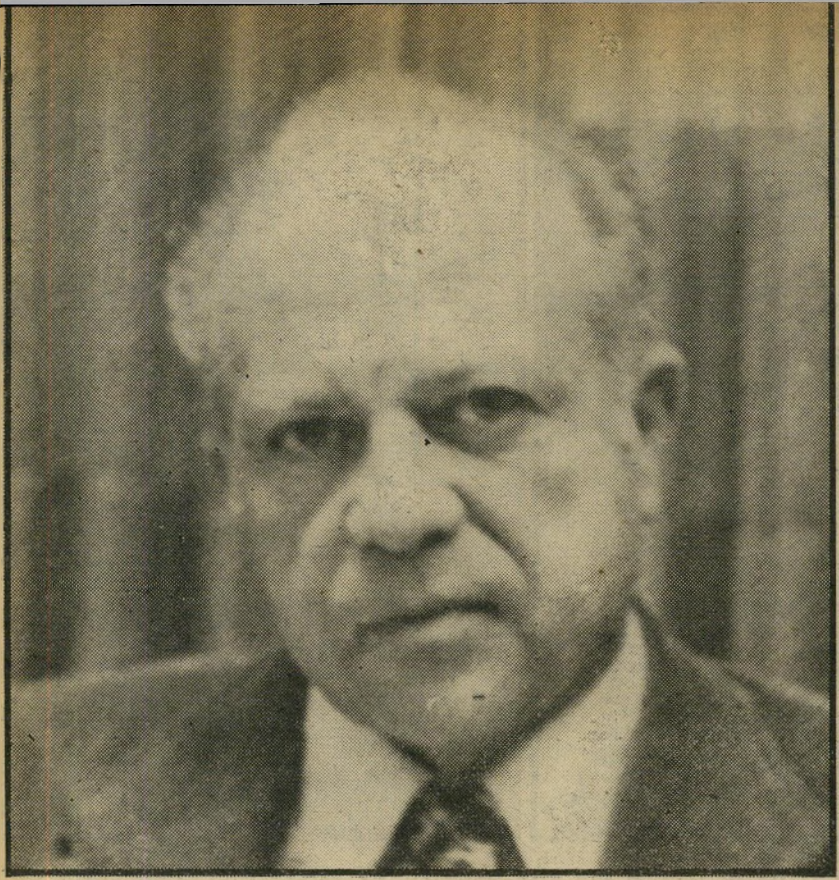

ניצב יחזקאל קרתי

שר אהרון אבו־חצירא

תמורת זאת אישורי־בנייה חריגים לקבל־נים.

פרשה אחרת היא פרשת דירת אחיו של אבו־חצירא ברמלה. על־פי טענת המישט־רה, נתנו קבלנים, שקיבלו טובת הנאה מראש העיר אבו־חצירא, דירה במחיר מוזל לאחיו של השר.

אבו־חצירא: „אני יודע שאתם בדקתם ואתם יודעים שלא רק האח שלי, אלא כל הדיירים באותו בניין חתמו עם הקבל־נים על חוזים שבהם היה נקוב סכום נמוך יותר מערך הקנייה. זאת אולי עבירה מבחינת מס־ההכנסה, אבל מה אתם רוצים ממני? אתם מוכנים שהמדינה תפסיד כסף אחרי שאתם כבר מגלים עבירות־מס, אם האנשים יסכימו להיות עדי־מדינה נגדי, אז תמשיכו ככה. לי אין כל קשר לעניין. זה הכל שטויות.”

בצלאל ליבנה מציג בפני אבו־חצירא שורה ארוכה של מיסמכים, על חלקם הוא חתים ואחרים ללא חתימ־תו, לפיהם קיבלו מוסדות דת ואישים דתיים כספים ממישרד־הדתות ערב הבחי־רות האחרונות לרשויות המקומיות. לגבי מיסמך אחד יש לאבו־חצירא הסבר. לגבי מרבית המיסמכים הוא משיב: „אני חתום על אלפי מיסמכים. אני לא זוכר כל מיקרה ומיקרה. אני מוכן לחזור למישרד ולבדוק כל דבר.”

זיגל: „אדוני השר, אתה מתחמק.”

אבו־חצירא: „לסיגנון כזה אני לא עו־נה.”

השאלות עברו לפרשת אגודת תורה מציון, שעליה ממונה ראש המועצה ה־דתית במבשרת־ציון, אשר לזימי, הנמצא עתה במעצר. כאן היה אבו־חצירא מצוייד במיסמכים. הוא הוציא חשבונות בנקים בהם צויין שהכסף (בסדר גודל של 1,5 מיליון לירות) הופקד בבנק ואף צמח ל־סכום של כ־1,8 מיליון לירות. „אתם עוס־קים בשטויות,” אמר השר לזיגל כשזה אמר לו: „אבל לזימי הוציא מהחשבון קצת כסף למיסעדות ומוניות.”

כשהחל זיגל לדבר על פרשת ברוך אבו־חצירא, דודו של השר המרצה עתה עונש מאסר של חמש שנים, השיב אבו־חצירא, עוד לפני שזיגל סיים את שאלותיו בנו־שא: „על ברוך אבו־חצירא אני לא רוצה לדבר. בית־מישפט קבע שהוא מושחת. הוא רוצה להתנקם בי. אם הייתם אובייק־טיבים הייתם מודים בזה בעצמכם. הדב־רים שהוא אומר זה לא רציני. זה לא לכבוד שלכם להסתמך על איש כזה. זה אותו הדבר כמו גוטליב.”

זיגל: „אבל בכל זאת...”

אבו־חצירא: „אני לא עונה על שום שאלה בקשר אליו.”

זיגל המשיך להציג את אבו־חצירא ב־מיסמכים, שרובם ככולם הוחרמו בשבו־עות האחרונים ממישרד־הדתות. פקודות חשבון, מיכתבים עליהם חתום השר, פת־קים והוראות־קופה. לגבי מרבית המיסמ־כים השיב אבו־חצירא: „אני לא יכול לזכור בעל־פה כל דבר. אני צריך לבדוק במישרד ורק אז אתן לכם הסברים מלאים על כל דבר.”

זיגל שאל את אבו־חצירא לגבי דו״ח הביקורת של מבקר מישרד־הדתות, שמעון יוליס. אבו־חצירא סירב להיכנס לפרטים.

למרות שזיגל הציג בפניו שאלות מפור־טות לגמרי: „זה לפני התקופה שלי כשר, ואם יש דברים מתחילת התקופה שלי, תשאלו את מר ישראל ליפל, הוא היה מנכ״ל לפני שהגעתי למישרד ומנכ״ל אח־רי שהגעתי. אתם בטח מכירים אותו,” הוא שלח עקיצה לקציני המישטרה.

זיגל: „בקשר לח״כ דויד גלאס...”

אבו־חצירא: „גלאס הוא אדם פוליטי. אני לא עונה בחקירה הזאת על שום שאלה הנוגעת לאנשים פוליטיים.”

זיגל: „השאלה לא נוגעת לצד הפולי־טי...”

אבו־חצירא: „אני לא עונה על שום דבר שנוגע לח״כ גלאס.”

השעה היתה כבר 6.30. יחזקאל קרתי מסכם את החקירה: „אתה אמרת שתיתן לא זוכר לגביהם. אנחנו נמתין לתשובות. אנחנו לא יודעים אם יש טעם בפגישה נוספת. אולי כן, אחרי שנקבל תשובות ממך. אם נחליט שיש מקום לפגישה נוס־פת, נתקשר אליך בטלפון.”

אבו־חצירא: „אבל תזדהו בטלפון. (ב־רמזו לאחת הפעמים בהן ביקש זיגל ל־שוחח איתו בטלפון ומסר שם־בדוי של ה־מטלפן). תתקשרו איתי ונקבע.”

אבו־חצירא שיצא מהחקירה היה מאושש יותר מאבו־חצירא שנכנס אליה. הוא מיהר ללישכתו ושלושת הקצינים מיהרו לקומה החמישית של הבניין (ברגל, מבלי להמתין למעלית) כדי לפגוש את מפכ״ל המישט־רה, רב־ניצב הרצל שפיר, שהמתין ב־לישכתו לדין־וחשבון מהחקירה.

מסקנות החקירה של אבו־חצירא שונות מאלה של המישטרה. לדעת שני הקצינים הבכירים, קרתי וזיגל, אין ספק שאבו־חצירא התחמק. „הוא ענה רק על שא־לות בנושאים לא חשובים, שכפי הנראה הוא לא אשם בהם,” אמר קצין המקורב לזיגל. „לגבי הדברים האמיתיים ולגבי פרשות גוטליב וברוך אבו־חצירא הוא סירב להשיב. הוא התייחס לאנשים ולא לטענות שלהם. ההתרשמות של זיגל היא שבדברים האלה הוא אשם.

„השיטה שלו, שלא להתייחס למיסמכים שהצגנו בפניו, ולטעון שהוא לא יכול לזכור כל מיסמך ואת נסיבות חתימתו על כל מיסמך, מחשידה. יש מיסמכים הנתמ־כים במיסמכים אחרים, אשר כל אחד יכול להבין אותם. זה שאבו־חצירא לא זוכר, מראה שהוא באמת אשם.”

מקורבי אבו־חצירא, שקיבלו ממנו דין־וחשבון על מהלך החקירה נשמו לרווחה. לדעתם ירתה המישטרה את כל הכדורים שבאשפתה. עכשיו יודע אבו־חצירא בדיוק מה יש למישטרה נגדו ולדעתו אין לה כל חומר נוסף. „גם אם יחליט משום מה היועץ המישפטי לממשלה שיש מקום להגשת כתב־אישום נגד השר,” אמר אחד ממקורבי אבו־חצירא „ועדת־הכנסת לא תקבל טענות קלושות כאלה ולא תסיר את חסינותו.”

ברשמקול. באותה שיחה שאל גוטליב את גלאס: „אתה זוכר שסיפרתי לך על השוחד שהעברתי לאהרון (אבו־חצירא)?” תשובתו המוקלטת של גלאס היתה: „כן.”

זיגל ביקש מגלאס הסברים לשיחה זו. ההסבר של גלאס נראה פשוט. „לפני שישה חודשים בערך שוחח איתי גוטליב. הוא סיפר לי אז סיפור על כספים שהוא העביר למשה גבאי. הוא לא ציין את שמו של אבו־חצירא, אבל יכולתי להבין שהגירסה שלו היא שהכספים הגיעו ל־אבו־חצירא. לא האמנתי לסיפור הזה. זו היתה שטות בעיני. לא סיפרתי עליו גם לאבו־חצירא. זה פשוט לא נראה לי חשוב. כל זה היה לפני פרשת ליפל והתחל החקירה נגד אבו־חצירא.

„כשעניתי לגוטליב, בשיחה שהיתה לפני שישה שבועות, על השאלה אם אני זוכר את מה שהוא סיפר לי, לא היתה בכך כל התייחסות לאמת של הדברים, אלא אישור שהוא סיפר לי את הסיפור.”

לכאורה עדות כזו של גלאס אינה מפלילה את שר־הדתות. אולם זיגל טוען שהיא משמעותית ביותר. לדעתו, העובדה שחוגים המקורבים לאבו־חצירא ידעו את סיפור השוחד של גוטליב עוד לפני חצי שנה, סותרת את אחת הטענות המרכז־יות של אבו־חצירא, כאילו הפרשה כולה היא התנכלות של ליפל וחבריו והשמצות זדוניות של חוגי ליפל. הקרע בין אבו־חצירא לליפל ופיטוריו של ליפל ארעו הרבה אחרי שיחת גוטליב — גלאס.

למרות שגלאס טען במסיבת־העיתונ־אים שלו שאין בעדותו להפליל את אבו־חצירא, ולמרות שהוא טען ששר־הדתות הוא חבר קרוב שלו, טוענים מקורבי ה־שר שיש להתייחס בחשדנות רבה לגלאס.

ח״כ גלאס ושר אבו־חצירא
טכניקה של ידידות

יש ביניהם הטוענים שגלאס בגד ב־אבו־חצירא וכי קיים חשש שהעדות ש־הוא מסר במישטרה שונה מזו שסיפר במסיבת־העיתונאים. לדבריהם, יכול ל־היות שמסיבת־העיתונאים היתה ניסיון של גלאס ליצור לעצמו אליבי לעת בה תתגלה עדותו האמיתית, וזאת מטעמים פנים־מיפלגתיים.

מקורבי אבו־חצירא טוענים שהידיד גלאס לא בא ולא התקשר עם שר־הדתות מאז החלה הפרשה. גלאס טוען, כי שוחח בטלפון עם אבו־חצירא לפני כ־שלושה שבועות. לגבי שניים אלה, שהיו נפגשים כמעט מדי יום ביומו ומשוחחים בטלפון כמה פעמים ביום, גם אם נכו־נה גירסתו של גלאס, נראה שהחתול ה־שחור עדיין ניצב ביניהם.

מקורבי אבו־חצירא טוענים, כי אפילו ערב ראש־השנה לא טרח גלאס לבוא או לטלפן לשר ולברכו. רק אשתו של גלאס, ברכה, באה ערב סוכות למישרד־הדתות כדי לברך בשמה את אבו־חצירא.

זהו סיפור בלתי־רגיל: זיכרונותיה של נעמי אדווה שבילתה בחברתם של ראשי „חבורת הכרם" וידידיהם בארץ וברחבי העולם

רחמים אהרוני ושרה דנוך כפי שצולמו על־ידי נעמי אדווה
„אנשים מעולם אחר..."

כל אנשי החבורה

מזה שבועות, בעקבות הרצח של עמוס אוריון ועזר כהן, מלאים העי־תונים סיפורים על הפשע המאורגן וחבו־רת־הכרם. כתבו כבר הכל והסיפורים חוזרים על עצמם שוב ושוב. אפילו ציל־מו את מיפעל הבשר בר בקר ותיארו בפרטי־פרטים את תהליך הייצור של ההמ־בורגרים והסטייקים.

אלה הקרויים חבורת־הכרם הם חברי, ואני רוצה לספר עליהם כפי שאני מכירה אותם מקרוב, מזה שנים רבות.

את רחמים אהרוני הכרתי לפני כעשר שנים, כאשר הגעתי למועדון של מיש־חקי־מזל במרכז תל־אביב. המועדון היה שייך לעזרא שם־טוב, שנרצח מאוחר יותר ברחוב הירקון. הגעתי לשם עם בוסי סחה. שיחקו שם קוביות — מישחק אסור על־פי החוק. התלהבתי מהמישחק. אני אוהבת להמר וביקשתי להצטרף לשולחן, אך כולם הסתייגו מהרעיון, שאשה תז־רוק קוביות. אף פעם לא הגיעה לאותו המקום אשה, וזה לא היה מקובל.

היחידי שהתערב לטובתי היה רחמים. השתתפתי במישחק וזכיתי בכסף רב. יותר מאוחר יצאנו למועדון־לילה ורחמים הז־מין את כולם.

טיפוס זהיר וחשדן

התיידדנו והתראינו לעתים קרו־בות. לרוב במועדונים שבהם שיחקו באקארה, פוקר, צ'יקט ושאר מישחקי־מזל. החיים בתל־אביב היו סואנים באו־תם ימים ובכל יום קרה משהו חדש. מועדוני־לילה עלו באש ובתל־אביב הו־פיעה קבוצה חדשה שנקראה כנופיית בת־ים (נסים לביא, חמיד אבו־זמיל ואחרים).

המקום העליז ביותר היה פורטו ריקו, ברחוב דיזנגוף. שם נהגו לשבת, מלבד יגאל תומרקין, אורי ליפשיץ ואלדר שרון, אנשים מעולם אחר. עודד קליפצקי, עז־רא שם־טוב, יוסקאי ובוסי. כולם נרצחו במשך השנים האחרונות.

את טוביה אושרי היכרתי בערב, כ־שהגיע לשם עם רחמים. שתינו, אכלנו ממעדני המקום ונסענו משם לקלוב חדש שנפתח באותם הימים ושהיה שייך לעמוס טוב. יותר מאוחר הניחו שם פצצה והמקום נסגר. מכיוון שמועדוני־מישחקים והימורים אסורים בישראל, היה מינהג לפ־תוח קלוב חדש לעתים קרובות מאוד.

המישחקים היו אותם המישחקים וגם השחקנים היו אותם השחקנים, רק הכתו־בות השתנו. פעם בכרם־התימנים, פעם ברחוב הרב קוק, יותר מאוחר ברחוב היר־קון, ובשנים האחרונות מחוץ לתל־אביב — בווילות שבסביון, בתל־ברוך או בכפר שמריהו.

המישחקים היו תמיד על סכומים גבו־הים במיוחד. הכסף התגלגל שם במילי־יונים.

אחד שאהב להמר היה בצלאל מזרחי. הוא הקפיד לחקור תמיד מי ישתתף במיש־חק. הוא טיפוס זהיר וחשדן ומעדיף להמר בחוץ־לארץ. לפני כחודשיים הפ־סיד, לדברי ידידיו, 20 אלף דולר בשני ערבים, בשולחן מישחקים בלאס־וגס.

לפעמים נפגשתי עם ידידי אלה גם ב־קזינו זה או אחר באירופה — באדן־באדן, ויסבאדן, באד־הומבורג בגרמניה, או אנגיין או בן שליד פאריס, וכמובן בלונדון — בכל המקומות האפשריים. יעקובלה כהן גר אז בלונדון והוא היה אורח קבוע ומכובד בכל קזינו, ואנחנו היינו אורחיו.

את רחמים אהרוני, המוכר גם בשם גומדי, למדתי להכיר מקרוב בגלל נסיבות חיי, הקשורות תמיד בבעלי־החיים שבהם אני מטופלת. כמה עשרות חתו־לים וכלבים ובתקופה מסויימת גם קיפוד וצמד קופים מדרום־אמריקה, שאכלו רק בשר חי ומיוחד.

לרחמים היתה אז חנות בשוק הכרמל, אותה ניהל אחיו איציק. הוא נתן הוראה לאחיו, לתת לי כמה בשר שאני צריכה עבור החיות, ואני הייתי מגיעה שלוש פעמים בשבוע ומצטיידת במזון לחיות.

יותר מאוחר, כשעברתי לתל־אביב, הכי־נו לי אריזות בשר מיוחדות בבר בקר, וגן־החיות הפרטי שלי חגג. עכשיו, בגלל כל האירועים, מצבי נהיה קשה מבחינה זו. רחמים אדם אדיב וחייכן, רחב־לב במלוא מובן המילה, עוזר לכל מי שפו־

להקת החרשים בפריס — אדווה, בין רודולף נורייב ואמנון דמתי (מימין: משה אפרתי)
„הם עזרו לי בלי סוף..."

נעמי אדווה עם טוביה אושרי בהפסקה במישפט בצלאל־מיזרחי ביום שבו העיד אושרי (באמצע: שוטר)

„החיים היו סואנים... מועדוני־לילה עלו באש..."

נה אליו. לכן הוא אהוד על כל מי שמכיר אותו.

פעם, כאשר גרתי בחיפה, הגעתי לתל־אביב, לאחד הקלובים, כשבידי פינקס־קבלות של האגודה של צער בעלי־חיים. ביקשתי מאנשי הקלוב תרומות לחיות ה־עזובות. למרות שלאנשים אלה אין כל גישה או אהבה מיוחדת לחתולי־רחוב, תרם כל אחד ביד רחבה ואני חזרתי לחיפה עם 26 אלף לירות. סכום נכבד לפני שבוע שנים.

היו תקופות שבהן לא ראיתי את חברי. הם נסעו הרבה לחוץ־לארץ. אז לא ידע־תי על העסקים שמייחסים להם היום. הבנתי רק שהם התעשרו בדרך לא קונ־בנציונאלית. זה לא עניין אותי. התחילו אז לדבר על „פשע מאורגן בישראל". דברים רבים שנכתבו, נראו לי מוגזמים ומנופחים. אז התחילה גם פרשת הארץ ובצלאל מזרחי.

אני זוכרת במיוחד את אותו הערב שבו ישבנו במיסעדת ציון בכרם־התימנים.

היתה שם ישיבה חשובה. בתקופה ה־היא התקיימו רוב הישיבות אצל ציון וכולם באו לשם. היו מישרדים למעלה, ולמטה היה חדרון קטן עם טלפון פרטי בצבע אדום. השיחות החשובות התנהלו מהמיסעדה. באותו ערב היו שם בצלאל מזרחי, ציון לוי, שהוא בעל המיסעדה, רחמים, טוביה וגנדי (האלוף זאבי).

נושא השיחה היה התביעה של בצלאל נגד הארץ. גנדי, שהיה מסובך אז באיזה מישפט אחר, רצה, כך הבנתי, להסיח את דעת־הקהל ולהפנות את תשומת־הלב ל־כיוון אחר. הוא היה בעד הגשת המישפט.

ציון לוי, בעל המיסעדה, תמך בדברי האלוף. הוא מעריך אנשי צבא ובמיוחד אלופים, שאוכלים חינם במיסעדה ושאיתם הוא מצטלם בכל הזדמנות.

אני זוכרת בדיוק שרחמים אמר לבצל־אל באותו הערב: „בצלאל, אבא שלי אמר לי שאם פרה מחרבנת בשדה, החרא מתייבש ואף אחד לא רואה. אבל אם דורכים על חרא כשהוא טרי, כל השדה מסריח. בצלאל, אל תדרוך בחרא!"

בצלאל לא קיבל את עצתו של רחמים ואז התחילו הבעיות.

נוכחתי בכל ישיבות בית־המישפט והבנתי, כפי שרוב האנשים הבינו, ש־המישפט מתנהל בעצם נגד רחמים וטוב־יה, שראו עצמם נפגעים על־ידי בצלאל.

חתיכות היו שם בשפע

הימים העליזים ביותר היו ימי מלון גני שולמית באילת. פרט לאלופים גנדי, אברשה טמיר ושמואל גורודיש, היו שמואל אוחנה מטבריה והקבלן מימון לוי מירושלים.

חתיכות היו שם בשפע, מכל קצוות הארץ. במועדון של המלון היתה אווירה מיוחדת. רוב האורחים היו אורחיו של בצלאל. הם לא שילמו עבור שהותם במלון.

זה היה בימי חול. בחגים היתה אווירה אחרת. מישפחות היו מגיעות לשם. רח־

(המשך בעמוד 42)

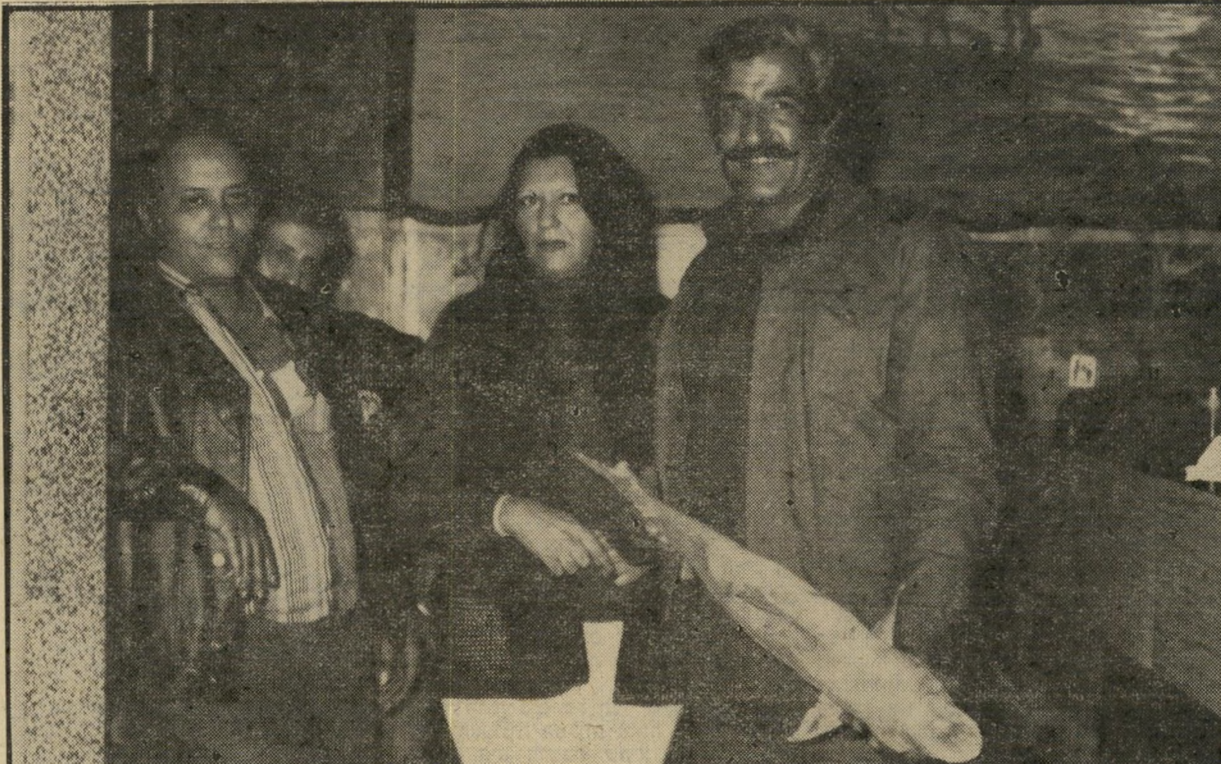

ישראל דנוך, אדווה, יצחק אהרוני ורחמים אהרוני במיסעדת „השוקת" בכרם

„הכסף התגלגל שם במיליונים..."

כל אנשי החבורה

(המשך מעמוד 41)

מים עם אשתו וילדיו, טוביה עם מיש־פחתו, ישראל דנוך, שלמה גמליאל, בעל המיסעדה, ושאול יוסף, בעל פונדק שאול. לרוב היו מצרפים לנסיעה להקה תימנית, שהיתה מנעימה לאורחים את הזמן.

באותם ימי חג נראו הנשים בדרך כלל לבד, עם ילדיהן. הגברים היו מסתגרים באחד מאגפי המלון. הם שיחקו קלפים בסכומי־עתק. המישחקים נמשכו לפעמים ימים ולילות ללא הפסקה. היו פעמים שאורחים מחוץ־לארץ הצטרפו אף הם והשתתפו במישחקים. כמו האחים דויד ואמנון בחצ׳יאן, הגרים בלוס־אנג׳לס.

בווילה של רחמים בתל־ברוך היו גם כן אירועים משמחים ומפוארים, כמו הבר־מיצווה של בנו ברק. כולם היו שם: מנטש, שמואל אוחנה, מימון לוי, יעקו־בלה כהן, גנדי ואברשה טמיר. במסיבת־גן אחרת הבאתי איתי את יזהר כהן, והוא הצטרף ללהקה תימנית שהוזמנה ושר במשך כל הלילה.

ישראל דנוך כבר היה אז בפנסיה מ־עיריית תל־אביב. הוא הפך להיות פסל בשעות הפנאי, שהיו מרובות. פתח חנות מול מיסעדת ציון ואנשי בוהמה רבים הסתובבו שם בחנות — שחקנים כמו זאב רווח, שמוליק קראוס או מיכה שרפשטיין, ועוד חבר׳ה ששמעו על אנשי הפשע ה־„מאורגן" והיו סקרנים לראות אותם.

באותם ימים הדקתי את קשרי עם רחמים וטוביה והם עזרו לי בלי סוף.

לפני כשנה וחצי הוזמנתי על־ידי משה אפרתי, מנהל להקת החרשים קול ודממה. התלהבתי מההופעה המיוחדת, ובערב אח־רי ההופעה הזמנתי את כולם למסיבה. נודע לי אז כי החרשים בלהקה זו מרווי־חים כ־24 אלף לירות לחודש ורובם חיים בתנאים קשים ביותר. החלטתי לנסות ולעשות משהו בנידון, וסיפרתי על כך לידידי, רחמים וטוביה. הם גילו מייד נכונות לתרום וביקשו שאכין רשימה של דברים שלהם זקוקה הלהקה.

העובדה שהשפיעה עליהם ביותר היתה, כשסיפרתי להם שיש שם גם רקדנים חר־שים תימניים ושאחד מהם אף אימצתי — בחור חירש בשם אמנון דמתי, יפה־תואר ומוכשר במיוחד, הגר במושב ליד לוד.

לא ידעתי דבר על בעיות של חרשים וחשבתי שאולי אפשר היה להציל משהו משמיעתו. הוא שומע מעט. חברי הת־עניינו ונתנו לי כתובת של פרופסור ידוע באירופה. תוך שבוע נסע אמנון לאירופה, לאותו רופא, ועבר במכון מיוחד את כל הבדיקות האפשריות. אך הרופאים קבעו כי ניתוח עלול לסכן דברים אחרים וקשה היה לו להחליט.

באותם הימים, כשעברתי בכרם־התי־מנים כדי לקנות אוכל לחיות, שאלו אותי טוביה ורחמים על התפתחות הבדיקות. וכשבאחד הימים אמרתי להם שהבחור חזר, שאל אותי טוביה: „נעמי, האם אמ־נון כבר שומע?"

פרחים ועציצים, ויסקי וקוניאק

ה רעיון שכסף יכול לפתור כל בעייה נראה להם מובן מאליו, והמשימה הפילנטרופית עם להקת החרשים נראתה להם חשובה. בישיבה במיסעדת ציון ערכתי את הרשימה שביקשו, וציינתי ש־בסטודיו ברחוב ישראל בק 41 אוהבים פרחים ועציצים. מייד קישרו אותי עם משתלה ותוך חודשיים התמלא הסטודיו בצמחיה ענפה, עד שמנהל הלהקה ביקש אותי בעדינות להפסיק לשלוח כל כך הרבה עציצים, מכיוון שלרקדנים לא נש־אר חמצן לנשימה.

רחמים שכר שני צלמים וביקש לצלם בסטודיו, כדי שתהיינה להם תמונות בע־לות איכות. התמונות צורפו לתוכניה. בהופעת הבכורה, באולם נחמני, היו, כמו־בן, רחמים וטוביה אורחי הכבוד, למרות שאינם מתלהבים במיוחד ממחול בן זמננו. לאחר הבכורה — כך הסברתי ימים קודם לכן — נהוג להזמין את כולם למיסעדה. התשובה היתה חיובית, כרגיל. אני בחרתי בפונדק שאול ורחמים בא איתי אל שאול, שהוא חבר ותיק וגם מרבה בהימורים, וביקש אותו להכין את הטוב ביותר. וכמובן, שהמחיר אינו קובע.

הזמנתי 30 איש. השולחנות היו עמו־סים מכל־טוב. אני לא יודעת בדיוק מי השתתף במימון אותה ארוחה, אבל אמרו לי שזה עלה כ־50 אלף לירות — בלי המשקאות. את המשקאות הזמנתי אצל נתן צבי ושות׳, חברי מאז ימי המסיבות

(המשך בעמוד 44)

מכות־איוב שנחתו

עליזה, מיכה ורון שגריר
לא רוצה התנחלות יד־עליזה

כ שהגיע ביום השישי האחרון מיכה שגריר לפאריס, הוא מיהר לפגישת עסקים חשובה. חברת־סרטים צרפתית גדולה חתמה עם חברת סירטי קסטל, שבבעלותו, את ההסכם הגדול ביותר שנפל בידי חברת הסרטים הישראלית: צילום שלושה פרקים מתוך שיבעת הפרקים אותם מתעתדת החברה הצרפתית להפיק, על מסעותיו של כריסטיאן ז׳ק, הדרך החדשה להודו.

במהלך הישיבה עם המפיקים הצרפתיים, ניסה מיכה להתקשר כמה פעמים לחדרה של אשתו, עליזה, במלון מונט בלאן בפארים. היא לא היתה במלון. באותו זמן היא היתה במסע־קניות יחד עם ידידת מישפחת שגריר, העיתונאית תמר גולן. עליזה חיפשה מתנה מייוחדת לחותנה, אביו של מיכה, קארל שווגר. היא רצתה להביא לקארל, שלקה בשיתוק חלקי לפני חצי שנה אחרי שטף־דם־במוח, מיתקן מייוחד, מגש־אוכל עם רגליות, המייועד במייוחד לאנשים המרותקים למיטתם.

אחרי חיפושים נרחבים הצליחו עליזה ותמר למצוא את המיתקן. רק אחר־כך, סיפרה תמר בעיניים דומעות עד כמה היתה עליזה מאושרת מהמתנה שהצליחה למצוא. היא חזרה למלון, שם המתין לה בנה הצעיר, חגי, בן ה־16. היא קבעה עם תמר שהיא וחגי יבואו לפנות ערב לדירתה של תמר, שהיתה קרובה למלון, ושם ימתינו למיכה, שיסיים עד אז את עסקיו.

לפני שעליזה יצאה מחדרה במלון לכיוון ביתה של תמר, נשמע צילצול טלפון. היתה זו תמר גולן. היא ביקשה מעליזה לקנות בדרך תאנים, הפרי האהוב עליה. עליזה מיהרה לצאת ואמרה לחגי שהתעכב קצת: „אני קונה בדרך תאנים, ניפגש אצל תמר."

הדרך בין מלון מונט בלאן לבין ביתה של תמר גולן עברה דרך חנות־הפירות ודרך בית־הכנסת הרפורמי הנמצא באותו רחוב. כשחלפה עליזה ליד בית־הכנסת, ספק אם היא ידעה שהבניין לידו היא עוברת הוא בית־כנסת, אירעה ההתפוצצות שבה מצאה עליזה את מותה.

מחמאה אחרי המוות

ב אותה עת היה מיכה בדרכה למלון. כשהגיע לקירבת המלון, הבחין ב־תכונה רבה. כמה ימים אחר־כך בביתו בירושלים, הוא נזכר שראה אנשים חבושים בראשם רצים ברחוב. כשנכנס למלון שאל את השוער לפשר המהומה. השמועה שהגי־עה לאוזני השוער היתה שפצצה הוטלה בשגרירות־הלבנונית, הנמצאת גם היא באותו רחוב.

באותה שעה היה חגי בדרכו לביתה של תמר. הוא עבר ליד בית־הכנסת דקות אחדות אחרי ההתפוצצות. חגי, שחזה בזוועת ההרס, הגופות המרוטשים והדם, אינו מספר עד היום אם הבחין בגופתה של אמו או שרק חשש מהרע ביותר.

הבן והאב נפגשו בביתה של תמר. השעות חלפו, ותחת הרושם של הפיצוץ בבניין הסמוך הם החלו לחשוש. שיחות־טלפון למישטרה הצרפתית ולבתי־חולים גילו לשני הישראלים את גסות־הרוח ה־מפורסמת של הצרפתים. תמר גולן היתה על סף ההיסטרייה.

ידידיה הרבים של תמר גולן יודעים על אחת האמונות המלוות אותה בשנים האח־רונות. היא חושבת שהיא מביאה קללה ואסון על כל מי שקרוב אליה. לפני שנים היתה תמר יחד עם בעלה בשליחות באתיופיה. כשניסו השניים לחצות כביש, דהרה לעברם מכונית. בעלה דחף אותה ממסלול המכונית והציל את חייה, אך הוא לא הספיק לברוח בעצמו ונהרג במקום. מאז היא משוכנעת שרובצת עליה מה שהיא מכנה הקללה האפריקאית, ושכל היקרים לה נפגעים במכת גורל.

תמר חששה באותם רגעים כי גם ידידתה הטובה, עליזה, נפגעה מהקירבה אליה. כשמאוחר יותר התברר, שהתאנים אותם ביקשה הם שגרמו לכך שעליזה תימצא באותו רגע ובאותו מקום שבו אירעה ההת־פוצצות, היתה לאומללה בנשים.

כשחלפו עוד שעתיים של מריטת עצבים ושל ספקות נוראים ועליזה לא הגיעה, הלכו השלושה למטה המישטרה הצרפתית. שם התברר להם, שאכן נמצאה באתר הפיצוץ גופה בלתי־מזוהה של אשה. אחרי מותה המשיכה עליזה, שנחשבה לאחת הנשים היפות בארץ, לקבל מחמאות. קצין־המישטרה שחילץ את הגופה הגדיר את גוויית האשה שנמצאה: „יש לה גוף של ילדה בת 15."

גם אחרי שמיכה זיהה במכון הפאתאלוגי את גופת הילדה בת ה־15 כזו של עליזה, עדיין התעקשו השוטרים הצרפתים בעניין גילה של עליזה בת ה־42. בהודעה הריש־מית הראשונה על מותה הם קבעו את גילה: אשה בת 25.

אולם המגע עם המישטרה הצרפתית המשיך להיות קשה. למיכה התברר, שה־מישטרה חשדה שעליזה, עוד לפני שזוה־תה, היתה מניחת הפצצה. כשהגיע מיכה לשאול אודות אישתו, נחשד אף הוא. רק אחר־כך התברר שעליזה היתה קורבן טראגי וכך גם הוסר ממנו החשד. בקשתו של מיכה לעכב את פירסום שמה של עליזה, עד שהוא יספיק להגיע לארץ ולספר בעצמו לבני המישפחה על האבידה, נדחתה על־ידי הצרפתים חסרי הרגישות.

עליזה שגריר בצעירותה
אבא שחקן כדורגל

קארל שווגר (במרכז התמונה) חורש באדמות חפצי־בה
הטרגדיה הראשונה: התעוררות הרעייה

קצין מצטיין קארל שווגר
קיבוץ במקום דוקטורט

השבוע על משפחת מיכה שגריר זיעזעו את הארץ כולה

התסריט האחרון

עליזה נולדה למישפחה מייוחדת במינה. אביה, שמואל לוי, הוא ממישפחה ספרדית־טהורה מוותיקות היישוב. בשנות השלושים הוא זכה לפירסום רב בארץ כשהיה שחקן כדורגל בנבחרת פלסטינה ובמכבי חשמונאים.

פיגוע חבלני בירושלים

לוי השתתף במסע נבחרת־הכדורגל לאולימפיידת־הפועלים שנערכה בתחילת שנות ה־30 בהונגריה, שם פגש את אמה של עליזה. למרות התנגדותן של המישפחות הספרדיות לנישואי בניהם עם נשים אשכנזיות, נישאו השניים, וב־31 באוגוסט 1938, נולדה עליזה.

לוי היה דמות מייוחדת במינה. הוא עבד כפועל בעיריית ירושלים וחי בצניעות רבה בדירה בת שני חדרים בשכונת מקור־ברוך. כל אגורה שהשתכר השקיע בחינוך שלושת ילדיו. על מותרות ויתרה המישפחה. לוי רכש מקרר רק בשנות השישים, וגם אז רק משום שהפסיקו לחלק קרח.

עליזה בבגרותה
„גוף כשל ילדה בת־15"

עליזה סיימה את לימודי התיכון שלה והתגייסה לנח"ל. היא שהתה בקיבוץ עין־גב שנה נוספת אחרי השיחרור ורק אז חזרה לירושלים. שם היא הכירה את מיכה, השניים נישאו ונולד להם בנם בכורם רון. היום רון בן ה־19 הוא איש חיל־הים ומשרת בשייטת הסטילים.

לעליזה היו שתי אהבות: סרטים ובגדים נאים. היא החלה לעבוד כעורכת־סרטים בטלוויזיה ואחר־כך הצטרפה לחברה של מיכה. היא הקימה חברת־בת של סירטי קסטל בשם קאט, הפכה את החברה לעצמאית וניהלה אותה. את מרבית משכורתה הוציאה על ביגוד. עליזה היתה ידועה כאחת הנשים האלגנטיות בירושלים.

לפחות פעמיים בשנים האחרונות חשה עליזה את המוות והתייחסה אליו. לפני כשנה, כשעמדה להחנות את מכוניתה ברחוב בן־יהודה בירושלים, ליד קפה אלנו, ניגש אליה שוטר ואמר לה: „גברת, מצאנו כאן מיטען־חבלה ואנו חושדים שאולי יש עוד מיטען, לא כדאי לך להחנות כאן." עליזה נשמעה לו, וכשהתרחקה עם מכוניתה מרחק מטרים ספורים הרגישה בהדף העצום. אופניים שחנו ליד קפה אלנו היו ממולכדים. הפיגוע תבע קורבנות. עליזה הגיעה הביתה כשהיא חיוורת ונרגשת. היא חשה את המוות סמוך מאוד אליה.

בפעם אחרת קיבלה את פניו של מיכה בנמל־התעופה בן־גוריון, כשהוא חזר מחוץ־לארץ. היא לקחה אותו ישר משדה לבית־החולים בבאר־שבע שם אושפז ידיד טוב של מיכה שעלה על מוקש. את הדרך חזרה לירושלים החליט מיכה לקצר ולנסוע דרך חברון. באמצע הדרך נתקפה עליזה בבהלה: „מה את דואגת?" התחכם איתה מיכה, „הפלסטינים החברים שלך לא יפגעו בך." עליזה ביקשה לחזור ולנסוע בדרך הרגילה; „אתה לא מבין. אני לא רוצה שיקרה לי משהו ואחר כך יקראו לאיזה התנחלות בשם יד־עליזה." בלעג מתוך כאב אומר היום מיכה: „אם עליזה היתה יודעת על ההלוויה הממלכתית שעורכים לה, היא היתה מוותרת על כל העניין."

בכי האב

כשחזרו במוצאי השבת האחרונה מיכה וחגי לארץ, עוד לפני הארון של הרעייה־האם, התכוון מיכה שהידיעה לא תגיע אל הוריו, אביו, קארל, בן ה־85 ואמו, יהודית, שהתגוררו בבית־אבות בירושלים. אביו של מיכה היה אדם מייוחד במינו. התנהגותו החיצונית היתה מחוספסת, אך הכל ידעו עד כמה הוא אוהב את עליזה ואת נכדיו, ועד כמה חשובות לו ארוחות הצהריים הקבועות מדי שבת יחד עם מיכה, עליזה והנכדים.

רון וחגי שגריר אומרים קדיש ליד ארון אמם
הבן חזה בזוועה

מיכה לא רצה לגרום הלם לאביו, ששכב בבית־האבות כשחצי גופו משותק. אולם ידידת מישפחה, ששמעה על האסון טילפנה להורים כדי לנחמם. רק אז נודע לקארל ויהודית שווגר על מותה של עליזה. הם מיהרו לטלפן לביתו של מיכה, שהגיע באותם רגעים מלוד. מיכה הבין שלהוריו כבר נודע והוא מיהר לבית־האבות. הוא לא שכח לקחת איתו את המתנה האחרונה שקנתה עליזה לקארל יום קודם לכן.

מיכה מקבל את ארונה של עליזה
המישטרה הצרפתית חשדה

כשנתן מיכה את המגש לקארל, הוא ראה, לראשונה בחייו, את אביו בוכה.

קארל נולד בעיר לינץ, העיר שנודעה אחר־כך לשימצה במקום הולדתו של אדולף אייכמן. הוא למד באוניברסיטת וינה, התגייס לצבא האוסטרי וסיים את מילחמת־העולם־הראשונה כקצין ולוחם מצטיין.

בשנת 1920 עלה לארץ. למרות שהיה אקדמאי, החליט שווגר, חבר תנועת הבלאו וייס, להצטרף לקיבוץ. הוא בחר בקיבוץ חפצי־בה, שישב אז ליד המקום בו שוכנת גיבעת־אולגה היום — לפני שעבר לעמק, ליד קיבוץ בית־אלפא.

בשנת 1937 חזר קארל ללינץ. הוא המשיך בלימודיו וקיבל את התואר דוקטור למישפטים ולהיסטוריה־צבאית. ארבע שנים אחרי שחזר ללינץ הוא נאסר, אשמתו היתה כפולה: יהדותו ונטיותיו הסוציאליסטיות. שנה הוא בילה בכלא ושוחרר בעזרת הדרכון המנדטורי אותו נשא ובעזרתו של קצין גיסטאפו, שאיתו למד בבית־הספר. קארל ויהודית חזרו לישראל וחזרו לקיבוץ.

בינתיים התעוורה יהודית. לאב היתה זו מכה קשה, אולם אופייו החזק הביא אותו להתגבר עליה ולעזור לרעייתו להתגבר על מומה. בשנת 1943 הוא עזב את הקיבוץ. הוא לא ביקש מישרה שתענה על כישוריו ועל תאריו. לגביו, דרך החיים הטבעית ביותר לישראלי באותה תקופה היתה עבודת הכפיים. קארל נכנס לעבוד כפועל בבית־החרושת טתה בתל־אביב, השייך למיפעל אתא. הוא עבד בו עד שיצא לגימלאות.

מותה של עליזה וחולשתו הגופנית של האב הקשיש שברו אותו, לראשונה בחייו. לא חלפו 48 שעות מהפיצוץ בבית־הכנסת בפאריס, ובבית־האבות בירושלים לקה קארל שווגר בהתקף־לב ומת.

„אני איש קולנוע," אמר מיכה לחברים הרבים שבאו לנחמו באסון הכפול, „אני תמיד ידעתי שהחיים יוצרים את התסריטים הכי מפתיעים. עכשיו יש לי גם הוכחה לכך."

יוסי ינאי

תמר גולן (עם דן ארזי)
הקללה האפריקאית

מפציצים מן החלל

(המשך מעמוד 33)

הדבר בא להצחיק. מי זה יעלה על דעתו שאמריקה תומכת בעיראק הרדיקלית? הרי זה פרי דמיונו החולני של הקנאי השיעי המטורף!

אלא שביל מולדין, כמו אנשים טובים רבים בצמרת הישראלית, טעה.

ארצות־הברית אינה תומכת בעיראק בגלוי. אך ברור כי אהדתה הסמוייה — ואולי גם עזרתה הסמוייה — נתונות לבגדאד.

הדבר אינו נובע רק מן הסיכסוך האיראני־אמריקאי והזעם על פרשת בני־הערובה. הוא גם נובע מן הקשרים הרבים שנרקמו, מתחת לפני השטח, בין ארצות־הברית ועיראק בשנים האחרונות. בניגוד לישראלים, יודעים האמריקאים כי אכן היתה תפנית עמוקה בעיראק, וכי אפשר עכשיו „לעשות עימה עסקים" — ולא רק בשטח הכלכלי.

מכאן הזעם העצום של האמריקאים על הפטפטת של מנחם בגין ושות', שדיברו השבוע על ברית צבאית אמריקאית־ישראלית, המכוונת נגד עיראק. כוונותיה של אמריקה הן שונות לגמרי.

אמריקה יודעת שמצריים מבודדת, ושוב אין לה השפעה ישירה בעולם הערבי. היא גם יודעת שתהליך קמפ־דייוויד מיצה את עצמו. היא מחפשת אלטרנטיבות. עיראק מתונה, כמגינה על נסיכויות הנפט ועל היציבות במיפרץ הפרסי, יכולה להיות נכס אמריקאי חשוב.

מאותה הסיבה מתייחסת ברית־המועצות בקרירות גוברת והולכת אל עיראק. עם פרוץ המילחמה היא הכריזה על נייטרליותה וקראה לשני הצדדים להתפשר. באין ברירה היא מספקת חלפים לצבא העיראקי, כדי למנוע קרע. אך באותה השעה היא מספקת כמויות גדולות של נשק לסוריה, יריבתה של עיראק. השבוע הסתלקו או סולקו היועצים הסובייטיים מעיראק.

כך נוצר מצב כמעט אבסורדי. הסובייטים מתפללים בסתר ליבם להצלחת האיראנים, המצויידים בנשק אמריקאי. האמריקאים מקווים להצלחת העיראקים, המצויידים בנשק סובייטי.

„כאשר נתקל ,מיג' עיראקי ב,פאנטום' איראני," העיר השבוע פרשן ערבי, „האמריקאים מתפללים לניצחון המיג."

● תעלומה 5: מה היתה כוונת סדאם?

הוא התכוון לנהל מילחמת־בזק — בליץ־קריג קלאסי, בנוסח ישראל ביוני 1967. גם תוכנית־המיבצע — התקפת־פתע על בסיסי־האוויר האיראניים — גזורה על־פי הנסיון הישראלי.

כריאליסט, הציג לעצמו סדאם יעדים סבירים. מינימום: לתפוס את השטחים שנגזלו מעיראק. אם אפשר: לתפוס את איזור־הנפט האיראני, שאוכלוסייתו ערבית. המכסימום: להפיל את מישטרו של חומייני ולהשליט באיראן מישטר נוח יותר לעיראק.

● תעלומה 6: האם זה נכשל?

אין ספק שתוכנית זו נכשלה.

סיבת הכישלון, כמו תמיד: מחדל מודיעיני.

מחדל זה אינו עיראקי בילבד. הוא גם מחדל אמריקאי. השבוע הודו האמריקאים שנכשלו כישלון חרוץ בהערכת היכולת שנותרה לאיראן. חקירה ראשונה גילתה כי המודיעין האמריקאי באיראן לוקה גם באמצעים טכניים וגם בסוכנים.

נראה כי ערב המיבצע העבירו האמריקאים לעיראק במישרין, וגם באמצעות עסקנים ואלופי־צבא איראניים גולים שבאו לבגדאד, מידע שהתגלה ככוזב.

לפני כמה שבועות נערך באיראן נסיון של הפיכה. בראשו עמדו מפקדי חיל־האוויר. בהתאם לשיטה הנהוגה עתה באיראן, הוצאו המפקדים להורג, אחרי מישפט מגוחך. כל טייסי חיל־האוויר האיראני, כ־350 במיספר, נאסרו, והמישטר החל בהעמדתם הסיטונית אל הקיר.

סדאם החליט להלום כאשר הסתבר לו כי טייסים אלה חוסלו. הוא טעה. שופטי האיית־אללה הספיקו לרצוח רק כ־150 טייסים. האחרים הוצאו בחיפזון מתאי הנדונים־למוות והוזנקו נגד האוייב הלאומי.

גם המטוסים האיראניים היו במצב הרבה יותר טוב מכפי שהיה נדמה לאמריקאים. גלי טכנאים אמריקאיים וחלפים הספיקו האיראנים להזניק כוח אווירי מפתיע, שהולם בהצלחה במטרות עיראקיות.

שוב התאמתו שתי אמיתות, הידועות היטב לחוקרי תולדות־המילחמות:

● התקפה מצד אוייב זר אינה מחלישה מישטר בלתי־פופולרי, אלא להיפך, מלכדת סביבו גם את יריביו. הטייסים הכלואים, שהיו מוכנים להפיל את האיית־אללה, לא היססו לרגע להמריא בפקודתו, כדי להגן על המולדת.

● מדינה מותקפת נוטה להחריף את המילחמה ולגרום להסלמה, מפני שהיא מרוגזת ונפחדת. האיראנים הם שפתחו בהתקפה על מיתקני־הנפט העיראקיים. הדבר התנקם בהם מייד, כי העיראקים הגיבו בהפצצת מיתקני־הנפט האיראניים.

בחילופים אלה של מהלומות מכאיבות מן האוויר, עיראק סבלה יותר. כי בעוד שתעשיית־הנפט האיראנית היתה כמעט משותקת ממילא, התעשייה העיראקית פרחה. הכנסותיה דרושות לתוכניות השיקום של עיראק.

גם תיקוותיו של סדאם לסיום מהיר של המילחמה התבדו. איראן הזועמת סירבה לסיים אותה, מבלי שהעיראקים ייסוגו מן השטחים שכבשו. תיתכן מילחמת־התשה ממושכת, שהסובלת העיקרית בה תהיה דווקא עיראק.

● תעלומה 7: היכן ישראל?

זו אינה תעלומה כלל. ישראל מפטפטת, מפטפטת, מפטפטת. כל מי שיש לו פה, פוער אותו.

גם עיראק וגם איראן מחשידים את חיל־האוויר הישראלי בהפצצת הכור הגרעיני בבגדאד. אילו נערך מיבצע כזה, היה מחייב תושיה טכנית רבה.

אך מילבד זה אין ישראל קיימת בסיכסוך זה, הנערך בקירבה כה רבה לגבולותיה. היא רק מדברת עליו.

סגן־השר מרדכי ציפורי הציע פומבית לאיראן נשק וחלפים, אם תשנה את עמדתה. בגין הציע לאמריקאים בסיסים, וגילה את הקשר הישן עם הכורדים. אלוף־אמ"ן הזכיר את הצורך להפציץ את הכור הגרעיני.

כרגיל, אין מדיניות ישראלית.

לא תיתכן מדיניות בלי יעד סביר. היעד של ממשלת־ישראל אינו סביר, כי אין ערבי בעולם שיסכם לו. לעומת זאת, אילו היה היעד להשיג שלום כולל, שיבטיח את האינטרסים של ישראל, הרי נוצרה בעקבות המילחמה הזדמנות טובה.

בין השאר:

● עיראק הפכה מתונה יותר, ואחרי מילחמה זו תהיה גם, זמנית, חלשה יותר מבחינה צבאית. האיום הצבאי העיראקי הוסר מישראל למשך כמה שנים.

● הזרם המתון באש"ף, בהנהגת יאסר עראפאת, שוחרר מן הלחץ הקיצוני שבא בעבר מצד עיראק. במציאות החדשה תהיה גם סוריה הקיצונית בעלת יכולת מוקטנת ללחוץ על הנהגת אש"ף.

זהו הזמן הטוב לפתוח במגעים שקטים וחשאיים (אם ממשלת־ישראל מסוגלת ביכלל לעשות משהו שקט וחשאי) לשם הנחת היסוד לשלום כולל עם העולם הערבי, ובעיקר שלום בין ישראל ובין הציר החדש עיראק־סעודיה־ירדן־אש"ף.

גורם הזמן חשוב. כי הכור העיראקי לא ישותק לאורך ימים. בעוד כמה שנים תעמוד מולנו עיראק חזקה, בעלת־יוקרה ובעלת יכולת גרעינית.

כל אנשי החבורה

(המשך מעמוד 42)

בחיפה. וודקה רוסית סמירנוף ושאמפנייה צרפתית, ג'ין משובח וויסקי סקוטי. וכמובן, קוניאק צרפתי רמי מרטן; טוביה ורחמים שותים רק רמי מרטן.

רמי ערוסי נשלח מהמיפעל עם ה־פולקסוואגן להביא את המשקאות למיסעדה. הארוחה היתה נהדרת, אך רחמים וטוביה לא הגיעו. היו להם סידורים חשובים אחרים.

כעבור שבועיים נסעה להקת קול ודממה לפאריס. גם אני נסעתי לאירופה. היתה לי פגישה במונאקו עם ידידי הרקדן נוריייב, שם הוא גר, ורציתי להזמין אותו לראות את הלהקה שאותה אימצתי ואולי גם לעזור להם.

רחמים אדם פדנטי ונקי, ובטח לא הסכים שכל הדם הזה יותז על הבגדים שלו.

בהקשר לערוסי נזכרתי במישפט מסויים בחיפה, לפני כעשר שנים, שבו הופיע בר־כוכבא דנוך, הלא הוא כוכבי, אחיהם של שרה („שורי") דנוך וישראל דנוך. ואז אמר לו השופט קפאן, כשנתן את פסק־הדין: „מר בר־כוכבא דנוך, אתה מתבוסס יותר מדי בדם כל היום ואתה רואה יותר מדי בשר*... אולי תחליף מיקצוע?"

אבנר מעודד מגדל בצל במושב עשרת. הוא בא לתל־אביב שלוש פעמים בשבוע ויושב במיפעל סלט לעובד. בדרך כלל הוא שחצן, שתלטן ואינו אהוד על איש. בכרם תולים בו את כל האשמה.

מרדכי („מנטש") צרפתי עם רחמים אהרוני ואדווה
„אולי תחליף מיקצוע?"

רחמים וטוביה עשו ג'סטה וטילפנו לחבר, בעל מועדוני־לילה וחנויות־תכשיטים בפאריס, וביקשו אותו לרכוש את מחצית הכרטיסים של תיאטר דה־לה־ויל, שם הופיעה הלהקה, כדי שיהיה אולם מלא תמיד. ואכן, כך היה.

הגעתי לפאריס וראיתי שהכל פועל כהלכה. לחברי יש קשרים בכל העולם ושיחת טלפון אחת יכולה לפתור בעיות מסובכות ביותר, במיוחד אם מדובר רק בכסף.

● חותך בשר בשלולית דם

כשנודע לי על רצח עמוס אוריון ועזר כהן לא האמנתי תחילה. חשבתי כי שוב הדביקו להם סיפור כמו זה שקשר אותם — באופן דימיוני בהחלט! — לחטיפת הילד אורון ירדן. אך כאשר רמי ערוסי מסר הודאה, הבנתי כי אכן קרה משהו. כששוחחתי על הנושא עם האנשים הקרובים היתה תשובה אחת בפי כולם: „אלוהים בילבל אותם!" כך אמרו לי.

אני בעצמי לא מאמינה תמיד לכל מה שהמישטרה מוסרת לעיתונות, ומעדיפה לחכות להתפתחויות בבית־המישפט. וכמו לכולם, נראה לי מוזר ששני חברי, ה־מתוארים כאנשים זהירים וחשדניים שהתחמקו מדברים רבים, יעשו מעשה כזה.

היות ואני מכירה את כל הנוגעים בדבר, ישנם דברים אשר בשום אופן לא נראים לי. כמו הסיפור של רמי ערוסי, שכל כך הזדעזע כשראה את אשר קרה. אני מכירה את ערוסי. הוא קצב מגיל 15, מפרק בשר מומחה. במשך כל שעות היום הוא עומד בתוך שלולית של דם וחותך בשר. כשבאתי למיפעל, תמיד נראה מגואל בדם. הוא לא כזה עדין־נפש. הוא סיפר לי פעם, כאשר ישב בשוקת בכרם־התימנים, כי הוא זרק גור של כלב דוברמן מהקומה השלישית, מפני שהגור כירסם חלק מנעל שהוא קנה באותו יום. אז אמרתי לו, שרק חולה־רוח מסוגל לעשות מעשה כזה.

אם הוא כזה מומחה לפירוק ולחיתוך בשר, ואם זה נכון שהזמינו אותו באופן מיוחד באותו ערב, כפי שהוא מספר, השאלה היא מי חתך את הגופות.

מה פתאום רחמים? אני לא מאמינה!

ישראל דנוך נכנס כנראה לתמונה בגלל השיעמום שפוקד אותו בזמן האחרון, ובגלל התכונה להתערב בכל דבר שלא נוגע לו.

לאיציק אהרוני אין שום קשר לפרשה הזאת. אני בטוחה. הוא איש עבודה שקם במשך כל השנים בחמש בבוקר ועובד עד הערב. אדם חביב, שלא מסוכסך עם איש ועוסק רק בענייני עבודתו.

מתמיה אותי מה שקראתי בעניין שורי (שרה דנוך). המישטרה טוענת כי הרצח תוכנן בביתה וכי היא סייעה לרחמים וטוביה לברוח. איזו שטות! איך הגיעה המישטרה למסקנות כאלה? לפי מה?

אני מכירה את שורי שנים רבות. אני חושבת שהגורל פשוט לא האיר לה פנים. היא נולדה למישפחת דנוך ועוד בימי צעירותה רצתה להתרחק מאותה סביבה שבה גדלה. היא הכירה את עודד קליפצקי, שהיה ימאי מחיפה. הוא עבר לתל־אביב ושם נרצח כעבור זמן. לאחר מכן התחתנה עם בעל מיפעל לייצור מחוכים בשם משה ליפשיץ. היתה לה בת אחת מעודד והיא רצתה עוד ילדים.

משה ליפשיץ חלה וכעבור זמן הוציאו לו כליה ולאחר מכן גם את השנייה. הוא שכב בבית־חולים במשך חודשים, מחובר לדיאליזה, ושרה ישבה איתו שם וטיפלה בו. המצב הזה נמשך כמה שנים, עד שהחליטו להתגרש.

אחרי ששורי חזרה מאמריקה עם התינוקת שילדה לטוביה, שוב נקשרה לליפשיץ והוא אף עזר לה לטפל בילדה. כל ה„רומן" עם טוביה אושרי התחיל בטעות. הוא לא סבל את שורי ונהג להעליב אותה בכל הזדמנות. עד לאותו הערב שבו נכנס לפיקוקס, מועדון־לילה בו עבדה שורי כקופאית, והעליב אותה יותר מתמיד.

הוא היה שתוי, היא בכתה, ואנשים הסבירו לו כי הפעם הגזים. הוא התחרט, יצא לנחם אותה בחוץ ולפתע הפכו לזוג. כל זה קרה לפני כשנה וחצי, עד אז לא היו שום קשרי ידידות או יחסים ביניהם.

לכן הסיפור על שורי נראה לי אבסורד. היא אמנם מכירה את כולם, אבל זה לא אומר כלום. כאשר יגישו את כתב־האישום — קראתי שיעשו זאת בשבוע הבא — יתחיל הסיפור להתבהר.

* גם כוכבי היה קצב ומפרק בשר מעולה.

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

פיל לבן ב־250 מיליון דולר

בימים אלה תתכנס הוועדה־העליונה־לתיכנון־ובנייה לאישור תוכנית רשות שדות־התעופה להקמת מסלול חדש ב־נמל־התעופה בן־גוריון.

ההשקעה במסלול החדש על כל מיתקניו, וביכללם העתקת ישובים קיימים

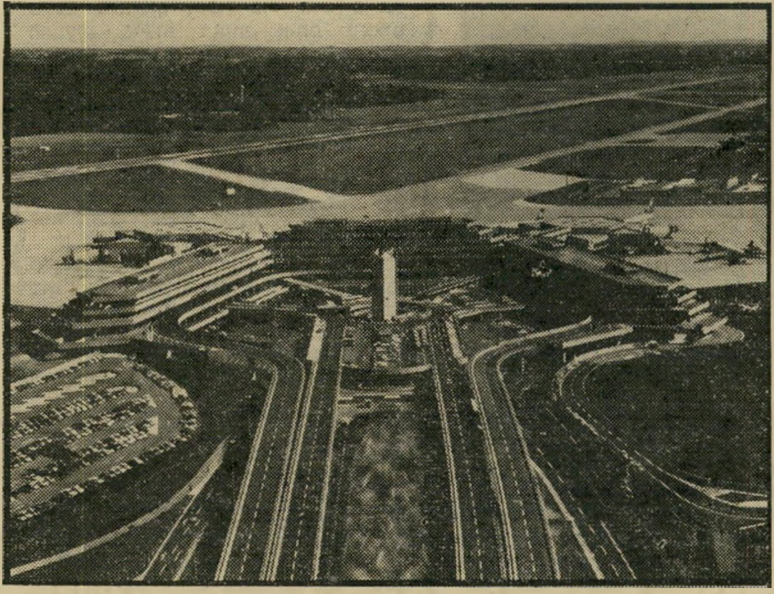

נמל־תעופה לדוגמה בקלן
מסלול אחד —

למקום אחר, היא קרוב ל־250 מיליון דולר.

גורמים כלכליים ותעופתיים הגישו ל־רשויות־התיכנון חומר המוכיח, לדבריהם, כי הקמת המסלול החדש היא מיותרת. גם קברניטים בכירים ב„אל על", כמו **אורי יפה**, סבורים כי אין צורך בעוד מסלול, והפיתרון הוא במסלולי־גישה נוספים לשניים וחצי מסלולי־ההמראה הקיימים.

בדיקת המתרחש סביב התוכנית החדשה מראה כי חברו לתמיכה בה ה־רשות־לשדות־התעופה של רמון הראל יחד עם מישרד־הפנים.

תמיכת מישרד־הפנים, האחראי והממונה על התיכנון, נובעת, כנראה, מכך ש־אישור ההצעה גורר העתקת קיבוץ בארות־יצחק ממקומו. קיבוץ זה של ה־מפד"ל רוצה מזמן לעבור למקום אחר, ועתה יוכל לעבור על חשבון המדינה, תוך קבלת מימון לכל ההעתקה.

נגד המסלול הנוסף לוחם בעיקר מושב מזור, השכן לבארות־יצחק, שתחילה צורף אף הוא לתוכנית ההעברה כמו בארות־יצחק, אך לאחרונה הושמט שמו. עתה מדברים על העברת בארות־יצחק בילבד והשארת מזור במקומו.

ועדת־הבטיחות של איגוד־הטייסים־הבינלאומי הגישה לאחרונה דו"ח על רמת־הבטיחות של נתב"ג (בנמל תעופה בן־גוריון). הדו"ח קובע, כי קיימים כמה ליקויים, שעיקרם העדר מסלולי־הסעה למסלולים הראשיים. אין הדו"ח אומר כי מחסור במסלול־המראה גורם לבעיות.

על־פי הזמנת רשות־שדות־התעופה עשתה חברת־תיכנון אמריקאית באפריל 1979 סקר שקבע כי הבעיות העיקריות של נתב"ג הן מחסור במקום לנוסעים, מחסור ברחבות־חנייה למטוסים, רמת־פיקוח לקוייה במיגדל־הפיקוח, חוסר שליטה פיסית של מיגדל־הפיקוח על וסת אורות המסלולים הראשיים, ורדאר לקוי, המפסיק לפעול בכל הפסקת חשמל. גם דו"ח זה אינו מציין כי הפיתרון יבוא ממסלול חדש.

לדעת מומחי־תעופה, הבעיות של נתב"ג נובעות מניצול לא יעיל של התשתית הקיימת:

בנתב"ג יש כיום 2.5 מסלולים ראשיים להמראה ולנחיתה. ב־1979 היו בנתב"ג 45 אלף תנועות אוויריות, שהובילו 2.8 מיליון נוסעים. בעיר מינכן יש מסלול אחד, ובו הגיעו ל־120 אלף תנועות ל־שנה, עם 5.3 מיליון נוסעים. באתונה היו 114 אלף תנועות אוויריות ו־7.2 מיליון נוסעים, וגם שם על מסלול אחד. גם בנמלים הבאים יש רק מסלול אחד, והיו בהם תנועות יותר מאשר בלוד: דיסלדורף — 111 אלף תנועות, באזל — 84 אלף, ניצה — 59 אלף, ז'נבה — 130 אלף, גייטוויק — 109 אלף תנועות.

מכאן שנתב"ג יכול להכפיל ולשלש את נפח־הנוסעים שבו במסלולים הקיימים. הבעייה אינה במחסור במסלול אלא בניהול יעיל ובהגברת שירותי־הנוסעים עד למסלול.

לדעת חברת־התיכנון האמריקאית, ש־הכינה את הסקר עבור רשות־שדות־התעופה, ניתן על־ידי שיפור הרדאר ו־בניית מסלול־הסעה מקביל, להגיע ל־140 אלף תנועות לשנה, לעומת 45 אלף כיום.

כאשר נודע לאנשי מושב מזור על תוכנית המסלול החדש ופינוי קיבוץ בארות־יצחק, הם פנו לח"כ **עמוס הדר**, ויחד עימו נפגשו עם מנכ"ל מישרד־הפנים, **חיים קוברסקי**, לפני כשנה. בשיחה הודה קוברסקי כי מפת הרעש שהכין מישרד־הפנים מראה כי בארות־יצחק ו־מזור ייפגעו במידה שווה מן הרעש של המטוסים במסלול החדש. קוברסקי הבטיח כי אותו דין יחול על שני הישובים.

אנשי מזור, שסברו כי התוכנית מיותרת, החלו בהכנת תזכירים ובאיסוף חומר, המפריך את נתוני רשות־שדות־התעופה. הם הקימו ועדה, שבה משתתפים קברניטי „אל על", לצורך המאבק.

כאשר החלו במאבק, ניתק מישרד־הפנים כל קשר עימם, ומאז הוא מעלים מהם כל מידע. לאחרונה גם הודיעו להם כי אם יקום המסלול, יפנו רק את בארות־יצחק.

לקראת הדיון בוועדה־לתיכנון־ובניה הודיע מזור לקוברסקי שאם לא יינתן להם להופיע לפני הוועדה, יפנו לבית־המישפט. הם הוזמנו להופיע.

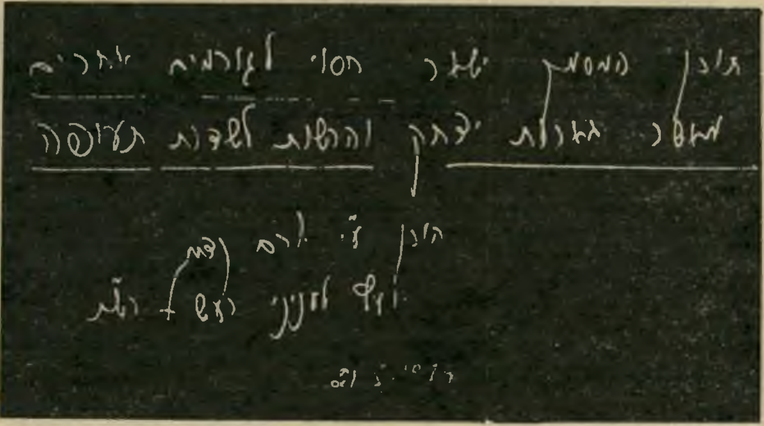

המיסמך החסוי של רשות שדות־התעופה
— רק למפד"ל

האוכל הסיני מיוצר בישראל

כימעט כל המאכלים המוגשים במיסעדות הסיניות בישראל מייוצרים בישראל. מילבד כמה תבלינים המייובאים ישירות מהונג־קונג, מגדלים בישראל את מרבית המזון. אפילו הנבטים נקטפים בשתי חוות מיוחדות בישראל, המספקות את צורכי כל המיסעדות הסיניות בארץ.

במיסעדות אלה, כמו באחרות, חלה לאחרונה ירידה של כ־15% במיספר ה־סועדים ביגלל המצב הכלכלי. אוכל סיני, לעומת אוכל במיסעדות אחרות, הוא זול, ושני סועדים יכולים לאכול ארוחה סינית מלאה ב־120 שקלים.

„אל־על" מפטרת צוות תחנה בגלל תלונות

הנהלת „אל על" הודיעה לשישה אנשי צוות בחו"ל כי אם יתפטרו מרצונם, לא יפוטרו על־ידי החברה. הסיבה נעוצה בתלונות רבות נגד התחנה ודרכי תיפעולה.

ראשי „אל על" קיבלו נזיפה חמורה משר־האוצר, **ייגאל הורביץ**, על דרך טיפולם בפרשת נציג־החברה בלונדון, **מוסיק יפה**, שסירב לפנות מקום באיזור מועדף לנוסע בעל רגל שבורה. נוסע אחר שרכש כרטיס בתשלום באיזור ה־מועדף פינה את מקומו. מנהל המטוס שבו אירע המיקרה, **יוסי נחמיאס**, התלונן על המיקרה. התלונה הוזנחה ב־יודעין על־ידי מנכ"ל „אל על", **יצחק שנדר**, ויושב־ראש מועצת המנהלים, **אברהם שביט**, שניהם ידידים אישיים של יפה. רק הדלפת הפרשה לעיתונות הכריחה את שנדר לנזוף ביפה, ולכפות עליו לשלם את מחיר הטיסה שבה טס.

שר־האוצר אמר לראשי „אל על" כי הדרך שבה חיפו על ידידם מראה שאין שינוי בדרך ניהול החברה, וכי הוא לא משלים עם הטיפול ועם סיומו. הוא גם הסביר להם כי מנוי וגמור עימו לבצע את דו"ח המומחים של חברת „מקנזי" ככתבו וכלשונו, בלי לחוס על איש.

„ישראם" תפיץ בעולם את „שער הניצחון" של רימארק

חברת „ישראם" של **אלכס מסיס** קיבלה את הזכויות להפצה בכל העולם של הסרט „שער הניצחון", לפי ספרו של **אריך מריה רימארק**, שבו יככבו **מקסימיליאן של, סוזן פלצ'ר** ו־**טרבור הוורד**. הסרט יבויים על־ידי **דניאל מאן**.

ההסרטה החלה בסוף ספטמבר ב־פאריס, ואחר־כך תעבור למערב ברלין. תקציב הסרט הוא 5.4 מיליון דולר. „ישראם" אירגנה את המימון לסרט.

בשנה שחלפה מכרה „ישראם" סרטים ישראליים בהיקף של 300 אלף דולר. מדובר בסרטים „רגעים" ו„על חבל דק" של **מיכל בת־אדם**. „ישראם" קיבלה להפצה את סרטו של **דן וולמן**, „מחבואים", והכניסה אותו לפסטיבלים של טורונטו, סן־פרנציסקו ושיקגו, וה„אקספו" בלוס־אנג'לס.

„משקיעי ישראל" מכרו חלקם ב„ברונפמן"

במאזן האחרון של חברת „משקיעי ישראל" לא מופיעה השקעה בחברת־ההפצה הוותיקה ברונפמן. „משקיעי ישראל" החזיקו בעבר במחצית המניות של ברונפמן, ועתה מכרו אותן לבעל חברת־ההפצה.

לאחרונה עברה הוצאת־הספרים „באנטאם" האמריקאית מהפצת ספריה ב־אמצעות ברונפמן להפצתם באמצעות סטימצקי.

דודה אופירה

הידיעה הגיעה לאוזני הזוג הנשיאותי כשהיה באחת מחופשותיו הרבות, הפעם בקיבוץ גשר הזיו. הטלפון בישר לאופירה נבון שאחותה, עורכת תוכניות הטלוויזיה ורדינה ארז עומדת אוטו־טו ללדת. אופירה ויצחק נבון מיהרו לטוס לירושלים, כדי שאופירה תוכל להיות ליד מיטת אחותה ברגע הכי־יפה שלה בחיים.

אבל אופירה לא עמדה לבד ליד המיטה. לידה ניצב משה גיא, דמות ירושלמית ידועה, אחד השותפים במוסך דינמומטר בבירה, שהוא האבא של הבת שנולדה

ורדינה ארז
לידה אחרי הגט

במזל טוב לוורדינה בבית־החולים הדסה על הר־הצופים, בערב שימחת תורה.

לבת אין עדיין שם. אופירה וורדינה מבקשות מכל מי ששמות נמצאים בשרוולו להוציא כמה ולתתו להן.

אירוע משמח נוסף היה הגט שאותו קיבל אבי בתה של ורדינה, משה גיא, שבועיים לפני הלידה. אחרי מאבקים ומילחמות הסכימה אשתו של גיא ואם לשתי הבנות שלו לתת לו את הגט המייוחל.

נראה שעניין הגט לא הפריע כל כך לזוג המאוהב, לנהוג כרצונם. עוד בתקופה שבה הבטיחה אשתו של גיא שלא תתן לו גט לעולם, הם החליטו שהם רוצים לא רק להתגורר ביחד ולאהוב ביחד, אלא גם לגדל ילד משותף. ורדינה, שבחודש הבא ימלאו לה 42, היא בחורה אמיצה לכל הדעות. היא נכנסה להריון ללא חופה וקידושין.

דודה אופירה היא הדודה הכי מאושרת בעולם. דוד יצחק אף הוא לא מסתיר את שימחתו. הנשיא אוהב מאוד את אחות אשתו. בכל פעם שאופירה נמצאת בחוץ־לארץ וכללי הטכס מחייבים את הנשיא להופיע עם בת זוג, הוא לוקח עימו את ורדינה. אולם הכי מאושרים בעולם הם כמובן ורדינה ומשה. הם כל כך מאושרים עד שהם אפילו חושבים לקפוץ לרב, אחרי שוורדינה תצא מבית־החולים ותתאושש מהניתוח הקיסרי שעברה, כדי שהרב ישיאם כדת וכדין.

הנסיון של ורדינה הצליח ואני יודעת על עוד שלוש עובדות טלוויזיה שהחליטו לצפצף על המוסכמות, על הרבנים ואולי אפילו על הגברים. הן הרות ללא בעל.

הידיים לא היו קצרות

אני יודעת שיהיו הרבה אנשים שיכעסו עלי, למה אני לא נותנת מנוחה לכל הבוגדים והבוגדות גם כשהם מוציאים הון עתק על כרטיס טיסה לארצות־הברית, רק כדי להתחמק מהרכילות. אבל מה אני יכולה לעשות? זה נופל עלי.

המדובר בעורך־דין ישראלי מפורסם ועשיר, שהגיע לרגל עסקיו לניו־יורק, שהיא כרך נפלא לעסקים, אבל עוד יותר נפלא לבילויים. וכיוון שעורך־הדין הגיע לניו־יורק בלי אשתו, שנאלצה להישאר ולעבוד במוסד שבו היא מכהנת ב־תפקיד בכיר, הוא החליט לבלות עם ניבה קיסלק, אחת היפות ביותר המקבלות את פני הישראלים העורכים גיחה לבירה השניה.

ניבה דנן היתה נשואה עד לא מכבר לאמריקאי מיליונר, שחטף אותה ממש מכל הזאבים של כפר־סבא, עיר הולדתה. מאז שהתגרשה, החליטה לחוש מחדש את אווירת ארץ־הקודש. היא אמנם לא מוכנה לעשות זאת על־ידי שיבה כתושבת חוזרת בארץ, אבל היא מטפלת בישראלים המגיעים אליה.

כמו מארחת למופת הציעה ניבה לעורך־הדין הירושלמי שטילפן אליה, ללכת לאחת ההצגות הכי פופולאריות היום בניו־יורק, ידיך קצרות מדי מלהיאבק עם אלוהים. הקהל כולו משתגע מהמוסיקה הכושית

ניבה קיסלק
לצאת באמצע

הנפלאה, אבל נראה שניבה ועורך־הדין השתגעו איש מרעהו. הם כל כך השתגעו זה מזה עד שהיו הזוג היחידי שעזב את ההצגה באמצע. הם פשוט רצו להיות לבד.

אני ־כבר רואה איך המוחות המעוותים שלכם מתחילים לפעול כדי להשלים את התסריט. אישית ראיתי אותם יוצאים מההצגה והולכים ישר למיסעדה סמוכה, שם הזמין עורך־הדין העשיר את ניבה לארוחת־ערב דשנה. הניחוש שלי הוא שהם הלכו אחר־כך גם לאיזה דראגסטור, לקנות לניבה גרביים, כי היתה לה תחנת רכבת בגרביים. מה שהם עשו אחר־כך אני לא יודעת, אבל הניחוש שלי טוב לפחות כמו שלכם.

יש לי הרגשה שבבוקר של יום המחרת ביקשה ניבה מעורך־הדין שיקח איתו לארץ מתנה לכתב הטלוויזיה אבי אנג'ל. אבי הוא הרומן הכי סוער של ניבה. כמה שבועות לפני שהגיע עורך־הדין הירושלמי לניו־יורק, עזב אותה אנג'ל, אחרי שלושה חודשים של אהבה נון־סטופ עם ניבה.

סכנה בצהלה

בריכת־השחייה בצהלה הפכה מזמן ל־מקום שאני יודעת שאם אני אשב בו יום אחד בשבוע, יהיה לי חומר לא רק לעמוד אחד, אלא לעיתון שלם. כל החתיכים והחתיכות בארץ, ביניהם גם החתיכים והחתיכות שלאבשלהם יש פלאפלים על הכתפיים, מגיעים בשעה זו או אחרת לבריכה.

אבל אל תקפצו לי ותשלפו את הבגד־ים שארזתם כבר בגלל הגשם ותרוצו: ישר לצהלה. נוסף על סתם חתיכות עם בקיני, רגליים ארוכות וקרם שיזוף, יש שם גם כמה חתיכות מסוכנות. את זה למד על בשרו טייס צעיר, שהגיע יום אחד לבריכה כדי לנוח בין טיסה לטיסה.

בעוד הוא מסתדר ומוצא לו מקום נוח ליד כמה חברים, ביניהם מנהל הבריכה משה („מושקה") שנער, עוברת לה חתיכה משגעת. שנער ידע לדווח שזו אילנה מליון, אשתו של תושב צהלה רפי מליון. כל הצופים בה נעתק דיבורם והם היו עסוקים בחקר כל סנטימטר מסנ־טימטרי אותה חתיכה. אף לא אחד מהם תיאר לעצמו שמיד אחר־כך תתחולל הדראמה האמיתית.

חמש דקות אחרי ששכחו ממנה, הגיעה אילנה שוב לחבורה של הטייס, ניגשה ישר אליו וסטרה לו על פניו. ככה, בלי להגיד דבר. הטייס הנדהם דלק אחריה, פשוט כדי לקבל הסברים, מדוע המגע ביניהם היה כה מכאיב. ואז הוא קיבל את ההסבר: „בעלי עמד לידך קודם והוא שמע אותך אומר עלי: פראיירית."

הטייס נשבע שלא הוציא מילה מהפה, וגם אילו היה אומר משהו לא היה מדבר בסיגנון של ח"כ יחזקאל פלומין, אבל אילנה בשלה: „בעלי שמע אותך והלשין עליך." משהו נראה ונשמע לא בסדר. אם הבעל שמע, מדוע לא הגיב, אלא רץ אל אישתו? לאשה לא היה הסבר.

רק כשאיים הטייס לחבוט בה ואחר־כך לקרוא למישטרה היא התנצלה: „אתה מוכרח להבין, לבעלי כבר נמאס שמדברים עלי כל הזמן."

להתרגש בגרמניה

יש כאלה שנולדו עם כפית של זהב בפה. לאן שהן הולכות, הולך להן. אחת מאלה היא ורה אלמוזלינו, חתיכה ידועה בעיר הדרומית אילת, מי שהיתה עובדת קבלה במלון לרום, ואחרי שעזבה את המלון הפכה מארחת במיסעדת־פאר אילתית.

אבל מסתבר שהקשרים שלה עם מלון לרום לא נותקו, לפחות לא עם אחד מבעלי המלון, המיליונר היהודי הגרמני

ורה אלמוזלינו
ככה רצה המיליונר

איבנש בובים. בובים לא שכח את הבערה שהציתה אצלו ורה, וחיפש הזדמ־נות כדי לשוב ולראותה. הוא היה יכול פשוט לבוא כל פעם לאילת, להזמין אותה למלון שלו או ללכת ולאכול במיסעדה, אבל איש עסקים כה גדול צריך שהכל יהיה ממש לידו, ואסור לו להתאמץ, אפילו לא בשביל בחורה יפה.

אז מה עשה בובים, הידוע כבעל תושיה? הוא פשוט הביא את ורה אליו. הצעירה הנאה עלתה ביום הראשון שעבר על מטוס והמריאה לה ישר לברלין. זה לא היה סתם מסע תענוגות. מיליונרים לא אוהבים לראות את הכסף שלהם מתבזבז, אפילו אם המדובר בחתיכות. בובים מינה אותה למנהלת הקבלה במלון הפאר בתה, מלון חדש שהוא חנך לא מכבר בברלין.

מוות וחתונה

בהכנות לחתונה השתתפו כמעט כל המבלים והמבלות של ירושלים. הזוג הנישא הוא פופולארי ויפה כזה, מאלה המתקבלים בזרועות פתוחות בכל מסיבה ירושלמית הגונה. אני מתכוונת לעורך־הדין הצעיר אהוד קלאוזנר, שאינו עוסק בעריכת־דין אלא בהפקת כתבות במחלקה לענייני היום ברדיו, ולרעייתו הטריה מיכל בית־דין, העובדת במוסד ממשלתי.

השניים הם ידידים טובים של עורך־דין ירושלמי מבלה אחר, עמי, שהוא חתיך ורווק מפורסם ושיש לו גם וילה מפוארת במבשרת־ירושלים. אותו עמי הציע את הווילה שלו לאהוד ולמיכל, לערוך בה את מסיבת הנישואין. היתה זו המתנה הכי יפה שמישהו יכול היה לתת להם.

הווילה היא חלום כל זוג צעיר בליל הכלולות שלו.

אבל שלושה ימים לפני החתונה נראה היה שהכל עומד להתבטל. עמי לכד פורץ בווילה שבמבשרת. הפורץ התבצר בתוכה ולא עזרו תחינות השכנים והשיטרים שייצא החוצה. כאשר הבין הפורץ שה־מישטרה עומדת להיכנס פנימה ולתפוס אותו, הוא ירה בעצמו למוות. הזוג הצעיר ניצב בפני בעיה: איך להזמין מאות קרו־אים חוגגים ועליזים לבית שבו נפח את נפשו אדם לפני כמה ימים.

לבסוף הגיעו לפשרה עם אורחיהם. החתונה נערכה בשעה טובה בווילה, אבל האורחים התבקשו שלא להיכנס לחדר האמבטיה, בו אירעה ההתאבדות.

רחל מרחלת על כל העולם

מנחם עיני, עד כאן!

אין מה לעשות, נראה שחתונות הן לא בשבילו. לפני שנים היה השחקן **מנחם עיני** בעלה של אחת שהוגדרה אז „חברה מילדות". אבל העניין ההוא לא החזיק מעמד יותר מכמה חודשים קטנים של קיץ. מסתבר שמנחם לא־כל־כך־אוהב את ה־מיסגרת ואת ארבעת הקירות שסובבים את חיי הנשואין. ואם אתם חושבים שפעם אחת מספיקה בשביל ללמוד לקח, הרי שאתם טועים. הבחורצ'יק הסתובב לו כמה שנים, עשה חיים, כרווק, כמובן, עד שפגש יום אחד את **עזי**, היפה והחיננית. לא חלפו שבועיים והשניים נשואים.

מנחם עיני
אליהו לא עזר

הפעם נמשך הסיפור הרבה יותר זמן. הם נסעו לחוצלארץ, התעכבו בפאריס. הוא נרשם ללמוד לוליינות והשניים התפרנסו ממופעי־רחוב, על מדרכות עיר־האורות. כשחזרו לארץ ראיתי את הגברת היפה פוסעת לצידו של בעלה, כשכרסה בין שיניה. חשבתי שהרך הנולד ישים קץ לנדודים. אך התברר שטעיתי. התינוק כבר בן שנה, אם אינני טועה, וכשקוראים לו אליהו הוא פוער פה קטן בחיוך גדול. אלא שאליהו הקטן יהיה עד לגירושי הוריו, ואני מאוד מקווה שהדבר לא ימחוק את החיוך מעל פניו החמודות.

שחקן מפליג

שום דבר לא מספיק להם, לגברים האלה. לפעמים נדמה לי שרובם מנסים כל הזמן לעשות דווקא! ולא חשוב להם שהם עצמם המפסידים העיקריים. עד כאן הפילוסופיה, ועתה העניין עצמו.

כל מי שחזה במחזה ממחזותיו של **חנוך לוין** זוכר בוודאי את השחקן **יוסף כרמון**. ובכן, מעשה שהיה כך היה.

כעשרים שנה חיו השחקן ואשתו **אתי כרמון** באושר ובשלווה. לאחרונה רכשו פנטהאוז בשיכון בבלי — דירה יפהפיה שבה היו עורכים מסיבות נחמדות לכל חבריהם. חוץ מזה ניהלו חיי־מישפחה לדוגמה.

יום אחד, כך מספרים, הגיעה לתיאטרון הקאמרי שחקנית צעירה וחיננית בשם **תמי אשל**. ועוד מספרים, שמאחרי הקלעים נרקם לו רומן בין השחקנית הצעירה והשחקן הוותיק. אלא שיום אחד גילתה גם אתי מה מתרחש מאחרי הקלעים של התיאטרון. הפרשה התפוצצה ויוסף קיבל גושפנקא חוקית לנהל רומנים עצמאיים.

אחרי שהתגרש מאשתו ועזב את הבית, עבר לגור עם אהובתו הצעירה. הוא ביקש את ידה של תמי, אלא שגם בחיים, בדיוק כמו במחזות שבהם שיחק, יש הפתעות. תמי אשל לא רוצה להתחתן, ובכלל, היא רוצה זמן כדי לחשוב ולהבין את המצב לאשורו.

מה עושה גבר בצר לו? מגדל שפם או הולך לדוג או עולה על אוניה כעוזר־טבח, כדי לתת לזוגתו זמן לחשוב. יוסף כרמון בחר באפשרות השלישית. מסתבר שהשיקול שלו היה נכון. ציפור קטנה לחשה לי שאוטו־טו עוברים השניים לגור בצוותא ובקרוב אף יתחילו לחפש רב נחמד, שיעמיד להם חופה.

ומוסר השכל: אם היא מסרבת לכם, רבותי, עלו על אוניה לחצי שנה, ותנו לעניין לעבוד.

תמי אשל ויוסף כרמון (באמצע בתו של כרמון)
חצי שנה על הים

חתונת המעצבת והמעצב

המודעה שהופיעה בסוף השבוע שעבר בעיתונים היתה מעין מכת מוות להרבה מאוד זאבים מקצועיים בתל־אביב. **ג'ניפר בר־לב** הודיעה מעל גבי העיתון שהיא עשתה זאת. היא נישאה ל**דוד טרטקובר**.

ג'ניפר היא אשה שאי אפשר שלא להעיף בה מבט שני. והמבט השני מגלה עוד פרטים מקסימים. העולה החדשה מארצות־הברית, „רק שבע שנים בארץ", היא לא רק פטריוטית ישראלית נלהבת, מה שעוד אפשר למצוא אם מחפשים הרבה, אלא גם פטריוטית תל־אביבית נלהבת, מה שאפילו **שלמה** („צ'יצ'") **להט** לא יכול למצוא אפילו בין בני מישפחתו.

ג'ניפר הגיעה לישראל מוושינגטון והפכה מייד למעצבת אופנה מבוקשת. בתחילה היא היתה מבוקשת גם כמעצבת אופנה וגם כחתיכה, אבל בשנה האחרונה, מאז שהתלבש עליה טרטקובר, היא נותרה מבוקשת רק בשטח האופנה. בעניינים שבינו לבינה היה ברור שטרטקובר, גראפיקאי ומעצב מצליח, סגר את הסיכוי לכל האחרים.

כשהם נפגשו הם ידעו שהסוף יהיה חתונה, אבל הסוף הזה לקח איזה שנה. ג'ניפר פשוט רצתה שההורים שלה יהיו נוכחים בטכס, אבל להורים יש עסקים ועסקים כידוע דוחים כל דבר אחר.

לבסוף נמאס לזוג הצעיר. הם עלו על מטוס, הגיעו לבירה האמריקאית וערכו שם את החתונה, עם ההורים של ג'ניפר. ירח־הדבש שלהם היה מקורי ביותר. הם גרו קצת אצל הוריה של ג'ניפר ואחר־כך טסו לניו־יורק, שם התגוררו בדירה פנויה של חבר.

ומה עושים מירח־דבש? אני לא יודעת מה אתם עשיתם, אבל ג'ניפר וטרטקובר הסתובבו במוסיאונים, בחנויות למימכר שמונצס, בתערוכות, ואצל מוציאים לאור של ספרי אמנות. הם חזרו ברכוש גדול, עם אוסף של כל מיני פיצ'פקס שאספו באמריקה.

ג'ניפר בר־לב
ירח־דבש בדירת חברים

במדינה

עיתונות

"צדק עליון"

"טיים" הסכים לגנוז סקופ לפי בקשת המוסד, וכתבו עלול להאסר בגלל סקופ דומה

ההדים של פרשת דויד ("דודו") הלוי נדמו. הלוי עצמו לא חזר לישראל, מאז שפירסם בעיתון האמריקאי וושינגטון סטאר מאמר שבו טען כי מנחם בגין הורה לראש שרות־הביטחון־הכללי שלא לגלות את מבצעי ההתנקשויות בראשי־העיריות בגדה (העולם הזה 2241). אם יחזור, צפוי הלוי למישפט פלילי על כי גילה, בלי אישור הצנזורה, את שמו של ראש השב"כ, הנשמר, משום־מה, בישראל בסוד, אף שהוא ידוע בכל העולם.

עיתונאי הלוי
המלצה מהמוסד

מבצעי ההתנקשות לא נמצאו עד היום — חמישה חודשים אחרי ביצוע הפשע.

השבוע נוספה לפרשה תוספת פיקנטית. היא נוגעת לדודו הלוי עצמו.

רצח בפארים. האיש שתרם תרומה זו לפרשה הוא מקסים גילן, ישראלי המוציא לאור בפאריס ירחון בשפה האנגלית, בשם ישראל אנד פלסטיין.

ב־1966 נכלא גילן, יחד עם עמיתו שמואל מור, ברמלה. השניים ערכו אז את שבועון המין בול.

ימים מעטים לפני כן חרג בול ממינהגו, ועבר מכתבות על סטיות מיניות לסטיה מסוג אחר לגמרי. היא נגעה לפרשה שהסעירה אז את העולם — רציחתו של ראש האופוזיציה המארוקאית, מהדי בן־ברקה.

הסיפור עצמו היה ידוע ליודעי־דבר בארץ, אך הצנזורה הצבאית מנעה את פירסומו. בול הפר את כללי הצנזורה. היא סיפר כי איש־עסקים ישראלי, ששימש גם כסוכן המוסד בשווייץ, פיתה את בן־ברקה לבוא לצרפת. שם נעצר על־ידי השרות החשאי הצרפתי, שמסר אותו לסוכניו של מלך מארוקו. אלה רצחו את בן־ברקה בסכינים וקברוהו בגן של וילה ליד פאריס. הצנזורה רצתה למנוע את פירסום המידע על שיתוף־הפעולה בין השרותים החשאיים של ישראל, צרפת ומארוקו.

הפירסום בבול גרר אחריו תגובה מהירה ונמרצת. העיתון הוחרם בקיוסקים. גילן ומור נכלאו, וגם עובדה זו לא ניתנה לפירסום.*

---

* אורי אבנרי העלה את הפרשה בכנסת, אך גם עובדה זו נאסרה לפירסום.

מחיר הסקופ. עתה מספר גילן כי הסיפור והגליון המוחרם הגיעו לידי עיתונאי יהודי־אמריקאי, ישראל שנקר, שכיהן ככתב שבועון־החדשות האמריקאי טיים ברומא. שנקר טס לניו־יורק ומסר את הסקופ לידי עורכיו.

באותה שעה שהה מאיר עמית, אז ראש המוסד, בארצות־הברית. הוא התראה עם עורכי טיים והפציר בהם לגנוז את הסקופ. תמורת זאת הבטיח לתקן את היחסים בין טיים ובין שר־הביטחון דאז, משה דיין, שהותקף על־ידי השבועון ושנעלב.

ההסכם שהוצע על־ידי עמית: אם טיים יגנוז את הסיפור על מאסרם של גילן ומור, יציע הוא לטיים כתב חדש בישראל, וידאג לכך שכתב זה יהיה בן־בית אצל דיין.

טיים הסכים. הכתב שהתמנה היה דודו הלוי, מראשי המישמרת הצעירה של מפא״י, כיום סגן־אלוף בצה״ל. הוא שירת את טיים ואת וושינגטון סטאר, השייך לבעלי טיים.

ההסכם בוצע — אך הוא הגעיל את שנקר, שעבר את הרחוב ומסר את הסיפור המלא ליומון ניו־יורק טיימס, שפירסם אותו במלואו בעמוד הראשון, לרוחב שיבעה טורים. גילן ומור שוחררו אחרי מישפט קצרצר.

אותה האשמה. ממשיך גילן בסיפורו: „דודו הלוי התקדם במהירות. יחסיו עם הסי־איי־אי וסוכנויות אמריקאיות אחרות הפכו לאגדה. קשריו עם דיין, לאחר מכן עם יצחק רבין, ולבסוף עם שימעון פרס, היו שם־דבר. אחר־כך פרש ממיפלגת־העבודה והתקרב לליכוד, אך לאחרונה השתכנע כי יש לסלק את הליכוד מן השילטון.״

מסכם גילן: „...איני יכול אלא להרגיש שיש משום צדק עליון בכך שאותה ההאשמה, שביגללה זכה טיים בכתב יודע־סוד בישראל, מוטחת עכשיו בפניו של אותו כתב עצמו...״

מישפט

המתנדבים

להיות נאשמים

כל החברים הפלילו

עצמם, כדי להגן על ידיד

התובעת האלגנטית, שרה דותן, מצאה עצמה השבוע במצב מביך. לא רק שהיה עליה לשכנע את השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן, כי אלברט בן־חיים הוא שפרץ לחנות מכשירי־חשמל וגנב מתוכה, אלא שהיה עליה גם לשכנע את השופטת, כי כל העדים האחרים, שסיפרו, כי הם אשר ביצעו את העבירה, אינם אשמים בפריצה.

הפרקליטה ידעה, כי לא יהיה לה קשה להוכיח שאלברט פרץ, שכן הוא נתפס כאשר הוציא טרנזיסטור, שהיה חלק מהשלל, מתוך מקום־המחבוא. אולם כאשר עלה, במהלך המישפט, אחיו של אלברט, יוסף, על דוכן־העדים, גרם להפתעה.

„אני המחזיק ברכוש הגנוב,״ אמר יוסף לבית־המישפט, וכאשר נשאל ממי קנה את השלל, הצביע בלי היסוס על חייל צעיר, שישב באולם, ואמר: „קניתי את זה ממנו, מדויד דרעי.״

כיוון שבמישטרה אמר דברים אחרים, נעצר האח יוסף עם תום עדותו למשך שיבעה ימים בחשד של עדויות סותרות והחזקת רכוש גנוב.

כאשר העלה הסניגור חיים מישגב את החייל דרעי למתן עדות, כבר לא הופתע עוד איש. הוא טען בלהט מעל דוכן העדים, כי הוא הפורץ, ולא אחר. כאן נהפכו התפקידים, והתובעת ניסתה לשכנע את בית־המישפט, כי החייל משקר, וכי אינו מכיר כלל את פרטי הפריצה. אולם הוא לא זז מעמדתו, ועם תום עדותו הורד גם הוא למעצר בחשד פריצה.

אילת

סלקציה בהתנדבות

לצנחנים

רשות שמורות הטבע

מתכחשת להבטחתה

לאב־שכול, ורוצה לתת

פרנסה לאחד מאנשי

שלומו של המנכ״ל

ראש עיריית אילת, גדי כץ, רתח מזעם. „אני לא אתן להם לעשות את זה. הם לא יפגעו באב שכול,״ הוא צעק. אולם גדי כץ החליט להירגע תחילה, ורק אחר־כך לפעול. מה שהרגיז את כץ, נכה צה״ל ואחד מאנשי יחידת הצנחנים לשעבר, היתה התנהגותה של רשות שמורות הטבע, אותה מנהלים האלוף (מיל.) אברהם יפה ואדיר שפירא, קצין מילואים שנחשב לפייטר של הרשות ושל הסיירת הירוקה הידועה לשימצה.

לפני חודשים אחדים ביקשה רשות שמורות הטבע לגדר את חוף האלמוגים באילת, כדי שהיא תוכל לגבות דמי־כניסה מבאי האתר שהיה עד כה חופשי לציבור. עיריית אילת הסכימה, בתנאי שבמקום יוקמו שירותים ומיזנון ושהכסף שיגבה יושקע בתיירות האילתית.

בין יתר ההסכמים שבין הרשות לעיריה נקבע, שהרשות תחכיר את המיזנון העתיד לקום, לאחד מתושבי אילת, חיים ישי. ישי הוא אב שכול. בנו, אלי, חייל בצנחנים, נפל באסון המסוק שבו נהרגו 54 צנחנים ואנשי חיל־האוויר.

רשות שמורות הטבע הסכימה בזמנו לתנאי של כץ. היה ברור לאנשי הרשות שאם לא יסכימו להחכיר את המיזנון לאב השכול, יערים כץ קשיים על דרכם.

טובים ופחות טובים. עוד קודם לכן נודע לאנשי הרשות, כי חיים ישי הסתבך בעבר הרחוק עם החוק. יש לו רישום פלילי על תקיפה. באילת נוטים ליחס את המקרה האומלל בו הסתבך ישי לאסון שפקד אותו. אולם מילבד תקרית זו, ידוע ישי כאדם נוח לבריות. כהגדרתו של כץ: „אחד מאזרחיה הנאמנים של העיר.״

אחרי שהוקמה הגדר וערב פתיחת השמורה לקהל רוכשי הכרטיסים, העלו אנשי רשות שמורות הטבע את העבר הפלילי של ישי. הם דרשו מאגף השיקום במישרד־הביטחון ביטחונות להתנהגות ראויה של ישי. מנהל לישכת השיקום במישרד הביטחון בבאר־שבע, שלום הלוי, מיהר להעביר לרשות את הביטחונות הנדרשים.

בינתיים נודע באילת שמנכ״ל רשות שמורות הטבע מתכוון להעניק את הזיכיון לאחד אמנשי שלומו ולא לתתו, כפי שסוכם, לחיים ישי. כץ לא האמין בכך, הוא ידע שכל דרישות הרשות ממישרד־הביטחון התמלאו, ואין לשפירא כל עילה שלא לתת לאב השכול אפשרות להתפרנס בכבוד.

אולם לפני כמה שבועות הגיע לכץ העתק מיכתב שנשלח למישרד־הביטחון, בו כותב שפירא: „אחרי בחינה נוספת לגבי משמעות מסירת הפעלת המיזנון בשמורת האלמוגים למר ישי חיים, אין אנו רואים אפשרות למסור לו את ההפעלה.״

אחרי שגדי כץ נרגע וזעמו שכח, הוא התיישב לכתוב את אחד המיכתבים המרגשים ביותר שהוציא מתחת ידו. כתב כץ לאדיר שפירא:

„אני חש עצמי כעני העומד בפתח ומבקש נדבה כשאני נאלץ לחזור ולתבוע מכם לממש את הסדר שערכנו בעת תחילת העבודות להקמת המיזנון בשמורת האלמוגים באילת.

חלל אליעזר ישי **אב שכול חיים ישי**

כעני העומד בפתח

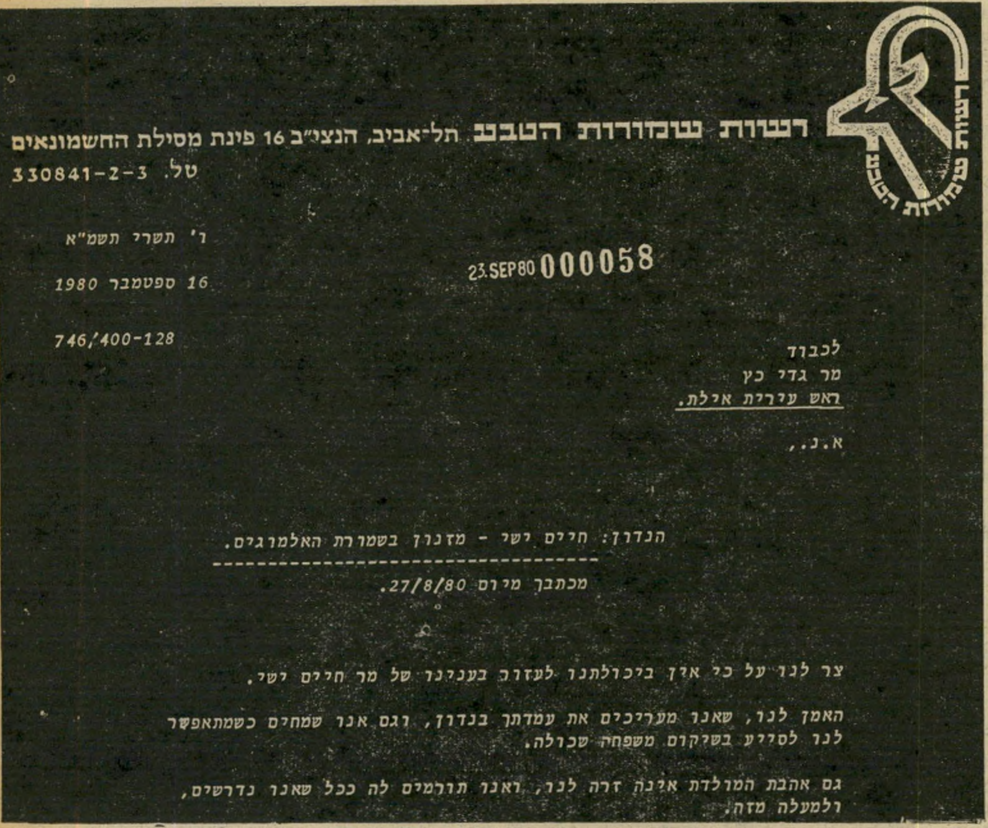
רשות שמורות הטבע תל־אביב, הנצי״ב 16 פינת מסילת החשמונאים
טל. 3-2-330841

ו׳ תשרי תשמ״א

16 ספטמבר 1980

746/400-128

23.SEP80 000058

לכבוד
מר גדי כץ
ראש עירית אילת.

א.נ.,

הנדון: חיים ישי - מזנון בשמורת האלמוגים.

מכתבך מיום 27/8/80.

צר לנו על כי אין ביכולתנו לעזור בענינו של מר חיים ישי.

האמן לנו, שאנו מעריכים את עמדתך בנדון, וגם אנו שמחים כשמתאפשר לנו לסייע בשיקום משפחה שכולה.

גם אהבת המולדת אינה זרה לנו, ואנו תורמים לה ככל שאנו נדרשים, ולמעלה מזה.

המיכתב של רשות „שמורות הטבע״

אהבת מולדת, ולמעלה מזה

„לצערי, קשה לי לתאר דווקא אתכם, את הגוף הציבורי התוסס, הצעיר והערני, מתנכר עד כדי כך לאב שכול וזאת לאחר שהדברים בינינו סוכמו והאב מודע לכל הסיכומים וההבטחות, ומה גם שביקשתם לאחרונה ביטחונות ממישרד־הביטחון וממני כדי למנוע סיבוכים בעתיד לאור עברו של מר ישי חיים, וביטחונות אלה ניתנו לכם.

„נראה לי, כי מבחינה אנושית אסור לנהוג בדרך זו של מניעת שיקומו לאור עברו, שאני אינני יודע עד עתה מהו הכתם הרובץ עליו. אני מניח שלא ממיינים ליחידות קרביות מובחרות רק בנים של מישפחות כלילות השלימות ובכך מבטיחים שלא תהיה בעיית שיקום אם חס וחלילה יפול הבן המתנדב. למען מי התנדב הבן לצנחנים? האם לא למעני, למענך, למען חברי מועצת הרשות הנכבדים ולמען מנכ״ל החברה הממשלתית לתיירות, כדי שאנו נוכל לחיות בביטחון ובשלום?

„דווקא אנו, שעדיין קרובים בגיל לאותה רוח התנדבות והקרבה, אסור לנו לשכוח ולהתנכר. עם ישראל מורכב מבני טובים ומבני פחות־טובים — זהו העם שלנו ואין לנו אחר בלעדו.

„האם תעלו בדעתכם שניתן לשקם רק את אלה שאין כתם בעברם ואילו האחרים יעזבו לנפשם? אני פונה ומבקש בשם המוסר הציבורי והיושר האנושי, גינזו במהרה את החלטתכם להסתלק מההסדר על פיו יושכר המיזנון בשמורת האלמוגים בחוף אילת לאב השכול מר חיים ישי. מסרו בבקשה למנכ״ל החברה הממשלתית לתיירות, שיעץ לכם בעניין זה, כי בלי מתנדבים והקרבת חיים של בחורים צעירים למען המולדת, לא תהיה תיירות ולא תהיה חברה ממשלתית לתיירות, רשות שמורות הטבע לא תתקיים ולא תהיה לנו מולדת...״

סטייה קלה. תשובתו של אדיר שפירא למיכתבו הנרגש של גדי כץ הרגיזה את כל רואיה, שראו בה שיא של ציניות וחוצפה. כותב שפירא לכץ (ראה גלופה): „צר לנו על כי אין ביכולתנו לעזור בעניינו של מר חיים ישי. האמן לנו, שאנו מעריכים את עמדתך בנידון וגם אנו שמחים כשמתאפשר לנו לסייע בשיקום מישפחה שכולה. גם אהבת המולדת אינה זרה לנו, ואנו תורמים לה ככל שאנו נדרשים, ולמעלה מזה.״

בסיום מיכתבו, שבו מעלה שפירא על נס את התרומה שלו למולדת, משלם שפירא מס שפתיים וטוען שהוא ישמח לעזור לחיים ישי בכל דרך אחרת. את העתק מיכתבו שלח כץ לשר־הביטחון מנחם בגין, שלא השיב עליו וגם לא טיפל במיקרה של האב השכול. אדיר שיפרא התבייש כנראה לשלוח את העתק מיכתבו ליתר הנמענים. גם פניית העולם הזה לאדיר שפירא ולדוברת רשות שמורות הטבע לא נענתה. אנשי הרשות סירבו לשוחח עם הכתב בעניין זה.

אולם גדי כץ החליט לא לוותר. הוא מתכוון למנוע את פתיחת המיזנון על־ידי מפעיל מטעמו של שפירא על־ידי שימוש בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותו. „אני לא אתן לגנגסטוריזם של שמורות הטבע להשתולל באילת. אם בכל זאת הם יפתחו את המיזנון, יפקחו עליו פקחים עירוניים במשך 24 שעות ביממה. ואם תהיה סטייה הקלה ביותר מהוקי העזר העירוניים, יוגשו מייד דו״חות,״ מבטיח כץ.

בישולים

עוגה, פצצה, של אשת החברה

יונה לחוביץ הזו, זה ראש חזק. לא לוקחת לידיים שום דבר בבישולים, אם לא עבר בדיקות איכות מכל צורה ומין. ואם העסק לא בשל לטיפולה היא משכללת לו את כל ההנדסה, שיהיה מתאים לשאר. זו בחורה סוערה ויפה, שמחביאה מתחת לפרוות ולפנינים עקרת־בית סופר־מעולה, עם לב אדיר. „עקרת־בית רק לאיש פרטי עם שיבה,” היא אומרת. „עם כל השאר צריך רק מיסעדות!”

יש לה פילוסופיה מגובשת של איך לחיות, ואיך להיות, ואיך בכלל. היא מצחיקה יותר מאלף חכמים. „איך שקמים בבוקר,” היא גורסת, „לשים כתר מלכה בשערות. אפשר לעבוד קשה, אפשר להשתגע, את הכתר — לעולם לא להסיר. לשמור על קלאס, לשמור על דיסציפליינה. ואז כבר לא קשה לא לפקשש את כל מה שרוצים.” אמרה יפה. אין מה לאמר. אמרה יפה מאוד.

ניגש הלאה, לעוגה. איך זה מתערבב עם יונה לחוביץ? בראוו מוישלה! שאלת טוב. אז זה פשוט. העסק הוא שלה, רשום בטאבו. לקחה מתכון פשוט ושיכללה לו את הנשמה. דחפה לו מרכיבים שינפחו הנפח ולא יורידו פסיק מאיכות הטעם. זו עוגה קלה קלה להכנה, יוצאת זולה בסוף החשבון, בהתחשב בשדה־התעופה הענקי המתקבל, ועשירה בטעם לא רגיל. לא רגיל. נמרח בפה בטעם שוקולדי מיליונר, עושה שבת במוח.

אז מה עושים?

ראשית, לוקחים תבנית מפיירקס, בגודל 35 ס״מ על 22 ס״מ, שטח ספירה פנימי. אני יודעת שלא הולכים עם צנטימטר למכולת, אז זו התבנית הרחבה, המאורכת, הכי גדולה מכל סחורת הפיירקסים. אז בתבנית הזו מסדרים ריפוד של שיכבה אחת ביסקוויטים מרובעים פתי בר, הכי זול, בלי חמאה, שקונים באריזת 480 גרם. טובלים בנס־קפה מר ומניחים מסודר אחד ליד השני.

בקערית קטנה ועמוקה שופכים שתי כוסות מי ברז רגילים. על זה מפזרים כף מאוד גדושה נס־קפה. מערבבים, שלא ישארו גושי־קפה. עכשיו יש אמבטיה לטבילה. לוקחים כל ביסוקויט לחוד ומשקיעים אותו לקרקעית עם אצבע. אומרים רגיל: עשרים ושתים, עשרים ושלוש, עשרים וארבע, עשרים וחמש, עשרים ושש — ומוציאים. שמים בתבנית. לא לעבוד עליהם בסיטונות,

אחרי שמטבילים כך ריפוד ראשון, לוקחים כף ושופכים על כל ביסוקיט לחוד כף וחצי או שתיים מהנס־קפה הלא מתוק הזה. מי שמומחה, שיסדר את הביסקוויטים יפה (שימו־לב שבשוליים צריך לעיתים לשבור אותם לחצי, בכדי שיסתדרו בדיוק), וישר על התבנית שישפוך עם כף נס־קפה להרטבה. אבל רק אחרי הפעם הראשונה, בשיטת ההטבלה, שאפשר יהיה לדעת כמה רטוב. ולא יותר מזה.

כעת מכינים את המין קרם־מוס חסכוני, פיקנטי נהדר, כשזה נגשך עם כל שאר המרכיבים.

בסיר קטן, על אש קטנה, ממיסים חבילה וחצי גולד בנד. נותנת נפח לסיפור, ולא גוזלת טעם שוקולד. רק אחרי שחלק הגון של הגולד בנד נמס, מוסיפים בפנים הסיר להמסה, ללא שריפה: 200 גרם שוקולד מריר, כף אחת נס־קפה, שתי כפות קקאו.

ממיסים בבחישה. מורידים מהאש. כשזה מתקרר, תוקעים ארבעה צהובים של ביצה. חלמונים, יעני. במיקסר מקציפים את ארבעת החלבונים עם ארבע כפות סוכר. כשזה נוקשה מקפלים, מערבבים בעדינות את הקצף עם עיסת השוקולד, ושופכים מעל הביסקוויטים הרטובים שבתבנית. מיישרים את כל הגבעות והעמקים, שכל פני העסק יהיו שווים פחות או יותר. ממשיכים לטבול ביסקוויטים בבריכת הנס־קפה הלא מתוק, שהכנו בצ׳יק בשביל השיכבה הראשונה המרפדת. אם נגמרים, מכל סיבה פנטאסטית שלא תהיה, מי הבריכה הזו, דבר לא כל כך סביר, אבל קורה, ביחוד אם יש עוזר קטן ודבוק למטרה בן שלוש, מכינים חדשים. אותו פטנט כמו שיכבה ראשונה. ובכן, מניחים בזהירות שיכבה מעל המוס הזה, וגם כאן מרטיבים, אבל בעדינות מאוד. לא יותר מכף לכל ביסקוויט.

מעל הכל מקציפים שתי שקיות של שמנת מתוקה, עם כפית אחת סוכר.

משטיחים על זה ניילון גדול של פח־אשפה, דבוק הרמטי לקצפת, שלא יתן חלילה לריחות המקרר לחדור. תוקעים למקרר, שיצטנן באופן יסודי כמה שעות בריאות. אין כזו עוגה קלה להכנה. בלי אפייה, בלי זיבולים, מתאים אפילו לחתן־כלה חדש. יוצאת כמות עבור אוגדה שלמה, ועוד נשאר. על הטעם לא אוסיף מילה. עשו את זה לבד, תבינו מה זה גניוס.

יונה לחוביץ
בשלנית פצצה מתחת לפרוות

פטנטים

גז ביתי כמעט חינם

התחלתי עם הדלק, בפעם הקודמת. מי שמתחיל מיצוות אומרים לו גמור. גם החיים קשים, אני יודעת, צריך לשים להם כפית סוכר יפה מעת לעת. ואיפה הסוכר הכי מתוק ליהודים? נכון־בני־ילדי־פלא. נכון חוב. בכיס. תן להם פטנטים לצאת בזול מכל מה שעולה ביוקר והם מתים עליך לצמיתות. חשבתי על כל זאת לפני כתיבת העסק. איזה בן־אדם את, אמרתי לעצמי. מצד אחד כל אנינות הנפש מכל מה שהולך במדינה ומצד שני — לכתוב דברים כאלה. נו באמת.

מה לעשות! עניתי לעצמי. דבר ראשון יש לי חובה לקליינטורה. אני יודעת מה העם שלי אוהב לאכול. דבר שני: ואם אכתוב עם הוראות ביצוע איך שודדים סניף בנק, גמרנו? זה תופס? נוסף על כך צייץ גם קול קטן ולא אשם: „זה לא אני המצאתי.” אני רק „מדווח מציאות”.

יפה מאוד! הודיע המצפון. תיאוריה אקדמית נקיה. ירצו, יאכלו, יעני. שוס פראי. ומה איתי? שאל. אני הרי אזכיר לך מה שאת יודעת, שהם יאכלו — ואייך! בדהרות קלות ילכו לבדוק העסק.

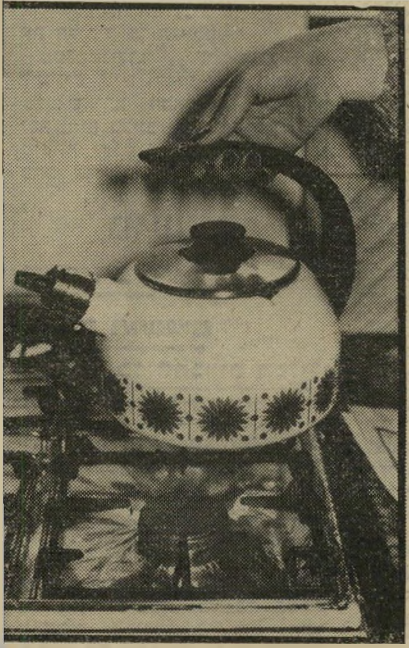

רואים איזו להבה?
מעט גדולה יותר, זה הפטנט

ולא חשוב שזו מריטה לעצבים. אחרי הכל, בכדי לחסוך שני שקל צריך חודשיים בשיטה הזו, לגמור בישול ביצה. זהו זה. טענתי. הרוח חשובה. לא חשוב איזה סירבול זה, העיקר חינם. אז לכבוד שאם אי־פעם תחיו בין נבלות בבית משותף, אשר יש בו גז מרכזי, הרי לכם שיטה.

איך נרשמת כמות הגז הנצרכת בבית משותף בכל שעון פרטי? בתוך הצינור שליד השיון ישנה דיסקית או כדורית, שמסתובבת מעוצמת זרם הגז וגורמת לשעון „לזוז”. כעת, אם הגז יטפטף מעל כדורית זו, לא יהיה לו כוח „לסובב” אותה ולא ייווצר רישום בשעונים. אבראוו. מתחילים לקלוט את הכיוון?

אם יש לכם שכנים לא מתאימים לאף, אז עונש חינוכי מאין כמוהו זה הטלת סיבסוד הבישול שלכם אל תוך הכיס שלהם. את כל הבישולים יש לעשות על אש קטנה, זערורית. כל כך קטנה, שיש לשים עליה בודי־גארד. כך יזרום הגז קטן קטן ולא יהיה רישום. הנה סיפרתי. מגעילה שכמותי. עכשיו אני צריכה רק להחטיף לעצמי שתי סטירות, ושוב ארגיש בסדר — כמו מקודם.

פשטידת הכבד ליום כיפור - וריאציות

אמרתי כבר שיונה זו מיספר חזק. אז יש לה שיכלולים. את פרוסות הכבד הקפוא הזול, שאת כמותו הגדילה, מטגנים בשמן העמוק שלמות. אחר־כך זה מישחק פשוט לחתוך לקוביות. צודקת הילדה. אין מה לאמר. אני קיצצתי אותן במצב קפוא, לכן היה לי קל. אחרת לא.

ועוד דבר. את העיסה היא אפתה לא בתבנית של אינגליש קייק, כי אם בתבניות של התנור. יצאה כמות, אמנם שטוחה, אבל לעם, הרבה יותר גדול. בכל מנה, היה „קריץ” משגע בצד של התבנית. חצי תל־אביב אצלה בבית. חיזקה נפשה עם זה בצום, כך שכדאי.

למה דודו טופז אינו מתחתן?

תחייה אדר, עיתונאית צמרת, גילתה. „תראו,” הסביר דודו טופס לכל השואלים. „יהורם גאון התחתן בגיל 40. יוצא, לפי זה, שכלתי היום בת 11.

„ואני, רבותי,” סיים בדפיקה על השולחן, „לא יעשה לה את זה! לא יכול!”

סיפור מן החיים

אפרופו

הבמאי המפורסם רומן פולנסקי, ושחקן הקולנוע רוברט דה נירו, בילו חופשה פרטית באילת.

טוב. אילת, זה היה רפי נלסון. הכפר המה מאנשים. בחג, זה פחד אלוהים. איש אחד מצא שם חזיה, מבגדי־ים של בת־חמש.

רומן פולנסקי
עסקי החתיכות

„מי איבד את זה?" החל קורא בקול גדול. מתח את הסחורה האצבעונית, הראה אותה לכל כיוון, אולי יהיו קופצים.

נלסון, עם הרבע עין הנותרת, הוא איש דק הבחנה. לקח, בחן החזיה בתשומת־לב, ואז פשוט הורה: „להחזיר למר פולנסקי! זה שלו!"

מה חדש בקלושמרל

התעמלות מדוייקת לעיצוב גיזרה אחרי לידה

זה סיפור על הכיפק לכל אישה, ולא חשוב כמה זמן עבר כבר מאז ילדה.

כל מי שעושה דיאטה, ומצפה בלי סבלנות שתצא לה גיזרת־רחל־וולש, מרוב השומנים שנושרים, ומתבדית, מגיעה לבסוף למסקנה שבלי ליצב שרירים מחדש הרזיה בלבד זה לא זה. הבן־אדם פשוט מחליף שמן — ומדולדל ברזה — ומדולדל. ללכת לשיעורי התעמלות, או בלט, זה יופי של מותרות, אם מוצאים את הזמן והמרץ והשקדנות ואולי אפילו את הכסף, בכדי לשים על הנושא. חוץ מזה, נגיד שיש את כל העניינים האלה להשקיע, איפה מוצאים יוזמה!

לקנות ספר התעמלות, זה קישקוש אחד גדול. ספר, וזה סופית, קונים לכבוד המצפון, לא לכבוד הביצוע. כמה פעמים חלמת שיהיה לך מאמן צמוד, שיתן לך רק את התרגילים המיועדים נטו, בלי ברדה, לחיטוב עניינים נפולים? שיגעון של חלום. להתחתך ביעילות, בלי לבזבז שום זמן על מה שלא שייך. ובכן, המאמן הפרטי שלך יכול להופיע אצלך בבית תמורת 600 לירות.

זו חוברת סופר־נוחה. מצולמת כולה באופן מאיר עיניים, ולה מצורף שיגעון של רעיון פרקטי — קסטה, עם הקול הסקסי של טוביה סער, זה ה־P.L.O. החדש מהטלוויזיה, שמסביר בקול שרמנטי מה עושים. לקחו שם בחשבון את הזמן לכל תרגיל ותרגיל. המעברים מתרגיל לתרגיל דורשים שינויי תנוחה, ולכך דרוש זמן נוסף, שגם הוא מחושב בקסטה. אמרתי כבר, אמריקה. הסרט המוקלט מלווה נעימות קלות, וכל הסיפור מאוד הדליק לי את הראש. נתפס ממש לעצלנים.

את העסק המציא ד"ר רפי טיין, שיש לו ניסיון שיקום, חיטוב והחזרה לפעילות של כל אצבע ואצבע. האיש עבד שלוש שנים במרכז לשיקום שליד בית־החולים תל־השומר, היה מרכז ומדריך רפואי של קורסי־התעמלות לנשים, ובכלל, כרופא במחלקה האורתופדית בבית־חולים קפלן הוא מכיר קצת אנטומיה ומה צריך לעשות לה. משיגים את זה בבתי־המירקחת, תמורת 650 לירות. צועקים קצת חמס, אז הם מורידים ל־600. ההפצה הראשית של זה, זה באורדע אורקול, רחוב אבן גבירול 40 תל־אביב. כל הדבר הזה הוא יופי, באמת. אבל שורה אחת סתם צרמה בנביבות. בצד ההסברים על השיטה, מודפס על הכריכה טקסט־פצץ. „התעמלות זו תסייע לך לחזור באופן הדרגתי מבוקר, בזמן קצר, לגיזרתך הקודמת ולכושר גופני מלא. בנוסף לכך תשפר פעילות זו את הרגשתך הכללית, תגביר את ביטחונך העצמי". ושימו־לב, שימו־לב: „...ותסייע לך למלא ביתר קלות ובהנאה, תפקידך כאם, וכאשת־איש."

מה זה צריך להיות המישפט הזה? הרי זו הונאה, אשכרה בעיניים! שום גיזרה חטובה לא עוזרת למלא ביתר „קלות והנאה" תפקיד של אם ואשת־איש. זה אותו דבר כמו לתקוע דיאודורנט לבית השחי, ביומרה למנוע עם זה סיכסוך מעצמות. זה לעניין, באותה מידה. הגזימו אלה!

קסטה עם חוברת מהודרת
יעיל גם לגברים

בריאות

איך מתקנים ציפורן מצ'וקמקת ודפוקה, באצבע הרגל

זה עסק כל כך מקובל, שאיש לא מתרגש. כמעט לכל ברנש וברנשית שניים במדינה, ישנה בכף הרגל ציפורן שאיננה אי־יאי־יאי. או שאינה דבוקה במחציתה אל הבשר, או שהיא סתם מקרה קרני מגעיל לעין. יש והיא אינה צומחת כלל, ויש שהיא עושה זאת, אך לגובה. יש כל מיני מינים. פעם, אם בכלל רצו כבר לתקן, הלכו אל הרופא. ההוא עקר את הציפורן, נתן לאכול גלולות אנטיביוטיקה, וגם דפק סידרת זריקות בתחת, שיהיה. וכל האופנסיבה הגדולה, בכדי לתת מכות מסוג אכזרי לפיטריה, שמסתדרת בציפורניים לצמיתות, ומתנחלת לה בלי כוונות תזוזה. היום, אפשר לזנוח את האינקוויזיציה העצמית. ישנה שיטה סופר־יעילה. אה־מה? צריך לה סבלנות ברזל. בלי זה, אז אין תוצרת.

הולכים אל הרוקח הפרטי, ומבקשים יוד חום, של 10 (עשרה!) אחוז. היוד המקובל במדפים מכיל רק שניים או שלושה אחוז, ואין הוא יעיל למטרה הזו. רק יוד של 10%. אז נא להקפיד. אחר כך זה סיפור־יום־יום, שנה שלימה, מורחים כמו לכה, על הציפורן, מהיוד הזה. מורחים רק בתחומי הגבול של הציפורן, כי זה שורף בשר. אם יש כוויה קטנה, בשולי העור, מפסיקים כמה ימים, שזה יחלים. היוד המרוכז הזה מחלחל וניספג דרך הציפורן עד לבשר הלא דבוק שמתחתיה, ולאט לאט, אבל בטוח, מדביר את הפיטריה. הציפרניים, הגדלות בהדרגה, גודלות כל נגלה, רק יפות יותר. עם בוא הניצחון המיוחל שוב לא תהיה לה כף־הרגל כמו של נמר בא בימים, ששבע קרבות. הציפרניים ידבקו בחזרה, וכל הקרנית, כמו־של־פרסה, פשוט תגוז. ולא להתייאש מההתחלה, בגלל הסטוץ היומיומי שיש למרוח. זה רק עניין להתרגלות. אחר כך זה הופך רוטינה. לא מורחים את זה על לכה, רק על ציפורן ערומה! כמו שקמים בבוקר, נופלים על המישחה ומיברשת־השיניים נופלים גם על הבקבוקון הזה.

מובן שזה מתאים באופן מדוייק, גם לציפורן המצויה באצבע יד.

למי שזה מפריע, עכשיו, הוא כבר יודע. יש שיטה!

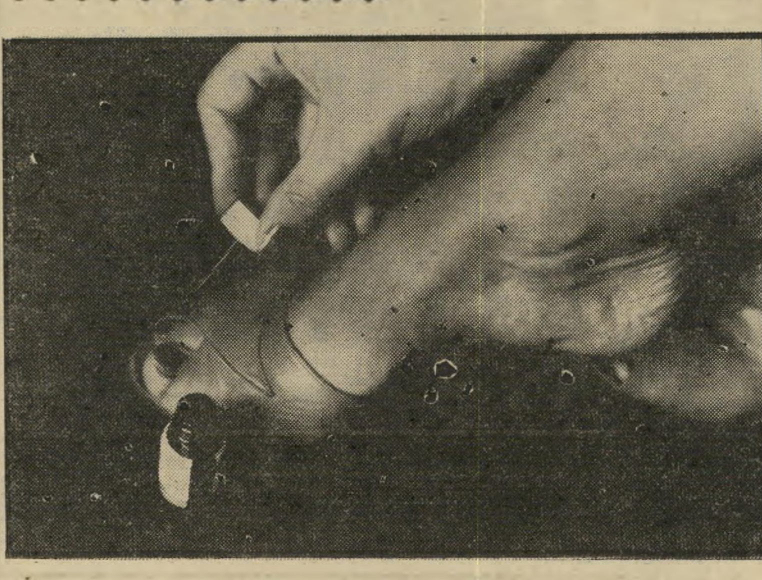

מריחת פטנט היוד המרוכז
שיטה להדבקה

שידור

צל"ש

בדאיון והומור

● לאהוד יערי על כתבה מעמיקה, בלתי־רגשנית ועניינית על חוליית־הפידאיון שביצעה את הפיגוע בחברון. באמצעות יערי הובנו לא רק שיטות־הפעולה, שרשרת־הפיקוד ודרכי־ביצוע של הפידאיון, אלא גם דרכי־המחשבה שלהם, עולמם הנפשי ומושגיהם. כך ניתן לציבור הישראלי אולי בפעם הראשונה לעמוד פנים־אל־פנים מול אנשי־השדה של אש"ף, הרואים את עצמם כלוחמי־מחתרת הפועלים נגד שילטון זר. הוסיפו לטיב הכתבה ציוריו של **יוסי שווארץ**. לעומת זאת פגע בה התירגום האווילי. כשיערי דיבר על „האירגונים", כדרכם של הערבים, אמר התירגום „אירגוני המחבלים". כאשר דיבר יערי על „פידאיון, דיבר התירגום על „טרוריסטים", ובכך הסתלף לחלוטין הדו־שיח המקורי.

● למי שהחליט לשדר מחדש את ה־תוכנית לול של **אורי זוהר** וחבריו. אחרי שמונה שנים נראו הקטעים אקטואליים ורעננים כמו ביום הראשון, ובלטה ההידרדרות הנוראה של הטלוויזיה הישראלית מאז. כיום כלל לא תתואר בטלוויזיה תוכנית חדשה בעלת הרמה, החרות וההומור של לול. ביגלל השבת לא יכול היה ר' זוהר לחזות בהקרנה, וכך לא באו לו הירהורי־חרטה, שמא ההומור הישראלי זקוק לו יותר מאשר הקדוש ברוך־הוא.

מאחרי הקלעים

פחות, לא יותר

הכל החל בכוונות טובות, שהיו למנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, כאשר שימש כמנהל הטלוויזיה בפועל וכמנהל מחלקת־התוכניות בפועל. לפיד יזם אז, בתוקף תפקידו המשולש, תוכנית־טלוויזיה שתעסוק במיכלול של נושאים חברתיים, במתכונת מגזינית בתוספת כתבות מצולמות.

על תוכנית זו הופקדה המפיקה **נאווה כהן**, מי שהפיקה בעבר תוכניות־טלוויזיה אולפניות לרוב. הפקה של תוכנית־טלוויזיה מצריכה בדרך כלל שלושה עד ארבעה חודשים. לבטיה של כהן היו רבים יותר, והעמדת התוכנית ארכה חודשים רבים.

התוצאה הסופית היתה תוכנית תחת הכותרת פחות או יותר. המנחה שלה היה צריך להיות שדר גלי צה"ל, **אלכס אנסקי**.

כל תוכנית־טלוויזיה חדשה עוברת הפקת־ניסיון, הנקראת בעגה המיקצועית „פיילוט". הקלטת הפיילוט של פחות או יותר נערכה באחרונה, כאשר אחד המרכיבים שלה היה ראיון שערך **אדם ברוך** עם מנהיג תנועת האוהלים, **ימין סוויסה**.

אחרי ההקלטה צפו בתוכנית הפיילוט מנכ"ל רשות־השידור, מנהל הטלוויזיה **יצחק שימעוני**, מנהלת התוכניות בעברית **אסתר סופר** והאחראי על סרטים תיעודיים **יוסף גודארד**. לדעת כל צמרת הטלוויזיה היתה התוכנית פחות מטובה. הוחלט לגנוז אותה.

הגירסה הרשמית לגניזת התוכנית: „צורת־הטיפול לא נראתה טלוויזיונית, והתוכנית הורדה מטעמים מיקצועיים מובהקים."

נוק־אאוט לאולפני הרצליה

אולפני הרצליה שבהנהלת **יצחק קול**, הפועלים ככל יכולתם למען הקמת ערוץ 2, ניזונים במיליוני לירות לשנה מהפקות רשות־השידור. תוכניות אולפניות, הדורשות אולפן גדול לשם הקלטה בהשתתפות קהל, כגון שעה טובה, תשע בריבוע והפקות דראמתיות, מכלכלות את המערכת הכלכלית של האולפנים, שקראו תגר על רשות־השידור.

הצלחתם וגידולם של אולפני הרצליה מקורם בחוסר אולפנים של הטלוויזיה הישראלית, המחזיקה בבניין הטלוויזיה שבירושלים אולפן וחצי, המופעלים לרוב במיסגרת של מחלקת־החדשות.

תשלומי תיפעול אולפן־טלוויזיה על־פי שעות צילום וימי צילום, המשולמים מתקציב רשות־השידור, גורמים לגרעונות עצומים.

מנהל הטלוויזיה, **יצחק שימעוני**, ראה בפיתרון בעיית־האולפנים של הטלוויזיה את הגורם העיקרי למוגבלות של פוטנציאל ההפקה של התחנה. מציאת פיתרון לבעייה זו נראתה לו כמשימתו הראשונה.

בימי המנכ"ל **יצחק ליבני** דובר על הקמת מערכת של אולפני־טלוויזיה בשכונת רמות, באיכות בינלאומית מקובלת. אך צו־ההקפאה הממשלתי לבניית מיבני־ציבור הקפיא את מה שקרוי בעגת רשות־השידור בשם „פרוייקט רמות".

במשך השנה האחרונה הקדיש שימעוני זמן רב לפיתרון הבעייה ולמציאת תשתית להקמת אולפן, שבו ניתן לצלם מופעים פומביים. הוא הפעיל לחץ על מנכ"ל־הרשות, שדאג לשיחרור כספים ותקציבים מתוך תקציב־הרכש החדש של רשות־השידור.

בימים אלה עומד להיחתם חוזה על מיתקן עצום־מימדים בירושלים, אשר יותאם במהירות לאולפן טלוויזיה גדול־מימדים, שישחרר את הטלוויזיה מתלותה במיתקני אולפני הרצליה ויקדם את פוטנציאל השידורים האולפניים.

הדבר יסוכם סופית עם שובו של מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, מסיורו באוסטרליה. עם חידוש התוכנית שעה טובה היא עשוייה כבר להיות מוקלטת בירושלים.

בעל־אולפנים קול והרב אורי זוהר
ההומור חשוב מהקדוש־ברוך־הוא

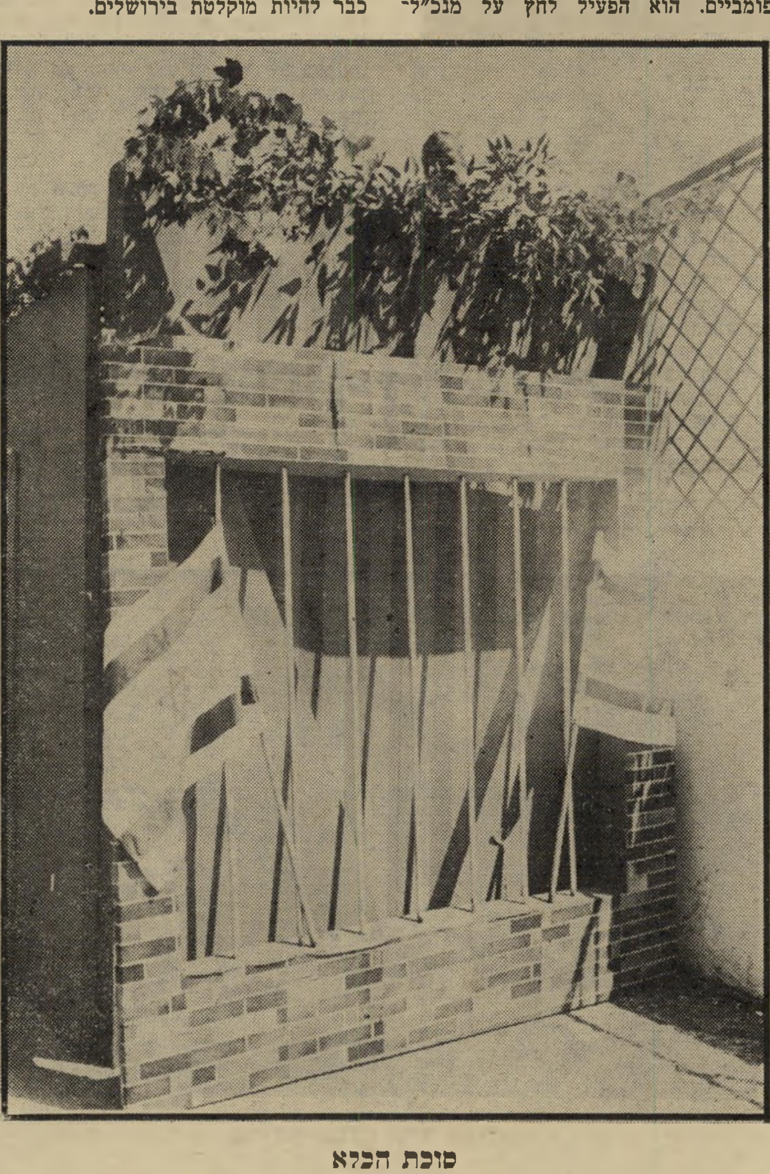

סוכת הכלא
מפקחי כשרות לכל מחלקה

הכלאוויזיה הישראלית

העוברים־ושבים מבניין הטלוויזיה לבניין חוטי־ירושלים, שבו מרוכזים מישרדי הנהלת רשות־השידור, חשבו ביום הראשון של סוכות כי מדובר במעשה ליצנות נוסח ניקוי־ראש. על גדר הברזל נשענה לה ספק סוכה ספק כלא.

התעלומה נפתרה עד מהרה, כאשר נתגלה כי לרשות־השידור יש רב צמוד, הרב **שלמה רוזנבלט**, שהחליט לחזק את התודעה היהודית בקרב עובדי הטלוויזיה, ושדאג להקמת הסוכה.

עובדי הטלוויזיה, לא באו להתפלל בסוכה עם ארבעת המינים. הם הסתפקו בכך שהורו אחד לשני על סורגי כלא־הסוכה, ומילמלו „הכלאוויזיה הישראלית." הכינוי הזה דבק בסוכה.

כמה מעובדי הטלוויזיה, ששאלו שאלות, הופתעו לגלות את דבר קיומו של רב לרשות־השידור. היו שהציעו להצמיד מפקחי־כשרות למחלקות השונות שבבניין.

רדיו

„בחצי היום" מוסיקלי

מאבק־חריף, שהתנהל לפני כשלושה חודשים בוועד־המנהל של רשות־השידור בין יו"ר־הרשות הפרופ' **ראובן ירון**, המנכ"ל **יוסף לפיד**, ומנהל־הרדיו **גידעון לב־ארי**, הסתיים השבוע.

ירון תבע להפסיק את שילוב כתבות־החדשות בתוכנית בחצי היום בקטעי מוסיקה ופירסומות, כפי שהדבר מקובל, והציע להפכו ליומן דיווחי, בלא מוסיקה ופירסומות.

פיתרון זמני של פשרה הציע דובר רשות־השידור, **משה עמירב**: לערוך סקר־מאזינים בנושא זה. הוועד־המנהל החליט לקבל את תוצאות הסקר.

תוצאות הסקר, ששאלותיו נוסחו בידי דובר־הרשות בשותפות עם הפרופ' ירון, גילו כי 55 אחוז מן המאזינים הם „בעד שילוב כתבות, מוסיקה ופירסומת, כפי שזה משודר כעת", בעוד שרק 25 אחוז מן המאזינים היו בעד „שידור רצוף של כתבות ללא מוסיקה".

יא חלילי

בין התוכניות הפופולאריות ביותר של רשת ג' יש דברים טובים, העושה כל שביכולתה כדי להצדיק את כותרתה. עורכת ומגישת התוכנית, השדרנית **שמירה אימבר**, שיכנעה את שתי החברות המייצרות חליליות בישראל, זמיר וחלילית, לערוך מיבצע של 20 אחוזי־הנחה למוצריהם. ועל מיבצע זה שודר בתוכנית. אימבר גם שיכנעה את שתי החברות לתת 400 חליליות למרכזים קהילתים בארץ.

פסקול

סוף העונש

תוכנית הטלוויזיה העתידה של גלי צה"ל והטלוויזיה הלימודית, בוקר טוב ישראל, עברה כבר את שלב התיקצוב הראשוני. תקציבה ימומן ברובו מתקציב מישרד החינוך והתרבות. שר־האוצר, **ייגאל הורביץ**, נתן כבר אור־ירוק־תקציבי לתוכנית זו, חרף מיכלול הקיצוצים שהוא תובע ממישרדי־הממשלה ה־שונים ●● בפעמים שבהן התקשר מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, מאוסטרליה אל מישרדי הרשות בירושלים, כדי לברר „מה קורה ברדיו ובטלוויזיה?" הוא נענה תמיד ב„אין כלום. הכל בסדר!" ●● ל־מנהל מחלקת־הספורט, **אלכס גילעדי**, הוצע לנהל את מיבצע הטלוויזיה לאיסוף כספים לתמיכה באירגוני ילדים פגועים למיניהם. גילעדי סירב להצעה, בטענה כי לא הוענקו לו תנאי־מינימום סבירים. כאשר נשאל על המטרות שיש להשיג במיבצע זה, אמר: „אם לא ייאספו לפחות 100 מיליון ל"י (10 מיליון שקלים) — לא יהיה המיבצע כדאי..." ●● במשך חודשים רבים היתה קריינית־הטלוויזיה **שרי רז** בעמדת־עונש, ולא הועלתה להגיש מהדורות חדשות. הסיבה: מנהל מחלקת־החדשות, **חיים יבין**, העניש את רז, שנראתה כמזלזלת בעבודתה. בשבוע שעבר הוחזרה רז למסך, בטענה שהעונש לא עזר לה ●● ארשת פניו של **חיים יבין**, כפי שנשקפה מעל גבי המירקע בשבוע האחרון, לא חשפה את האסון שעבר בביתו. בנו, **יהונתן**, נפגע בשבת בתאונת־דרכים. בינתיים התחיל בנו של יבין להתגבר ולהחלים מפגיעתו.

יום רביעי

8. 10

● **ניקולאס ניקלבי (8.03 — שידור בצבע).** הפרק סוף טוב הכל טוב הוא האחרון בסידרה בריטית מעולה זו, המתארת את עלילותיו של ניקלבי הצעיר, כפי שסיפרם צ׳ארלס דיקנס.

● **החולדות (10.05).** קומדיה צרפתית מעולה מראשית שנות ה־70׳, בכיכובם של מישל סוו, פיליפ נוארה, שארל דאנר ומישל גאלברי. קומדיה הלועגת למינהג החברתי, שפשט בראשית שנות ה־70׳ בפאריס: הריסת שרידי העיר הישנה, והקמתם של מיבנים אולטרא־מודרניים, מביטון ומזכוכית, כרובעים אפורים וחסרי אווירה אנושית.

יום חמישי

9. 10

● **סוד הגן הנעלם (5.30).** שידור שני. עיבוד לטלוויזיה (בן שבעה פרקים) לספר של פרנסס חודג׳סון ברנט (מחברת הלורד פונטלרוי הקטן). סיפורה של מרי לנוקס, שהוריה ניספו בתאונה, העוברת להתגורר בבית דודה האלמן. שם היא מגלה גינה מסתורית ובה בן־דוד חולה. השניים מתיידדים.

● **חיים עלי אדמות (9.30 — שידור בצבע).** סידרה נהדרת, המתארת באמצעות פרשנות מעולה את תהליך היווצרותם של כדור־הארץ ובעלי־החיים, מפיו של

אנטבורו: פלישה ליבשה
יום חמישי, שעה 9.30

הזואולוג דייוויד אטנבורו. הערב: הפלישה ליבשה, ובו תיאורן וסיפורן של חיות המים הקטנות, שהצליחו להסתגל לתנאי החיים ביבשה.

● **תמונות מחיי נישואין (10.25).** פרק ראשון בסידרה הנוקבת על מסע אל תוך חיי הנישואין, אותה יצר הבמאי השבדי המהולל אינגמאר ברגמן. הסידרה מתרכזת בבעל ואשה (את האשה מגלמת השחקנית לייב אולמן, ואת הבעל השחקן ארנלד יוזפסון) ובמכלול יחסיהם. בתחילה הבעל הוא הדמות הדומיננטית, אך בסוף הסידרה מתהפכים היוצרות. הפרק הראשון, שיוקרן הערב, הוא תמימות וחרדה, המציג את עולמם של ג׳והן ומריאן הנשואים באושר זה עשר שנים. בין ידידיהם הבאים לבקרם פורצת מריבה. ג׳והן, שהוא פרופסור במכון לפסיכולוגיה שימושית ומישפטן שהתמחה בדיני מישפחה, מנסה בעזרת אשתו, מראין, להפריד בין הניצים. בני הזוג מגלים כי הם כבולים איש לרעהו בכבלים של ממון ומנטאליות. כעבור זמן מגלה מריאן כי היא הרה, דבר שאינו מרגש את ג׳והן, המציע לה להפיל. היחסים מתחילים להתערער.

אולמן ויוזפסון: תמונות מחיי נישואין
יום חמישי, שעה 10.05

● **רסיטל (11.15).** הפסנתרן הנודע סוטיסלב ריכטר מנגן ארבעה קטעים לפסנתר מאת שוברט.

יום שישי

10. 10

● **לול (9.20).** את מקומה של תוכנית הבידור הדו־שבועית שעה טובה עם מני פאר שיצאה לחופשה תתפוס סידרה מימי ראשית הטלוויזיה הישראלית. בהשתתפות של

רבע־גמר הטנים

ביום שישי (10.10) בין 3 ל־5 שידור־חי ממיגרשי הטניס שברמת־השרון, על מישחקי חצי־גמר אליפות המקצוענים.

גליקשטיין: טניס
יום שישי משעה 3.00

צפויה השתתפותו של הטניסאי הישראלי המוכשר שלמה גליקשטיין, שתרתק רבבות צופים. השדר ניסים קיוותי.

הבדרן אורי זוהר והזמר אריק איינשטיין, המסתייעים בצבי שיסל.

● **אנה קרנינה (10.00 — שידור בצבע).** פרק שמיני בעיבוד הטלוויזיוני הלא־כל־כך מוצלח לסיפרו של טולסטוי.

שבת

11. 10

● **הדמוקרטיה בישראל (6.30).** סרט תיעודי בערבית, על מהותה של הדמוקראטיה הישראלית. פוליטיקאים ואנשי אוניברסיטה על הדמוקראטיה ועל הסכנות האורבות לה.

● **הצייר המלכותי של השמש (10.05).** עיבוד קולנועי למחזה מצליח של במאי בריטי ממוצא יהודי, פיטר שאפר. עוסק בעימות תוקפני בין שתי תרבויות. הכובש פיזארו מנסה לזכות בזהב של פרו ולהפיץ את תרבות הכנסיה הקתולית. מנגד ניצב איש פולחן השמש, המתמודד עימו ועם תרבותו. בתפקידים הראשיים רוברט שאו וכריסטופר פאלמר.

יום ראשון

12. 10

● **החבובות מארחות את ג׳ונתן וינטרס (8.30).** אחד מבכירי הקומיקאים האמריקאים של הדור.

● **סקאג (10.00).** חלק שני בסידרה המתארת את עולמם של פועלי התעשייה בארצות־הברית. בעיות שיקומו של סקאג, מנהל עבודה במיפעלי הפלדה בפיטסבורג.

● **שיחה בשניים (10.50).** משה דיין משוחח עם העיתונאי שבתי טבת, מחבר הביוגרפיה על דויד בן־גוריון.

● **בועות (11.20).** צ׳אסטר טייט מביא זר פרחים לאשתו המאושפזת בבית־החולים. הוא מתחנן באוזני ג׳סיקה שתסלח לו. באותה עת מנסה מרי קאמפבל לספר לבעלה, בארט, כי התינוק שאותו היא עומדת ללדת עשוי להיות בנו של בארט איש־החלל. דני מציע נישואין לחברתו השחורה, פולי, שאינה משוכנעת כי זה הפיתרון הטוב עבורם.

פאלמר ושאו: הצייר המלכותי של השמש
מוצאי־שבת, שעה 10.05

יום שני

13. 10

● **מסך גדול מסך קטן (8.30).** קטעים מתוך סרטים המבוססים על מחזותיו של ניל סיימון.

● **מוות לבן, מים כחולים (9.30).** הסרט שהקרנתו נדחתה לפני שבועיים מספר על מירדף לאורך 12 אלף מייל ימיים אחרי הכריש הלבן הגדול.

● **הארט ואשו (11.05).** הפעם: מתכון לרצח.

יום שלישי

14. 10

● **כולבוטק בשידור ישיר (8.30).** תוכנית יוצאת דופן על חיסכון באנרגיה.

● **שאלה אחת — תשובות רבות (9.30).** השאלה הגדולה של שנות ה־80׳: כיצד להשתחרר מן התלות הגוברת בנפט, שעה שמקורות האנרגיה הקונבנציונאלית הולכים ופוחתים. בתוכנית נבחנות התשובות המגיעות מישראל, מיפאן ומניו־זילנד, בשיתוף תחנות הטלוויזיה של אותן ארצות.

● **שירי פסטיבל הזמר והפיזמון תש״מ (10.00).** שידור חוזר של מופע פומבי בהשתתפות: שלושה בשירה אחת, עופרה חזה, נורית גל־רון, אילן וירצבורג, אריק סיני, סאקסטה, יצחק קלפטר (צ׳רצ׳יל) ויעל לוי, דני גרנות, האחיות והאחים, ריקי גל, עדנה לב ואחרים.

● **ביתו של אנגלי — מיבצרו (10.50 — שידור בצבע).** שידור־חוזר של הסידרה בכיכובו של קנת מור. סידרה שנושאה הוא ביקורת עוצמתה של הטלוויזיה. הבסיס לסיפור היא ההנחה שגרמניה ניצחה במילחמת־העולם השנייה, ובריטניה של שנות ה־70׳ היא גרורה של הרייך השלישי. אמצעי־התיקשורת „טוהרו״ מכל „האלמנטים השליליים״; מפירי חוק צפויים לעונש מוות; באנגליה החדשה אין יהודים, אך יש תנועת מחתרת המטילה פצצות. פיטר אינגראאם (קנת מור). מי שהיה לוחם מחתרת ומורד נודע בהתקוממות של שנת 1947. הפך מחבר ומפיק מצליח של אופרת־סבון בשם „מבצרו של אנגלי״.

לקראת שידור: ספינת האהבה

ביום רביעי (15.10) תתחיל הקרנתה של אחת הסדרות הארוכות ביותר בתולדות הטלוויזיה האמריקאית: ספינת האהבה בכיכובם של טד לאנג׳, פראד גראנדי, ג׳ולי מקקוי, קאווין

לאנג׳, גראנדי, מקקוי, מקלאוד וקופל: ספינת האהבה
החל מיום רביעי (15.10) בשעה 8.03

מקלאוד ובארניי קופל. הרפתקותיו של צוות אונייה המוליכה תיירים אמריקאים לבילוי ולסיור. כוכבי ספינת האהבה יבקרו בסאלונים של ימי רביעי במשך תקופה ארוכה, כדוגמת אדונים ומשרתים, למשל.

כוכבים

הל״די אוהבת לגנוב

ניראה כי חרף המשבר החמור של תעשיית הסרטים הבריטית הצליחה בריטניה למצוא תגלית חדשה. מאז אודרי הפבורן הדקה והשברירית, השנונה והאלגנטית, היו לה סוזאנה יורק, שהעמיקה במישחק דראמתי, ושרה מיילס, שעשתה כל מה שדרש תעוזה מינית וחשיפה טוטאלית, וג׳ולי כריסטי, שמרדנותה והנון־קונפורמיזם שלה הפכו כל תפקיד שגילמה למינשר חברתי; אבל כשמדובר בתבנית של ליידי חלקלקה כדולפין, היודעת לקרוץ בעין אחת ולהשגיח בשניה על פיה, לבל יעוות את מרגליות המיבטא הבריטי המסורתי, ניראה כי הפיתרון הוא לסלי אן דאון.

מוסיקה בלי בשר. אם כי באדונים ומשרתים של הטלוויזיה הפגינה זו בקיאות רבה בגיוון האצילי, לא זורם דם אצילים בעורקיה. אין לה כל יוחסין, מילבד העובדה שבגיל 14 ברחה מן הבית וניסתה להתפרנס בכוחות עצמה. אולי משום כך היה משוך עליה דוק של ליגלוג, כשעיצבה דמות של ליידי מושחתת, כמו היתה נהנית לזייף את דמות הליידי. בדמות זו הופיעה בבטסי, כשגילמה גברת מן החברה הגבוהה האוהבת לרדת לתנוחה מאוזנת עם כל דיכפין. על להטוטים אחרים של העמדת־פנים חזרה בשוד הרכבת הגדול, כשותפתו הממולחת של שון קונרי. כל התפקידים האלה נראים כתרגילי־הכנה לקראת התפקיד הבשל באמת של ג׳יליאן ברומלי, בסרטה האחרון יהלומים עם כל דבר. כאן ניתנה לה ההזדמנות להפגין את מעלותיה האסתטיות הנדיבות ואת חוש ההומור שלה.. היא בתו

בתפקיד „פילים דיקסי״
מתפשטת

של פוליטיקאי בכיר המנצלת את מעמדה כדי למצוא פורקן לתחביבה־תסביכה העיקרי: הקלפטומניה.

ואם לסלי אן דאון מעידה על עצמה שהיה לה מזל גדול להגיע לסרט של דון סיגל, הרי הצדק עימה. סיגל נימנה היום על השורה הראשונה של במאי הוליווד, ובחירתו בשחקנים אינה מיקרית כלל וכלל. לעומת זאת, גם הפארטנר שלה בסרט, ברט ריינולדס, נהנה היום מפינוק רב בשכר ובדרישות מקצועיות ויש בידו לבחור את שותפיו לליהוק. מכל זה יוצא שהגברת אכן עלתה על דרך המלך.

היא מתייחסת להצלחתה בקלילות חיצונית האופיינית לכוכבת מפונקת: „כשאינני עובדת אני מעדיפה ללכת לישון בארבע לפנות בוקר ולהתעורר בארבע אחר הצהריים. אני עצלנית מטבעי ושונאת לשמור על כושר. כשגיליתי שבטבעונות אפשר לרזות ללא מאמץ ויתרתי על בשר. אני משכנעת את עצמי להתעמל רק משום שהקלטתי לעצמי את התרגילים עם המוסיקה האהובה עלי ולהשמיע לעצמי את המוסיקה, זו הדרך היחידה להזיז אותי ממיטתי בבוקר.״

סרטים

מוטב מאוחר מלשולם לא

עתה, משחלפה סכנת השביתה של בתי־הקולנוע, מותר לשוב ולנגח את ציגורות ההפצה בישראל. אלה מבלבלים את היוצרות ואת הזמנים. הם עשו זאת כבר בעבר יותר מפעם אחת, והדוגמה הבולטת היא רחובות זועמים של הבמאי מארטין סקורסיזה. כשהובא לראשונה ארצה, נתקל בסירוב מוחלט של המפיצים. רק אחרי הצלחת אליס לא גרה כאן יותר הוחלט שכדאי בכל זאת להסתכן ולהציגו.

מיקרה דומה קרה לבמאי בשם טרנס מאליק. סרטו הראשון, שביל הזעם, נבחר בשעתו בארצות־הברית כאחד הסרטים המעולים של 1974. הסרט נשלח לישראל. המפיץ המקומי החליט שאינו די מיסחרי והחזירו לבעליו. גם באמריקה לא שבר מאליק שיאי קופה, כך שבעלי הסרט הבינו את שיקולי המפיצים בישראל.

הקולנוע הטוב. אולם בשנה שעברה

ג׳ורג׳ינה ב„אדונים ומשרתים״
מתנדבת

זכה אותו מאליק לייצג את ארצות־הברית בפסטיבל הסרטים בקאן. סרטו ימים ברקיע היה לאחת ההצלחות הגדולות של הפסטיבל. הוא הובא לישראל, הפעם על־ידי מפיץ אחר, וזכה להצלחת יוקרה ניכרת וגם להצלחה מסחרית לא מבוטלת. הצלחה זו יש בה כדי לשכנע את בעל הזכויות של שביל הזעם להרהר שוב בהחלטתם הקודמת. ואמנם בקרוב יוכל הקהל הישראלי לראות סוף־סוף את סרטו העלילתי הראשון של טרנס מאליק. במיקרה זה יוכלו חובבי הקולנוע הטוב לומר בפה מלא: סוף טוב הכל טוב, העיקר שהסרט הגיע.

מי שראה כבר את ימים ברקיע יכול לקבל באמצעות הצפיה בשביל הזעם אישור סופי לכך שמאליק הוא אכן יוצר בעל סיגנון אישי, איש קולנוע מקורי, מרתק ומעניין, בעל גישה יוצאת דופן יותר מכל שאר בני דורו, במאים כמו סקורסיזה, קופולה או לוקאס.

בעל תואר ראשון בפילוסופיה ומילגה באוכספורד. הוא נטש את לימודיו כדי להיות כתב של עיתון היוקרה האמריקאי ניו יורקר, שלמענו תיאר את דיוקנו של רג׳יס דברי, המהפכן הצרפתי שהיה אסור בבוליביה כחברו לנשק של צ׳אה גווארה. מאליק הגיע לקולנוע באיחור, ונרשם לקורס של מכון הקולנוע האמריקאי ב־1969, ללא הכנה מעשית קודמת במקצוע. תוך כדי לימודיו מצא לעצמו עבודה בתחומי הקולנוע — תחילה כתסריטאי. הוא עבד על גירסה מוקדמת של הארי המזוהם שלא הוסרטה. עם סיום לימודיו, ב־1971, התחיל לעבוד על סרטו הארוך הראשון. נסיונו הקודם בבימוי הסתכם אז בסרט בן 10 דקות שעשה במיסגרת לימודיו.

סידרת רציחות. שביל הזעם מבוסס על פרשה אמיתית: סידרת רציחות של ברנש תמהוני בשם צ׳ארלס סטירקוותר וידידתו קארול־אן פוגייט, שנדדו על פני מרחביה הריקים של אמריקה התיכונה והותירו אחריהם שורה של גוויות.

לסלי אן דאון בתפקיד ג׳וליאן ברומלי ב„יהלומים עם כל דבר״
גונבת

כל זה קרה בתחילת שנות ה־50. כאשר עשה מאליק את הסרט נמנעה ממנו האפשרות להזכיר את מקור ההשראה, פן ייתבע על הוצאת דיבה (כפי שקרה לאברהם הפנר, שרצה לעשות סרט על רצח חיים ארלוזורוב והוציא מתחת ידו את פרשת וינשל).

הסיפור פשוט מאוד: פועל ניקיון בעיר־שדה שכוחת־אל מחזר אחרי נערה בת 15. הוא הורג את אביה, המתנגד לקשר הרומנטי, ונוטל את בחירת ליבו עמו. במסלול של בריחה הוא הורג כל מי שנראה בעיניו חסר חשיבות או מסכן את שלומו האישי. הסיפור מוצג מבעד לעיניה של הנערה, המגשרת בקריינות בין הפרקים השונים במסע של השניים.

הבאנאליות של הרשע. שביל הזעם הוא סרט מוזר, אולי אפילו מפחיד, ועם זאת מהפנט. מאליק ניצב, כפי שעשה מאוחר יותר גם בימים ברקיע, במרחק מסויים מן הסיפור שהוא מציג. יש בגישתו מידה של ניכור האומרת, כי אין הצופה חייב להזדהות עם אחת הדמויות או להשתתף בחוויותיה. ויותר מכך, הדמויות אף אינן תובעות השתתפות כזאת. הן כה מרוכזות בעצמן עד שחשיבות הזולת פחותה בעיניהן.

אפשר לפרש את הסרט בכל מיני צורות. מותר לראות בו הצגה מפחידה של מה שנהוג לכנות „הבאנאליות של הרשע״: הקלות שבה הופך אדם רגיל לרוצח מסוכן; הפשטות שבה ניתן לשים קץ לחיי הזולת.

שלא כמרבית בני דורו, מאליק אינו מתרפק על אלימות, אינו מתבשם בהתזות דם ובמחולות־רצח מסוגננים. אצלו פורצת האלימות כהרף עין, לפי שמספיקים להבחין בה. גם הקורבן והרוצח מופתעים מן המהירות והפשטות שבו מתבצע המעשה. „מה שהדהים אותי תמיד בטלוויזיה היתה מהירות ההתפרצות והדעיכה של האלימות. קחו, למשל, את הדרך שבה חיסל ג׳ק רובי את אוסוואלד נוכח מצלמות הטלוויזיה,״ הסביר מאליק את גישתו לנושא.

אם מגלה מאליק מידה רבה של ניכור בגישתו לסיפור (וזה איפיין גם את סרטו היותר מאוחר, ימים ברקיע, הרי גם דמויותיו נוטות להתייחס אל עצמן באותה הדרך. קיט, גיבור הסיפור, רואה עצמו כדמות המשחקת תפקיד בהיסטוריה של ארצות־הברית. הוא דואג לתדמיתו אחרי מותו, ומשאיר אחריו מיני תדריכים ועצות, כמי שעשה משהו בחייו (גם אם כל מעשיו מסתכמים ברצח). בדרכו שלו היו מעשי הרצח האלה הדרך היחידה שבה יכול היה לצאת מן האלמוניות של אוסף פחי־זבל, אל תהילה כלשהי. ובאשר להולי ידידתו, הדרך שבה היא מספרת את קורות מסע הדמים מזכיר יותר מכל חיבור של ילדה שקדנית בגימנסיה, שרוצה להרשים את המורה. „היא סבורה שזאת הדרך שבה מצפים ממנה שתספר את הסיפור,״ משיב מאליק כאשר נשאל מדוע כתב כך את הקריינות שמלווה את הסרט.

גיבור של אגדה. אפשר לראות בסרט זה אספקלריה נוספת של דרך החיים האמריקאית, ואולי צורת ביטוי נוספת להתמוטטות אותו סולם ערכים מוחלט של טוב ורע, אותו ירשה האומה האמריקאית מתקופת המערב הפרוע. קיט הורג אנשים, זה נכון, אבל הוא הורג אנשים שאינם חשובים בעיניו. בעל הממון היחידי שנקלע בדרכו נותר בחיים, כי קיט מעריך ממון, כהוכחה להישג חברתי. הוא סבור שכוח הזרוע הוא אמצעי לגיטימי

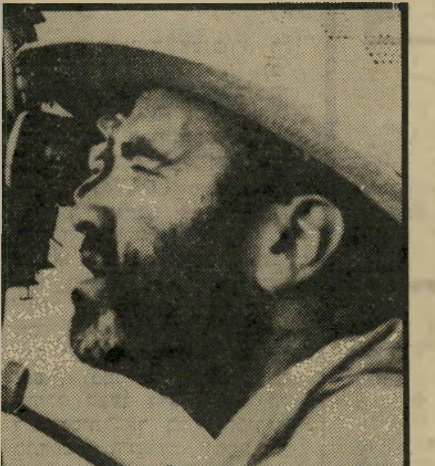

במאי טרנס מאליק
למרות כל הצרות

להשגת המבוקש, ורואה עצמו כגיבור של אגדה. הוא מאמין שהמוות אינו סופי ומוחלט. הולי, המתבוננת מן הצד, אינה שונה ממנו בהרבה. כדברי מאליק: „היא אינה מנסה אף פעם להצדיק את המעשים או להציג את עצמה באור חיובי. אבל מן הדרך שבה היא מספרת את הסיפור אפשר להבחין בנקל, שמעשים אלה חמורים בעיניה כמו השלכת דג זהב חולה אל פח הזבל.” ואולי בכך טמונה האימה האמיתית החבויה בסרט.

אפשר, כמובן, להרחיב את הדיבור על פרטי הסיגנון האופייניים למאליק בסרט, כמו השימוש בעולם החי ובאיתני הטבע כהשתקפות ישירה של הסיפור; או כמו העמדת המצלמה במרחק מן הדמויות, כאמצעי נוסף כדי לשמור על מרחק בין הצופה לגיבורי הסיפור; או כמו העקשנות לא להשתמש בתאורה מלאכותית, והשימוש ביצירות מוסיקאליות קיימות לליווי המעשה (בשביל הזהב יצירות של אורף וטאטי). כל אלה יזכירו בוודאי לצופים את ימים ברקיע. שיטת הדעיכה, שבה משלב מאליק בכל שיא דרמאתי, תמונה פאסטורלית סתמית המורידה את המתח, משותפת לשני הסרטים.

השקפה קולנועית. אלא שיש בכל זאת הבדל, בעיקר בעשייה. הבדל זה יכול לתת לקולנוענים הישראליים שיעור מאלף. שביל הזעם הוא סרט שנולד תוך יסורים ממושכים. העבודה עליו נמשכה שנתיים, וכל הכסף בא ממקורות פרטיים. הוא הסתכם בקושי בעשירית מן התקציב הרגיל של סרט הוליוודי באותה עת.

מאליק נדד עם צוות עובדיו במשך חודשים, והחליף שלושה צלמים תוך כדי ההפקה. הציוד שלו עלה באש, העובדים נפגעו בתאונות, ואחד מהם אף נפצע קשה. לדבריו צילמו פעמים רבות בלי

שחקן מרטין שין בתפקיד קיט
שביל של גוויות

אישור, בהחבא כאשר המישטרה וגובי המסים רודפים אחריהם. כאילו היתה זהות כלשהי בין הסרט המצולם לגורל המצלמים.

אף־על־פי־כן, קשה להעלות על הדעת עבודה קפדנית יותר, נכונות קטנה יותר לוויתורים, הישגים פלאסטיים מרשימים יותר ועיצוב מדוקדק יותר של השקפה קולנועית, מאלה המוגשים בשביל הזעם. חרף העובדה שחלק מחומר הגלם המצולם נשרף וחלק אחר התקלקל במעבדה, הצליח מאליק להוציא מתחת ידיו את אחד הסרטים החשובים ביותר של אמריקה בשנות ה־70'.

כמו צייד הצבאים מתאר הסרט את ערכיה של אמריקה הישנה כפי שהם משתקפים בעיניה של אמריקה הצעירה. כמו הם חיים בלילה הוא מצביע על בדידות הנעורים וכמו בוני וקלייד הוא חושף את האלימות החבויה בחברה האמריקאית.

בעקבות צפרי הלילה

שוטטות (פאר, תל־אביב, ארצות־הברית) — הסרט צריך לטפל במיני דברים חשובים: תיאור עולמם המוזר ומטיל האימה של קבוצות שוליים הומוסכסואליות, הזדהות הצייד עם טרפו, המישקע ההומוסכסואלי החבוי בנפשם של האנשים המאוזנים ביותר, ועוד כהנה וכהנה.

אין ספק שהבמאי ויליאם פרידקין (הקשר הצרפתי, מגרש השדים) אמנם נוגע בכל הנקודות הללו, אבל הוא עושה זאת במיסגרת של סיפור החובק כה הרבה סעיפים עד שאינו מטפל ביסודיות באף אחד מהם. העלילה היא בלשית פשוטה: אחרי סידרת מעשי רצח אלימים במיוחד, שכל קורבנותיהם הומוסכסואלים, שולחת מישטרת ניו־יורק את אחד משוטריה, המעמיד פנים שהוא קורבן פוטנציאלי, לחשוף את זהותו של הרוצח.

מכאן והלאה מתפתה פרידקין ומתעכב על צורת החיים המיוחדת של אנשי החוג הזה; משהו שבין סקרנות להצצה. הוא מתרפק לא פעם על פולחנים אלימים יותר מכפי שהוא מתרפק על האנשים שמאחורי הפולחנים (דבר דומה קרה לו במגרש השדים). סיפור החקירה אינו מתפתח בצורה סבירה, והפתרון, אם אכן זה פתרון, נופל כפרי בשל מן השמיים, מלווה בהסבר פסיכולוגי שדוף ומוכר משכבר הימים.

לזכותו של פרידקין משחקים לפחות שני גורמים: ראשית, חלק גדול מן הקהל נוטה להסתקרן לא פחות ממנו, ולהציץ לתוך חייהם של גיבורי הסרט; שנית, אל פאצ'ינו הוא אחד השחקנים המשכנעים ביותר שיש היום לקולנוע האמריקאי, והמעבר ההדרגתי שלו משוטר רגיל ליצור חסר ביטחון בזהות שלו, בנטיות שלו וברצונות שלו, ראוי בהחלט לשבחים. עד כדי כך שבסוף הסרט לא הוא ולא הצופים יודעים בדיוק מה מצבו.

זוג הומוסכסואלי: המישקע המוסתר באנשים

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב — מנהטן, לילה בקזבלנקה, טס, צ'יינה טאון, שחק אותה סם, פסיכו.
ירושלים — שחק אותה סם.
חיפה — חזרת התיזמורת, מנהטן, קן הקוקיה, נורמה ריי, לילה מוסרי מאוד.

תל־אביב

*** **להיות שם** (סטודיו, ארצות־הברית) — גנן מפגר מלמד תורה את גאוני האומה האמריקאית, בסאטירה חברתית של יז'י קושינסקי, שבה מציג פיטר סלרס המנוח את מישחקו הטוב ביותר בשנים האחרונות.

** **רוז** (בן־יהודה, ארצות־הברית) — אלילת פופ שהיא קורבן להצלחתה. סיפור הבנוי על קורות חייה של ג'ניס ג'ופלין המנוחה. הסרט רחוק מלהיות מושלם, אבל בט מידלר, בתפקיד הראשי, היא תופעה חד־פעמית שצריך לראותה.

ירושלים

*** **העכבר ששאג** (סינמה 1, אנגליה) — מצחיקון ישן, אבל מאוד משעשע על ממלכה מיניאטורית המכריזה מילחמה על ארצות־הברית כדי לשפר את מאזן התשלומים שלה. פיטר סלרס מבריק בשלושה תפקידים שונים.

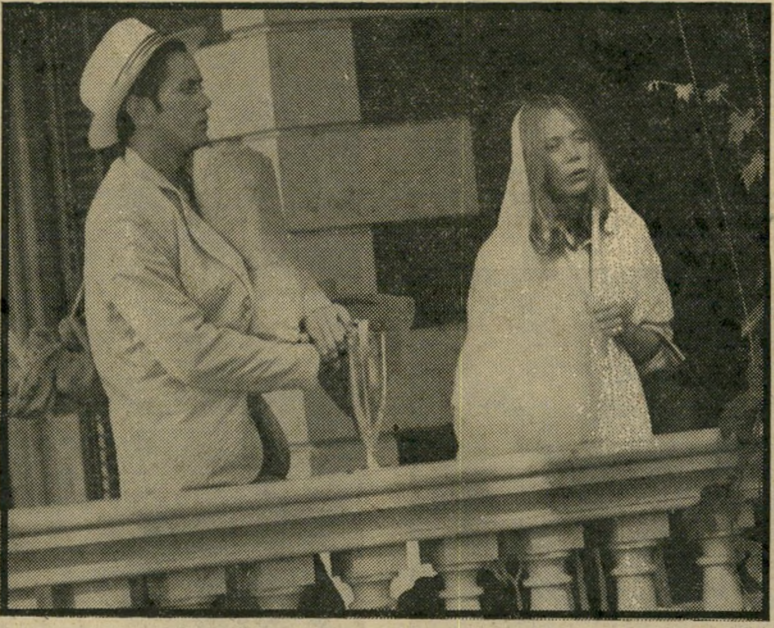

סיסי ספייסיק ומרטין שין ב„שביל הזעם"
הבאנאליות של הרשע

המישטרה לוכדת את הגיבור (מרטין שין) בסוף „שביל הזעם"
אחד הסרטים החשובים של אמריקה

צעירים מכל רחבי הארץ הופכים את רחוב דיזנגוף

הרוכלים של דיזנגוף

ביקורת „בחיי שזה על הכייפק," אומר אחד מהלקוחות הוותיקים, וחושף את העגיל שקנה.

„לא אללה, איזה יופי, כמו בנואייבה."

איריס נאווי ואורנית חורי בנות ה־16 נעצרו לפני ג'קי, שישב על הספסל, בחזית קפה פרק, ברחוב דיזנגוף בתל־אביב. הן נעצו עיניהן בשטיח השחור שהיה פרוש לפניו.

השטיח היה עמוס בתכשיטי נחושת ואלפקה — עגילים, צמידים ושרשראות — שיצרו פסיפס צבעוני על רקע הקטיפה השחורה.

ג'קי אלקופי וחברתו האמריקאית טויס נמנים על הקבוצה החדשה שכבשה לאחרונה את רחוב דיזנגוף. כל המטייל ברחוב, נתקל ברוכלים, שיושבים על המדרכה, בנקודות הכי עמוסות ברחוב, ומציעים את מרכולתם לעוברים והשבים.

„את התכשיטים אני עושה בעצמי, בעזרתה של טויס," מספר ג'קי. „הגענו הנה מנואייבה. גם שם מכרנו תכשיטים למטיילים. אחרי שנגמר לנו מנואייבה, החלטנו לנסות ולמכור גם בתל־אביב."

קצת הלאה, מול פסג' הוד, יושבים להם, בדיוק באותה התגוחה, רונית קידר בת ה־18 ויובל בן־ייעקוב בן ה־17. גם הם כג'קי מציגים לתל־אביבים תכשיטים. „מעניין נורא לשבת פה," מספרת רונית קידר, שגומות של חן מקשטות את לחייה. „יש לנו לקוחות שונים, בעיקר בחורות צעירות, שאוהבות את המראה הזרוק ההולך יופי עם תכשיטים מסוג זה. גם תיירים קונים מאיתנו סחורה, והם, בניגוד לישראלי המצוי, אדיבים מאוד, מחזירים את התכשיטים למקום אחרי המדידה ואינם עומדים על המקח."

מהקיבוץ לשלומית בריר זוג עגיים חומות וחיוך שבגללו ניצלה מהתקלויות עם הפקחים.

„כל הרעיון לשבת כאן ולמכור תכשיטים," מסביר יובל בן־ייעקוב, „שייך בעצם לבחור גרמני בשם מייק. אנחנו גרים בקומונה בתל־אביב — חמישה חברים. יום אחד הביא אחד החברים את מייק למסיבה, ומאז הוא אצלנו. לפני כחודש ימים החליט מייק לחזור לגרמניה, וגילה שנשאר ללא כסף. מאז אנחנו מנסים לגייס את הסכום הדרוש לו לרכישת כרטיס." גם מייק מוכר תכשיטים, אולם הוא מעדיף לשבת ברחוב אלנבי ההומה, בקירבת שוק הכרמל: „הפקחים לא הגיעו לרחוב אלנבי ולא עושים שם צרות," הוא מסביר.

שניים מנואיבה „יותר כייף פה," אומרת טויס האמריקאית לידידה ג'קי אלקופי, שאיתו הגיעה מנואייבה. הבעייה היחידה שמטרידה את טויס היא ריבוי החתיכות החולפות על פניהם במשך היום.

לא הולך! היום נאנח אחד הרוכלים. „לא כל יום מצליחים למכור הרבה סחורה." פיצוי על האטה בקצב העבודה, מצא הצעיר בסקירת העוברים והשבים, כשהוא מתרכז בעיקר בסקירת אלה שהשתייכו למין החלש.

„בהתחלה הלך טוב," המשיכה רונית, „עכשיו פקחי העירייה התלבשו עלינו והם עושים לנו צרות. הם טוענים שהרוכלות אסורה על־פי החוק, ומקפידים להופיע כאן מדי יום ולסלק אותנו."

לא רק תכשיטים מוצעים על־ידי הרוכלים־אמנים. על־יד שדרות בן־גוריון ניצב דויד בן־ישי, כושי־עיברי מדימונה. הוא מוכר מקלות קטורת בריח יסמין. כדי למשוך את תשומת־ליבם של העוברים והשבים הוא משמיע מעל גבי רשמקול נייד, מוסיקה אכסוטית ורעשנית.

„כל מקל בעשר לירות," מחייך דויד בן־ישי, וחושף אגב כך שני טורי שיניים לבנות. „אני להגיע מדימונה," הוא מספר בעברית עילגת. „אנחנו לעשות המקלות בריח יסמין בעצמנו."

לדויד בן־ישי הצלחה רבה בקרב צעירות דיזנגוף. הוא מצליח למכור מאות מקלות בכל ערב. נוסף למחירם הזול ולריחם הטוב מהווה הוא בעצמו אטרקציה. גם העוברים והשבים שאינם רוצים יסמין, נעצרים כדי להתבונן בתרבוש הלבן שעל ראשו, ולהקשיב למוסיקה המקורית שהוא משמיע.

הרוכלים הקטנים צצים ברחוב דיזנגוף כפטריות אחרי הגשם. וכשם שהם מופיעים, כך נעלמים — במהירות.

„רק רגע, אני מוכרח לקפל את התיק," אומר גס, צעיר המוכר בובות צבעוניות עשויות מחימר. הוא רוכס את תיקו השחור במהירות, ומסובב גבו לפקח־העירייה שחולף במקום. „קשה לי להבין

סיכה לאופנוען וגם לתל־אביביות האוהבות סיכות תוצרת חוץ, מציעה קורין הצרפתייה, שהחליטה לנטוש את פאריס עיר האורות, ולהשתכן בישראל. „הגברים הישראלים יותר נחמדים," היא טוענת.

לשוק פישפשים

זאת," הוא נאנח. „חזרתי לא מזמן מפאריס, שם למדתי אומנות במשך שלוש שנים. התמחיתי ביצירת הבובות האלה ומכרתי אותם במקומות שונים באירופה. אף פעם לא נתקלתי בבעיות כמו כאן, ובפקחים כאלה."

גס המזוקן ממשיך: „ניגשתי לעירייה כדי לבקש רשיון ולהוריד מעל גבי את הפקחים הללו, אבל נתקלתי באטימות ובחוסר רצון בולט להתייחס לבעייתי. הדבר היחידי שעניין את פקיד העירייה הוא, כמה אנשים עומדים אחרי בתור. חבל לי מאוד שאומנים בתחילת דרכם נתקלים ביחס כל כך עויין."

אולי בשל היחס העויין ורדיפות הפקחים, קשה מאוד למצוא כל ערב את אותם המוכרים. נשארים המגשים העמוסים בסחורה, נשארות נקודות המימכר, אך הפנים משתנים ועימם גם הסיפורים שמאחורי החיוכים המיקצועיים.

את התנועה הקיבוצית מייצגת בכבוד רב שלומית בריר. יש לה חיוך קיבוצניקי מבוייש מעט והיא מציעה למעוניינים בובות עץ צבעוניות. „כשאבא ואמא שלי עזבו את קיבוץ שובל, לא היתה להם פרוטה, ולכן אבא החליט לייצר בובות עץ ולמכור אותן לחנויות הצעצועים. היום, אחרי כעשרים שנה, אספתי את כל מה שנשאר בבית ויצאתי להציג אותן ברחוב, בתיקווה שיצליחו להכניס לי מעט רווחים."

קטורת „בריח יסמין זוהי הדרך לכבוש לב כל אישה." טוען ישי בן דויד, מהכושים העבריים.

יום למחרת, באותה נקודה מרכזית שברחוב דיזנגוף, יושבת לה קורין חושן, צעירה צרפתיה שהגיעה לארץ לשנתיים, ראתה כי טוב ונשארה. „בגלל הקשיים הרבים שבהשגת עבודה," היא מספרת בצרפתית, „החלטתי לעשות כמו בפאריס — לשבת ברחוב ולמכור לאנשים את העבודות שלי. גם נחמד וגם מרוויחים קצת כסף."

הכל בשביל מייק עושה רונית קיידר, שיופייה הסב את תשומת ליבם של העוברים והשבים הרבים שהתעכבו לבדוק את מרכולתה, ולנסות לתהות על קנקן בעלת הסחורה. „את חושבת שנצליח למכור מספיק בשביל לקנות כרטיס טיסה לגרמניה?" שואל מייק (מימין), שעבורו עמלה רונית על המידרכה.

שנה טובה תוצרת בית מאויירת ביד אפשר לרכוש אצל יונתן, בוגר המידרשה לאמנות ברמת־השרון. „לא אוהב את הברכות המקובלות," הוא טוען, „איגרת ברכה תוצרת־בית מצביעה על טוב טעם."

שני סיפורים מהווי המימשל הצבאי

עונש כפול

טעות

לפי גירסת המימשל נהרגה תע׳ריד בטעות, כתוצאה מפליטת צרור שפגע במיקרה בנערה.

איסמאעיל אל־בוטמה לא האמין למראה עיניו. במיכתב שנשלח אליו מבית־החולים הדסה בירושלים, הוא נידרש לשלם את דמי האישפוז של בתו בסך 17,200 לירות.

לפני שלושה חודשים נורתה הבת, תע׳ריד, בידי חיילי המימשל הצבאי. במשך ארבעה ימים היא גססה בבית־החולים, עד שנפחה את נישמתה. כאילו כדי לזרות מלח על פצעיו, נשלח אל האב, שתע׳ריד הייתה בתו הבכורה, החשבון על העוול שנגרם למישפחתו.

בבוקר ה־19 ביוני 1980 יצאה תע׳ריד אל־בוטמה, בת ה־20, כהרגלה, מביתה שבכפר בתיר, השוכן בקירבת בית־לחם. פניה היו מיועדות לאוניברסיטת בית־לחם, שם למדה שנה שלישית ביולוגיה וכימיה.

האוטובוס שבו נסעה מהכפר עצר במרכז בית־לחם. תע׳ריד ירדה ממנו בחברת סטודנטים נוספים מבתיר וממקומות אחרים. הקבוצה הספיקה להתרחק רק עשרה מטרים מתחנת האוטובוס לכיוון האוניברסיטה, ואז נשמע צרור יריות. תע׳ריד נפלה ארצה שותתת־דם.

הצרור נורה מתוך ג׳יפ של מישמר־הגבול, שעבר בכביש. המקום היה שקט לגמרי באותה עת. לא התרחשו בו כל הפגנה או אירוע, שבעטיין היתה סיבה כלשהי, מוצדקת או בלתי־מוצדקת, לפתוח באש.

לפי גירסת המימשל־הצבאי אירע האסון כתוצאה מטעות. בהסבר שניתן לאמצעי־התיקשורת נטען כי אחד מחיילי מישמר־הגבול פלט צרור בלי כוונה, וכי צרור זה פגע במיקרה בתע׳ריד.

אולם גירסת המימשל לא היתה חד־משמעית. תחילה נטען כי נורתה רק יריה אחת. רק אחרי שבבית־החולים נמצאו שלושה קליעים בגופה, שונתה הגירסה. בהודעה הראשונה לעיתונות טען המימשל כי תע׳ריד נפצעה באופן קל בלבד. באותה עת כבר גססה. כאשר נפטרה, הופרכה הודעה זו כליל.

חוסר העיקביות בגירסת המימשל העמידה את הפרשה כולה בסימן־שאלה כבד. עד היום לא נודע אם נערכה חקירה יסודית. מיפקדת המימשל לא פירסמה אילו צעדים — אם בכלל — ננקטו נגד האחראי למותה. אסון, שסביר להניח כי היה מעורר הדים נרחבים אילו היתה הנפגעת יהודיה, הסתיים בדממה דקה.

אף אחד מאנשי המימשל לא מצא לנכון לבוא לבקש את סליחת מישפחת אל־בוטמה ולנחמה. לפיצוי כספי לא היה סימן. תחת זאת העדיף המימשל הצבאי להטיל במשך כמה ימים עוצר סביב בית־מישפחת אל־בוטמה בבתיר, כדי להבטיח שלא תתחוללנה מהומות.

„הוא הסיט את הנשק"

ספקות באשר למה שקרה באמת מוסיפות גם עדויותיהם של העוברים־והשבים וחבריה של תע׳ריד ללימודים שנכחו במקום. הגירסה המצטיירת מעדויות אלה שונה לחלוטין מגירסת המימשל. „דיברתי עם הרבה אנשים שראו איך ירו בבת שלי," סיפר איסמאעיל אל־בוטמה, בן ה־42, מורה למתמטיקה בחטיבת־הביניים בבית־ספר בבתיר. „אני לא מאמין שזאת היתה טעות שלא בכוונה.

„סיפרו לי שהחייל בג׳יפ כיוון תחילה את הנשק לעבר בחורה אחרת. ראו שהוא ממש כיוון אותו והתכונן לירות. לפתע טפח חייל אחר על שיכמו, והצביע על הבת שלי. היא הייתה בולטת יותר בשטח. תע׳ריד היתה גבוהה ויפה מאוד. באותו יום היא לבשה שימלת לבנה, שמשכה תשומת־לב. החייל עם הנשק הסתכל עליה, ואז הסיט את הנשק לעברה וירה בה.

„הבת שלי מתה מפני שהיא משכה את תשומת־הלב של החיילים בג׳יפ. אחרת הם היו יורים בבחורה שאליה כיוונו את הנשק תחילה.

„למה הם עשו את זה, אני לא יודע. אני לא מאמין לאף מילה שלהם. הם משקרים! אני בעצמי שמעתי ברדיו שהמימשל הודיע כי הבת שלי נפצעה קל ביד השמאלית. באותו זמן כבר הודיע לי הרופא בבית־החולים שהסיכויים לחייה קלושים."

תע׳ריד נפצעה קשה משלושה קליעים שחדרו לצווארה. לפי העדויות נורו חמישה כדורים, ששניים מהם לא פגעו. היא אושפזה תחילה בבית־החולים אל־חוסיין בבית־לחם. הרופאים שם לא ידעו כיצד להוציא רסיס שחדר למוח התחתון, ולכן הועברה לבית־החולים הדסה בירושלים. לפני שהרופאים בהדסה החלו לטפל בה, חתם אביה על שתי הצהרות, שלפיהן הסכים שבתו תקבל כל טיפול שימצאו הרופאים לנכון, והתחייב לשלם את ההוצאות.

לאיסמאעיל אל־בוטמה אין כל ביטוח רפואי. לפי עדויות קרובי־מישפחתו, הודיעו להם אנשי המימשל הצבאי כי ידאגו לכיסוי הוצאות האישפוז. למרות זאת נדרש איסמאעיל לשאת במחיר. החשבון בסך 17,200 לירות מבית־החולים הדסה, נשלח אליו לפני יותר מחודש.

„עדיין לא שילמתי את הכסף," סיפר אל־בוטמה. „התקשרו אלי כבר פעמיים מבית־החולים, ואמרו לי שאני צריך לשלם את החשבון. אמרתי להם שכרגע אין לי כסף, אבל אשלם ברגע שיהיה לי.

„חתמתי בבית־החולים על הצהרה שאשלם את מחיר הטיפול, וכך אעשה. לא אלך למימשל ואבקש שישלמו את הכסף במקומי. הם היו צריכים לשלם את הכסף מבלי שאבקש מהם. אם הם לא רוצים — לא צריך!"

„שני סוגי דם"

אחרי מותה הוענק לתע׳ריד תואר־כבוד מטעם האוניברסיטה שבה למדה. אסונה עורר הזדהות רבה ברחבי הגדה המערבית. אמה של תע׳ריד, נעמה, קיבלה את האסון באופן קשה ביותר. בימים אלה היא נמצאת אצל קרוב־מישפחה ברבת־עמון.

ההורים הוזמנו לעצרת־זיכרון ולכינוסים שהתקיימו לזיכרה של הבת, למרות קשיים שהערים המימשל על דרכם. האירועים להנצחת שמה עדיין נמשכים.

לפני שבועיים ערכה העיתונאית רמונדה טאוויל מרמאללה מסיבת־ניחומים לבני מישפחת אל־בוטמה בביתה. נוסף על מכובדים ערביים רבים נכחו במקום גם ישראלים ממחנה־השלום ונציגי הקונסוליות הזרות בירושלים המיזרחית, שבאו אף הם להביע תנחומים.

בשבוע שעבר פורסם בהוצאה האנגלית של העיתון אל־פג׳ר שיר לזיכרה של תע׳ריד, פרי עיטו של איברהים אבו־עמאר, בשם „אט־אט היא הלכה".

„נפלת לפתע / כמו נוצה לבנה של יונה... / שרת שירים דוממים / כשפסעת לעבר שער בית־הספר..." ..."

תע׳ריד מתה ביסורים רבים. היא סבלה מכאבים עזים, עד לרגע שבו נפחה את נישמתה. אביה שהה כל העת ליד מיטתה. „היא אמרה לי שאני צריך להישאר ליד מיטתה, כי היא תמות בקרוב," סיפר. „ניסיתי לעודד אותה, ואמרתי לה שהיא תהיה בסדר. אבל היא רק חייכה ואמרה לי: ,אני אמות בקרוב, אתה תראה!'

„אני רואה את מות הבת שלי כחלק ממדיניות הדיכוי, ההשפלה והעינויים של הממשלה הישראלית. הרבה אנשים אמרו לי שהממשלה הישראלית היתה צריכה להתבייש לשלוח לי את חשבון האישפוז.

לכבוד:
משפחה איסמאעיל אל־בוטמה פרטי
הכתובת
רחוב מספר שכונה
הישוב כפר בתיר, ליד בית לחם
סוסד
א.נ.ג.
הננו מתכבדים להמציא לכב׳ בזה חשבון בעד הטיפול שניתן
ל־ אלבוטמה תגריד בבה״ח שלנו כדלקמן:-
בעד אשפוז במח׳ ילדים כירורגיה
מיום 16.6.80 עד יום 19.6.80 ס״ה ימים 4
לפי 4300.- ל״י ליום. -
הסכום
17200 -

חשבון עבור רצח

בהודעה שנשלחה לאביה של תע׳ריד, הוא נדרש לשלם 17,200 לירות עבור האישפוז שלה במשך ארבעה ימים בבית־החולים **הדסה** בירושלים. בנסיבות מותה של תע׳ריד היה הדבר כזריית מלח על פצע. **בתמונה למטה:** תע׳ריד על רקע נוף בגדה־המערבית.

הנערה נרצחה „בטעות" בדרך לבית־הספר - והשבוע קיבלו הוריה חשבון מ„הדסה" עבור הטיפול

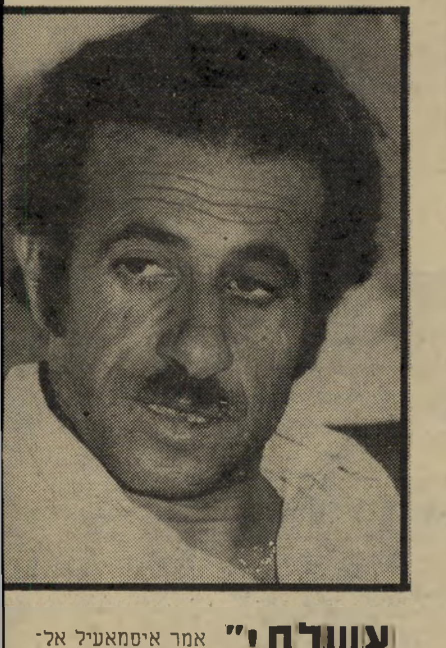

„אשלם!"

אמר איסמאעיל אל־בוטמה. הוא לא ילך לבקש מהמימשל לשלם את החשבון.

שכימעט לא ייאמנו

אחרי מה שעשתה לבת שלי. לדעתי זה הדבר הכי פחות חשוב שהממשלה הישראלית צריכה להתבייש בו. היא צריכה להתבייש קודם בכל מה שהיא עושה לעם הפלסטיני מדי יום ביומו.

„במשך התקופה שאני חי תחת הכיבוש הישראלי, למדתי דבר חשוב: אצל הישראלים יש שני סוגים של דם. יש דם יהודי, שהוא קדוש, ושצריך להגן עליו ולנקום את שפיכתו, ויש דם ערבי, שהוא הפקר!”

חשש לעקרות

לא הרחק מבית מישפחת אל־בוטמה בבתיר גרה מישפחת אל־שומלי, שביתה נמצא בעיירה בית־סאחור, הסמוכה לבית־לחם.

לפני ארבעה חודשים הוגלתה מישפחה זו מביתה אל מחנה־הפליטים הנטוש עין־סולטאן, ליד יריחו. שם הושארה בודדה, בלי מים, כשהרהיטים מוטלים בחוץ. הסיבה לכך היתה שאחד מבני המישפחה, טארק בן ה־17, הואשם ביידוי אבן ברכב צבאי, שבו נסע המושל הצבאי של בית־לחם, סגן־אלוף זיו אליצור.

טארק עצמו הוכה קשות בידי אנשי המימשל הצבאי. הוא נפצע בכל חלקי גופו, ואושפז בבית־החולים בבית־לחם שם התגלה אצלו קרע בצינור־השתן. „הקצין במימשל אמר לי שלא אוכל לשכב

נאמר בה כי על טארק להתייצב ב־6 באוקטובר בבית־הדין הצבאי ברמאללה, כדי לעמוד לדין באשמת זריקת האבן.

למרות שטארק הוכה קשות ונפגע באברי־המין שלו באופן אכזרי, מצאו במיפקדת המימשל לנכון להעמידו גם לדין.

רופאים מומחים, שבדקו את טארק, טענו כי עדיין מוקדם לקבוע עד כמה נפגע. צינור־השתן נותח וחובר מחדש, אולם הצינור צר יותר בנקודת־החיבור, וקיים חשש כי ייסתם. לכן מקבל טארק מדי שבועיים טיפולים, שבמסגרתם מוחדר צינור לדרכי־השתן שלו. לטארק יש כאבים בשעה שהוא שופך את מימיו. הרופאים סבורים כי קיים חשש שלא יהיה מסוגל להפרות.

אביו של טארק קיבל את ההזמנה למישפט בהפתעה. „לפני כחודש כשהלכתי למימשל לחדש את השיחרור של טארק, הבטיחו לי שלא יהיה מישפט,” סיפר יעקוב אל־שומלי, מורה לערבית בבית־ספר תיכון בבית־לחם. „במימשל מפחדים מאוד מכלי־התיקשורת. הם הציעו לבטל לטארק את המישפט, בתמורה לכך שאבטיח שלא אדבר עם עיתונאים. הסכמתי, ואנשי המימשל אמרו לי שתהיה סולחה עם המישפחה שלי, ושלא יהיה מישפט.

„פתאום קיבלנו את ההזמנה. אני קיימתי את ההבטחה שלי, ומאז שהסכמתי לסולחה ועד שקיבלתי את ההודעה, לא דיברתי עם עיתונאים. אבל המימשל לא קיים. אפילו אם בני זרק את האבן, מה שעשו לו זה עונש חמור בהרבה מכל

טארק בבית־החולים טארק אל־שומלי אושפז לפני ארבעה חודשים בבית־החולים בבית־לחם. התגלה אצלו קרע בצינור השתן, שנגרם כתוצאה מבעיטות שספג מאיש המימשל.

הצעיר עונה ונפגע קשה באיברי־מינו בשעת החקירה - והשבוע הוזמן למישפט צבאי

אף־פעם עם אשה, ושלא יהיו לי ילדים לעולם,” סיפר טארק בזמנו לכתב העולם הזה (2229) „הוא בעט בי באבר־המין, עד שאיבדתי את ההכרה.”

הפרשה זכתה בפירסום רב בכלי־התיקשורת בכל רחבי העולם. הביקורת הקטלנית על מעשה המימשל גרמה לו להתחרט. כעבור כמה ימים הוחזרה מישפחת אל־שומלי לביתה, יחד עם מישפחה נוספת שהוגלתה אף היא. טארק נשאר בבית־החולים במשך חודש וחצי.

בעת שנעצר, רכב טארק על אופניים. לדבריו איבד את השליטה כאשר עלה על אבן, שנזרקה לעבר הרכב הצבאי. המושל והאנשים שנסעו עימו במכונית טוענים כי טארק הוא שזרק לעברם את האבן. טארק מכחיש זאת בתוקף. הוא סיפר כי אנשי המימשל גבו ממנו הודאה בכוח על מעשה שלא עשה. „נתנו לי אגרופים ובעיטות בכל הגוף, עד שאיבדתי את ההכרה,” סיפר. „הם לקחו אותי, כשאני מטושטש לגמרי, והחתימו אותי על נייר. אני לא יודע מה היה כתוב שם. לא קראתי, כי לא הייתי מסוגל לקרוא באותו זמן. הם אמרו לי אחר־כך, שזאת היתה הודאה באשמה. אבל אני לא אשם. לא זרקתי שום דבר. הם ניצלו את זה שהייתי פצוע ומטושטש.”

הזמנה למישפט

עוד כאשר שכב בבית־החולים, הבטיחו אנשי המימשל לאביו, יעקוב אל־שומלי, שכאשר ישוחרר בנו מבית־החולים הוא יישלח לכלא. אולם עקב הביקורת שנמתחה באמצעי־התיקשורת העולמיים על הטיפול בצעיר, שפצעיו העידו כי עונה, הסכים המימשל לבסוף לשחרר את טארק עם צאתו מבית־החולים, בערבות של אביו. תעודת־הזהות של טארק נלקחה ממנו, ואביו צריך ללכת מדי שבועיים למטה המימשל, כדי לחדש את אישור השיחרור של בנו.

הכל ציפו שבזה הסתיים העניין. גם אם זרק טארק אבן, בוודאי נענש על כך די והותר.

אך בשבוע שעבר הגיע לבית מישפחת אל־שומלי הזמנה למישפט עבור טארק.

עונש שבית־דין יכול לתת, ובכל זאת הם רוצים להעמיד אותו לדין.”

קצין בעל חוש־הומור

אחרי הפרשה הועבר המושל, סגן־אלוף זיו אליצור, מתפקידו. הדבר התפרש מייד כהענשתו. אולם למרות שראש־הממשלה ושר־הביטחון, מנחם בגין, הבטיח למישפחת אל־שומלי, במיכתב שנשלח לפרקליטיהם, כי תיערך חקירה מקיפה בפרשה, לא פורסמו עד היום כל מסקנות של חקירה כזו, אם אכן נערכה.

איש המימשל, שלפי עדותו של טארק בעט באברי־המין שלו, הוא סרן עובדיה אליהו, המכונה אבו אל־פהד (בערבית: מנהיג הפנתרים). שמו הולך לפניו כקצין אלים ואכזרי. הוא נשאר בתפקידו, ועד כמה שידוע לא הוענש כלל. לדברי בני־המקום, ממשיך סרן עובדיה אליהו להציק לבני־המישפחה ולקרוביהם. לדבריהם, בכל פעם שהוא פוגש מישהו מן הקרובים, הוא מצווה עליו לחזור מייד על עיקבותיו ולמסור ליעקוב אל־שומלי את איחוליו ורגשות־ההערכה שלו.

בעת ההגלייה הועבר גם כל הציוד והריהוט מביתם של בני מישפחת אל־שומלי. החיילים שפינו את הדברים זרקו אותם בגסות. כתוצאה מכך חלקם נפגע. תמונות וספרים שונים הוחרמו. דלתות בבית המישפחה, שנפרצו בידי חיילי המימשל, ניזוקו. איש לא פיצה עד היום את המישפחה עבור הנזק שנגרם לה.

טארק אל־שומלי לומד עתה בכיתה האחרונה בבית־הספר התיכון. מישפחתו חוששת כי בכוונת המימשל לשלחו לכלא ושלימודיו ייפגעו. אביו של טארק מתכוון להזמין לבית־המישפט עוברי־אורח שנכחו בעת המיקרה, כדי שיעידו כי טארק לא זרק את האבן.

„אני רוצה להמשיך ללמוד הנדסה,” סיפר טארק. „לא עשיתי כלום ולא מגיע לי לעמוד למישפט.

„אני מוכן לסלוח על כל מה שעשו לי, אבל לשכוח אי אפשר!”

יוסי היימן

השבוע עם הוריו אחרי שיצא טארק מבית־החולים ביקש המימשל לעצרו. אולם בלחץ כלי־התיקשורת הסכים לבסוף לשחרר אותו בערבות אביו. השבוע קיבל טארק הזמנה למישפט.

צינור השתן הפגוע החץ בשיקוף מצביע על האיזור אשר בו חובר צינור השתן הקרוע של טארק. מכיוון שקיימת סכנה שהמקום יסתם, מחדירים אליו הרופאים צינור.

יעקב שרת / איש ממאדים

מי מטורף פה?

הוא מליץ מליצות מחליאות, הוא מתרברב, הוא מתחכם, הוא מגלה סודות ללא צורך, פיו — כמו שהיה אומר רעי מנוער אמנון ונטיק, קורבן מילחמת 1948 — „מפיק מרגליות עיזים". ואתם אומרים עליו שהוא מטורף!

אל נא, אל נא ידידי תפטרו את העניין בקלות שכזאת, שכן בנפשנו הדבר, שהרי מדובר בראש ממשלתנו! וכבר אמר חכם קדמון; „כל הפוסל במומו פוסל", ופירש רש"י שהיה מעשה במלך שעשה מעשים שונים ומשונים ויצאה שמועה במדינה שנתבלעה עליו דעתו, לא עלינו, ובמקום שהרועה תועה הצאן תועים אחריו וגומר ומחסל את כל המדינה ואנה אנו באים, והיה שם חכם אחד ואמר להם: נתינים, לא דעתו של המלך מלככם נתבלעה עליו, אלא דעתכם שלכם, שהרי אתם מחזיקים את עצמכם שפויים, ואם אכן שפויים אתם איככה תסכינו להמליך עליכם מלך מטורף! ומעשה שטן לא מצינו ברש"י מה תגובה הגיבו על כך נתיניה של אותה מדינה, ירחם עליהם שר של היסטוריא!

כן, חסל סדר הדלפות! לא דלפת אלא שלשלת היא מכת המדינה. זה נגף את ראש־הממשלה ושר־הביטחון, והדביק את סגן־שר־הביטחון — זה הראשון התקושש והסתגל, השני, מסתמא, טרם התבגר — ואת ראש אמ"ן, ואת אלוף פיקוד הצפון ומי לא עוד!

איזה תענוג להיות היום אויב ישראל! לדעת בדיוק, ומייד — אין צורך להעריך, אין צורך לנחש — מה חושב ראש־הממשלה, ומה חושב שר־החוץ (סוף־סוף־שר־חוץ־ראוי־לשמו — פיטפט על חידוש קשרים עם ליבריה ובו במקום חטף סטירה מצלצלת מסוף העולם הדיפלומטי ועד סופו), ומה חושב הרמטכ"ל ומה חושב ראש אמ"ן — אלוהים אדירים! לא די בכך שכל מודיעין ראוי לשמו בעולמנו יודע אלנכון עיתונאי פלוני „של מי הוא" וכתב צבאי פלמוני „של מי הוא", עד שדי לקרוא תדליפי הפרוטוקולים של ישיבות הממשלה — כל אחד צימוק חריף ממשנהו — ואת כתבותיהם של מספר כתבים ו„פרשנים" „בכירים" כדי לדעת בדיוק מיקרוסקופי מה קורה שם, בחלונות הגבוהים של ממשלת־ישראל ושל צה"ל! לא די להדליף — מה שמאפשר לפעמים, איכשהו, להסתייג ולהכחיש, אלא צריך להסיר כל זמם מכל פה — ולפטפט ישירות!

מדוע, למשל, ראש אמ"ן צריך „להתפלא" ב„ראיון מיוחד" ל„הארץ" אם האיראנים לא יפציצו את הכור הגרעיני העיראקי? אם — במקרה הפחות מתוחכם — הוא רק רצה לרמוז לאיראנים מה עליהם לעשות — כלום לא היו ברשותו אמצעים יאים יותר לשיגור הרמז (ואם לא היו — אוי ואבוי לאמ"ן המהולל!)? מה הצורך להיות מעורבים מעורבות־יתר שעה שאין בכך שום רווח אלא רק הפסד? ובכלל, מדוע כל העולם צריך לדעת ברגע זה מה חושב ראש אמ"ן? מדוע לא יהיה קצת שגיא יותר, מסתורי יותר, מפחיד יותר — ולפחות, בהנחה, חכם יותר? הלא עכשיו כולם יודעים!

שלא לדבר על מיבצע „אנא כורדי" של ראש ממשלתנו — האם פשר השלשלת הזאת מפי ראש־הממשלה מצוי במישאלתו לקנות את לב חוגגי הסהרנה — אותם מנציחי מנהגי עם לועז בגולת כורדיסתאן — שלפי כל הסימנים יצביעו בעד „המערך"? האומנם כן? כל הכבוד לרבבות היהודים יוצאי כורדיסתאן בישראל, המבקשים משום־מה, להרגיל את בניהם הישראליים, שלא טעמו טעם גלות, במנהגי גלות אבותיהם (רק חסר היה לסבי לנסות להרגילני במנהגי עיירתו, אי־שם במעמקי מזרח־אירופה!) — הללו יושבים כולם בטח בישראל — אך מה על הכורדים הכורדים? אם הם זקוקים לעזרה, ואם אפשר לעזור להם, אדרבה, ראש ממשלתנו, עשה! פעל! רגע, רגע, אתה אולי לא הבינות אותי כראוי — בזרוע, לא בלשון!

קרן קיימת לצה"ל

אין צורך להיות מארכסיסט מושבע או ביהייוויריסט מדופלם, כדי להבין את פשר ששונם של כל אנשי „גלי צה"ל" במלאות שלושים שנה להקמתו. ואף על פי כן, מתבקש לשאול בהזדמנות חגיגית זו: גלי צה"ל, למה?

„מפני שזו תחנת שידור טובה, ומה גם זולה", תהיה התשובה השגורה — אבל האם זו תשובה? האם ביטול האנאלפביתיות ברוסיה או חישמול אותה ארץ הם תשובה לשאלה: למה קומוניזם?

ובכן, באמת, גלי צה"ל למה?

מאחר שלא עקבתי בקפידה אחרי מישדרי היובל והמאמרים שנכתבו סביבו, נתעלם ממני, לצערי, מיהו שיזם בכלל את הקמת התחנה (או שמא היא סרח של אירגון קדם־מדינתי — תחנת השידור של „ההגנה" — בדומה לקרן הקיימת?). אבל אם נזכור את הזהות הקיצונית ששררה בשנותיה הראשונות של ישראל בין המפלגה השלטת ובין כל האירגונים הממלכתיים החשובים, לרבות צה"ל, לא ייפלא כי לראשי מפלגה זו, ובוודאי למנהיגה הבלתי מעורער דויד בן־גוריון, שכיהן כשר־הביטחון וצה"ל היה בן טיפוחיו, היה עניין מובהק בקיום תחנת שידור „צבאית", כלומר תחנה שבמסווה אופיה ויעודיה הצבאיים תשרת — ובזול — את המטרות החינוכיות־רעיוניות הזהות של קיום צה"ל (והמדינה בכלל) ושל קיום השילטון, שהרי חד הם.

אני סבור, ששום הסבר אחר לא יתרץ באורח משכנע את העובדה היוצאת־דופן של קיום תחנת שידור צבאית אשר חלק ניכר — וניכר מאוד — של משדריה אין לו ולא כלום עם עניינים צבאיים טהורים, במדינה המתקרית „מבצר הדמוקרטיה המערבית", ואשר צבאה אינו חיל־משלוח באיזו יבשת אחרת, ואינו חונה אי־שם במקום נידח בירכתי תבל.

זה שהתחנה נתמסדה, וזה שנתלקטה סביבה חבורת אנשים מסורים שהשכילו לשכללה ולהפעילה היטב תוך שתילת יסוד של תחרות בריאה בינה לבין גלי „קול ישראל", עדיין אינו מצדיק את יסודה המעוות. מה לצבא ולתחנת שידור?

אם העלות הנמוכה של הפעלת תחנה נוספת הוא עיקר, כי אז אולי ראוי שנפקיד בידי צה"ל, נו, למשל, את קופת־חולים? ואם זה יצליח, את המדינה בכלל? רעיון.

אם עלות נמוכה היא אמת־מידה, מה אם יבוא איזה אירגון ארצי כגון תנועה התיישבותית, ויוכיח כי ביכולתו להפעיל תחנת שידור זולה ויעילה לא פחות? גם כן רעיון.

כמובן, אפשר לבוא ולדבר על ייחודו של צה"ל וייחודה של מדינת־ישראל כמחזיקה בצה"ל זה, ומדוע, במדינה מיוחדת במינה זאת המחזיקה צבא מיוחד במינו שכזה, חייב להתקיים מוסד צבאי הקרוי „גלי צה"ל"; כלומר, אפשר לנסות לתרץ קיום מוסד שבמהותו הוא בלתי־דמוקרטי כתחנת שידור צבאית בק"ן טעמים ישראליים יחודיים, וייתכן מאוד שטעמים אלה ישכנעו את הכל, כי לפי שעה, לפחות, יש הכרח לא יגונה בתופעה זאת. אדרבה, ייאמרו הדברים הללו! לי נדמה, שהם לא נאמרו. לא נדמה, שעובדת קיומו של „גלי צה"ל" מקובלת בחברה הישראלית כמוגמרת, ממש כקיומו של צה"ל — ועל זה יש לתמוה בימים אלה של חגיגות השלושים של תחנת השידור שבה אנו מדברים, ואין בין שאלה עקרונית זאת ובין יעילותה, איכותה ועלותה של התחנה ולא כלום.

(אגב, צה"ל, בייחודו, מקדיש משאבים למיפעל חשוב של חיברות והקניית חינוך והשכלה לנערים מן השוליים החברתיים. אבל ככל שנקשרים כתרים למיפעל מפואר זה, הרי הם כזרי־קוצים לראש חברתנו ומערכת החינוך שלה.)

ש„גלי צה"ל" — בדומה ל„קרן הקיימת לישראל" ושאר מוסדות ואירגונים דומים — מפגין ויפגין כוח חיות והישרדות „בלתי רגילים", אין זה מפליא כלל וכלל, כשם שלא מפליא כי תחנת־שידור זו לוטשת עכשיו עין להפעלת שלוחה טלוויזיונית. זו תהיה תחנה מצויינת אף היא, יעילה וזולה; רבים ייהנו מעשייה בה, רבים ייהנו מצפייה בה, וכל שילטון במדינה וכל שליט במישרד־הביטחון וצה"ל ישאב תעצומות עוז מעצם הרגשה — שלא תמיד היא נכונה! — שבידיו מצוי מכשיר תקשורתי כביר־השפעה.

אך בטרם נתרגל לזוועה הזאת, שצבא מחזיק תחנת טלוויזיה, ונתרצה כך או כך, לא יזיק, לגמרי לא יזיק לשאול: זה בריא?

משהו לא נורמלי

מי אני ומה אני, שאכניס ראשי הזעיר בין שני ענקי־הרוח, סיני וסנסיני משה דיין ויעקב חיסדאי?

יצא לו איפכא מסתברא אל"מ (מיל') יעקב חיסדאי וכתב מאמר ושמו: „מילחמת יום הכיפורים: הפתעה? ניצחון?" ב„ידיעות ארחונות" (19.9.80), וכמדומה ראויים הדברים להיקרא, והשיב עליהם שר־הביחון (מיל') של מילחמת יום־הכיפורים ב„הערות שוליים בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים" באותו עיתון (24.9.80), וכמדומה ראויים הדברים להיקרא, וכל הרוצה יקרא ויתעמק ויסיק מסקנותיו, כיד ההגיון הטובה עליו.

מדוע אני קופץ על עגלה כבדה זו? אך ורק בגלל פסוק אחד משל משה דיין, ולא איכפת לי אם אואשם בהוצאתו מהקשרו, אך הנה הוא: „בן־גוריון אמר פעם, כי כדי להאמין בישראל צריך (אדם) להיות בעל שאר־רוח או נחות בשכלו. אנשים נורמליים, 'לוגיים', הפועלים לפי קריטריונים מקובלים, יתקשו להאמין בעתידנו."

השיגעון כמיפלט הוא אולי פטנט אישי לא רע, כפי שגילה בשעתו דויד הראשון בברחו אל אכיש מלך גת, אבל כזכור, זה היה שיגעון זמני. אילו דויד נשאר שם, אצל אכיש, והיה ממשיך לשים עצמו משוגע, חזקה עליו שהיה משתגע באמת. אם איני טועה יש מצבים פסיכולוגיים, שבהם אדם מוצא מיפלט מבעיותיו ומסביבתו בשיגעון; אפשר שבכך הוא מגיע אל המנוחה ואל הנחלה, אבל ברי שמבחינה חברתית הוא נעשה חריג שאינו מתפקד, וטעון אחזקה כלשהי על חשבון הציבור.

אבל כאשר מדובר בעם, במדינה, להיות „לא נורמלי" זה עניין מסוכן מאוד. והנסיון ההיסטורי של העם שלנו, עם לא נורמלי שהציונות ביקשה לעשותו נורמלי, יוכיח.

עכשיו משה דיין מצטרף אל סוגדי הלא־נורמליות (מה בדיוק בן־גוריון אמר או לא אמר אולי מעניין, אבל לא רלוונטי; העיקר שמשה דיין — המזהה כנראה שאר־רוח עם אי־נורמליות, עם אי־לוגיות — חושב לעת זיקנה שלהיות לא נורמלי זה טוב ליהודים, ומעניק זאת כצוואה למתווי דרכה של ישראל.

קיום מדינה על יסודות של אמונה בלא־נורמלי לגווניו, לאורך ימים, לא יוכל שלא לגרום לכך, שבראשה יוכלו לעמוד רק אנשים לא־נורמליים הבזים לכל שהוא לוגי, ובמצב לא־נורמלי שכזה, יש סבירות גבוהה שכל העמים הלא־נורמלים האחרים בעולם ישנאו אותנו כמי שמזכירים להם את עצמם, וכל הנורמליים פשוט לא יוכלו לשאת אותנו ומה גם על חשבונם. והתוצאות? התוצאות יהיו „משהו לא־נורמלי".

רגע, האם כל זה לא מתרחש כבר לעיני, או שמא אני הוזה הזיות לא־נורמליות?

הורוסקופ

(המשך מעמוד 13)

את עצמם בחלק נכבד של היממה, על־מנת שיתנו „מנוחה" לעצמם ולאחרים.

בכף יד שמבטאת תכונות שליליות, ובה מופיעות טביעות עגולות כאלה, בעל היד יהיה מסוכן יותר מאדם שלו אותה יד אך הטביעות שונות.

לזה שכף ידו חיובית, טביעות דוריות ישביחו את תכונותיו.

הגשר הנמוך - מסמל את מזלות האדמה

דגם זה נראה כמו גשר גבנוני, זה סימנו של האדם המטיל ספק ברגשותיו, אמונותיו ורגשות האחרים. קשה לו לתת אמון בעצמו או באחרים, הוא עוצר את רגשותיו באופן חמור, ומסתיר את מחשבותיו לעצמו. אפילו כאשר הוא רוצה לבטא את רגשותיו לגבי עניין כלשהו, אינו מסוגל לבטא אותם. השקפתו על החיים חומרנית, ויש לו מעט סבלנות או זמן לכמיהות עליזות ואווריריות, או לשגיונות וחלומות חסרי חשיבות. קשה להכעיסו ולהוציאו מהכלים, אך אם יגיע לידי רוגז הוא עלול להגיע עד להתפרצות אלימה.

הלולאה - מסמלת את מזלות האויר

בלולאה הקווים כאילו יוצאים מנקודה אחת בצורה של לולאה.

היא מאפיינת אנשים זריזים, מהירי מחשבה, ובעלי תגובות רגשיות מהירות, לאלה יש יכולת ונכונות להתאים עצמם במהירות לנסיבות המשתנות, הם אינם מפונקים, ולא דורשים לעצמם תנאים מיוחדים. פעמים חסרה להם מעשיות, הם אידיאליסטיים והצד הרוחני של החיים מושך אותם. הם מעדיפים ספר טוב על פני ארוחה טובה, ולא נסחפים אחרי רגשותיהם, הם הטיפוסים האינטלקטואליים, בעלי יכולת חשיבה מופשטת.

הגשר הגבוה - מסמל את מזלות המים

צורה זו קיבלה את הגדרתה בגלל העובדה שיש לה מרכז זקוף הדומה לאוהל, כשייתר הקווים מקיפים אותו.

ניתן להבחין בה בידיהם של אנשים בעלי אופי רגיש ומתוח. התגובות המנטליות והרגשיות מהירות, הם חיים במתח גבוה, הם ביישנים, מופנמים, ונמשכים למוסיקה ולכל האמנויות. גם אם הם עוסקים במיקצועות מעשיים, עיסוק אמנותי או הקשבה למוסיקה מרגיעים אותם. הם נוטים למצבי רוח משתנים, נעים בין עצב לשימחה, או בין התלהבות לייאוש. הם נוטים לקנאה בגלל עצמת רגשותיהם, הם נאמנים לקרובים אליהם, ומפתיעים את כולם בחוש־הומור מפותח.

קשה למצוא יד שבה כל הטביעות תהיינה מסוג הגשר הגבוה, בדרך־כלל באים יסודות אחרים ומאזנים את הרגישות הגבוהה.

אגב, מי שלא יודע להחליט מהן הטביעות החזקות, ואיזה יסוד שולט בו, כדאי שיביט בטביעה של האגודל, שנחשבת לחזקה מכולן, וחשיבותה רבה משל טביעות שאר האצבעות.

אל אזרחי ישראל!

אנחנו, החתומים מטה, קוראים לציבור, לכל שכבותיו, לתרום למען בטחון ישראל.

כל התרומות יוקדשו להתעצמותו של צה"ל ליעדים הבאים:

א. חינוך

מתן חינוך והשכלה לחיילים בשרות סדיר שלא זכו לכך מחוץ למסגרת צה"ל.
טיפול בנוער שלמטה מגיל גיוס, שאינו משתייך למסגרת כלשהי.
באמצעים נוספים יוכל צה"ל להרחיב ולהעמיק מבצע הצלה זה לנוער שכל כך זקוק לו.

ב. פיתוח וייצור אמצעי לחימה

פיתוח זה מתוצרת התעשיה הישראלית מאפשר לצה"ל להצטייד באמצעי לחימה חדישים שאין לרכשם או שמסרבים למכרם לנו. פיתוח זה מאפשר הקמתם והפעלתם של מפעלי תעשיה חיוניים ומתוחכמים ומקומות תעסוקה לכוח עבודה אקדמאי, טכנולוגי ואחר.

ג. אימונים

איכותו של צה"ל נמדדת ברמת האימונים והמיומנות של מפקדיו וחייליו.
קשיים תקציביים מקשים על שמירת הפער בין צה"ל לצבאות האוייב, פער המתבטא ברמת תפעול הפרט והמסגרת. לאיכות האימונים של צה"ל שם דבר בעולם כולו, ובנפשנו אם תיפגע.

אל יעדר איש מרשימת התורמים

השכירים מתבקשים לתרום שכר עבודה של יום אחד בחודש למשך תקופה של 8 חודשים. לפי הוראתם ינכו המעסיקים סכום זה משכרם.
בהתאם להסכם עם האוצר, אין לנכות כל מס מתרומת השכיר.
העצמאיים מתבקשים לתרום 3% מהכנסתם השנתית נטו. כל המרבה יבורך — לפי הסכם עם האוצר, קיימות הקלות במיסוי לתורמים.

תרומות יש להעביר לחשבונות הבנקים הבאים:

1. בנק לאומי לישראל בע"מ	מס' חשבון 213669/95
2. בנק הפועלים בע"מ	מס' חשבון 05-483223
3. בנק דיסקונט לישראל בע"מ	מס' חשבון 550-222111
4. בנק המזרחי המאוחד בע"מ	מס' חשבון 116-511447
5. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	מס' חשבון 105-033111
6. בנק אוצר החייל בע"מ	מס' חשבון 180500

למען בטחון ישראל

•הקרן להתעצמות צה"ל•

תל-אביב, רח' ד' 17 הקריה, טל. 647364, 03-256381

הוועד הציבורי (לפי סדר א'—ב')

אילון פנחס, יו"ר מרכז השלטון המקומי
אברמסון אמנון, יו"ר הסתדרות המורים
אדמון דוד, פרסומאי
בן-יקר אבנר, נשיא לשכת המסחר ת"א
בן-עמי ראובן, מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה
בן-עזר אהרון, נציג התאחדות האכרים
גבתי חיים, יו"ר מועצת המנהלים, כימיקלים לישראל
גורי חיים, סופר
הרב גורן שלמה, הרב הראשי לישראל
ד"ר הכט ראובן, יו"ר מועצת המנהלים, דגון בע"מ
זוהר מרים, שחקנית

אלוף (מיל.) זורע מאיר, חבר קיבוץ
טבנקין יוסף, חבר קיבוץ
אלוף (מיל.) טולקובסקי דן,
מנכ"ל חברת השקעות של בנק דיסקונט
ד"ר כנוביץ גניה, יו"ר גזוברות עולמית ויצ"ו
ליברטובסקי ישראל, מנכ"ל מספנות ישראל
לנדסמן יצחק, מנכ"ל מרכז תנובה
לנקין אליהו, עורך-דין
רא"ל (מיל.) לסקוב חיים, נציב קבילות חיילים
מלצר שרה, יו"ר המרכז לשירותי התנדבות
מן יצחק, רואה חשבון
מירון יהודה, סמנכ"ל משרד הבטחון

נחמקין אריה, מזכיר כללי של תנועת המושבים
סוזאיב זלמן, תעשיין
הרב עובדיה יוסף, הראשון לציון — הרב הראשי לישראל
עמרמי יעקב (יואל), מוציא לאור
פרידמן אברהם, מנכ"ל חברת כלל בע"מ
שפי יעקב, מזכיר הארגון הארצי של עובדי התעשיה האוירית
שביט אברהם (בומה), נשיא התאחדות התעשיינים
שומרון יצחק, דובר משרד האנרגיה
שניצר משה, נשיא בורסת היהלומים
סחרוב ישראל, יו"ר הקרן לבטחון ישראל.

מודעה זו מוגשת באדיבות בנק לאומי לישראל בע"מ

מהיום הגידו -
"מגידו"

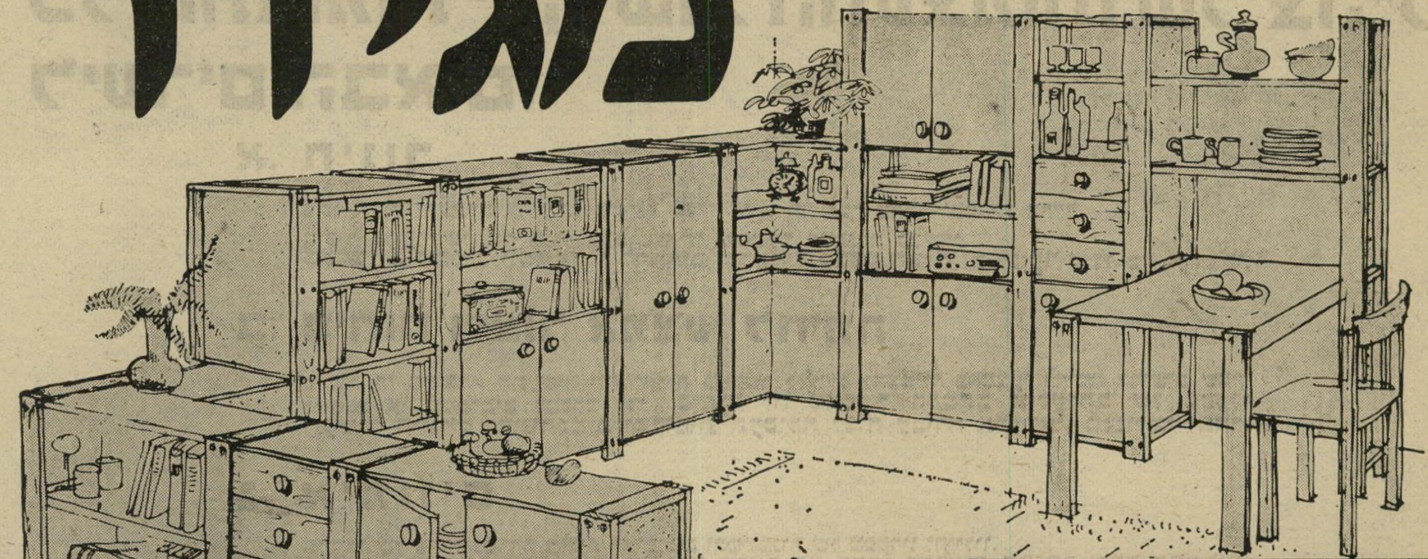

יחידת קיר לחדר ילדים דגם A

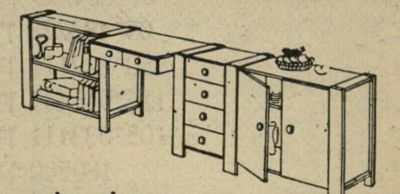

יחידת קיר לחדר ילדים דגם B

יחידת קיר לחדר ילדים -דגם C

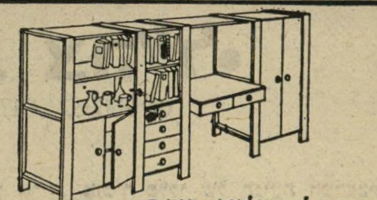

יחידת קיר לחדר ילדים - דגם D

זהו זה!
עכשיו כשתרצו רהיטים לחדר הילדים הכנסו ל"כל־גיל" והגידו "מגידו".

המוכר יציג בפניכם מערכת רהיטים מודולרית שהיא ממש יצירת מופת של נגריית גבעת ברנר, באיכות המעולה בעיצוב המרהיב בגימורים המושלמים ומה בעצם לא.
אז בקיצור, הגידו "מגידו" ותחסכו לכם הרבה זמן של ריצות בין חנויות בדיקות מוצרים וכו'.

כלגיל

מרכז תצוגה ומכירה: תל אביב, דיזנגוף 201

חיפה: כל־גיל, הרצל 32
ירושלים: ויסמן, תלפיות, דרך בית לחם 118

על המסלול

התאם וערבב

מה עושה עלמה שחושקת במגפיים? תאמרו שתקנה. יפה. אבל מה לעשות כשמחיר המגפיים הוא כה יקר? אין לכם תשובה. לי יש. שתלבש מכנסיים. אז אל תתפלאו אם בחורף הקרוב תראו הרבה מכנסיים על גופן של הנשים. חיי־סכון רבותי, חיסכון. המכנסיים יופיעו בכל הצורות, ומכל סוגי הבדים. תוכלו למצוא מכנסיים בג׳ינס, קורדרוי ובפלנל. אופנת אלפי מציגה שני קווים בולטים בקו־לקציית החורף שלה. מראה ספורטיבי ה־כולל את מראה האופנוען, סרבלים עם רוכסנים, ובלוזונים בשילובי סריג ואריג. הקו השני הוא המראה המחוייט. חליפות מחוייטות, חצאיות מבוטנות ובלייזרים, מיכנסיים ובלייזרים על בסיס העיקרון — ערבב והתאם. חצאית עם טוניקה, או עם בלייזר וכן הלאה. הבדים בהם משתמשת אופנת אלפי הם קורדרוי, ג׳ינס, פלנל וצמר חלק, במישבצות ובפסים. שילו־בים רבים של ז׳קט במישבצת ומכנסי פסים, או שילוב של מישבצת וחלק. ה־צבעים הם ציבעי החורף המסורתיים כמו שחור, חום ובז׳ בתוספת ציבעי האופ־נה — זית, בורדו וסגול חציל.

המחירים:

מיכנסיים מ־190 שקל עד 230 שקל.
חצאיות מ־165 שקל עד 260 שקל.
חליפות מ־499 שקל עד 640 שקל.
ז׳קטים מ־300 שקל עד 450 שקל.

המערב הפרוע

דיגידן דיגידן על הסוס הלבן. אופנת המערב הפרוע מגיעה. מעילי בד, מעילי עור, סוודרים, חולצות עם מישבצות גדו־לות ממש כמו הבוקרים בטקסס. את המכנס מתאימים על־פי אחד הצבעים שבמישבצות החולצה. סגירת החולצה היא לעיתים א־סימטרית, וכמובן לא לשכוח חגורה מתאימה בעלת צבע חזק. לסוודרים יש פרנזים, המוסיפים אותנטיות למראה המערב־הפרוע. גם הז׳קטים מעור עשוי־רים בפרנזים, המתעופפים ברוח ממש כמו הבוקר הדוהר על סוסו.

עניבה לבנה מחוברת לחולצת התחרה העדינה הנלבשת מתחת למק־טרונים או בלייזרים ספורטיביים או כחלק מחליפת שלושה חלקים. העניבה נקשרת בחזית כצורת פרפר, החולצה עשוייה מבד תחרה.

שרוול ארוך לחולצות המלמלה, חפתים עשויים גם הם מתחרה ומלמלה. חולצות אלה נלבשות מתחת לסוודרים קטנים ומעודנים, כשהחולצה נראית מבעד לסוודר בשרוולים בחזית. אפשר ללבוש גם עם מקטורנים.

ג׳ינס צבוע במערכת הדו חלקית של אופנת **ראש אינדיאני** ב־סיגנון המערב הפרוע, עם חגורה תואמת למערכת.

מקטורן בלוזון של אופנת **אלפי**, מערכת ספורטי־בית דו חלקית, עשויה קורדרוי עבה, כשהכיסים של המיקטורן בצדדים ולחצניות עבות כקישוט.

מלמלות ותחרות

אין ספק שחולצות תחרה תורמות למר־אה האלגנטי והחגיגי. בתחילה נהגו להש־תמש בתחרה כמצעים למיטה. הגבירות הכבודות והאלגנטיות של המאה שעברה התהדרו בבד זה ששימש להן לחצאיות או לתחתוניות. והנה עכשיו חוזרת אופנה זו. המלמלות והתחרות הן על חולצות לבנות בעלות שרוול ארוך וחפתים, עשויים גם הם מתחרה. חולצות אלה נל־בשות מתחת לסוודרים קטנים ומעודנים, כשתחרת החולצה נראית מבעד לסוודר גם בשרוולים וגם בחזית. חולצות אלה נלבשות גם מתחת למיקטרונים או בליי־זרים בסיגנון ספורטיבי. אתם שואלים איך משתלב ספורטיבי ואלגנטי? תתפלאו, זה משתלב.

חניתה צנטנר

מלכות המים - מלכות ביוון

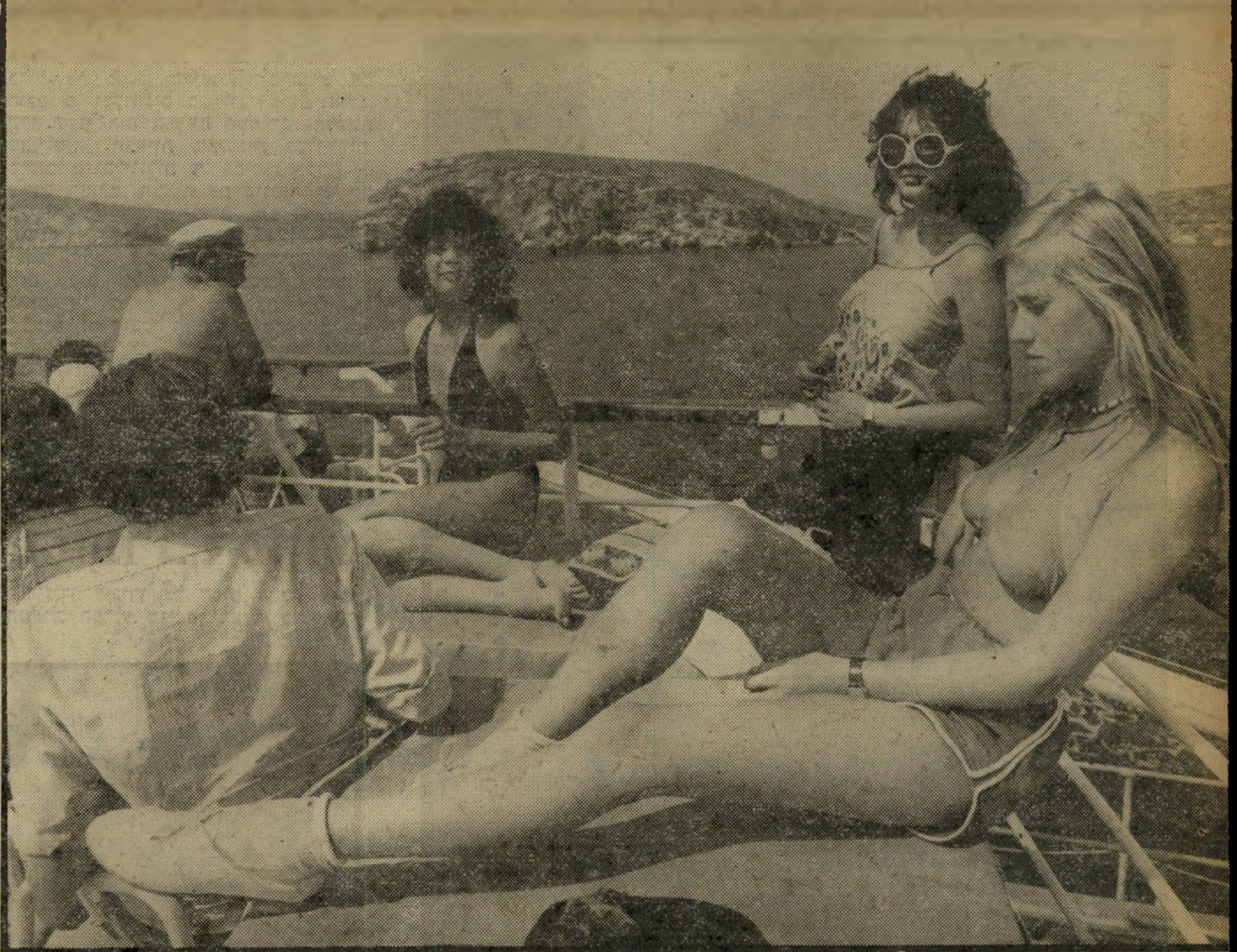

יאכטה בין האיים

דורית ברזילי, אורלי חן, ושלי ברלינסקי על סיפונה של הספינה שהשיטה את המשתתפות בתחרות מלכת־המים לסיור באיי יוון. הבנות ניצלו את ההפלגה כדי להשתזף. הסיור באיים נמשך יום שלם, ונוצל על־ידי הבנות להיכרויות עם נוס־עים בני עמים שונים. באיים הירבו הבנות לקנות מתנות מקומיות.

„נוסעי „אולימפיק" בטיסה 302 לאתונה מתבקשים לגשת לשער מיספר שתיים," הכריזה הדיילת ברמקול בנמל־התעופה בן־גוריון.

12 המתמודדות בתחרות מלכת־המים אצו לשער, ועלו על המטוס. כך התחיל הטיול המשגע, שכלל טיסה, שייט ונופש.

באתונה ציפה לבנות נציג חברת אופיר טורס, שקיבל אותן עם שושנה אדומה ובקבוק אוזו. במיניבוס נסעו הבנות ל־למלון טיטניה המפואר הנמצא במרכז העיר.

רוב הבנות, שהן תלמידות בבית־ספר

בתא הטייס

אורחות חשובות מאוד היו הבנות בתא הטייס של מטוס **אולימפיק** שהטיסן לארץ **(למעלה)**, ושל נציג חברת התיירות **אופיר טורס** „מיסטר סיפירוס", שאירח את הבנות במשך כל **הטיול ביוון.**

אצל אלילות יוון

ביקרו הבנות ביום הראשון באתונה. דורית ואורלי חן על רקע האקרופוליס של אתונה. הבנות גילו התעניינות, הירבו לשאול את המלווים היווניים על המקומות ההיסטוריים.

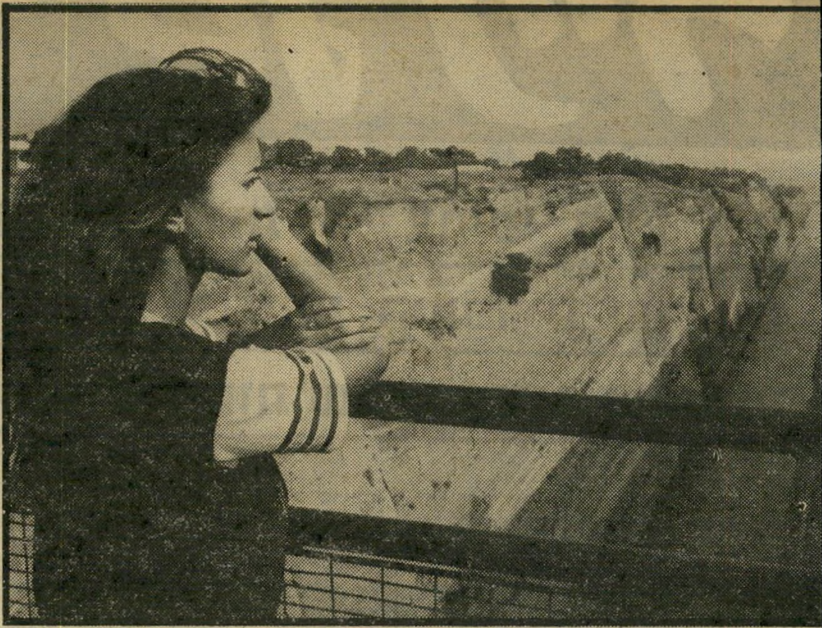

תעלת קורינת שנחפרה בין השנים 1881 ו־1892, מחברת את הים האגאי עם הים האדריאטי. התעלה הקסימה את סילביה בן־שושן, שניצבה על הגשר העובר מעל התעלה. נציגי חברת **איפיר טורס**, ש'־ירחו את הבנות, השתדלו להראות להן אתרים רבים.

טירה בלב־ים התגלתה לבנות ששטו בספינה־מונית. מדברי ההסבר הן למדו כי הטירה נבנתה במאה ה־16, שימשה עד לפני מיספר שנים כבית־מלון, והפכה לאחרונה למוקד משיכה רב־עניין לתיירים.

מלכת המים שלי ברלינסקי על סיפונה של הספינה שהשיטה את הבנות לטיול באיים: שלי, שביקרה כבר בחוץ־לארץ והדוברת אנגלית רהוטה, ניצלה את ההפלגה לשיזוף, קשרה קשרים עם תושבים מקומיים, והשתדלה ללמוד מהם על ההווי המקומי.

צילם: אסף שילה

תיכון, זכו בפעם הראשונה בחייהן ה־קצרים לבקר בחוץ־לארץ. דורית ברזילי לא יכלה להרגע: „איזה שיגעון, חווייה כזו עוד לא היתה לי," מילמלה ללא הרף.

זיוה ברקן, שהתגלתה כבעלת רוח ספורטיבית, שרה וסיפרה בדיחות כל הזמן.

מלכת־המים, שלי ברלינסקי, שכבר ביק־רה בחוץ־לארץ מיספר פעמים, אמרה: „בשביל לראות את איי יוון היה שווה כל המאמץ והמתח הרב שעברתי לפני התחרות."

סיורים ומסיבות

רחובות אתונה היו מקושטים ב־דגלים, ושוטרים הסתובבו ברחובות. הנערות חשבו לתומן שהרעש הזה הוא לכ־בודן, אך הסתבר להן שגם ראש־ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, ביקרה באותו יום ברחובות אתונה.

תאצ'ר לא הטרידה את מנוחתן. הן המשיכו בסיור המתוכנן שציפה להן. אח־רי סיור מקיף ומרתק ברובעים האקזוטיים של העיר ובאקרופוליס, כשהן מלוות ב־מדריכה שלא נפלה מהן ביופייה, סיימו הבנות את היום במסיבת־קוקטייל, שאור־גנה במיוחד עבורן על גג המלון, בן ה־15 קומות, כשאתונה פרושה לנגד עיניהן.

ביום השני, בשעה חמש וחצי בבוקר השכימו הבנות, ושמו את פעמיהן לאיי יוון המקסימים. הן שטו ביאכטה מפוארת, וסיירו בשלושת האיים אגינה, הידרה ופורוס. בכל אחד מהם עגנה היאכטה, והבנות ירדו וטיילו, כשהן טועמות מאכ־לים יווניים. בתשע בערב חזרו לבית־המלון עייפות ומאושרות. קורין גגן אמרה:

„חבל שצריך לחזור הביתה, הייתי מו־כנה להישאר כאן לפחות שנה."

ביום שלאחר מכן, שוב בחמש וחצי בבוקר, עלו הבנות על מיניבוס, ונסעו מחוץ לאתונה. הן ביקרו בכפרי דייגים, בייקבי יין, וראו את העתיקות מתקופת אגממנון ואלקטרה. הן שטו בסירת־מנוע לטירה עתיקה מן המאה ה־16, השוכנת בלב הים. כאשר חזרו למלון בערב חג הסוכות, פגשו קבוצה אחרת של מטיילים ישראליים, וביחד אכלו ארוחת־ערב יהו־דית מסורתית.

את הערב האחרון הן בילו בטברנה, שהוא מועדון־מיסעדה. שם הופיעו לפניהן להקות פולקלור יווניות ורקדנית־בטן. לבנות היתה הצלחה גדולה אצל המין החזק היווני, והגברים לא חדלו מלחזר אחריהן. שני מחזרים נלהבים מערב־הסעו־דית, שידעו על מוצאן הישראלי, הציעו לאורלי חן שני בארות נפט. „לא ידעתי מה לומר להם. אך ברגע שהצלחתי להת־המק מן השניים פגשתי את שחקני קבוצת הכדורסל היוגוסלווית זאגרב, שגם הם לא טמנו את ידם בצלחת." השיחה קלחה בנושא הכדורסל, ואורלי הביאה פריסות שלום למיקי ברקוביץ וטל ברודי.

למחרת ניתן לבנות יום של חופש. הן טיילו בין החנויות, קנו מזכרות ונפ־רדו ממארחיהן. במטוס אולימפיק שהחזיר אותן לארץ, קיבלו הבנות טיפול של אח"מ, והיו אורחות־כבוד של קפטן ה־מטוס.

בנמל־התעופה בישראל חיכו לבנות הוריהן הנרגשים, והבנות נפרדו זו מזו, החליפו כתובות, והבטיחו לשמור על קשר בעתיד.

בכך הסתיים הטיול הנפלא של משתתפות התחרות, שהשאיר טעם מתוק וזיכרונות שלא ימחו שנים רבות מלב הבנות.

דיסקוטק שט בספינה שהשיטה את הבנות לסיור באיים מותקנים מיתקנים רבים להנאתם של השטים. בין השאר מותקן במקום דיסקוטק משוכלל שנוצל על־ידי הבנות לריקודי דיסקו תוך כדי הפלגה.

נמר של נייר

שלונסקי שופך אור על גגות ✶ צריפי העץ של בת־מרים ✶ הקסם המהלך על רטוש ✶ נוצת הסופרים של נתן אלתרמן ✶ העונג של ח. נ. ביאליק והמלחמות של אליעזר שטיינמן

פתיח

תל־אביב

למעלה משבעים שנה חלפו עברו, מאז נוסדה העיר תל־אביב. אשתקד חגגו ב־אופנים שונים את המאורע, שהסתיים במופע ערב שירי משוררים, אותו יזמו גלי צה״ל ועיריית תל־אביב. שני ספרים שראו אור באחרונה מצליחים להעניק את המימד ההיסטורי, ההתחלתי, של ה־תרבות החדשה, כאחת מן ההצדקות ה־עיקריות לחידוש היישוב היהודי בארץ־ישראל.

שני הספרים — שירי תל־אביב * בעריכת **דליה הרץ ועוזר רבין,** ועשרים השנים הראשונות בעריכת **א.ב. יפה** ** — הינם מתנה מרשימה שהעניקה קרן תל־אביב לספרות ולאמנות. שני הספרים מלמדים על תהליך הבראשית הספרותי, כי שהחל בתל־אביב, אשר יצק את היסודות לתרבות ההווה ולתרבות העתיד הישראלית.

שירה

מלוכסנת העיר

את הקובץ שירי תל־אביב (מיבחר זוטא א׳) פותחות שורותיו של **דויד שמעוני־נוביץ (שימעוני),** משירו על שפת

אברהם שלונסקי
מטפס על גגות ברינון בנאי

ים־יפו: **„...סוער הים לפנות בוקר כחדווה צעירה וקלה, / חודשו כחותיו הנצחיים**
לאחר מנוחת הלילה. / להטו עורקי האי־גמן בנפוצות הקצף הלבן / סביב לגלי התכלת, המטפסים על סלעי חוף יפו...״

שירו של שימעוני משול לשיר גישוש של מהגר השב לארץ מכורה ותוהה לנוכח המראות. הוא מתאר את המעבר מן הישן אל החדש: **„לבי זה כבר משכני לשאוף אווירה של יפו, / אוויר מבושם ומחכים, מתובל בכל מיני ריחות. / ריח ׳תל־אביב׳ ותחיה, ריח אתרוגים וסופרים, / ריח של ים ומישרדים, של עסקנים ותפוחי־זהב...״**

המגע הראשוני עם חוף יפו קיים גם אצל **שאול טשרניחובסקי,** הכותב בשירו אצל ים יפו — ספק מאניפסט,

יוכבד בת־מרים
צריפי עץ, גדרות־פחים ורחובות

ספק שיר: **„הוי אדמת פלאי אל! למענך ולמעני, / היבצר ממך וחיה שב וקם / לתחיה אותו דור מסיגי גבול הכנעני? // כל עוד אנחנו לך — עוד ניבנך ונבנית: / כפז, כאת, כחין! כזעה וכדם! / ואם אפשר אך בנס — ויתרחש הנס...״**

יעקב פיכמן, בשירו צהריים ביפו משוטט ברחובות העיר הערבית של אותם ימים רחוקים וראשונים וכותב: **„אהבתי בדד שוט ברחובות עיר עתיקים / וספוג המון־השוק וערב צבעים פרועים / אם רועף לובן יום, וכצנתרי געגועים / שמים חדלי־תהום על שמה זה מריקים... // מצריחו מואדזין שכוח צליליו חינם / לארץ ריקה ישחית. ונפלו — אין מאזינם. / אך שוקט צלול ירעף הקול מחלל רמה. // הוי, מואדזין, לי ייטב קולך זה לשמע / זרוע על העולב, הנרדם לאין גוע. / כמוך מני אז הסכנתי רון לשממה.״**

המשוררים, העיר והשירה נקראים בקובץ זה כמו סיפור־אהבה של מילים וחרוזים בהמשכים. כמו התיאור הכמעט טופוגרפי של תל־אביב 1935 אותו כתבה **לאה גולדברג: „התרנים על גגות הבתים היו אז / כתרני ספינתו של קולומבוס / וכל עורב שעמד על חודם / בישר יבשת אחרת. // והלכו ברחוב ציקלוני הנוסעים / ושפה של ארץ זרה / היתה ננעצת ביום החמסין / כלהב סכין קרה...״** והמשוררת מציגה את שאלת תל־אביב שלה: **„איך יכול דאוויר של העיר הקטנה /לשאת כל כך הרבה / זכרונות ילדות, אהבות שנשרו, / חדרים שרוקנו אי־בזה ?...״**

משורר תל־אביב מובהק היה **אברהם שלונסקי,** שזכה, כנער טרם המילחמה העולמית הראשונה, ללמוד בגימנסיה הרצליה, לשוב לרוסיה, ואחרי המילחמה לעלות לארץ כחלוץ. שלונסקי חש ב־ריחות העיר בעוצמה מרגשת, והוא כותב בשירו דברים: **„מה מאוד ריחני הכל־פיו של שרב הנודף מגבוה: / הוא כריח הלחם החי, העולה מפתחו של נחתום. / ובתים כעומדים על כהונות, מוכנים לזנק ולבלוע — את כיכר החמה הצהובה, שהבוקר רודה במרום.״** תמונת־נוף אחרת של שלונסקי מהעיר העברית הראשונה, שהיתה פעם עיר נקיה ובריאה, מוצגת בשירו בוקר בעיר: **„ועכשיו הוא שפוך על גגות, כל ריקמה בגופי תבטאנה, / עם כל סיב באילן מטולל יהגנו באותיותיו. / חלונות נפתחים בעירי: אשכולות־אשכולות, כמטנא, / יזלפו בני־אדם אל הרחוב חיוכם היינו הניקטף...״**, ומעט מן החלוציות שנותרה רק בכמה תצלומים של חברה טראסק: **„עוד מעט ושקמה יבלולית בכיכר הבניין המסורת / תתחלחל למשמע קול פסיעות וחרוק פיגומים מתנעים. / אז אראך בקרי הזקוף, פרום־חזה ומסועף־הצמרת, / מטפס עם מניין בחורים על גגות ברינון בנאי.״**

בשירו בתל־אביב מביא שלונסקי תמונת עבר, מין קלידוסקופ של שברי תמונות: **„רוכל מפהק שח על קופתו. / כת של סבלים בקרן־הרחוב. / אוטו כוץ יתיז. גמלת. תינוקות. / ערבי עם קוף // צופה קיקלופי אורלוגין המגדל. / ׳א־רץ׳ תימני צורח בעוז. / דוכנים עזובים בארבע הקרנות: / גזוז!...״**

תמונת אוכלוסין מביא **אלכסנדר פן** בדו־שיח של שיכורים: **„אתה משתפך מאוד כוסים / אל פה־נפשך, אמיגו. // אני ממרוקו / פועל שובת, / אתה מהדוב ברוסיה. / אני סבל ואתה ל־פואט — / של יופי־מלים קרוזו...״.** את העירבוב המעמדי מחזקת המשוררת **יוכבד בת־מרים** בשירה תל־אביב. היא מתארת את כרם־התימנים: **„צריפי־עץ גדריי־פחים ורחובות / צרים, מתעקמים והולכים, / כמקלות נוד של עוברי־ארחות, / זה בזה נתקלים וצונחים... // שוב אותם, שוב איתם רחובות, / הידועים עד לבכי, עד לבכי. / ואותם, שוב אותם הבריות / ואני עצמי שוב אני...״** תיאור הנוף המשוררי של בת־מרים עובר מאותם ה־רחובות אל **„גדר, קלועה, שיחת אהובים, / תשעין את צלה בשמש / ותטפס אל זכר מבטיהם השלובים / זוהר, פרדה וזמר...״**

משורר אחר של רחובות תל־אביב הוא **אברהם חלפי,** בשירו הנודע שיר על שלושה חתולים. הוא נפתח ב**„שלושה חתולים שוחחו ביניהם, / ירח נוגה הסתכל בפניהם, / ירח נוגה...״** ומסתיים ב**„שלושה חתולים השתתקו ביניהם, / ירח נוגה הסתכל בפניהם, / ירח נוגה.״**

סיגנונו השירי המיוחד של **יונתן רטוש** בשירו חולות, המובא בקובץ זה, נפתח ב**„קסם מהלך על המים הרכים / קסם על תהום תהומותיים / היום הזה אשתרך על מימי ים התיכון / כשכשך במי אפסיים / היום הזה אטפס כטוחות / באפריון / כתוך קצף נוסס / במגפיים...״**

ניגודו של רטוש בשירה הוא המשורר המופיע בקובץ זה מיד אחריו, **אבות ישורון,** שעורכי הקובץ השכילו לבור ממוץ שיריו כמה אניצי שירה שיש להשתבח בהם. את שירו הראשון 1 ינואר, לילה הוא פותח במילים: **„בבית קפה, מצד הרחוב. / מי שהיו — פה אינם. / מי שחשוב כמת / ומי שחשוב כנם. // רק סדרן זקן מן הקולנוע / עם לבן זקן מן ׳הבימה׳. / והדובה הגדולה על הגג / מציצד אליה פנימה. // משחקים שח. הבית / קפה מלא רצמבר. / שומעים ג׳ון באז / שרה אי רימממבר.״.** אבות ישורון כותב בסידרת שירי מות התות שלו על השמדתה והריסתה של העיר

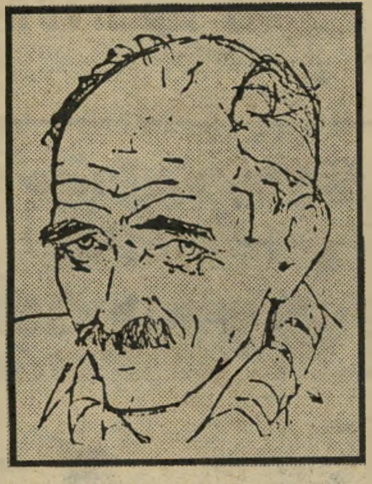

יונתן רטוש
היום הזה אשתרך / על מימ תיכון

תל־אביב: **„לא אמרתי יפים של בתים הרוסים, כגון רבי, לפני מילחמה / היה קפדן ומעניש, / ואחרי מילחמה היה רך והלך. / לא דיברתי על עצים שנעקרו ברחוב ברדיצ׳בסקי. עץ התות / שעמד ארבעים / שנה, ואיש לא ידע... קראו לעיריה לבוא לעקור אותו. אמרה העיריה: לא היא — נטעתו. אמרו: אם / לנטיעה, הם גם לא נטעוהו / באה עגלת גומי, הורידו חבל, כבלו את העץ, ניסרו לשנים...״**

המשוררת **רחל** מציגה תמונות של עיר שבה מסתתרים בני־אדם: **„השכחתי תריסים להריח, / אם דלתי לא נעלתי כדין? — הוא כיוון השעה והגיח, / והעיר, והסעיר, והרנין...״** בשיר זה, שכותרתו אביב, היא מתארת מיפגש מרתק בינה לבין משורר אחר, **אורי צבי גרינברג: „מה ביני — השקטה — ובינך, / אדמוני, מבושם ונלהב? — איך ארע להניס מפניך / את אשר לי אגרתי בפתיו ?...״** ואת חדרה החדש מתארת המשוררת בפשטותה האופיינית: **„הידד חדרי החדש, הצופה פני ים, / הנישא בעשרים אמה מעל למדרכת! / רוחות מארבע רוחות, / עם לילה — חג נגוהות, / בדידות מבורכת...״**

משורר תל־אביב גדול נוסף הוא **נתן אלתרמן,** שמחזור שיריו, שירים על רעות הרוח, מצוי בקובץ זה. המשורר מבאר עצמו: **„הה, נוצת הסופרים שנשנא, /את ספרי ברוצך מקסת / איך דרכה הכיכר בריסנה...״** ויש לו שם הסבר על תהליך בנייתה של העיר תל־אביב: **„...ובלבנו דיבר הזמיר — שהרבינו עסוק בשטותיים / והנה הקימונו גם עיר. // וחייה דוברים המלה / ומתיה צופים ברוב־שקט...״** בשירו שוק נותן המשורר **תיאורים חיים של ריחות דגים דבוקים מדגדגים כחוטם. / פגרי פרות פורחים בשלוליות הביב. / כרפש :באור, בירק ובאודם, / שוצפים, קוצפים, קופצים שוקיך תל־אביב. // גלי אבטיחים / תפארת שבתפארת. / חטת־אמליז את דמי בשריה מקיאה. / בין ערימות בננה גברת שבגברת / קללות חיות מוכרת —**

---

* **שירי תל־אביב** — מיבחר זוטא א׳; עורכים: דליה הרץ ועוזר רבין; בהוצאת קרן תל־אביב לספרות ולאמנות והוצאת הקיבוץ המאוחד, 107 עמודים (כריכה קשה).

** **עשרים השנים הראשונות** — ספרות ואמנות בתל־אביב הקטנה, 1909—1929; בעריכת א.ב. יפה; בהוצאת קרן תל־אביב לספרות ולאמנות והוצאת הקיבוץ המאוחד, 292 עמודים (כריכה רכה).

גרוש האוקיה!..." ובשירו מחר הפתעות תמונות בנוסח: „תל־אביב נוטה לשקיע. / ערב מיליונר את כל זהבו הריק..." ועד אל „בית רב־תלאות נושם דממה רווח — / עד מחר לא יתחלפו כי השכנים... / מגרשים פנויים חושבים: — כעת ננוח, / גם הסרסורים בלילה ישנים!", בשירו דצמבר נשפך המשורר: „דצמבר — חודש מקוטר / ריחות תפוח

נתן אלתרמן
והנה הקימונו גם עיר

ומטר, / אתה נותן מוחות גנוזים / להרוגי התמוזים, / אתה יודע להשיב / מעט אביב לתל־אביב."

חלפי, המשורר על „מלוכסנת העיר על בתיה. / חי אני כה / כצידם השמאלי של חיי..." מסיים את שירו פרבר בתיאור חסכני: „עוד מעט / וגדול נצחוני / משל אל האשר בכיכרות־נצחון / בבירות העולם." ואלה הדברים אשר ניתן לומר על הקובץ שירי תל־אביב: גדול נצחונם משל אלה אשר בכיכרות־נצחון בבירות העולם.

תולדות

אחוזת ספר

שמה הראשון של תל־אביב היה אחוזת בית, ומאחוזה זו לא נשארו עוד בתים. כל שנותר ממנה הוא ספרים, סיפורים על סופרים, תשתיות של תרבות והרקע ליציקתה של התרבות הישראלית כולה. לנושא זה מוקדש הקובץ עשרים השנים הראשונות — ספרות ואמנות בתל־אביב הקטנה 1909—1929, הסוקר חיי התרבות והאמנות של תל־אביב הקטנה. מדובר בקובץ תיעודי למחצה, שבו 11 סקירות. הראשונה היא של עורך הקובץ **א.ב. יפה**, הסוקר את הסופרים והספרות של העיר העברית הראשונה. **אברהם ארד** סוקר את התיאטרונים והלהקות של ימי הבראשית. **יהואש הירשברג** את המוסיקה של עיר־החולות, ו**מירה פרידמן** את ניצני האמנות החזותית. **שלמה שבא** את מערכת בתי־הספר, **גייצל קרסל** אתראשיתה של העיתונות, **א. ארליק** את האדריכלות המיוחדת של תל־אביב, **יעקב רבי** את גימנסיה הרצליה כמרכז תרבותי, ו**טוביה כרמל** את מועדוני־התרבות והיי־הבוהמה של ראשית תל־אביב. **ש. ארנסט** את ספריית שער־ציון ול. **בארי** את ראשוני הסרטים ובתי הראינוע של העיר. כל אלה משתרגים לכדי תשתית רחבת מימדים, שהיא הבסיס העיקרי לתרבות הישראלית, הצברית.

יציקת יסודות התרבות בתל־אביב היה הגשמת הרעיון האחד־העמי: „שיש להעביר את מרכז היצירה הספרותית העברית מחוץ־לארץ אל ארץ־ישראל, מן המרכז במזרח־אירופה לתחומי הישוב הקטן והדל באסיה. הואיל וכאן צפוי לה עתיד גדול..." ורעיון זה הוא שהינחה דמויות ספרותיות, שביכרו את העברית על פני האידיש ועברו לחיות וליצור בתל־אביב. ביניהם: **ש. בן־ציון, ש"י עגנון, יעקב פיכמן, יעקב שטיינברג, י"ח ברנר, ד. שימעונוביץ** (שימעוני), **ר' בנימין** ו**דבורה בארון**.

את הנוף הראשוני הזה תיאר מאוחר יותר **יעקב פיכמן** בנוסח: „ממשלת החולות היתה רחבה כל־כך שבלילות היו מאדימות עוד מדורות הבדווים על גבול תל־אביב, ובימי ביכורי הענבים היו ערביי יפו נוטים אוהליהם הכהים על גבעות כרמיהם, שעיטרו את השכונה עד שרונה..." או בנוסח הכמעט־פאסטורלי: „הים עוד היה רחוק, ועד שהיינו באים אל שפתו, היינו טובעים בחול ומתייגעים עד מוות, אבל המיתנו הרוננת היתה אז ממלאה את כל השכונה, ובלילות היינו שוכבים פקוחי־עיניים ומקשיבים לריתמוס המדוד של הגלים. כאילו היינו נמצאים בתאי־ספינה..." נוף־ראשוני זה זכה לתיאור בעטו של שלונסקי: „זוכר אני את הרושם הראשון שעשו עלי הבתים בתל־אביב — מבדלות הנפוצים בישימון חולות. כמיזוודות ארוזות עמדו ריבועי הבתים, כמיטען שפירקו בתחנת־בתיים — הם מוכנים לעקור..." אלא שעד מהרה מתחלף הנוף ושלונסקי מנסח חילופין אלה במילים: „זכתה 'בת הזקונים' של א"י, הבת השובבה, החילונית, לרשת את אחותה הבכירה, הקדורנית ועמוסת הקדושה והמסולעת לקיפאון, 'ירושלים קרית מלך רב', ונדמה כי משך תקופה מסויימת תלך א"י בקו הפילוג התרבותי: נוסח־ירושלים ונוסח תל־אביב...".

ביאליק ביקר לראשונה בארץ בתרס"ט, ורק בתרפ"ד (1924) הגיע לתל־אביב. יום בואו היה יום חג, ועיריית תל־אביב החליטה אז לקרוא רחוב על שמו. שם

חיים נחמן ביאליק
יצירה עברית כמו תל־אביב

הקים „המשורר הלאומי" את ביתו. במשך עשור הצניק ביאליק את הקצב ואת הערכים התרבותיים לעיר שצמחה מתוך החולות. את יצירת תל־אביב שבאותיות ניסח ביאליק כך: „יצירה עברית כמו תל־אביב מכרעת בעיני כנגד יצירות של מאות שנים בגולה. תמיהני אם יש בכל העולם פינה כזאת לישראל..." תרומתו ליצירה זו היתה בעיצוב דמותן של מסיבות עונג־שבת, שהוליכו מאוחר יותר להקמת בניין אוהל שם ברחוב בלפור. שם היה ביאליק עולה מדי שבוע אל הדוכן ומשמיע דרשותיו לכל.

המהומה הספרותית הראשונה בתל־אביב המתפתחת היתה הופעת כתובים — ביטאון הסופרים והספרות העברית בארץ־ישראל, שעורכו הראשון היה **אליעזר שטיינמן**, שהגיע ארצה בשנת תרפ"ד והוא בן 32. כתובים הופיע בתבנית של יומון, ובהתחלה היו מיוצגים בו כל הסופרים שחיו ויצרו בארץ. אך קריאתו של שטיינמן לקריעת אשנבים לעולם וליציאה מתוך המיסגרות הפרובינציאליות המצמצמות, עוררו את חמתם של כמה מהסופרים הוותיקים. מסביב לשטיינמן התהווה גרעין של סופרים צעירים ששאפו לשינוי ערכים בספרותנו. ביניהם היה אברהם שלונסקי, שנהפך עד מהרה לשותפו של שטיינמן וייצג את המגמה שתבעה להפוך את השבועון לבמה פתוחה לוויכוחים ואפילו ל„שדה קטל".

הפרק תיאטרונים, להקות, שחקנים ובמאים מגלה עולם של תושיה תיאטרונית, שהחל עוד בשנת 1890, בהצגת זרובבל של **מ.ל. ליליענבלום**, ונמשך באגודת חובבי האמנות הדרמטית, שפעלה בחומש הראשון של המאה ביפו. המחזה אוריאל אקוסטה, למשל, הוצג „בבית־קפה ערבי ביפו, בפני קהל רב..." עוד בטרם היה קפה־תיאטרון סממן של אוונגרד המיובא מפאריס או מלונדון. ב־1910 נתגלתה הכוכב הראשון של התיאטרון בארץ, הלא היא השחקנית **ליזה וארון**, עליה כתב **י"ח ברנר**: „המשחקת בעלת הכישרון הזאת ממלאה את תפקידה ומבטאה יפה את מונולוגיה כיד החסד הטובה עליה, אבל השפה בלתי מוכנת לה..."

מאבקים רצופים קיימו את אגודת התיאטרון השניה ביפו—תל־אביב, אגודת חובבי הבמה העברית, עד לשנת 1914. בדצמבר התחולל פילוג, למרות הריב עם התיאטרון שהציג ביפו את האופרטה של **גולדפאדן** שולמית, באידיש, ועורר את קנאי העברית להטיל פצצת סירחון, שהיתה, מן הסתם, המחאה הראשונה של קהל בהצגת תיאטרון בארץ.

העליה שאחרי המילחמה העולמית הביאה לארץ דמויות כ**דויד דוידוב**, עליו כתבה **מרים ברנשטיין־כהן**: „כחניך של אסכולה גרמנית מחמירה, הקפיד על מישמעת ודייקנות בלהקתנו הקטנטונת... בחירת הרפרטואר שלו היתה נועזת: אחרי סטרינדברג, באו איבסן, טולסטוי, אנדרייב... הוא אירגן מעין קואופרטיב, אשר לא היה משלם לשחקנים כסף. הם אכלו יחד במיסעדתו של ברסקי, ודוידוב היה קונה לשחקניו גופיות, תחתונים ונעליים מכספי הקופה..."

אליעזר שטיינמן
יציאה מתוך המסגרות הפרובינציאליות

כך נוסד התיאטרון העברי בא"י שהעלה את המקובלים ע"פ י.ל. פרץ ואת שידוכים של צ'כוב. האסכולה האכספרסיוניסטית הגרמנית השפיעה כמעט טוטאלית על אותה תקופה תרבותית, והיה זה האמן־רקדן החדש ברוך אגדתי שערך כבר ב־1920 הופעת מחול מודרני לצלילי המוסיקה של **בלה ברטוק** ו**ארנולד שנברג**. אגדתי, שהיה מושפע מסיגנונוה של **איזידורה דאנקן**, היה אחד מסמלי התרבות של תל־אביב הצעירה. אגב, הוא הסב את שמו לאגדתי אחרי שפיכמן הציגו לפני ביאליק באומרו: „זה ברוך האגדתי!" הוא היה קשור ללהקת התיאטרון הא"י, שהפך עד מהרה לתיאטרון העברי והתפרק בהדרגה. חבריו **מנחם בנימיני, ארי קוטאי, יוסף איקסנברג, מרים ברנשטיין־כהן** ו**מיכאל גור** יצאו לברלין וחיו בספק־קומונה ספק־פנסיון, ופעלו בהשראתם של שחקנים כ**אלכסנדר מואיסי, אלכסנדר גראנאך, אליזבת ברגנר** ואחרים. הם חזרו כעבור זמן לארץ, והעלו את ההצגה הנחשבת לשיא הצלחתם: בלשאצאר.

אז החל לפעול תיאטרון הפועלים אוהל ולהקות סאטיריות שהקימו **אביגדור המאירי, אלכסנדר דונאת** ו**ארתור קסטלר**. מאוחר יותר הגיע פלג מתיאטרון הבימה המוסקבאי, ואמנות התיאטרון תקעה יתד של ממש בחולותיה של העיר העברית הראשונה.

אחד מפלאי התרבות של העיר אשר צמחה מהחולות הוא בכך, שכבר בלידתה החל לפעול בה בית־ספר למוסיקה. המניע שלו היו המלחין **חנינא קרצ'בסקי** והגב' **שולמית**, אשתו של **ארתור רופין**. לזכרה הפך אחר כך המוסד המוסיקאלי לקונסרבטוריון שולמית. בימים האחרונים של שילטון התורכים, נערכו קונצרטים מוגבלים מבחינת המשתתפים, והעשייה המוסיקאלית לא חדלה אפילו בימי המילחמה העולמית הראשונה מקדם מפתיע לחיי המוסיקה של תל־אביב היה ייסוד האופרה הארצישראלית, שהחלה הופעותיה בשלהי 1921, בהופעה שכללה תמונות מתוך הדימון של **אנטון רובינשטיין** וייבגני אונייגין מאת **צ'ייקובסקי**. כך הוכשרה הקרקע לבואו של **מרדכי גולינקין**, שניסח את חלומו האופראי במילים: „בארץ־ישראל יש ליצור את היכל האמנות..." גולינקין, שהיה בעל־שם וויתר על הצלחות באירופה, נהג כמינהג של חלוץ תרבותי בבואו לתל־אביב.

פרקים נוספים בקובץ מעולה זה, בעריכת **א.ב. יפה**, מתארים את ירידת קרנה של ירושלים ובצלאל כמרכז בציור הארצישראלי, ועליית תל־אביב כמרכז המעשה האמנותי היצירתי (ואת צמיחת היוצרים **אריה לובין, ישראלי פלדי, יצחק פרנקל, ראובן רובין, מנחם שמי, נחום גוטמן, ציונה תג'ר** ואחרים, הנחשבים לאבות הציור הארצישראלי).

תל־אביב של שנות העשרים, היתה זירה של עשייה תרבותית, עיר שבה חיו ויצרו סופרים, ציירים, שחקני תיאטרון, סטיריקאים, עיתונאים ואדריכלים. אלה היוו אחוז רב משמעות מתושבי העיר, ונחשבו למיטב הכוחות התרבותיים שהציונות הצליחה ללקט באותם ימים.

עשרים השנים הראשונות של הספרות והאמנות בתל־אביב הקטנה הן שנים מכובדות, ואין צורך להתבטל בפני גורם כלשהו בתרבות העולם.

ציטוטון

נשי תל־אביב החמודות

סופר בעל ערכי כתיבה אכספרסיוניסטים, המייצג את הלכי־הרוח הכתיבתיים של תל־אביב בראשית שנות ה־20' היה **יעקב הורביץ**, שרקם בסיפוריו עלילות עתירות־דמיון על רקע ההווי של תל־אביב „הקטנה־ההולכת־וגדלה". מוטיב האירוטי־מודרני מרמז על אופיה הכרכי המתהווה של העיר העברית הראשונה, כמו בקטע אל נשי תל־אביב החמודות: „בחרשבי עליכן, נשי תל־אביב החמודות, חברותי לדרך חיי ומקור חלומותי, המשפיעות מקרן כשפכן על ענני קיומנו הכבדים... בחושבי עליכן, נשי תל־אביב החמודות, חתולותי הלבנות, הרי גל חמימות מציף את לבי ופי, שברבות הימים המרים התעקם בחיוך פקפקני־סונט, מתפשל ומתפשר כמו כדי בת־צחוק כל־מכינה וכל מרחבת, כפיה של אותה לכנה כלה במרומים, הצפה במרחבי האתר... הנני לא ביישן נשי תל־אביב החמודות, חתולותי הלבנות, ונא אל תבוזו לי אם כמו גבר טיפש גמור אודה ולא אבוש: הנני אוהב אתכן בתל־אביב זו, הנני מלא ריחותיכן הנישאים סביב, מרעננים אף בימי שרב וזיעה, משכרים יותר מפגי עצי ההדר בעונת הפריחה, מושכים יותר מימי הסגריר הגודרים ממני סוד — הנני אוהב אתכן ואת העיר. ויודע אני לספר על שיחות כושם ועליצות, על עוקץ לשונכן המלוטשת, על קוצר כושתכן המחושבת ועל עוצר אביונתכן הלוהטת. הנני מונה חיוך לחיוך וצליל אל צליל אחבר, כשומר אוצר עתיק־יומין בלילות קיץ משעממים — לעודדני..."

מאת דן עומר

קום אל הקרב, תוריאדור!

מאת עמוס קינן

לפני 25 שנים בדיוק פירסם „העולם הזה" כתבה זו של עמוס קינן, ששימש אז ככתב המשוטט של השבועון באירופה.

יש הסבורים עד היום כי זוהי היצירה הטובה ביותר שכתב קינן מימיו. „העולם הזה" החליט לפרסמה מחדש, בצורתה המקורית, בלוויית הציורים המקוריים של קינן, כפי ששלח אותם מספרד.

ערב אחד, לפני כמה שנים, ישבתי בכסית עם שאול ביבר, ובמשך כמה שעות האזנתי לתיאור מפורט ומרתק של מילחמת השוורים. כבר אז ידעתי ששאול ביבר הוא כישרון מתבזבז, בייחוד לאחר שחיים ודן גנבו ממנו את כל רפרטואר הפלמ"ח שלו בילקוט הכזבים. אגב, חיים אינו מדבר אתי עד היום, מפני שפעם אחת גנבתי אני סיפור של ביבר והדפסתי אותו בהעולם הזה; משום־מה היא סבור שיש לו מונופול עליו, אף על פי שביבר בעצמו הרשה לי לגנוב. דן יותר פיקח ויותר גבר, לכן הוא עדיין מדבר אתי, חוץ מזה הוא איננו סובל ממוסר של גנבים. העיקר, מה שרציתי להגיד הוא שלדעתי צריך לשלוח את שאול ביבר מטעם המדינה או כל מוסד אחר, כדי לאגור ברחבי העולם סיפורים יפים עם מוסר השכל ולספר אותם לדור הצעיר. אני מקווה שהוא יקרא את השורות הללו וידע שהלחם אשר שלח על פני המים הגיע לחוף מבטחים.

* * *

הפר אינו בהמה

הקורידה אינה ספורט, כי הפר והלוחם אינם מתחרים ביניהם על כתר התהילה והאליפות. היא אינה שעשוע, כי היא עקובה מדם. המינגוויי הגדיר את הקורידה כטרגדיה, והוא קרוב ביותר לאמת, במידה שהגדרות יכולות להיות קרובות לאמת, כי בקורידה באים לידי גילוי קיצוני החוויות העמוקות ביותר של החיים, הנוצרות בידי גורמים פטליים מסתוריים שלאיש אין שליטה בהם, כמו בטרגדיה יוונית. גיבור הטרגדיה הוא הפר הספרדי, חיה אצילית מאין כמוה, שנולדה כדי למלא תפקיד הירואי ולמות מוות טרגי, כמו כל יצור אצילי, אמיץ, יפה וטהור מאלוהים, שמעולם לא ידע מה פירוש המושג „ציביליזציה".

לפני עשרים אלף שנה ציירו תושביה הקדמונים של איבריה את דמויות הפרים שלהם על כתלי המערות בפירינאים. כישרון הציור שלהם ירד בהרבה, להוציא את פיקאסו, אך הפרים לא השתנו במאומה. כאז, כן היום, מתקמר גבם הנורא, אפוף טבעת שרירים חזקה, ומעליו ראש גאיוני וזקוף עטור קרניים ארוכות, חדות וחזקות. הם דומים לפר של קיבוץ כשם שחתול בית ברחביה דומה לנמר בנגלי.

הפר אינו בהמה, כי אם חיה, וחית קרב. משקלו חצי טון, אם לא יותר, והוא מלא הרגשת אדנות וביטחון ששום דבר תחת השמש אינו יכול לעצור אותו במרוצתו. הוא יתקיף כל עצם במרחב ראייתו, ללא אזהרה, ויהיה זה קטר רכבת, פיל, נמר או אריה. בתחרויות פראיות שנערכו בספרד התנפלו פרים על פילים, אריות או נמרים ושיסעו אותם. אילו אפשר היה לשסע קטר רכבת, היו עושים גם זאת. לאחר שנסעתי עשרים וחצי שעות במה שהספרדים קוראים רכבת אקספרס ממדריד לברצלונה, אני מקווה שמיקרה כזה יקרה.

* * *

ספרד — ארץ הכבוד

הספרדים מכנים את הפר בשם „אצילי", אם בראותו את הקאפה או את המולטה אינו גועה, מטלטל את קרניו באיום, בוטש בפרסותיו בקרקע, אלא קופץ את פיו ומזנק להתקפה בקו ישר, מבלי לתת כל רמז או אזהרה על כוונותיו ומבלי לבזבז את גאוותו על מליצות ואיומי סרק. פר כזה מת מבלי להשמיע את קולו אפילו ברגע הגסיסה. הוא מת בלתי מנוצח, מפני שעד הרגע שנתקעה החרב בגבו הוא בטוח בניצחונו. כל פר אחר הוא פחדן מלידה, או שלוחם שוורים פחדן הטיל בו מום בקרב.

בדרך כלל, כל לוחמי השוורים הם אמיצים, אם מלידה ואם מגאווה, אחרת היו נלחמים בזבובים. אולם אחדים מהם, שנוגחו פעמים לא מעטות, מנסים להיות זהירים. אין לוחם שוורים שלא הועף באוויר לפחות פעם בשבוע בקרני הפר, ואין לוחם שוורים שהקרניים הנוראות לא חדרו עמוק בבשרו לפחות פעם או פעמיים בעונה, ואין לוחם שוורים אמיץ שלא מצא את מותו על הזירה. משום עובדה זו בלבד אסור לומר שמילחמת השוורים אינה ספורט הוגן. היא יכולה להיות הוגנת או בלתי הוגנת, כמו כל ספורט או כל אמנות אחרת, ומידת ההגינות תלויה באישיותו ובמצפונו של הלוחם. הלוחם הנדיב, הנותן לפר סיכוי שווה, מנצח בכבוד או מסיים את חייו בכבוד, והחשוב ביותר בעניין זה הוא הכבוד. כי ספרד היא ארץ הכבוד.

מקורה של מילחמת השוורים לוטה בערפל, וימיה כימי איבריה. תושבי איבריה הקדמונים עסקו בה כדי למלא את קיבותיהם, ויוליוס קיסר עסק בה להנאתו כשהוא רכוב על סוס ומזויין בכידון ממורט. האצילים בימי הביניים החזיקו את המונופול היחיד על ספורט זה, ביערותיהם, רכובים על סוסים, ולאחר שהאפיפיור אסר זאת, החלה התאווה המשונה הזאת להתפשט בין ההמונים. חואן בלמונטה, אחד משלושת גדולי לוחמי השוורים של ספרד שחי בראשית המאה הזאת, קבע לראשונה את חוקיה של מילחמת השוורים המודרנית, ומאז ועד היום שולטים בה חוקיו של בלמונטה וסיגנונו של בלמונטה, השונים לחלוטין מכל מה שהיה נהוג לפניו, כי הוא היה מהפכן. אולם לא ראיתי כל קרב בסיגנון הישן. לכן קשה לי לדבר על הנושא הזה.

* * *

לפתע מתפרץ פר

ההנחה היסודית במילחמת השוורים היא שהאדם והפר רואים זה את זה לראשונה רק בזירה. כלומר, אסור למטדור לראות את הפר לפני שהפר נכנס לזירה, ובמיוחד אסור להכניס לזירה פר שנלחם אי פעם בחייו בבני־אדם בלתי מזויינים. הפר לומד במהירות עצומה, ובעשרים הדקות העומדות לרשותו מתפתח נסיונו בצורה כה מדהימה, עד שאם יעלה שוב לזירה יהרוג את כל לוחמי השוורים שבעולם, ונסביר זאת עוד במפורט.

כל אונו וכוחו של הפר מרוכזים בטבעת השרירים המקיפה את גבו ויורדת לאורך עמוד השדרה עד זנבו. מטרת המילחמה היא לעייף את שרירי הגב של הפר בשורת התקפות בלתי פוסקות, עד ששוב לא יוכל להרים את ראשו. כל זמן שלא התעייפו שרירים אלה, אי אפשר להרוג את הפר.

בכל מילחמת שוורים מתייצבים שלושה מטדורים מול שישה פרים, משעה 6.00 עד 8.00 בערב בדיוק הנמרץ ביותר ללא יוצא מהכלל (עדיין לא נרשם בהיסטוריה של ספרד איחור בפתיחת מילחמת השוורים), והמילחמה מורכבת מארבעה שלבים, בספרדית „סוארטה": סוארטה דה קאפה, סוארטה דה פיקאר, סוארטה דה באנדריליאס וסוארטה דה מאטאר.

הזירה עצמה, קטרה כחמישים מטר, מרובצת בחול נקי, מוקפת בגדר עץ ומאחוריה המושבים — חציים בצל, „סומברה", וחציים בשמש, „סול". נשיא הפייאסטה יושב ביציע מיוחד, ובתנועות מוסכמות במיטפחת הלבנה שבידו הוא קובע את מהלך הקרבות. בשעה 6.00, לקול צלילי התזמורת המנגנת פאסה דובלה, עולים לזירה שלושת המטדורים, לבושים במחלצות הקרב, פוסעים בחשיבות, קומה זקופה וחזה מובלט, ואחריהם הקואדריליות שלהם, המורכבות משני פיקאדורים רכובים על סוסים ושני באנדרליירוס. התהלוכה מקיפה את הזירה, משתחווה לנשיא, ונעלמת מהזירה. אז מופיעים שני האלגואסילים, על סוסים, והנשיא משליך אליהם מהיציע את מפתחות מכלאת השוורים. אם הצליח האלגואסיל לתפוס את המפתח באוויר, הרי זה סימן ליום מוצלח. האלגואסיל הזריז מוסר את המפתח לשמש הזירה, פועלים זריזים מיישרים את החול ומוחקים את עקבות הסוסים, ולפתע מתפרץ פר אל הזירה.

* * *

הכל תלוי בשרירי־הצוואר

אין מחזה מרהיב מזה. הוא מתפרץ כרוח סופה, וכהרף עין מטאטא את הזירה מכל נפש חיה. הוא ואפסו עוד, וזהו הרגע היחידי בו הפר הוא אדון הזירה, כי הכל מתחבאים מאחורי ארבע מחיצות העץ המשמשות לכך. לאחר שנרגע הפר והוא מסוגל להבחין בצבעים וחפצים, יוצאים הבנדריליירוס, עם קאפות ארוכות ומריצים את הפר בזיגזגים על פני הזירה. אין זה לשם שעשוע. לכל פר יש נטייה להתקיף בקרן אחת, ימנית או שמאלית. המטדור חייב לדעת על כך, ולשם זה מריצים לפניו את הפר. אז הוא עולה על הזירה, הקאפה בידו. הקאפה היא פיסת בד ענקית, עגולה, צידה האחד אדמדם ושני צהוב. המטדור מחזיק את הקאפה בשתי ידיו ומתקדם בצעדי בלט לעבר הפר. כאשר הפר מזנק, משרטט המטדור באוויר עיגול נהדר בקאפה, פונה תפנית מלאה וחוזר על הפעולה מצד שני. זוהי הורוניקה, אמצאתו של חואן בלמונטה, ואין כמוה לעייף את שרירי הצוואר של הפר ולהדגים את שליטתו ועליונותו של המטדור.

* * *

הקהל רוגם בכרים

הפיקאדורים עולים על הזירה. תפקיד עגום, בלתי אסתטי וכפוי טובה. עיני הסוסים קשורות, והם משמשים כמטרה נוחה לקרני השור. השור אינו חושב הרבה, הוא מסתער על הסוס ועל רוכבו, מעיף את שניהם באוויר מאחורי גבו, או נוגח את הסוס בצלעותיו. עד לפני עשרים שנה היו כל הסוסים נהרגים ומעיהם נשפכים על הזירה. היום מכוסים הסוסים במגינים, ורק מעטים מהם נהרגים. לרוב הם רק נפצעים. הפר שבע רצון, כי הוא רואה ומרגיש מטרה אמיתית לקרניו. כאשר השור לוחץ את הסוס אל הקיר, מתכופף הפיקאדור קדימה, תוקע את החנית, ה„פיקה", עמוק בתוך שרירי גבו של הפר. ככל שהפר אמיץ יותר ואינו נרתע מפני הכאב, כך ייענש יותר על כך.

בדרך כלל מצליח הפר להפיל בתנופה אחת את הרוכב מעל הסוס, להשמיט את החנית מידו, ואילולא הבאנדריליירוס הממהרים עם הקאפות הצבעוניות להסיח את דעתו של הפר המשתולל מהאדם המוטל על הארץ, הרי סופו של הפיקאדור מוות בטוח. ברגע זה הוא יכול לסמוך רק על אומץ ליבם של חבריו. אם הפיקאדור משחק את תפקידו ביושר, הוא מעלה את רוח הלחימה של הפר, המשוכ-

נע עתה ביכולתו להשמיד כל יריב. אם הוא פוגע בפר בזדון במקומות רגישים, בעמוד השדרה למשל, הוא מעביר את הפר למצב של התגוננות ועמידה על חייו, ואז נהפכת מילחמת השוורים למחזה רצחני. והספרדים מבינים יפה את העניין, ומבדילים היטב בין הריגה ובין רציחה. ומטדור רצחני זוכה בשריקות בוז ובמטר כריי־עור קשים על ראשו; ובדרך כלל, מתוך נסיון עצום בחיים, מיטיבים ה־ספרדים לקלוע בכרים אלה.

כאן יורשה לנו להעיר שגדולי המטדורים של ספרד, כמו חסליטו ומנולטה, נרצחו בידי הקהל יותר מאשר בקרני הפרים, אך לאחר מותם בזירה הוצבו להם מצבות מפוארות.

* * *

חזה חשוף מול קרניים

אם המטדור נכנס לאכסטאזה, הוא תוקע בעצמו את הבאנדריליאס. בדרך־כלל עושים זאת שני הבאנדריליירוס. הבאנדריליאס הם שני מוטות עץ קטנים שבסופם להם פלדה קטן ומשונן. נהוג לנעוץ עד ארבעה זוגות של מוטות אלה בגבו של הפר, לשם שתי מטרות: תיקון פגמים בפר, והאטת המהירות עם הגברת רצון הלחימה. אם הפר מגלה נטייה להת־קיף הצידה, מתקנים נטייה זו בנעיצת הבאנדריליאס בצד ההפוך. לא נועצים או־תם עמוק, אלא בדיוק מתחת לעור. מהי־רותו של הפר מואטת בשל כך, אך הכאב מגביר את רוח הלחימה.

זהו הקטע הדקורטיבי ביותר של המיל־חמה, הבאנדריליירו אינו מצוייד בשום נשק ובשום אמצעי להסחה. עליו להת־קדם במרוצה בדיוק לעבר הפר, המס־תער לעומתו, לקפוץ ולהתרומם באוויר בדיוק בין קרני הפר ולנעוץ את הבאנדרי־ליאס בגב, מאחורי הקרניים, ותוך כדי כך לקפוץ הצידה ולהציל את עצמו. מיבצע בל ייאמן, אך הוא חוזר 24 פע־מים בכל קרב.

כדי להבין זאת יש לציין כי את הבאנד־ריליאס יש לנעוץ משני צידי עמוד ה־שדרה ובשום אופן לא לפגוע בעמוד השדרה, כך שאי אפשר לבצע זאת מהצד. לכן, חייב הבאנדריליירו להתקדם בדיוק בזווית ישרה אל קרני הפר, והואיל ואין בידו קאפה או מולטה כדי להסיח בה את דעת הפר ולכופף את ראשו, עליו להתרומם מעל לקרניים, לחשוף את בטנו וחזהו לנגיחה להטיל את הבאנדריליאס בכוח ובדיוק, ולהסתלק בדרך מסתורית. באנדריליירו הממתין לפר כשגבו אל הקיר הינו מתאבד, אך היו כאלה. הסוארטה דה באנדריליאס היא הדומה ביותר, משום מה, למחול ספרדי.

* * *

קרן נעוצה בבטן

השלב הסופי, המרתק והמסוכן ביותר הוא הסוארטה דה מאטאר — שלב ההריגה. במקום הקאפה הגדולה מחזיק ה־מטדור את המולטה הקטנה והאדומה בידו, כשהיא כרוכה על מקל קצרצר. כאן עליו להיות מצוייד בכל הישגי המדע של מיל־חמת השוורים — אנטומיה ופסיכולוגיה של הפר. הרף־שנייה או סנטימטר, משב רוח קל בקצה המולטה — די בכך להרוג את המטדור הטוב ביותר.

תוך מהלך הקרב מגלה הפר נטייה לחזור למקום מסויים בזירה, בו הוא מרגיש, משום־מה, ביטחון יותר גדול. לרוב הוא בוחר מקום בו הוא ניצב כשגבו אל הקיר, אך מקום זה יכול להיות בכל נקודה שהיא בזירה, והבחירה היא פסיכולוגית ולא גיאוגראפית. על המטדור לגלות נטייה זאת של הפר להס־תלק אל ה„קרנסיה" שלו, ולהוציא משם את הפר בכל מחיר, אחרת אי אפשר יהיה להרוג אותו. ב„קרנסיה" משתנה המנ־טליות של הפר, והוא עובר ממצב של התקפה להתגוננות ומילחמה על חייו.

אם הפר נלחם על חייו, הוא הופך להיות זריז, ערמומי ומסוכן יותר מנמר. שום סמרטוט אדום לא יועיל להסיח את דעתו מהאיש העומד לפניו, והוא יתקע את קרנו הנוראה בתנופה אחת דווקא ב־בטנו של המטדור, ודווקא ברגע לא צפוי. אם הפר עקשן יותר מהאדם, ואם המטדור איבד את סבלנותו בנסיונותיו להוציא את הפר מה„קרנסיה", ומחליט לחסל את הפר במקום שבחר הפר, הרי־הו מתאבד נואש.

* * *

קרב פנים־אל־פנים

קל מאוד לכתוב בצורה הומוריסטית ומבדחת על מילחמת שוורים, וכך עשו כמעט כולם, ביניהם גם נחום גוט־מן, ידידי מילדות (הילדות שלי); אולם זה תלוי בגישתו של הצופה ועוד יותר בדעותיו הקדומות, ומעיד לדעתי על חו־סר טעם וחוסר הבנה למתרחש על הזירה. אשר לי, איני מוצא כל טעם בתיאור מב־דח של מחזה שנקודת השיא שלו היא מוות. ולא איכפת לי אם יגידו עלי שאין לי הכישרון לראות את המגוחך שבטראגי. מ־היום בו התחלתי לכ־תוב ראיתי רק את ה־מגוחך שבמגוחך; ואם היתה טרגדיה בכל העניין הזה, הרי היתה זו רק הטרגדיה של אלה שלא תפסו שהמגוחך הוא אמנם מגוחך.

אך נחזור לסוארטה דה מאטאר. בשלב זה התעייף הפר כמ־עט עד לאפיסת כו־חות, והוא מוכן להת־קיף רק כאשר הוא בטוח שימצא מטרה נוחה לקרניו. לכן חייב המטדור בשלב הזה להסתכן בכל האפשר ולחשוף את גופו ממש ובלי חוכ־מות לקרני הפר.

המיבצע המסוכן ביותר הוא ה„פאסה נאטוראל". המטדור עומד ישר, זקוף, יד שמאלו תלויה לצד גופו בתנוחה טב־עית, ובה הוא מחזיק את המולטה הקצר־צרה, הכרוכה על מקל קצרצר. ביד ימי־נו החרב. הפר קרוב אליו, רואה את האדם בדיוק מולו ובטוח במטרה לקר־ניו. הלוחם צריך לתפוס את עינו השמא־לית של הפר במולטה האדומה, כדי ש־הפר במרוצתו יחטיא את גופו בסנטימטר או שניים, לכל היותר. אם ראה הפר את המולטה דווקא בעינו הימנית, הרי זה סופו של המטדור.

ה„פאסה נאטוראל" הוא המותח והמרתק ביותר, כי הלוחם והפר הופכים בו לגוש מונומנטלי אחד, מתנגשים גוף בגוף, נהדפים אחד מהשני מעוצם ההתנגשות, והקרניים חולפות בריפרוף או קורעות את בגדיו או פורמות את עורו של הלו־חם. מי שמבצע את ה„פאסה נאטוראל" שש־שבע פעמים בזו אחר זו, הוא לוחם שוורים דגול, וההיסטוריה מציינת שרק חוסליטו, בלמונטה, מאארה ומנולטה עשו זאת.

* * *

רגע של אמת

קל לרמות את הקהל ולהציג דבר הדומה ל„נאטוראל", אם מחזיקים את המולטה, והפר רואה לפניו מטרה יותר חרב. בצורה זאת מוגדל שיטחה של המולטה, והפר רואה לפניו מטרה יותר גדולה, והוא חולף במרוצתו במרחק יותר גדול מגוף הלוחם.

כל סידרה של נאטוראלים מסתיימת ב„פאסה דה סצ'יו" — הטיית החזה מול הפר כדי למשוך אותו להסתערות נוספת שתשלים את מעגל ההתקפה. ההתגוננות היחידה של הלוחם ב„פסה דה נאטוראל" וב„פצ'ו" היא הטייה קלה של הבטן פנימה, מבלי להזיז את הרגליים ממקומן אפילו במילימטר אחד, והעברת המולטה באותו זמן מעל ראשו של הפר. ומי שראה מטדור תופס את הפר בקרניו לאחר ה„נאטוראל" או סוטר בחוזקה על פיו ואז כורע לפניו על ברכיו וקורא לו בשמות ומתגרה בו בבוז, יבין שבכל זאת מילחמה לפניו.

לאחר סידרה של „נאטוראלים" או „איו־דאדוס", מגיע מה שנקרא בפי הספרדים „רגע של אמת". המטדור ניצב בפרופיל אל הפר, החרב בימינו, המולטה בשמאלו, הוא קורא לפר, או מתקרב אל הפר בצע־דים קטנטנים מבלי לשנות את מצב גופו — ושתי השיטות שונות תכלית שי־נוי. במולטה הוא צריך שוב לתפוס את עינו השמאלית של הפר ולכופף בצורה זאת את ראשו ארצה; ואז, כאשר הם הופכים לגוש אחד, להרים את גופו וידו בין שתי עצמות השכם. זהו רגע האמת לאמיתה, מפני שברגע זה, אם יראה הפר את החרב וירים את ראשו, ימות המטדור. וכאמור, בחישוב המרחק והזמן, כל משב רוח קל בקצה המולטה, יחרצו את דינו של המטדור למוות.

אם חדרה החרב עד שליש מאורכה, הרי זה מספיק לפי החוקים. אם חדרה יותר, ועד הסוף הרי זה משובח. אם הפר לא מת במקום, ממיתים אותו במכת פגיון בבסיס המוח. שלושה צמדי פרדות דוהרים אל הזירה, אחר גוררים את גופת הפר למקום שכל באיו לא ישובון. אם היה הפר אמיץ, מזכה אותו הקהל בתשו־אות רמות. השמשים מפזרים חול על הדם, ופר חדש עולה לזירה.

* * *

לא תחסום פר

בקאליה ויקטוריה במדריד, כמטחווי קשת מהפוראטה דה סול, שוכן מרכז העצבים של מילחמות השוורים של ספרד. שם נמצאים כל מישרדי הזירה וסוכנויות הכרטיסים, שם, בבתי־הקפה ובבארים קט־נים, שעל מדפיהם ערוכים סרטנים שלו־קים וצדפות וחסילוני מים ופאטאטאס פריטאס וגלילי צ'וריזו וסאלצ'יצ'ון וחביות יין ואזייתונאס, יושבים מאות מטדורים המחפשים חוזה, פיקאדורים ובאנדרילייי־רוס המבקשים להם בעלים, סרסורי זירה, אפיסיונאדוס (חובבי מילחמת שוורים), זו־נות ונערים המבקשים להיות מטדורים, ובשכר פרוטות תמורת כל כוסית מהללים את עצמם, מגנים את כל האחרים, רבים, מתלוצצים, לומדים, מלמדים, ומבלים את ימיהם כדרך שרק אנשי זירה יכולים לבלות בקאליה ויקטוריה.

אני מקווה ששאול ביבר שבע רצון, וגם פרויקה, האוהב חיות. על שניהם חשבתי בזירה, וגם על בן־גוריון משדה בוקר, שהיה יכול להיות לוחם שוורים מעולה, אילו היה מבטיח לשוורים שיכון.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבת תחקיר ודיווח תחת הכותרת „הם מחפשים את האתמול", כתבה שניסתה לאפיין את המוני החובבים, הוותיקים והחדשים, שהפכו את הכנס הארכיאולוגי ה־11. בין תגליות צוות כתבי „העולם הזה" בולטת זו המכונה „תגליות מרעישות במערכה מיספר 20" בבית־שערים, במישלחת שבראשה עמד הארכיאולוג נחמן אביגד. איש־השער, פרופ׳ ורב־אלוף (מיל.) יגאל ידין, שניהל מאבק של השערות עם הארכיאולוג יוחנן אהרוני בדבר תגליות תל־חצור, מחשובי התלים שנחשפו בשנות החמישים בארץ.

תחת הכותרת „עכו, עיר פרצות" הביא וניתח צוות כתבי „העולם הזה" את מהלכי מכירת קולות המצביעים במערכת הבחירות שנערכה בעכו.

צוות אחר של המערכת, סיקר את המרכזי שבאירועי חג־הסוכות, שנערך בירושלים, במקום בו שוכן כיום האיצטדיון הלאומי, מול גיבעת המרשים, עליה ממוקם כיום בניין הכנסת, וקריית בנייני הממשלה, אירוע זה היה הג׳ימחאנה, שפירושו תחרות מכוניות היתולית.

מדור הקולנוע סיקר את הסרט „האשה מרומא" בכיכובה של ג׳ינה לולבריג׳ידה (שחקנית השנה של „העולם הזה").

מדור הספורט סיקר את ראשית הכנותיה של בחירת שחיינית ישראל, שושנה ריבנר, לאולימפיאדת מלבורן.

כתבו המשוטט של השבועון באירופה, עמוס קינן, הביא תחת הכותרת „חרפת אירופה 1955" את הצד האפל של ספרד, שהיתה באותם ימים תחת שילטונו של פראנקו, ארץ, שקינן הגדירה במילים: „ספרד אינה רק ארץ תוריאדורים וקרבות־פרים, אף לא ארץ התיירים, הגיטארות והקסטנייטות בלבד. ישנה גם ספרד האמיתית — ארץ העוני, הרעב, ההרג, הכלא וההגלייה... ".

בשער הגיליון: ד״ר יגאל ידין, מיבצע בלשי בחצור.

„העולם הזה" 939
תאריך: 13.10.1955

לויה רוקח מנהלת את „הבוקר" ✱ אגדת מישפחת דמארי

✱ שרת מנשק את גלילי ✱ חידת ד״ר ששון אשריקי

עיתונות

חפש את האשה

הטבע אינו אוהב חלל ריק. כשהמציא בשנה שעברה יוסף הפטמן רב־החיוכים את הגימטריא האחרונה שלו, והחזיר את נשמתו לבורא, נשארו שני חללים ריקים: תפקידו כעורך הבוקר וכהונתו כיושב־ראש ועד אגודת־העיתונאים.

למילוי הכהונה השנייה דאג בעיקר המז־כיר הכללי, משה רון, הממושקף וזריז־התנועות, שהוא הדיקטאטור הכל־יכול של אגודת־העיתונאים. רון חיפש איש כהפטמן, ששמו יוסיף כבוד לאגודה, אך שלא יתערב בעניינים. הוא פסל כמה מועמדים רציניים, שפזלו לעבר המישרה: עזריאל קרליבך, עורכו אכול־האמביציות של מעריב; חיים שורר, איש דבר; יעקב הרובין, עורך המוסף הספרותי של הארץ; הרצל ברגר, מאנשי צמרת מפא״י.

לבסוף נפלה הבחירה של רון ושל ה־אגודה דווקא על כתפיו הצנועות של מיכאל אסף, עורך היומון הערבי הממשלתי־המפא״י אל־יום. אסף, איש מטופח זקן שחי חיי נזירים, נראה כאדם שלא יגרום צרות.

מיכשול ליורש העצר. קשה הרבה יותר היה מילוי החלל בעריכת הבוקר. יורש־העצר המיועד היה יעקב גרומן, עורך המדור הכלכלי ו„עוזר העורך" בימי הפטמן. הגבר הממושקף והמרצין החל נוהג מינהג עורך ראשי. אולם הוא נתקל בהתנגדות נמרצת של חלק מחבריו שהקימו מיתרסים נגדו. בראשם עמד ברוך קרוא, עורכו הספרותי של העיתון, שהינו קשיש וותיק מגרומן. טען ראש־המרד: „הפטמן היה איש הספרות, וכזה צריך להיות ממלא־מקומו. כוחו של גרומן בכלכלה, ולא בספרות!"

בינתיים החל התבשיל להקדיח, ותפוצתו של הבוקר ירדה פלאים, עד כדי חמישית מתפוצת הארץ ופחות. חיים אריאב, איש מנגנון הצ״כ השולט במישרין ובעקיפין ב־מיספר רב של מניות חברת השחר בע״מ, בעלת הבוקר, העלה את שמו של יצחק זיו־אב, מזכיר־המערכת לשעבר, שניהל את מערכת הבחירות של הצ״כ, אך לא זכה למקום בכנסת או בעיריית רמת־גן. אולם זיו־אב לא רצה להכניס את ראשו למיטה חולה, העדיף לשבת בשלווה בבניין המפואר של התאחדות האיכרים.

לויה קובעת. מחוגו של יוסף סרלין באה הצעה אחרת: למסור את המקום לפרץ ברנשטיין, לשעבר שותפו של הפטמן ב־עריכת העיתון. הצעה זו נתמכה בשקט על־ידי ח״כית שושנה פרסיץ, שהיתה מעוניינת, כמו סרלין, להקטין את מיספר המועמדים הפוטנציאליים לכסאות צ״כיים בממשלה. אולם ברנשטיין, יוצא־הולנד ה־משולל בדרך־כלל חוש לעורמה המזרח־אירופית, סרב הפעם לקבל את הכבוד ה־מפוקפק.

עתה לא היה חסר דבר אלא התערבותה של אשה. היא הופיעה בדמותה התמירה של הגברת לויה * כץ־רוקח, בתו הבכירה של שר־הפנים־לשעבר ואשתו של ח״כ־חרות־לשעבר שמואל („מוקי") כץ, לו נישאה בטכס אזרחי בלונדון. בסיירה בארצות־הברית הכירה לויה את כתב הבוקר באמריקה, אייזיק רמבה עבה־המישקפיים, לשעבר מזכירו הפרטי של זאב ז׳בוטינסקי. אייזיק היה מוכן להצטרף למחנה הרבזיוניסטים־לשעבר, ההולך וגדל בין כתלי הבוקר, אחרי שההצעה למנותו כעורך חרות מתה.

מאחר שמישפחת רוקח היא בעלת הדעה המכרעת בענייני הבוקר, יש כל הסיכויים שהצעת האשה תהפוך להחלטת ההנהלה.

* מתחרז עם זיו־יה. השם, שפירושו תכשיט, לקוח מספר משלי (א׳): „לוית חן הן לראשך... ".

דרכי אדם

אשה מדמאר

לא בכדי ניתן לה השם: איילה. כשמה כן היתה, ברגליה השלוחות עלתה על כל חברותיה בנות־תימן במישחקן הקבוע עתיק־היומין: מי תגיע ראשונה מן הכפר אל המעיין לשאוב מים. היא גם חיברה שירים ושרה אותם בחתונות וחגים, ו־לעיתים גם בבית אבלים. דמאר כולה הכירה את קולה הערב של איילה דמארי. אחד השירים האהובים עד היום על בתה שושנה, הוא שיר שחיברה אמה בצעירותה שיר הגאולה.

בעלה של איילה, הרב זכריה דמארי, לא השתכר מרבנות בלבד. היה לו גם מיקצוע מישנה: תיקון נשק. הוא עבר משבט לשבט, קיבל הזמנות ומילא אותן, ואילו איילה אשתו, היתה נשארת לבדה בבית עם חמשת ילדיה (3 בנים ו־2 בנות). אולם גם לה לא היה הנשק דבר זר: לא פעם ירתה מרובה לעבר גנבים שניסו להתקרב. כבר באותן שנים יצאו שליחים ציוניים לכל ארצות העולם, עוררו יהודים: „קומו, עלו!" הם הגיעו אפילו לדמאר הרחוקה. הרב זכריה מכר את ביתו, קנה במקומו חמור ויחד עם מישפחתו חצה את המדבר ברגל, הגיע כעבור 15 יום לעדן, ומשם באנייה ליפו. המישפחה השתקעה בראשון־לציון.

כאן לא מסרו האנגלים לזכריה את נשקם לתיקון, והוא היה צריך להסתפק בתפקידו כרב. בעצב רב ראה הרב כיצד ילדיו מקבלים חינוך מודרני, הופכים ל־צברים. אולם את זאת הבינה ועודדה איילה. גם הצליחה להשפיע על בעלה. ראשית, היא שברה לזכריה את הנרגילה שלו, וקנתה לו חפיסת סיגריות; שנית, הסתירה את החלוק שלו, וקנתה לו זוג מיכנסיים „לך כמו בן־אדם!" אמרה לו. לאט לאט נעשה זכריה איש מודרני.

אולם גם התערבותה הגדולה ביותר לא סייעה בידו להשלים עם העובדה כי שושנה, בתו, נטתה לזימרה, ובנו סעדיה לתיאטרון. איילה הבינה אותם היטב, שהרי גם היא היתה אמנית. היא לא החמיצה אף קונצרט של שושנה או הצגה של סעדיה שנערכו במושבה, גם ידעה והכירה כל תפקיד של סעדיה, וכל שיר חדש של שושנה. השמיעה ביקורת: מה טוב בעיניה ומה רע. והיתה גאה על כי בניה הם אמנים. אף בעת מחלתה בשבועות האחרונים ביקשה לפתוח את הרדיו, להאזין לשושנה ולסעדיה. לפני שבוע מתה איילה דמארי.

הג׳ימחאנה הראשונה

ו/או למי צילצל הפעמון. אחד האירועים המשעשעים ביותר ב־ג׳ימחאנה, היה המעבר מתחת לפיראמידה שעליה תלוי פעמון, בנסיעה באופנוע. כאשר הרוכב מושך בעינבל. בתמונה, ארתור פיו, מהשגרירות הבריטית, שהגיע ראשון לגמר.

אנשים

●● מערכת במחנה סומכת כנראה על זיכרונם הקצר של הקוראים: פחות מחצי שנה לאחר שנתגלתה זהותו האמיתית של **ד״ר ששון אשריקי**, שב השם וצף על פני המים: חזי לופבן חסר ההשכלה ה־תיכונית, ושאינו־יודע־ערבית, הדפיס מאמר נוסף, מלא תיאור פגישות עם פליטים, ושיחות עם נסיכים ערביים בפאריס.

●● אות מעודד לעתיד הקואליציה הביא ראש־הממשלה **משה שרת**: בשעת חגיגות יובל ה־25 של קיבוץ נען, ניגש ראש־הממשלה עד להקמת ממשלה חדשה בידי המיועד להרכיב ממשלה, **דויד בן גוריון**, אל חבר־הקיבוץ, **ישראל גלילי**, והטביע על לחיו נשיקה מצלצלת.

●● בכינוס לידיעת הארץ שנערך ה־שבוע, נראה השופט **בנימין הלוי**, שלא היה ידוע עד כה כחובב ארכיאולוגיה. הגיב על כך אחד מהעיתונאים: „הוא יוצר ארכיאולוגיה, הוא קבר את **קסטנר**".

●● יובל שנחוג החודש, היה **מנחם באדר**, איש קיבוץ מזרע, שהגיע לשנת ה־50. הוא זכה לברכה מבן־דודו, ח״כ חרות **יוחנן באדר**, שסיים ברכתו ב־מילים: „האם גם לאחר גיל חמישים עדיין חושב אתה את עצמך מתאים ל־השומר הצעיר?"

זוכר שבגיל 6 מיכל הבחינה שלארנבת שפם ארוך ממש כמו הריסים שלה....

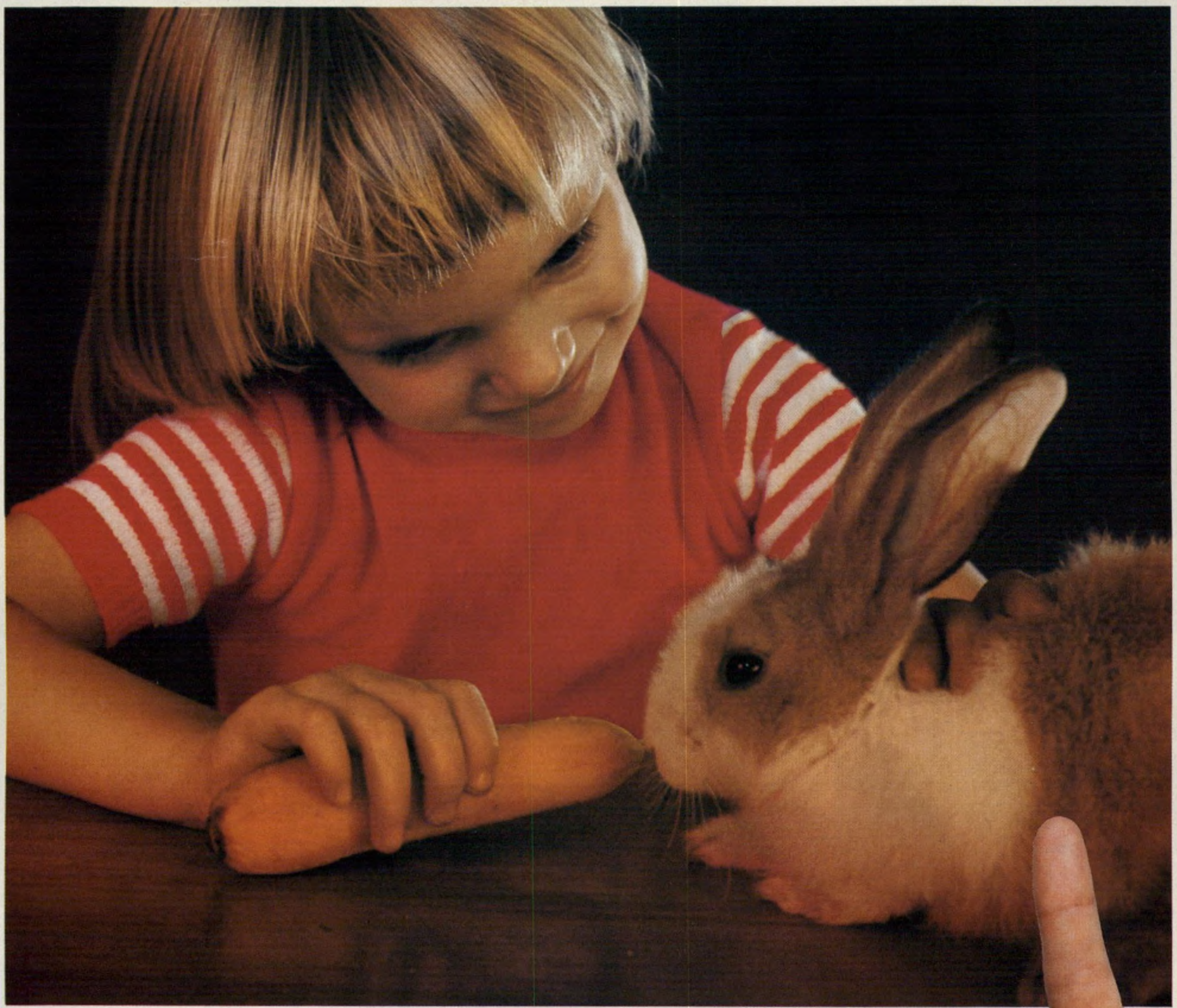

...כן. שים לב לחדות הריסים. שים לב לחדות השפם של הארנבת.
אנחנו באגפא השקענו מאמצים. הצבנו לעצמנו אתגר לייצר סרט שישמר לך כל פרט ופרט בחדות מפליאה.
חדות שרק הטכנולוגיה המתקדמת ביותר בעולם יכולה להעניק לך.
ידענו שככל שהסרט דק יותר, רגישותו לפרטים גבוהה יותר.
התוצאה — סרטי CNS — 25% דק יותר.

אגפא תופס את הפרטים שהאחרים מחמיצים.

עם אגפא זה מצליח.

כ"ח תשרי תשמ"א, 8.10.80 מיספר 2249
72 עמודים
המחיר: 9 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

עליזה שגריר

מוות כפול

האשה נהרגה בפיצוץ בפאריס והאב מת מהתקף־לב